

Monthly Oil & Gas Markets Analysis

پایش تحلیلی تحولات بازارهای نفت و گاز

شماره ۱۸۱ - آبان ماه ۱۴۰۴

پژوهشکده اقتصاد انرژی

موسسه مطالعات بین المللی انرژی

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر^(ع)، روبروی پارک ملت، خیابان سلطانی(سایه)، پلاک ۶۵

تلفن: ۶۰-۲۲۰۲۹۳۵۱

فکس: ۲۲۰۵۴۸۵۳

صندوق پستی: ۴۷۵۷-۱۹۳۹۵

www.iies.org

اعضای هیات تحریریه: دکتر محمد صادق جوکار، دکتر غلامعلی رحیمی، دکتر بهروز نعمتی، دکتر مصطفی سالاری، دکتر تورج دهقانی، مهدی یوسفی، مهرزاد زمانی، دکتر ندا علم الهدی، دکتر داریوش وافی نجار، دکتر حسین یادگاری، دکتر شباهنگ مهاجرانی، دکتر ملیکا آشوری، دکتر حمیدرضا مصطفایی، مهدیه ابوالحسنی چیمه، دکتر اعظم محمدباقری، دکتر فریبا ریاحی ، فاطمه علیخانی

مدیر مسئول: دکتر غلامعلی رحیمی

سر دبیر: مهدی یوسفی

ناظر علمی: دکتر مهران امیر معینی

مدیر داخلی: نازنین شاهین

طراحی و صفحه آرایی: نازنین شاهین

مجمع تشخیص مصلحت نظام

شورای عالی انرژی

سازمان انرژی اتمی ایران

سازمان انرژی اتمی ایران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت نفت

شورای عالی امنیت ملی

شرکت ملی پتروشیمی

شرکت ملی پتروشیمی

شرکت ملی پتروشیمی

بیشتر می اندیشیم
تا بهتر تصمیم بگیرید

فهرست

گزارش های تحلیلی

بخش دوم

روند تقاضا و واردات نفت خام چین و چشم انداز آن

حسین یادگاری

بازآرایی بنیادین در ژئوپلیتیک انرژی جهان (همگرایی استراتژیک آمریکا و اروپا در بازار LNG)

غلامعلی رحیمی

پیوند انرژی و ژئوپلیتیک در چارچوب کریدور هند- اروپا - خاورمیانه (IMEC)

شبهانگ مهاجرانی

ذخیره سازی زیرزمینی گازها در مسیر کاهش کربن؛ تحلیل فنی و مقایسه تطبیقی بین هیدروژن، گاز طبیعی و دی اکسید کربن

اعظم محمدباقری
فرینا ریاحی

گزارش رصد اندیشکده های بین المللی در ارتباط با صنعت نفت و گاز

شبهانگ مهاجرانی

تحولات بازار های نفت و گاز

بخش اول

تحولات قیمت نفت در ماه سپتامبر ۲۰۲۵

مهدی یوسفی

پیش بینی کوتاه مدت قیمت نفت خام برنت

مهرزاد زمانی

تحولات اقتصاد جهانی ماه اکتبر ۲۰۲۵

ندا علم الهدی

بررسی وضعیت تولید جهانی نفت در ماه سپتامبر ۲۰۲۵

مهدی یوسفی

تقاضا و ذخیره سازی های نفت

حسین یادگاری

پیش بینی ماهیانه عرضه و تقاضای نفت

داریوش وافی نجار

بازار جهانی فرآورده های نفتی و عملیات پالایشی

ملیکا آشوری

بررسی تحولات تجارت نفت خام و فرآورده

فاطمه علیخانی

بررسی و تحلیل ماهانه بازار جهانی گاز طبیعی

غلامعلی رحیمی
مهدیه ابوالحسنی چیمه
حمیدرضا مصطفایی

بررسی تحولات تجارت گاز

فاطمه علیخانی

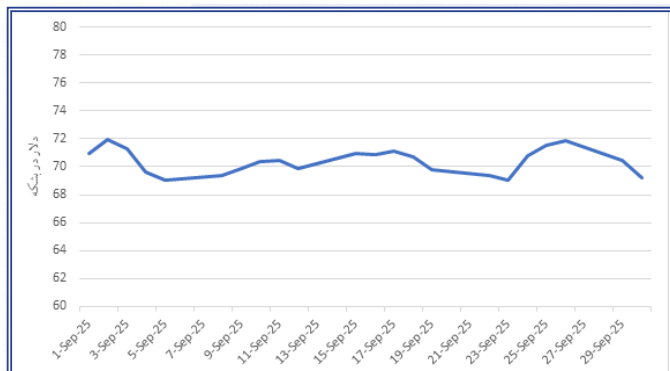
تحولات بازار های نفت و گاز

بخش
اول

تحولات قیمت نفت در ماه سپتامبر ۲۰۲۵

مهمی یوستی

نمودار ۲: روند روزانه قیمت سبد اوپک در ماه سپتامبر ۲۰۲۵

۱. روند قیمت نفت خام های شاخص

۱-۱. قیمت ماهانه نفت خام های شاخص

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ قیمت نفت خام های شاخص نسبت به متوسط ماه قبل تغییرات زیادی نداشت. قیمت سبد اوپک با ۰/۶۶ دلار در بشکه افزایش نسبت به ماه قبل به ۷۰/۳۹ دلار، قیمت نفت برنت با ۰/۱۲ دلار در بشکه افزایش به ۶۷/۹۹ دلار و متوسط قیمت نفت خام وست تگزاس با ۰/۹۰ دلار در بشکه کاهش نسبت به متوسط ماه قبل به ۶۳/۹۶ دلار در بشکه رسید.

نمودار ۱: روند ماهانه قیمت نفت برنت، سبد اوپک و وست تگزاس

۲. عوامل تاثیرگذار بر قیمت نفت در ماه سپتامبر ۲۰۲۵

مهمترین عوامل تاثیرگذار بر نوسانات قیمت نفت به تفکیک عوامل تضعیف کننده و تقویت کننده در ذیل ذکر شده است:

عوامل تقویت کننده:

۱. تشدید بحران روسیه و اوکراین و نااطمینانی در مورد مذاکرات صلح بین روسیه و اوکراین بعد از آنکه کرملین اعلام کرد مذاکرات صلح با اوکراین را متوقف کرده است؛
۲. تحریمهای جدید آمریکا علیه ایران؛

۳. برگزاری اجلاس سران سازمان شانگهای و اعلام یک نظم جدید امنیتی و اقتصادی جدید در جهان با اولویت جنوب جهان توسط رئیس جمهور چین که در چالش مستقیم با آمریکا است؛

۴. فعال شدن مکانیسم ماشه توسط سه کشور اروپایی علیه ایران و افزایش نگرانی نسبت به خروج بخشی از عرضه ایران از بازار جهانی نفت؛

۵. ادامه بحران اسرائیل و ایران و نگرانی نسبت به اختلال در عرضه و ترانزیت نفت از منطقه خاورمیانه و تنگه هرمز؛

۱-۲. قیمت روزانه نفت خام های شاخص

روند روزانه قیمت نفت خام های شاخص در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ نوسانات زیادی نداشت. قیمت سبد اوپک بین ۷۱/۹۴ دلار و ۶۹/۰۵ دلار در بشکه نوسان داشت و از ۷۰/۹۸ دلار در بشکه در اول سپتامبر به ۶۹/۲۰ دلار در بشکه در ۳۰ سپتامبر رسید.

استراتژیک آمریکا با ۵۰۹/۰ میلیون بشکه افزایش به ۴۰۴/۷۱۰ میلیون بشکه رسید؛

۱۸. در هفته منتهی به ۲۹ آگوست تولید نفت خام آمریکا با ۱۶ هزار بشکه کاهش به ۱۳/۴۲۳ میلیون بشکه در روز رسید؛

۱۹. در ماه آگوست PMI بخش صنعت چین به ۴۹/۴ رسید که ۱/۰ بالاتر از ماه قبل بود و PMI بخش خدمات به ۵۰/۳ رسید که ۲/۰ بالاتر از ماه قبل بود؛

۲۰. در ماه ژوئیه نرخ بیکاری منطقه یورو به ۶/۲ درصد رسید که ۱/۰ درصد کمتر از ماه ژوئن بود؛

۲۱. در ماه آگوست PMI بخش صنعت منطقه یورو به ۵۰/۷ رسید که ۹/۰ بالاتر از ماه قبل بود؛

۲۲. در ماه آگوست PMI بخش صنعت آمریکا به ۵۳ رسید که ۳/۲ بالاتر از ماه قبل بود؛

۲۳. در کواتر دوم ۲۰۲۵ نرخ رشد تولید ناخالص داخلی استرالیا به ۱/۸ درصد رسید که ۴/۰ درصد بیشتر از فصل قبل بود؛

۲۴. در ماه ژوئیه رشد سفارشات خرید کارخانه ای در آمریکا ۱/۳- درصد بود در حالیکه در ماه قبل ۴/۸- درصد بود.

۲۵. احتمال کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو در جلسه ۱۶ و ۱۷ سپتامبر این نهاد؛

۲۶. گروه آدانی در هند که بزرگترین اپراتور بندری در این کشور است، ورود کشتیهای تحریم شده روسی را به بنادر این شرکت ممنوع کرد که می‌تواند واردات نفت روسیه توسط پالایشگران هندی را با اختلال مواجه سازد؛

۲۷. در هفته منتهی به ۵ سپتامبر سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۵۱۴/۰ میلیون بشکه افزایش به ۴۰۵/۲۲۴ میلیون بشکه رسید؛

۲۸. تضعیف ارزش دلار، در هفته منتهی به ۱۲ سپتامبر شاخص دلار به ۹۷/۶۰ رسید در حالیکه در هفته قبل ۹۸/۰۳ بود؛

۲۹. در فصل دوم ۲۰۲۵ رشد تولید ناخالص داخلی ژاپن به ۵/۰ درصد رسید در حالیکه در فصل اول ۱/۰ درصد بود؛

۶. وزیر تجارت هند نیز اعلام کرد که مشغول مذاکره با آمریکا برای توافق تجاری است؛

۷. ترامپ اعلام کرد که آماده است تا مرحله دوم تحریم‌ها را علیه روسیه اعمال کند؛

۸. حمله اسرائیل به قطر به منظور هدف قرار دادن سران سیاسی حماس؛ البته بعد از اطمینان دادن آمریکا به قطر مبنی بر عدم تکرار چنین اتفاقی و واکنش ملایم کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، اضافه بهای ژئوپلیتیک این رخداد تخلیه شد؛

۹. فشارهای آمریکا به گروه هفت برای اعمال تعرفه بر واردکنندگان نفت روسیه بویژه هند و چین؛

۱۰. ورود پهبادهای روسی به حریم هوایی لهستان و انهدام آنها توسط این کشور که اولین شلیک یک عضو ناتو در جنگ روسیه و اوکراین بود؛

۱۱. ترامپ در سخنرانی خود در مجمع عمومی سازمان ملل اعلام کرد که کشورهای ناتو در صورت نقض حریم هوایی آنها توسط روسیه، باید هواپیماهای روسی را هدف قرار دهند و در مورد اوکراین نیز اعلام کرد که این کشور میتواند تمام قلمرو خود را از روسیه پس بگیرد؛

۱۲. افزایش تنش‌ها در اروپا در پی نقض حریم هوایی استونی توسط جت‌های جنگی روسیه؛

۱۳. تهیه نوزدهمین بسته تحریمی توسط اتحادیه اروپا علیه روسیه که در آن مجازاتهایی را برای معامله‌گران، پالایشگران و شرکتهای پتروشیمی در کشورهای ثالث از جمله چین اعمال میکند علاوه بر این قرار است ۱۱۸ نفتکش جدید به لیست قبلی نفتکشهای تحریم شده اضافه شود؛

۱۴. شرکت شورون اعلام کرد که به دلیل مشکلات مجوز، صادرات نفت ونزوئلا را محدود کرده است؛

۱۵. روسیه اعلام کرد که ممنوعیت صادرات دیزل را تا پایان سال تمدید خواهد کرد؛

۱۶. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۲۹ آگوست ذخایر بنزین ۳/۸ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۲۱۸/۵ میلیون بشکه رسید؛

۱۷. در هفته منتهی به ۲۹ آگوست سطح ذخایر

۳۰٪ در صد رسید در حالیکه در ماه قبل ۶٪- در صد بود؛
۴۳٪ در ماه آگوست رشد تولیدات صنعتی آمریکا به ۱٪-
در صد رسید در حالیکه در ماه قبل ۴٪- در صد بود؛

۴۴٪ در ماه آگوست نرخ تورم منطقه یورو بدون تغییر
نسبت به ماه قبل در سطح ۲ درصد ثابت باقی ماند.

۴۵٪ بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در
هفته منتهی به ۱۹ سپتامبر ذخایر نفت خام ۶٪- میلیون
بشکه کاهش یافت و به ۸/۴۱۴ میلیون بشکه رسید؛

۴۶٪ بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی
به ۱۹ سپتامبر ذخایر نفت خام ۲۱/۳ میلیون بشکه
کاهش یافت؛

۴۷٪ در هفته منتهی به ۱۹ سپتامبر سطح ذخایر
استراتژیک آمریکا با ۳۰/۲ میلیون بشکه افزایش به
۸/۴۰۵ میلیون بشکه رسید؛

۴۸٪ بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته
منتهی به ۱۹ سپتامبر ذخایر میان تقطیرها ۷/۱ میلیون
بشکه کاهش یافت و به ۱۲۳ میلیون بشکه رسید؛

۴۹٪ بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در
هفته منتهی به ۱۹ سپتامبر ذخایر بنزین ۱ میلیون بشکه
کاهش یافت و به ۱۶۲ میلیون بشکه رسید و تقاضا برای
بنزین ۱۴۹ هزار بشکه در روز افزایش یافت و به ۹۵۹/۸
میلیون بشکه در روز رسید؛

۵۰٪ در هفت روز منتهی به ۲۳ سپتامبر ۲۰۲۵ خالص
وضعیت خرید بورسبازان در بازار نایمکس با ۴ هزار
قرارداد افزایش به ۱۰۳ هزار قرارداد رسید؛

۵۱٪ در فصل دوم ۲۰۲۵ نرخ رشد تولید ناخالص داخلی
آمریکا به ۸/۳ درصد رسید در حالیکه در فصل قبل ۵٪-
در صد بود؛

۵۲٪ در هفته منتهی به ۱۹ سپتامبر درخواستها برای
استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۱۸ هزار درخواست
رسید که ۱۴ هزار درخواست کمتر از هفته قبل بود؛

۵۳٪ در ماه سپتامبر PMI بخش خدمات منطقه یورو به
۴/۵۱ رسید که ۲/۳ واحد نسبت به ماه قبل افزایش
داشت؛

۵۴٪ در ماه سپتامبر PMI بخش خدمات آلمان به ۵/۵۲

۳۰٪ در ماه ژوئیه رشد تولیدات صنعتی در آلمان به ۳/۱
در صد رسید در حالیکه در ماه قبل ۱٪- در صد بود.

۳۱٪ بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته
منتهی به ۱۲ سپتامبر ذخایر نفت خام ۲/۹ میلیون بشکه
کاهش یافت و به ۴/۴۱۵ میلیون بشکه رسید؛

۳۲٪ بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته
منتهی به ۱۲ سپتامبر ذخایر نفت خام ۲۰/۳ میلیون
بشکه کاهش یافت؛

۳۳٪ کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو از ۵/۴ به ۲۵/۴؛
۳۴٪ در هفته منتهی به ۵ سپتامبر سطح ذخایر استراتژیک
آمریکا با ۴/۵۰ میلیون بشکه افزایش به ۸/۴۰۵
میلیون بشکه رسید؛

۳۵٪ بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در
هفته منتهی به ۱۲ سپتامبر ذخایر میان تقطیرها ۱/۴
میلیون بشکه کاهش یافت و به ۱۲۴ میلیون بشکه رسید؛
۳۶٪ در هفته منتهی به ۱۲ سپتامبر تولید نفت خام آمریکا
با ۱۳ هزار بشکه کاهش به ۸۲/۱۳ میلیون بشکه در روز
رسید؛

۳۷٪ در هفت روز منتهی به ۱۶ سپتامبر ۲۰۲۵ خالص
وضعیت خرید بورسبازان در بازار نایمکس با ۱۷ هزار
قرارداد افزایش به ۹۸ هزار قرارداد رسید؛

۳۸٪ در ماه آگوست تقاضای نفت چین به ۳/۱۴ میلیون
بشکه در روز رسید که ۲/۴ درصد بیشتر از سال گذشته
بود؛

۳۹٪ شرکت ترانس نفت روسیه به مشتریان خود اعلام
کرد که به دلیل حملات اوکراین ممکن است صادرات
خود را کاهش دهد؛

۴۰٪ تضعیف ارزش دلار، در هفته منتهی به ۱۹ سپتامبر
شاخص دلار به ۸۹/۹۶ رسید در حالیکه در هفته قبل
۳۷/۹۷ بود؛

۴۱٪ در هفته منتهی به ۱۲ سپتامبر درخواستها برای
استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۳۱ هزار
درخواست رسید که ۳۳ هزار درخواست کمتر از هفته
قبل بود؛

۴۲٪ در ماه ژوئیه رشد تولیدات صنعتی منطقه یورو به

منطقه یورو به ۰/۱ درصد رسید که ۰/۵ درصد کمتر از فصل گذشته بود؛

۱۳. در هفته منتهی به ۵ سپتامبر تعداد دکل های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۲ دکل افزایش به ۴۱۴ دکل رسید؛

۱۴. در هفت روز منتهی به ۲ سپتامبر ۲۰۲۵ خالص وضعیت خرید بورسبازان در بازار نایمکس با ۷ هزار قرارداد کاهش به ۱۰۲ هزار قرارداد رسید؛

۱۵. در هفته منتهی به ۲۹ آگوست درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۳۷ هزار درخواست رسید که ۸ هزار درخواست بیشتر از هفته قبل بود؛

۱۶. آژانس بین المللی انرژی در ماهنامه جدید خود اعلام کرد که به دلیل افزایش عرضه، مازاد عرضه در بازار روند افزایشی خواهد داشت؛

۱۷. روسیه اعلام کرد که تجاوز پهبادهای روسی به خاک لهستان عمدی نبوده و حاضر است با لهستان در این مورد گفتگو کند؛

۱۸. توافق ایران و آژانس بین المللی انرژی؛

۱۹. بحران سیاسی در فرانسه بعد از استعفای فرانسوا بایرو به عنوان دومین اقتصاد منطقه یورو و ناآرامیها در پاریس؛

۲۰. اداره اطلاعات انرژی آمریکا در گزارش چشم انداز جدید خود اعلام کرد که در فصل پایانی سال، قیمتها تحت تاثیر افزایش عرضه تحت فشار خواهد بود؛

۲۱. روسیه اعلام کرد که یک توافق جدید با چین برای عرضه سالانه ۲/۵ میلیون تن نفت از طریق قزاقستان انجام داده است؛

۲۲. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۵ سپتامبر ذخایر نفت خام ۳/۹ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۴۲۴/۶ میلیون بشکه رسید؛

۲۳. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۵ سپتامبر ذخایر نفت خام ۱/۲۵۰ میلیون بشکه افزایش یافت؛

۲۴. در هفته منتهی به ۱۲ سپتامبر تعداد دکل های

رسید که ۰/۹ واحد نسبت به ماه قبل افزایش داشت؛ ۵۵. در ماه آگوست فروش خانه های جدید در آمریکا به ۸۰۰ هزار واحد رسید که ۱۳۶ هزار واحد بیشتر از ماه قبل بود.

عوامل تضعیف کننده:

۱. تصمیم هشت کشور اوپک پلاس برای افزایش تولید در ماه سپتامبر به مقدار ۵۴۸ هزار بشکه در روز و همینطور تصمیم آنها برای افزایش تولید در ماه اکتبر به مقدار ۱۳۷ هزار بشکه در روز؛

۲. ادامه نگرانیها نسبت به جنگ تجاری بین آمریکا و سایر کشورها و ایجاد رکود در اقتصاد جهانی و کاهش تقاضای نفت؛

۳. ادامه نگرانی نسبت به وضعیت تقاضای جهانی و مازاد عرضه در بازار در ماههای آتی؛

۴. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۲۹ آگوست ذخایر نفت خام ۲/۴ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۴۲۰/۷ میلیون بشکه رسید؛

۵. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۲۹ آگوست ذخایر نفت خام ۰/۶۲۲ میلیون بشکه افزایش یافت؛

۶. پیش بینی کاهش تقاضای آمریکا با پایان فصل رانندگی در این کشور؛

۷. در ماه آگوست نرخ بیکاری در آمریکا به ۴/۳ درصد رسید که ۰/۱ درصد بیشتر از ماه قبل بود؛

۸. در ماه آگوست نرخ تورم منطقه یورو به ۲/۱ درصد رسید که ۰/۱ درصد بیشتر از ماه قبل بود؛

۹. در ماه آگوست PMI بخش خدمات منطقه یورو به ۵۰/۵ رسید که ۰/۵ کمتر از ماه قبل بود؛

۱۰. در ماه آگوست PMI بخش خدمات آمریکا به ۵۴/۵ رسید که ۱/۲ کمتر از ماه قبل بود؛

۱۱. در ماه آگوست شغل های ایجاد شده در بخش غیر کشاورزی آمریکا به ۲۲ هزار شغل رسید که ۵۵ هزار شغل کمتر از ماه گذشته بود؛

۱۲. در فصل دوم ۲۰۲۵ رشد فصلی تولید ناخالص داخلی

۳۸. از سرگیری صادرات نفت قزاقستان از طریق خط لوله باکو- تفلیس - جیهان؛

۳۹. لغو وضعیت اضطراری در ایالت ریورز نیجریه که مهمترین استان صادرات نفت این کشور است؛

۴۰. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۱۲ سپتامبر ذخایر بنزین ۲/۴ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۲۱۷ میلیون بشکه رسید؛

۴۱. در ماه آگوست رشد تولیدات صنعتی چین به ۵/۲ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۵/۷ درصد بود؛

۴۲. در ماه آگوست نرخ بیکاری در چین با ۰/۱ درصد افزایش به ۵/۳ درصد رسید؛

۴۳. در ماه آگوست موازنه تجاری ژاپن به ۲۴۲- میلیارد ین رسید که ۱۲۰ میلیارد ین کمتر از ماه قبل بود؛

۴۴. بانک مرکزی بریتانیا نرخ بهره این کشور را بدون تغییر در سطح ۴ درصد اعلام کرد.

۴۵. موافقت دولت عراق برای از سرگیری صادرات نفت از طریق خط لوله کرکوک-جیهان(البته بعد از اعلام این خبر شرکت‌های نفتی فعال در بخش نفت این منطقه اعلام کردند که بدون تضمین بازپرداخت بدهیهای معوقه آنها با از سرگیری صادرات موافق نخواهند کرد اما در پایان هفته اعلام شد که این شرکتها با از سرگیری صادرات موافق کرده‌اند)

۴۶. در هفته منتهی به ۲۶ سپتامبر تعداد دکل های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۶ دکل افزایش به ۴۲۴ دکل رسید؛

۴۷. در هفته منتهی به ۱۹ سپتامبر تولید نفت خام آمریکا با ۱۹ هزار بشکه افزایش به ۱۳/۵۰۱ میلیون بشکه در روز رسید؛

۴۸. تقویت ارزش دلار، در هفته منتهی به ۲۶ سپتامبر شاخص دلار به ۹۷/۴۹ رسید در حالیکه در هفته قبل ۹۶/۸۹ بود؛

۴۹. بانک مرکزی چین نرخ بهره را بدون تغییر نسبت به قبل در سطح ۳ درصد اعلام کرد؛

۵۰. در ماه سپتامبر PMI بخش صنعت آلمان به ۴۸/۵ رسید که ۱/۳ واحد نسبت به ماه قبل کاهش داشت؛

حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۲ دکل افزایش به ۴۱۶ دکل رسید؛

۲۵. در هفت روز منتهی به ۲ سپتامبر ۲۰۲۵ خالص وضعیت خرید بورسبازان در بازار نایمکس با ۲۱ هزار قرارداد کاهش به ۸۱ هزار قرارداد رسید؛

۲۶. در هفته منتهی به ۵ سپتامبر درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۶۳ هزار درخواست رسید که ۲۷ هزار درخواست بیشتر از هفته قبل بود؛

۲۷. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا هفته منتهی به ۵ سپتامبر ذخایر بنزین ۵۱ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۲۲۰ میلیون بشکه رسید؛

۲۸. در هفته منتهی به ۵ سپتامبر تولید نفت خام آمریکا با ۷۲ هزار بشکه افزایش به ۱۳/۴۹۵ میلیون بشکه در روز رسید؛

۲۹. در ماه آگوست نرخ رشد صادرات چین به ۴/۴ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۷/۲ درصد بود و رشد واردات این کشور نیز به ۱/۳ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۴/۱ درصد بود؛

۳۰. در ماه آگوست نرخ تورم در چین به ۰/۴- درصد رسید در حالیکه در ماه قبل صفر درصد بود؛

۳۱. بانک مرکزی اروپا نرخ بهره را بدون تغییر در سطح ۲/۱۵ درصد حفظ کرد؛

۳۲. در ماه آگوست نرخ تورم آمریکا به ۲/۹ درصد رسید که ۰/۲ درصد بیشتر از ماه گذشته بود؛

۳۳. در ماه آگوست نرخ تورم آلمان به ۲/۲ درصد رسید که ۰/۲ درصد بیشتر از ماه گذشته بود؛

۳۴. در ماه ژوئیه نرخ رشد تولیدات صنعتی در بریتانیا به ۰/۹- درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۰/۷ درصد بود.

۳۵. مذاکرات تجاری چین و آمریکا در مادرید بدون نتیجه مثبت انجام شد؛

۳۶. بانک HSBC پیش بینی کرد مازاد عرضه در فصل چهارم ۲۰۲۵ به ۱/۷ میلیون بشکه در روز برسد؛

۳۷. در هفته منتهی به ۱۹ سپتامبر تعداد دکل های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۲ دکل افزایش به ۴۱۸ دکل رسید؛

۳. جمع‌بندی

متوسط قیمت نفت در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ نسبت به ماه آگوست ۲۰۲۵ تغییرات زیادی نداشت. در ماه سپتامبر اگرچه افزایش تولید اوپک پلاس و پیش‌بینی‌ها مبنی بر روند افزایشی مازاد عرضه در بازار عامل تضعیف‌کننده قیمت بود اما تشدید بحران روسیه و اوکراین و نگرانی نسبت به احتمال خروج بخشی از نفت روسیه از بازار، از کاهش قیمت نفت جلوگیری کرد.

۵۱. در ماه سپتامبر PMI بخش صنعت منطقه یورو به ۴۹/۵ رسید که ۱/۲ واحد نسبت به ماه قبل کاهش داشت؛

۵۲. در ماه سپتامبر PMI بخش صنعت آمریکا به ۵۲ رسید که ۱ واحد نسبت به ماه قبل افزایش داشت و PMI بخش خدمات این کشور به ۵۳/۵ رسید که ۱ واحد کمتر از ماه قبل بود؛

۵۳. بانک سوئیس نرخ بهره این کشور بدون تغییر نسبت به قبل در سطح صفر درصد اعلام کرد؛

۵۴. در ماه آگوست شاخص هزینه‌های مصرف شخصی در آمریکا با ۰/۱ درصد افزایش به ۲/۷ درصد رسید.

پیش بینی کوتاه مدت قیمت نفت خام برنت

مهرماه ژوئانی

دسامبر. این دو عامل موجب بدبینی به رشد اقتصادی آمریکا شد. وضعیت اقتصادی در چین و اروپا نیز شکننده است گرچه نگرانی عمده از وقوع رکود وجود ندارد ولی چشم انداز رشد مناسب هم مورد تردید است.

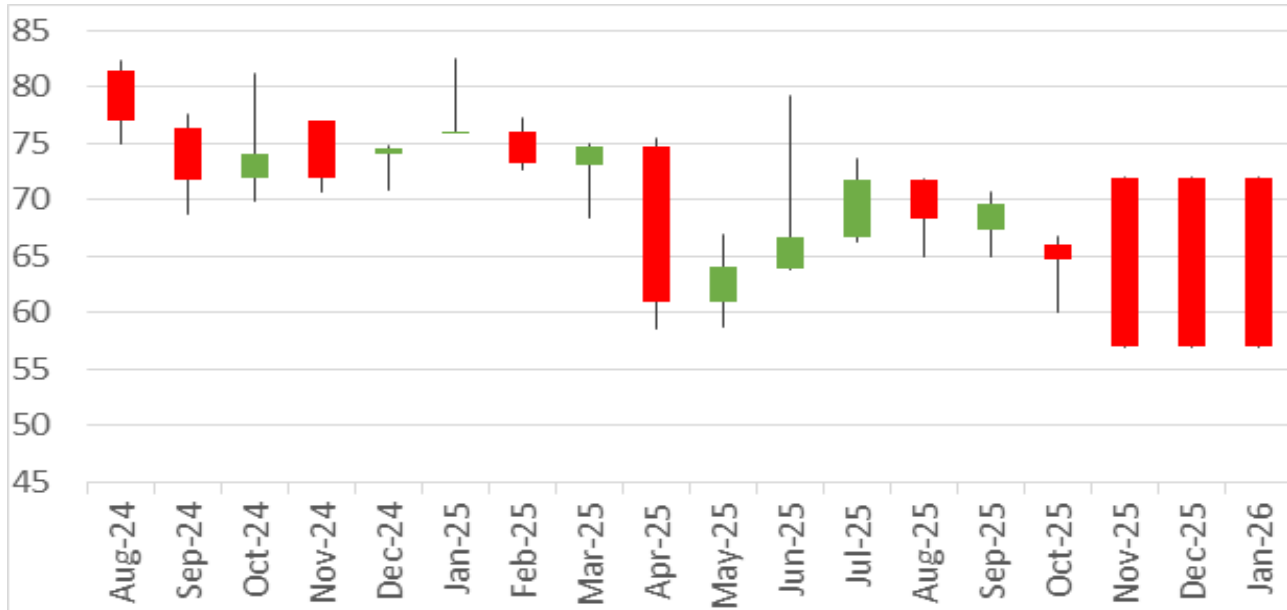
« پیش بینی قیمت

با در نظر گرفتن عوامل تشریح شده انتظار بر این است که قیمت نفت برنت در سه ماه آینده بین ۵۷ تا ۷۲ دلار در بشکه نوسان کند.

« بررسی روند قیمت در ماه گذشته

در ماه اکتبر ریسک های ژئوپلیتیک به طور نسبی کاهش پیدا کرد و به عنوان عامل اصلی در بازار نفت موجب کاهش قیمت نفت شد. البته تحریم دو شرکت معظم نفتی روسی و توافق آمریکا و چین بیشترین میزان اثر را در افزایش موقتی قیمت نفت داشت و فعالان بازار با توجه به شرایط تکنیکال و زمانیکه قیمت نفت برنت با سطح حمایتی ۶۰ دلار مواجه بود و فرصت سودآوری بالا بوجود آمده بود، شروع به خرید قراردادها کردند. از بعد بنیادی بازار نفت با مازاد عرضه نفت روبروست و پیش بینی ها نشان از مازاد برای نیمه اول ۲۰۲۶ دارند. اعلام آمادگی اوپک برای افزایش تولید در شرایط تنش و تحریم های جدید نیز از عوامل مهمی بود که فشار کاهشی بر قیمت نفت وارد کرد. دو عامل مهم اقتصادی نیز فشار کاهشی بر قیمت نفت وارد کردند: تعطیلی دولت آمریکا و عدم کاهش نرخ بهره آمریکا در ماه

نمودار ۱: روند گذشته و پیش بینی ماهانه قیمت نفت خام برنت

۱. اقتصاد جهان

اقتصادهای دیگر کاهش پیدا کرد. پس از شروعی مقاوم، اقتصاد جهانی همان‌گونه که پیش‌بینی شده بود، نشانه‌هایی از کند شدن ملایم رشد را نشان می‌دهد. داده‌های نیمه نخست سال ۲۰۲۵ فعالیت اقتصادی قوی را منعکس می‌کردند؛ تورم در اقتصادهای آسیایی پایین بود و در ایالات متحده نیز ثابت ماند. با این حال، این مقاومت ظاهری عمدتاً ناشی از عوامل موقتی مانند پیش‌خور کردن تجارت و سرمایه‌گذاری و مدیریت موجودی انبارها بوده است، نه از قدرت بنیادی اقتصاد. با از بین رفتن این عوامل، نشانه‌های ضعف در داده‌ها ظاهر شده‌اند: روند پیش‌خور در حال بازگشت است و بازارهای کار در حال تضعیف‌اند. انتقال اثر تعرفه‌ها بر قیمت مصرف‌کننده در آمریکا که پیش‌تر ناچیز بود، اکنون احتمالاً افزایش خواهد یافت. اقتصادهای پیشرفته که به‌طور سنتی به مهاجرت وابسته‌اند، اکنون با کاهش شدید ورود خالص نیروی کار مهاجر روبه‌رو هستند، که این امر پیامدهایی برای رشد بالقوه تولید دارد.

پیش‌بینی می‌شود رشد جهانی از ۳.۳٪ در سال ۲۰۲۴ به ۳.۲٪ در ۲۰۲۵ و ۳.۱٪ در ۲۰۲۶ کاهش یابد. این ارقام نسبت به به‌روزرسانی ماه ژوئیه اندکی بهبود یافته‌اند، اما در مجموع ۰.۲ واحد درصد کمتر از پیش‌بینی‌های پیش از تغییرات سیاستی (اکتبر ۲۰۲۴) هستند. این کاهش بازتابی از تأثیرات منفی نااطمینانی و حمایت‌گرایی است، حتی با آن‌که شوک تعرفه‌ای کوچک‌تر از حد اولیه اعلام شده است و پیش‌بینی می‌شود در ۲۰۲۶ نیز به حدود ۳.۱٪ کاهش یابد. تورم در سطح جهانی در مسیر کاهش قرار دارد، اما در برخی اقتصادهای بزرگ (مانند ایالات متحده) هنوز بالاتر از هدف تعیین‌شده است. گزارش «ثبات مالی جهانی» صندوق بین‌المللی پول هشدار می‌دهد که ریسک‌های ثبات مالی همچنان بالاست؛ ارزش‌گذاری بیش از حد دارایی‌ها، فشار در

قوانین حاکم بر اقتصاد جهانی در حال دگرگونی‌اند. جزئیات سیاست‌های جدیدی که به‌تازگی معرفی شده‌اند به تدریج روشن‌تر می‌شوند و چشم‌انداز رشد اقتصادی نیز همراه با آن‌ها در حال تغییر است. پس از آن‌که ایالات متحده از فوریه ۲۰۲۵ تعرفه‌های بالاتری را اعمال کرد، توافقی‌ها و بازتنظیم‌های بعدی تا حدی از شدت برخی اثرات کاستند. با این حال، نااطمینانی نسبت به پایداری و مسیر آینده اقتصاد جهانی همچنان شدید است.

در همین حال، کاهش قابل توجه در کمک‌های توسعه‌ای بین‌المللی و محدودیت‌های جدید مهاجرتی در برخی اقتصادهای پیشرفته اعمال شده است. چندین اقتصاد بزرگ نیز رویکرد مالی انبساطی‌تری در پیش گرفته‌اند، که نگرانی‌هایی درباره پایداری مالی دولت‌ها و پیامدهای فرامرزی آن ایجاد کرده است. اقتصادها، نهادها و بازارهای جهان در حال سازگاری با محیطی هستند که با حمایت‌گرایی بیشتر، تکه‌تکه شدن روابط تجاری، و چشم‌انداز رشد ضعیف‌تر در میان مدت مشخص می‌شود، محیطی که نیازمند بازتنظیم سیاست‌های کلان اقتصادی است. در آغاز این تغییرات تجاری و افزایش نااطمینانی، گزارش چشم‌انداز اقتصادی جهان (WEO) در آوریل ۲۰۲۵ پیش‌بینی رشد جهانی برای سال ۲۰۲۵ را به میزان ۰.۵ واحد درصد کاهش داد و به ۲.۸٪ رساند. این بازبینی بر این فرض استوار بود که تعرفه‌ها برای کشورهای اعمال‌کننده، شوک عرضه محسوب می‌شوند و برای کشورهای هدف، شوک تقاضا؛ و نااطمینانی عمومی نیز شوکی منفی بر تقاضا در سراسر جهان وارد می‌کند. در ژوئیه ۲۰۲۵، با اعلام کاهش تعرفه‌ها نسبت به سطح بالای آوریل، پیش‌بینی رشد اندکی افزایش و به ۳.۰٪ رسید. پیش‌بینی تورم در مجموع تغییر چندانی نکرد، اما برای ایالات متحده افزایش یافت و برای بسیاری از

۳.۲۵ درصد برسد. با توجه به نگرانی‌های مداوم درباره فشارهای تورمی ناشی از تعرفه‌ها در آمریکا، احتمال اینکه فدرال رزرو در اوایل ۲۰۲۶ روند کاهش نرخ‌ها را موقتاً متوقف کند و در ادامه با تأخیر به سطح خنثی نرخ بهره بازگردد، بیش از آن چیزی است که بازارها در حال حاضر انتظار دارند. پیش‌بینی می‌شود که کاهش قیمت نفت بر نرخ تورم کلی (headline inflation) اثر کاهنده بگذارد، اما نرخ تورم هسته در بسیاری از اقتصادهای پیشرفته همچنان نگران‌کننده است. منطقه یورو استثنا محسوب می‌شود. در ایالات متحده و ژاپن، تورم هسته بیش از ۳٪ است و در بریتانیا طی ماه‌های اخیر حدود ۴٪ گزارش شده است.

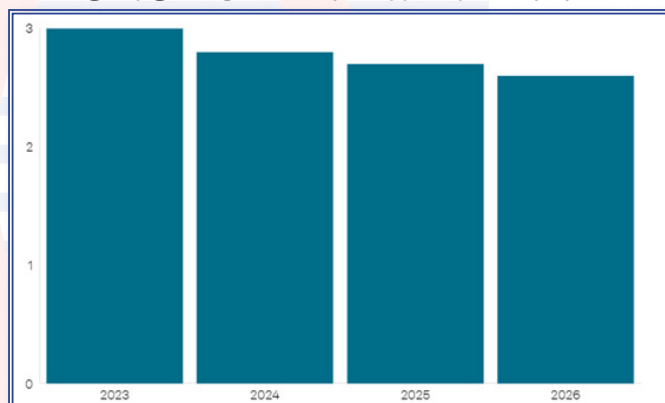
با این حال، کاهش نرخ‌های سیاستی بانک‌های مرکزی احتمالاً موجب جهش چشمگیر رشد اقتصادی نخواهد شد.

حتی اگر فرض شود که بهبود چشم‌انداز تورم به بانک‌های مرکزی اجازه دهد نرخ بهره را نسبتاً سریع کاهش دهند، باید نسبت به خوش‌بینی بیش از حد درباره اثرات آن بر رشد، محتاط بود که به دلایل زیر می‌توان اشاره داشت:

- نااطمینانی‌های مربوط به تجارت و سایر مسائل احتمالاً ادامه خواهند داشت.
- به دلیل کسری بودجه و بدهی‌های بالا، منحنی بازده (Yield Curve) احتمالاً شیب‌دارتر می‌شود و همین موضوع اثر کاهش نرخ‌ها بر هزینه‌های تأمین مالی را کاهش می‌دهد.
- بخش‌های حساس به نرخ بهره مانند تولید و ساخت‌وساز اکنون سهم بسیار کمتری از فعالیت اقتصادی در کشورهای پیشرفته دارند نسبت به گذشته و به همین دلیل اثرگذاری سیاست‌های پولی محدودتر خواهد بود.^۴

بازار اوراق قرضه دولتی، و نقش روبه‌افزایش مؤسسات مالی غیربانکی از عوامل اصلی این نگرانی هستند.^۱ طبق داده‌های S&P Global، شاخص‌های مدیران خرید (PMI) جهانی در سپتامبر کاهش یافته‌اند که نشان می‌دهد شتاب رشد اقتصادی در حال از دست رفتن است. حتی در صورت کاهش نرخ بهره توسط بانک‌های مرکزی، اثر آن بر رشد ممکن است محدود باشد؛ زیرا بخش‌هایی مانند صنعت و ساختمان که به نرخ بهره حساس‌اند، اکنون سهم کمتری از اقتصاد کشورهای توسعه‌یافته دارند.^۲

نمودار ۱: تغییرات در رشد تولید ناخالص داخلی واقعی

Source : Global Economic Outlook: October 2025, S&P Global, 16 October 2025.

پیش‌بینی‌های پایین‌تر تورم برای سال ۲۰۲۶ از تداوم سیاست‌های تسهیل پولی بانک‌های مرکزی حمایت می‌کند، اما چسبندگی تورم هسته^۳ (core inflation) می‌تواند مانعی در این مسیر باشد. اکنون پیش‌بینی می‌شود که بانک مرکزی آمریکا (فدرال رزرو) در نشست‌های اکتبر و دسامبر ۲۰۲۵ هر بار نرخ بهره را ۲۵ واحد پایه (۰.۲۵ درصد) کاهش دهد. بازارهای آتی تقریباً با احتمال ۱۰۰٪ تحقق هر دو کاهش نرخ تا پایان سال را در قیمت‌ها لحاظ کرده‌اند. همچنین انتظار می‌رود نرخ بهره فدرال رزرو تا ژوئن ۲۰۲۶ به محدوده خنثی ۳.۰۰ تا

1. WORLDECONOMICOUTLOOK Global Economy in Flux, Prospects Remain Dim, IMF, Oct 2025.

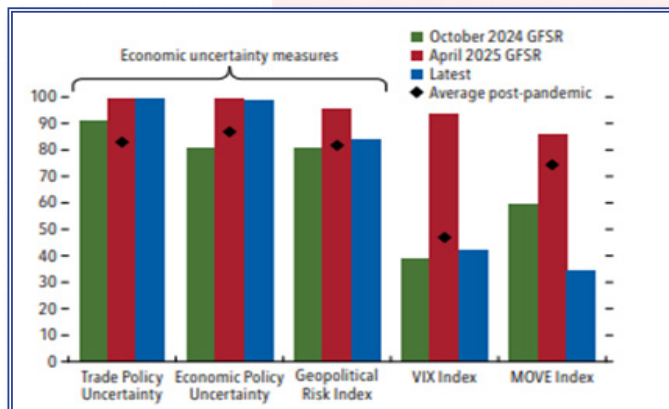
2. Global Economic Outlook: October 2025, S&P Global, 16 October 2025

۳. تورم هسته یا تورم بنیادی (به انگلیسی: core inflation) شاخصی است که نرخ افزایش قیمت‌ها را بدون در نظر گرفتن کالاهای بسیار نوسانی مثل غذا و انرژی اندازه‌گیری می‌کند. به عبارت دیگر، این شاخص سعی می‌کند روند پایدار و واقعی تورم را نشان دهد.

4. Global Economic Outlook: October 2025, S&P Global, 16 October 2025.

صورت عدم مدیریت مناسب، می‌تواند آسیب‌پذیری‌های مالی را افزایش دهد. بر اساس چارچوب تحلیل ریسک رشد صندوق بین‌المللی پول، ریسک‌های موجود برای ثبات مالی جهانی همچنان در سطح بالایی قرار دارند. از این رو، به سیاست‌گذاران توصیه می‌شود هوشیار بمانند و به تغییر شرایط به‌موقع واکنش نشان دهند. نشانه مهم دیگر این است که بار بدهی جهانی به‌طور فزاینده‌ای به سمت بخش دولتی منتقل شده است، زیرا کسری‌های بودجه‌ای روبه‌گسترش در سراسر جهان، انتشار اوراق قرضه دولتی را افزایش داده‌اند. صندوق بین‌المللی پول هشدار داد که ارزش بالای دارایی‌ها و فشار در بازار اوراق قرضه می‌تواند ثبات مالی را تهدید کند. افزایش احتیاط در بازارهای مالی، رشد هزینه‌های استقراض برای دولت‌ها و احتمال اصلاح ناگهانی در بازارها از جمله راهکارها بوده است.^۴

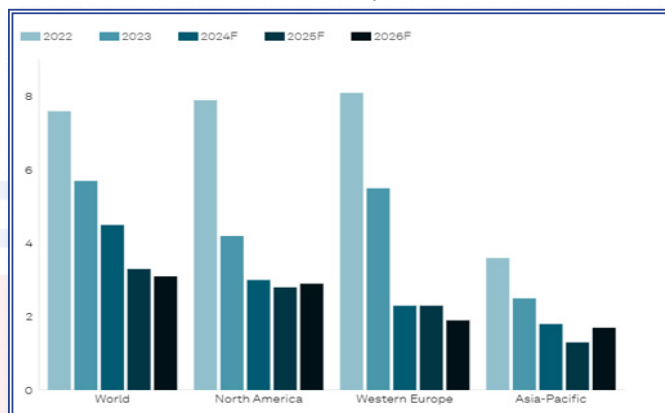
نمودار ۳: نااطمینانی اقتصادی و نوسان مالی

Source : GLOBAL FINANCIAL STABILITY REPORT, IMF, Oct 2025.

قیمت طلا در روز ۲۲ اکتبر ۲۰۲۵ بزرگ‌ترین افت یک‌روزه خود از سال ۲۰۲۰ را (بیش از ۵٪) تجربه کرد، اما همچنان حدود ۶۰ درصد بالاتر از ابتدای سال ۲۰۲۵ قرار دارد.^۵ در حالی که بهای نفت خام حدود ۱.۵٪ افزایش یافت (به

نمودار ۲: تورم قیمت مصرف‌کننده

Source : Global Economic Outlook: October 2025, S&P Global, 16 October 2025.

در ایالات متحده، پیش‌بینی «کنفرانس بورد» رشد اقتصادی سال ۲۰۲۵ را حدود ۱.۸٪ و برای ۲۰۲۶ حدود ۱.۵٪ اعلام کرده است.^۱ در آسیای جنوبی، رشد اقتصادی همچنان قوی است ولی روند کاهشی دارد. بانک جهانی رشد ۲۰۲۵ را حدود ۶.۶٪ و ۲۰۲۶ را ۵.۸٪ پیش‌بینی کرده است.^۲ در ژاپن، نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد بانک مرکزی ژاپن (BOJ) احتمالاً در سه‌ماهه چهارم ۲۰۲۵ نرخ بهره را از حدود ۰.۵٪ به ۰.۷۵٪ افزایش خواهد داد، که نشان‌دهنده تمایل به سیاست‌های انقباضی است.^۳

نشست سالانه صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی (۱۳ تا ۱۸ اکتبر) که در این نشست سیاست‌ها و دستور کار توسعه اقتصادی جهانی را مشخص کردند و بر موضوعاتی چون بدهی، تورم و نااطمینانی‌های ژئوپلیتیک تمرکز داشتند و تأکید بر احتیاط در سیاست‌گذاری اقتصادی و لزوم هماهنگی بین‌المللی برای مقابله با شرایط نامطمئن اقتصادی از جمله برنامه‌های آنها بود.

بازارهای مالی جهانی، با وجود تداوم عدم قطعیت‌های تجاری و ژئوپلیتیکی، ظاهراً در وضعیت آرامی قرار دارند. با این حال، صندوق بین‌المللی پول چندین نشانه از تغییر بنیادین در ساختار سیستم مالی را برجسته می‌کند که در

1. Economy Watch: US View (October 2025), Conference Board, 17 October 2025.

2. South Asia Development Update October 2025, World Bank

3. BOJ poised to hike interest rates in Q4, majority of economists say: Reuters poll, Reuters, 22 October 2025.

4. GLOBAL FINANCIAL STABILITY REPORT, IMF, Oct 2025.

5. Gold on track for biggest one-day fall since 2020; BoE governor warns over private credit risks - as it happened, The Guardian, 22 Oct 2025.

جدول ۱: تولید ناخالص داخلی واقعی در کشورها و مناطق منتخب

Real GDP	۲۰۲۴	۲۰۲۵f	۲۰۲۶f
جهان	۳٫۳	۳٫۲	۳٫۱
اقتصادهای پیشرفته	۱٫۸	۱٫۶	۱٫۶
ایالات متحده آمریکا	۲٫۸	۲	۲٫۱
منطقه یورو	۰٫۹	۱٫۲	۱٫۱
ژاپن	۰٫۱	۱٫۱	۰٫۶
چین	۵	۴٫۸	۴٫۲
هند	۶٫۵	۶٫۶	۶٫۲
روسیه	۴٫۱	۰٫۶	۱
ترکیه	۳٫۳	۳٫۵	۳٫۷
برزیل	۳٫۴	۲٫۴	۱٫۹
عربستان سعودی	۲	۴	۴
ایران	۳٫۷	۰٫۶	۱٫۱
پاکستان	۲٫۵	۲٫۷	۳٫۶
نیجریه	۴٫۱	۳٫۹	۴٫۲
قزاقستان	۴٫۸	۵٫۹	۴٫۸

Source : World Economic Outlook, IMF, Oct 2025

۲. بررسی اقتصادهای توسعه یافته

۲.۱. آمریکا

بر اساس پیش‌بینی‌های صندوق بین‌المللی پول (IMF) اقتصاد ایالات متحده در سال ۲۰۲۵، ۲٪ رشد خواهد داشت که نسبت به سال ۲۰۲۴ با رشد ۲٫۸٪ کاهش نشان می‌دهد و در سال ۲۰۲۶ در سطح ۲٫۱٪ ثابت بماند. این رقم تقریباً با پیش‌بینی‌های ژوئیه هم‌خوانی دارد و نسبت به آوریل بهبود نشان می‌دهد که دلیل آن کاهش نرخ‌های مؤثر تعرفه‌ها، تحریک مالی ناشی از تصویب قانون OBBA و تسهیل شرایط مالی است. این پیش‌بینی نشان‌دهنده کندی قابل توجه رشد

دلیل نگرانی از عرضه و تحریم روسیه)^۱. انتصاب سانائۀ تاکاچی به‌عنوان نخست‌وزیر جدید ژاپن و احتمال اصلاح سیاست‌های مالی و پولی در این کشور موجب واکنش مثبت بازار شد. بازارها این تغییر را نشانه‌ای از احتمال اجرای سیاست‌های محرک اقتصادی دانستند که به رشد سهام ژاپن و افزایش انتظارات تقاضای داخلی انجامید^۲.

1. Shares mixed, gold retreats as investors take profits, Reuters, 22 oct 2025.

2. Stocks mostly flat but earnings a positive; gold drops %5, Reuters, 22 Oct 2025

نسبت به سال ۲۰۲۴ است و همچنین بازنگری انباشته ۰.۱ واحد درصد نسبت به گزارش چشم‌انداز اقتصادی جهانی (WEO) اکتبر ۲۰۲۴ و ۰.۷ واحد درصد نسبت به به‌روزرسانی ژانویه ۲۰۲۵ WEO را نشان می‌دهد. اصلی‌ترین دلایل این بازنگری نزولی عبارت‌اند از: افزایش نااطمینانی سیاست‌گذاری، افزایش موانع تجاری، و کاهش رشد در هر دو بخش نیروی کار و اشتغال^۱. این کاهش عمدتاً به دلیل افزایش تعرفه‌ها و تداوم تنش‌های تجاری است. با این حال، سرمایه‌گذاری‌های گسترده در هوش مصنوعی (AI) به عنوان یک عامل حمایتی عمل کرده‌اند و رشد اقتصادی را در میان کشورهای گروه ۷ تقویت کرده‌اند. اقتصاد ایالات متحده در سال ۲۰۲۵ حدود ۲٪ رشد پیش‌بینی شده است که کمی بهتر از پیش‌بینی‌های قبلی است (طبق گزارش صندوق بین‌المللی پول). این رشد عمدتاً به دلیل افزایش سرمایه‌گذاری در هوش مصنوعی (AI) است که هزینه‌های مصرف‌کننده و سرمایه‌گذاری کسب‌وکارها را

تقویت کرده است^۲. در ۱ اکتبر ۲۰۲۵، دولت فدرال ایالات متحده به دلیل عدم تصویب بودجه، دچار تعطیلی شد. این تعطیلی باعث توقف انتشار داده‌های اقتصادی از جمله گزارش‌های مربوط به بازار کار شد و نگرانی‌هایی را درباره توانایی فدرال رزرو در اتخاذ تصمیمات مناسب پولی ایجاد کرد. تورم در ایالات متحده همچنان بالاتر از هدف ۲٪ بانک مرکزی (فدرال رزرو) قرار دارد. با این حال، به دلیل تعطیلی دولت فدرال، انتشار گزارش‌های اقتصادی مانند نرخ بیکاری و داده‌های تورم به تأخیر افتاده است. این موضوع تصمیم‌گیری‌های فدرال رزرو را با چالش مواجه کرده است^۳. بازارهای مالی ایالات متحده با وجود چالش‌های اقتصادی، همچنان مقاوم باقی ماندند. شاخص‌های S&P ۵۰۰ و داو جونز در این ماه نوساناتی را تجربه کردند که نشان‌دهنده واکنش سرمایه‌گذاران به عدم قطعیت‌های اقتصادی بود.

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی کشور ایالات متحده آمریکا نشان داده شده است

جدول ۲: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی آمریکا

آمریکا	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره صندوق فدرال (مؤثر) (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیارد دلار آمریکا)
ژانویه ۲۰۲۵	۴۹٫۴	۵۶٫۸	۳	۴٫۳۳	۴	-۱۳۰٫۶۵
فوریه ۲۰۲۵	۵۱٫۶	۵۲٫۸	۲٫۸	۴٫۳۳	۴٫۱	-۱۲۲٫۶۶
مارس ۲۰۲۵	۴۹٫۸	۵۴٫۳	۲٫۴	۴٫۳۳	۴٫۲	-۱۴۰٫۴۹
آوریل ۲۰۲۵	۵۰٫۲	۵۴٫۴	۲٫۸	۴٫۳۳	۴٫۲	-۶۰٫۲
مه ۲۰۲۵	۵۰٫۲	۵۰٫۸	۲٫۴	۴٫۵	۴٫۲	-۷۱٫۵
ژوئن ۲۰۲۵	۵۲٫۹	۵۳٫۱	۲٫۷	۴٫۵	۴٫۱	-۶۰٫۱
ژوئیه ۲۰۲۵	۵۲٫۷	۵۲٫۹	۲٫۷	۴٫۵	۴٫۲	-۷۸٫۳
اوت ۲۰۲۵	۴۹٫۸	۵۵٫۷	۲٫۹	۴٫۵	۴٫۳	-
سپتامبر ۲۰۲۵	۵۲	۵۳٫۹	-	۴٫۲۵	-	-
اکتبر ۲۰۲۵	۵۱٫۹	۵۳٫۵	-	۴٫۲۵	-	-

1. WORLDECONOMICOUTLOOK: Global Economy in Flux, Prospects Remain Dim, IMF, OCT 2025

2. IMF more upbeat about US growth than just months ago, but outlook is dimmer than last year, Ap News, 15 October 2025.

3. Fed Making Key Economic Decisions Without Key Economic Data, The American Prospect, 21 Oct 2025.

۲. منطقه یورو

در سال ۲۰۲۵ و ۲.۵٪ در سال ۲۰۲۶ پیش‌بینی می‌شود و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۷ به ۲٪ کاهش یابد. در کشورهای CESEE (اروپای مرکزی، شرقی و کشورهای حوزه بالتیک)، روند کاهش تورم (Disinflation) به آرامی ادامه دارد؛ تورم کل این منطقه در سال ۲۰۲۶ حدود ۳.۵٪ و در سال ۲۰۲۷ به ۲.۹٪ می‌رسد. اکثر کشورهای CESEE احتمالاً تنها در طول سال ۲۰۲۷ به اهداف تورمی خود دست می‌یابند. این تأخیر نسبت به منطقه یورو به دلیل سیر نسبتاً بالای رشد دستمزدها در این کشورهاست.

« عوامل مؤثر بر پیش‌بینی‌ها

- **افزایش تعرفه‌ها و سیاست‌های تجاری آمریکا:** اعمال تعرفه‌های بالاتر توسط ایالات متحده، به‌ویژه در نیمه اول سال ۲۰۲۵، موجب افزایش صادرات پیش‌خور شده و در نتیجه رشد اقتصادی را موقتاً تقویت کرد.
- **کاهش تقاضای خارجی:** با کاهش رشد اقتصادی در شرکای تجاری اصلی منطقه یورو، تقاضای خارجی برای

برای منطقه یورو، پیش‌بینی می‌شود که نرخ رشد اقتصادی ۱.۲٪ در سال ۲۰۲۵ و ۱.۱٪ در سال ۲۰۲۶ باشد. در مقایسه با ژوئیه ۲۰۲۵، رشد سال ۲۰۲۵ ۰.۲ واحد درصد افزایش یافته است که عمدتاً ناشی از پیش‌خور شدن تقاضا به دلیل تعرفه‌ها در نیمه اول سال بوده است. در مقابل، پیش‌بینی رشد سال ۲۰۲۶، ۰.۱ واحد درصد کاهش یافته و به ۱.۱٪ رسیده است. افزایش تعرفه‌های آمریکا و سطح بالای نااطمینانی بر انتظار افزایش تقاضای داخلی در سال‌های ۲۰۲۶ و ۲۰۲۷ تأثیر منفی گذاشته است. در نتیجه، سرعت رشد اقتصادی اروپا همچنان نزدیک به نرخ پتانسیل ضعیف خود باقی مانده است.

با توجه به بهره‌وری پایین و فشارهای جمعیتی رو به افزایش، اروپا فاقد تحرک اصلاحی لازم برای تقویت پایدار رشد بنیادی خود است^۱. تورم در منطقه یورو به سطح هدف رسیده و پیش‌بینی می‌شود که در میان‌مدت در همین سطح باقی بماند. در بریتانیا، تورم با اندکی بازبینی افزایش یافته و ۳.۴٪

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی منطقه یورو نشان داده شده است.

جدول ۳: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی منطقه یورو

منطقه یورو	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون یورو)
ژانویه ۲۰۲۵	۴۵٫۱	۵۱٫۶	۲٫۵	۲٫۹	۶٫۲	۱۰۳۰
فوریه ۲۰۲۵	۴۷٫۳	۵۰٫۷	۲٫۳	۲٫۹	۶٫۱	۲۴۸۰۰
مارس ۲۰۲۵	۴۸٫۷	۵۰٫۴	۲٫۲	۲٫۶۵	۶٫۲	۳۶۹۰۰
آوریل ۲۰۲۵	۴۸٫۶	۵۱	۲٫۲	۲٫۴	۶٫۲	۹۹۱۰
مه ۲۰۲۵	۴۹	۵۰٫۱	۱٫۹	۲٫۴	۶٫۳	۱۶۵۰۰
ژوئن ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۴۹٫۷	۲	۲٫۱۵	۶٫۲	۷۰۵۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۹٫۷	۵۰٫۵	۲	۲٫۱۵	۶٫۲	۱۲۴۰۰
اوت ۲۰۲۵	۴۹٫۸	۵۱	۲	۲٫۱۵	۶٫۳	۹۸۶
سپتامبر ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۵۱٫۴	۲٫۲	۲٫۱۵	-	-
اکتبر ۲۰۲۵	۴۹٫۹	۵۱٫۴	-	-	-	-

1. World Economic Outlook, IMF, Oct 2025

۳.۲. ژاپن

صندوق بین‌المللی پول (IMF) پیش‌بینی رشد اقتصادی ژاپن را در سال ۲۰۲۵ به ۱.۱٪ افزایش داده است که نسبت به پیش‌بینی قبلی ۰.۷٪ در ژوئیه و ۰.۱٪ در ۲۰۲۴ بهبود یافته است. این رشد عمدتاً ناشی از افزایش دستمزدهای واقعی و تقویت مصرف خصوصی است. با این حال، پیش‌بینی می‌شود که رشد در سال ۲۰۲۶ به ۰.۶٪ کاهش یابد، که همچنان بالاتر از پیش‌بینی‌های قبلی است.^۳

بانک ژاپن (BOJ) در ژانویه ۲۰۲۵ نرخ بهره را به ۰.۵٪ افزایش داد و ممکن است در صورت ادامه روند بهبود اقتصادی، نرخ بهره را به ۱.۵٪ برساند تا هدف تورمی ۲٪ را حفظ کند.^۴ وزیر دارایی ژاپن، کاتسونوبو کاتو، در اکتبر ۲۰۲۵ هشدار داد که نوسانات شدید نرخ ارز می‌تواند به ثبات اقتصادی آسیب برساند و بر لزوم نظارت دقیق بر

کالاها و خدمات این منطقه کاهش یافته است.

● **چالش‌های داخلی:** بحران‌های سیاسی در کشورهای مهمی مانند فرانسه و آلمان، به‌ویژه در فرانسه که پیش‌بینی رشد از ۱٪ به ۰.۷٪ کاهش یافته است، بر رشد اقتصادی منطقه تأثیر گذاشته است.^۱

صندوق بین‌المللی پول پیشنهاد می‌کند که کشورهای منطقه یورو برای تقویت رشد اقتصادی، به اجرای مجموعه‌ای از اصلاحات ساختاری بپردازند. این اصلاحات شامل کاهش هزینه‌های انرژی، افزایش تحرک نیروی کار، هماهنگ‌سازی قوانین ورشکستگی در کشورهای عضو اتحادیه اروپا و هدایت سرمایه‌گذاری‌های صندوق‌های بازنشستگی و بیمه به سمت سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر در اتحادیه اروپا است.^۲

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی ژاپن نشان داده شده است.

جدول ۴: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی ژاپن

تراز تجاری (میلیون دلار)	نرخ بیکاری (%)	نرخ بهره (%)	تورم (%)	PMI (service)	PMI (manufacturing)	ژاپن
-۱۸۴۶۰	۲,۵	۰,۵	۴	۵۰,۹	۴۹,۶	ژانویه ۲۰۲۵
۴۱۵۵	۲,۴	۰,۵	۳,۷	۵۳,۱	۴۸,۹	فوریه ۲۰۲۵
۳۸۳۱	۲,۵	۰,۵	۳,۶	۴۹,۵	۴۸,۴	مارس ۲۰۲۵
-۷۴۷	۲,۵	۰,۵	۳,۶	۵۰	۴۸,۴	آوریل ۲۰۲۵
-۴۲۸۱	۲,۵	۰,۵	۳,۵	۵۲,۴	۴۸,۷	مه ۲۰۲۵
۱۰۳۰	۲,۵	۰,۵	۳,۳	۵۱	۵۰,۱	ژوئن ۲۰۲۵
-۸۰۰	۲,۳	۰,۵	۳,۱	۵۱,۷	۵۰,۱	ژوئیه ۲۰۲۵
-۱۶۲۱	۲,۶	۰,۵	۲,۷	۵۳,۶	۴۹,۸	اوت ۲۰۲۵
-۱۶۰۲	-	۰,۵	-	۵۳	۴۸,۴	سپتامبر ۲۰۲۵
-	-	۰,۵	-	۵۳,۳	۴۸,۶	اکتبر ۲۰۲۵

1. France's political crisis weakens French and European growth, Lemonde, 17 Oct 2025.

2. Europe needs to make a 'down payment' on reforms to sharply boost growth – IMF, Reuters, 17 Oct 2025.

3. Asia's Economic Growth Is Weathering Tariffs and Uncertainty, IMF, 16 Oct 2025.

4. IMF revises Japan's economic forecast higher, sees gradual BOJ rate hikes, Reuters, 14 Oct 2025.

۳. بررسی اقتصاد سه کشور چین، روسیه و هند به عنوان کشورهای نوظهور

۱.۳ چین

در سه ماهه سوم ۲۰۲۵، تولید ناخالص داخلی چین نسبت به مدت مشابه سال قبل ۴.۸٪ رشد داشت که نسبت به ۵.۲٪ در سه ماهه دوم کاهش یافته است. این کندی عمدتاً به دلیل افزایش تعرفه‌های ایالات متحده، تقاضای ضعیف داخلی و رکود در بازار مسکن بود. با این حال، صادرات کلی چین در سپتامبر ۲۰۲۵ نسبت به سال گذشته ۸.۳٪ افزایش یافت، که نشان‌دهنده تقویت بخش‌های خاصی از اقتصاد است.^۴ صندوق بین‌المللی پول (IMF) پیش‌بینی کرده است که رشد اقتصادی چین در سال ۲۰۲۵ به ۴.۸٪ برسد و در سال ۲۰۲۶ به ۴.۲٪ کاهش یابد. این پیش‌بینی نشان‌دهنده کندی تدریجی در رشد اقتصادی چین است.^۵

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی چین نشان داده شده است.

جدول ۵: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی چین

چین	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	۵۰٫۱	۵۲٫۲	۰٫۵	۳٫۱	۵٫۱	-
فوریه ۲۰۲۵	۴۹٫۱	۵۱	-۰٫۷	۳٫۱	۵٫۴	۱۷۰٫۵۲
مارس ۲۰۲۵	۵۰٫۵	۵۱٫۴	-۰٫۱	۳٫۱	۵٫۲	۱۰۲٫۶۴
آوریل ۲۰۲۵	۴۹	۵۱٫۹	-۰٫۱	۳٫۱۶	۵٫۱	۹۶٫۱۸
مه ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۵۰٫۷	-۰٫۱	۳	۵	۱۰۳٫۲۲
ژوئن ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۵۱٫۱	۰٫۱	۳	۵	۱۱۴٫۷۷
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۹٫۷	۵۰٫۶	۰	۳	۵٫۲	۹۸٫۲۴
اوت ۲۰۲۵	۴۹٫۳	۵۲٫۶	-۰٫۴	۳	۵٫۳	۱۰۲٫۳۳
سپتامبر ۲۰۲۵	۴۹٫۴	۵۳	-۰٫۳	۳	۵٫۲	۹۰٫۴۵
اکتبر ۲۰۲۵	۴۹٫۸	۵۲٫۹	-	۳	-	-

1. Japan urges vigilance against excessive FX volatility, Reuters, 18 Oct 2025.

2. Japan's Exports Rebound From Months of Decline, But Tariff Risks Remain, The Wall Street Journal, 22 Oct 2025.

3. Sanae Takaichi becomes Japan's first woman prime minister, Le Monde, 21 Oct 2025.

4. China's economy slows to %4.8 annual growth in July-September, hit by tariffs and slack demand, Ap News, 2 Oct 2025.

5. Asia's Economic Growth Is Weathering Tariffs and Uncertainty, IMF, 16 Oct 2025

در اقتصاد چین است.^۳

۲.۳. هند

صندوق بین‌المللی پول (IMF) پیش‌بینی خود را برای رشد تولید ناخالص داخلی هند در سال مالی ۲۰۲۵-۲۰۲۶ به ۶.۶٪ افزایش داد که نسبت به پیش‌بینی قبلی ۶.۴٪، نشان‌دهنده تقویت اقتصاد این کشور است. این رشد قوی به دلیل تقاضای داخلی پایدار و بهبود شرایط مالی است.^۴ بانک مرکزی هند (RBI) در ۱ اکتبر ۲۰۲۵ اعلام کرد که نرخ بهره پایه را در ۵.۵٪ ثابت نگه می‌دارد و پیش‌بینی خود را برای تورم در سال مالی ۲۰۲۶ به ۲.۶٪ کاهش داد. این کاهش تورم به دلیل شرایط مساعد و اصلاحات در نرخ مالیات بر کالاها و خدمات (GST) است.^۵ همچنین، تورم خرده‌فروشی در سپتامبر ۲۰۲۵ به ۱.۵۴٪ رسید که پایین‌ترین میزان در هشت سال گذشته بود. این کاهش عمدتاً به دلیل کاهش

کریشنا سری نیواسان، مقام ارشد صندوق بین‌المللی پول، در اکتبر ۲۰۲۵ توصیه کرد که چین سیاست‌های مالی خود را از تمرکز بر سیاست‌های صنعتی به سمت تقویت مصرف داخلی تغییر دهد. وی بر لزوم اصلاحات در بخش مسکن، تقویت شبکه‌های ایمنی اجتماعی و احیای بخش خدمات تأکید کرد.^۱ بازار مسکن چین همچنان با مشکلات جدی مواجه است. فروش مسکن در سال ۲۰۲۵ نسبت به سال قبل ۷.۶٪ کاهش یافته است. این رکود در بازار مسکن به کاهش درآمدهای دولت‌های محلی و کاهش اعتماد مصرف‌کنندگان منجر شده است.^۲ در اکتبر ۲۰۲۵، چین با فشارهای تورمی کمتری نسبت به سایر اقتصادهای بزرگ مواجه بود. صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی کرده است که تورم در چین در سال ۲۰۲۵ به ۴.۲٪ و در سال ۲۰۲۶ به ۳.۷٪ کاهش یابد. این کاهش تورم نشان‌دهنده کاهش فشارهای قیمتی

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی هند نشان داده شده است.

جدول ۶: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی هند

هند	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	۵۶٫۴	۵۹٫۳	۴٫۳۱	۶٫۵	۸٫۲	-۲۲۹۹۰
فوریه ۲۰۲۵	۵۷٫۱	۶۱٫۱	۳٫۶۱	۶٫۲۵	۷٫۹	-۱۴۰۵۰
مارس ۲۰۲۵	۵۷٫۶	۵۷٫۷	۳٫۳۴	۶٫۲۵	۵٫۱	-۲۱۵۴۰
آوریل ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۵۹٫۱	۳٫۱۶	۶	۵٫۱	-۲۶۴۲۰
مه ۲۰۲۵	۵۸٫۲	۵۸٫۷	۲٫۸۲	۶	۵٫۶	-۲۱۸۸۰
ژوئن ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۶۰٫۷	۲٫۱	۵٫۵	۵٫۶	-۱۸۷۸۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۶۰٫۴	۱٫۵۵	۵٫۵	۵٫۲	-۲۷۳۵۰
اوت ۲۰۲۵	۵۹٫۱	۶۰٫۵	۲٫۰۷	۵٫۵	۵٫۱	-۲۶۴۹۰
سپتامبر ۲۰۲۵	۵۸٫۵	۶۱٫۶	۱٫۵۴	۵٫۵	۵٫۲	-۳۲۱۵۰
اکتبر ۲۰۲۵	۵۷٫۷	۶۰٫۹	-	-	-	-

1. IMF official urges China to shift fiscal focus away from industrial policy, Reuters, 16 Oct 2025.

2. China's economy slows to %4.8 annual growth in July-September, hit by tariffs and slack demand, Ap News, 2 Oct 2025

3. IMF lifts growth outlook on more benign tariffs as revived US-China trade war looms, Reuters, 15 Oct 2025.

4. IMF raises India's growth forecast for 26/2025 despite US tariff hikes, Reuters 14 Oct 2025

5. TimesOfIndia, 1 Oct 2025

سنتی مانند عربستان سعودی انجام می‌شود. هند قصد دارد حدود ۱۰٪ از واردات گاز مایع خود را از ایالات متحده تأمین کند.^۴

۳.۳. روسیه

پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول (IMF) رشد تولید ناخالص داخلی (GDP) روسیه در سال ۲۰۲۵ به ۰.۶٪ کاهش یافته است که نسبت به پیش‌بینی قبلی ۰.۹٪ کاهش داشته و کمتر از پیش‌بینی دولت روسیه (۱٪) است. این کاهش عمدتاً به دلیل تحریم‌های غربی، نرخ بالای بهره (۱۷٪) برای کنترل تورم و کاهش درآمدهای نفتی است.^۵ بانک مرکزی روسیه پیش‌بینی می‌کند که رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۵ بین ۱ تا ۲٪ باشد و تا سال ۲۰۲۸ به ۲.۵٪ برسد.^۶ براساس گزارش وزارت توسعه اقتصادی روسیه، تورم سالانه در هفته منتهی به ۱۳

قیمت مواد غذایی است.^۱ هند و ایالات متحده در آستانه نهایی‌سازی یک توافق تجاری مهم هستند که بر اساس آن، تعرفه‌های ایالات متحده بر واردات کالاهای هندی از حدود ۵۰٪ به ۱۵-۱۶٪ کاهش خواهد یافت. در مقابل، هند متعهد به کاهش تدریجی واردات نفت خام از روسیه شده است. این توافق می‌تواند به تقویت روابط اقتصادی و تجاری دو کشور کمک کند.^۲ اتحادیه اروپا و هند در حال پیشبرد مذاکرات برای امضای یک توافق تجاری آزاد هستند که شامل دسترسی بهتر به بازارها، حذف موانع تجاری و توجه به توسعه پایدار می‌شود. هدف این توافق، تقویت روابط اقتصادی و تجاری بین دو طرف است.^۳ هند برای اولین بار در حال برنامه‌ریزی برای واردات گاز مایع (LPG) از ایالات متحده است. این اقدام به منظور تنوع‌بخشی به منابع انرژی و کاهش وابستگی به تأمین‌کنندگان

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی روسیه نشان داده شده است.

جدول ۷: مقادیر ماهانه شاخصهای اقتصادی روسیه

روسیه	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	-	-	۹٫۹	۲۱	۲٫۴	۷۱۶۰
فوریه ۲۰۲۵	۵۳٫۱	۵۴٫۶	۱۰٫۱	۲۱	۲٫۴	۱۰۵۰۰
مارس ۲۰۲۵	۵۰٫۲	۵۰٫۵	۱۰٫۳	۲۱	۲٫۳	-
آوریل ۲۰۲۵	۴۸٫۲	۵۰٫۱	۱۰٫۲	۲۱	۲٫۳	۹۰۴۰
مه ۲۰۲۵	۴۹٫۳	۵۰٫۱	۹٫۹	۲۱	۲٫۲	۸۷۲۰
ژوئن ۲۰۲۵	۵۰٫۲	۵۲٫۲	۹٫۴	۲۰	۲٫۲	۹۲۶۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۷٫۵	۴۹٫۲	۸٫۸	۱۸	۲٫۲	۱۳۲۰۰
اوت ۲۰۲۵	۴۷	۴۸٫۶	۸٫۱	۱۸	۲٫۱	۷۴۷۰
سپتامبر ۲۰۲۵	۴۸٫۷	۵۰	۸	۱۷	-	-
اکتبر ۲۰۲۵	۴۸٫۲	۴۷	-	-	-	-

1. India's retail inflation slows to eight-year low in September, leaving room for rate cut, Reuters, 13 Oct 2025.

2. India nears deal to slash US tariffs on Indian imports to %16-%15, Mint reports, Reuters, 22 Oct 2025.

3. New strategic EU-India agenda: Council approves conclusions, Europe Council, 20 Oct 2025.

4. India extends deadline for first annual US LPG import tender to Oct 17, sources say, Reuters 9 Oct 2025.

5. IMF downgrades Russia's 2025 GDP growth forecast to %0.6, Reuters, 14 Oct 2025.

6. IMF Cuts Russia's 2025 Economic Forecast Again, Moscow Times, 14 Oct 2025.

به کمبود سوخت و اعمال سهمیه‌بندی در برخی مناطق، به‌ویژه کریمه، شده است.^۴ این امر بر بودجه فدرال و توانایی دولت برای تأمین هزینه‌های اجتماعی و نظامی تأثیر منفی گذاشته است. برای تأمین هزینه‌های جنگ، دولت روسیه تصمیم به افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده (VAT) از ۲۰٪ به ۲۲٪ گرفته است. این تصمیم با انتقاداتی همراه بوده و برخی آن را به منزله انتقال بار مالی به دوش شهروندان و کسب‌وکارهای خصوصی می‌دانند.^۵

در اجلاس ۹ اکتبر ۲۰۲۵ در دوشنبه تاجیکستان، رئیس‌جمهور پوتین از کشورهای آسیای مرکزی خواست تا تجارت خود با روسیه را افزایش دهند. این اقدام در راستای تقویت نفوذ روسیه در منطقه و مقابله با رقابت چین است.^۶

نتیجه‌گیری و جمع‌بندی:

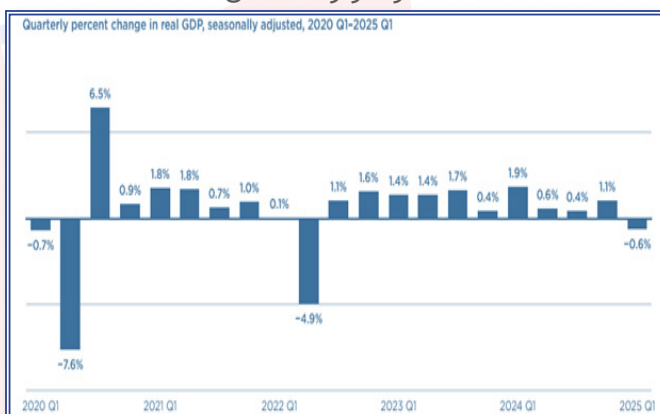
● از اول اکتبر ۲۰۲۵، ایالات متحده با تعطیلی گسترده دولت مواجه است که به دلیل بن‌بست در مذاکرات بودجه‌ای میان جمهوری‌خواهان و دموکرات‌ها به وقوع پیوسته است. این تعطیلی به دومین تعطیلی طولانی‌مدت تاریخ ایالات متحده تبدیل شده است و تأثیرات منفی قابل‌توجهی بر اقتصاد کشور دارد. تحلیل‌ها نشان می‌دهند که تعطیلی دولت می‌تواند به از دست دادن ۱۵ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی در هر هفته منجر شود. این کاهش عمدتاً به دلیل توقف پرداخت‌های فدرال، کاهش مصرف دولتی و کاهش اعتماد مصرف‌کنندگان است. بر اساس پیش‌بینی‌ها، در صورت ادامه تعطیلی، حدود ۴۳,۰۰۰ نفر به جمع بیکاران افزوده خواهند شد. این امر فشار بیشتری بر بازار کار وارد می‌کند. برخی

اکتبر ۲۰۲۵ به ۸.۰۸٪ رسید که نسبت به هفته‌های قبل کاهش یافته است.^۱

تا پایان سال ۲۰۲۴ و اوایل ۲۰۲۵، نشانه‌های کند شدن رشد اقتصادی آشکار شد. حتی بخش صنایع نظامی و دفاعی نیز شروع به رکود کرد. اقتصاد به محدودیت‌های عرضه‌ای خود برخورد کرده بود و بانک مرکزی روسیه تمرکز خود را بر مهار تورم گذاشته بود.

در سه‌ماهه اول ۲۰۲۵، رشد سالانه تولید ناخالص داخلی به حدود ۱.۴٪ رسید که نسبت به سال قبل کاهش یافت (در مقایسه با ۴.۵٪ در سه‌ماهه آخر ۲۰۲۴). این کاهش در واقع به معنی کاهش ۰.۶٪ فعالیت اقتصادی نسبت به سه‌ماهه قبل است که اولین کاهش فصلی از سه‌ماهه دوم ۲۰۲۲ محسوب می‌شود.^۲

نمودار: کوچک شدن اقتصاد روسیه در اوایل سال ۲۰۲۵ و ایجاد انتظارات رکود اقتصادی

Source : Why Russia's economic model no longer delivers, PIIE, 16 July 2025

بانک مرکزی روسیه نرخ بهره را در سال ۲۰۲۵ به طور متوسط ۱۶.۶٪ پیش‌بینی کرده است که برای کاهش تورم و تحریک رشد اقتصادی ضروری است.^۳ حملات پهپادی اوکراین به پالایشگاه‌های نفتی روسیه باعث تعطیلی حدود ۴۰٪ از ظرفیت پالایش نفت کشور شده و منجر

1. Annual inflation in Russia remain %8.08 from October 7 to 13 — Economy Ministry, Tass, 15 Oct 2025.

2. Why Russia's economic model no longer delivers, PIIE, 16 July 2025.,

3. Macroeconomic survey of the Bank of Russia, Bank Of Russia, Oct 2025.

4. Washington Post, Oct 2025

5. Vladimir Putin's war machine may finally be running out of fuel, Atlantic Council, 21 Oct 2025.

6. Putin urges Central Asian states to step up trade with Russia, Reuters, 9 Oct 2025.

خدمات حیاتی مانند برنامه‌های حمایتی برای مادران و کودکان، تأمین اجتماعی و مراقبت‌های بهداشتی تحت تأثیر قرار گرفته‌اند.

● اقتصاد منطقه یورو در اکتبر ۲۰۲۵ با رشد ملایم، تورم در حال کاهش و بازار کار مقاوم روبه‌رو است. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهند که رشد اقتصادی این منطقه در سال ۲۰۲۵ به ۱.۲٪ و در سال ۲۰۲۶ به ۱.۱٪ کاهش یابد. با این حال، چالش‌هایی مانند بحران‌های سیاسی داخلی، تنش‌های تجاری و سیاست‌های پولی انقباضی همچنان بر چشم‌انداز اقتصادی تأثیرگذار هستند. توجه به این عوامل برای ارزیابی دقیق‌تر وضعیت اقتصادی منطقه یورو ضروری است.

● اقتصاد ژاپن در اکتبر ۲۰۲۵ در مسیر بهبودی قرار دارد، اما همچنان با چالش‌هایی نظیر نوسانات ارزی، تقاضای ضعیف جهانی و عدم قطعیت‌های سیاسی مواجه است. رشد اقتصادی پیش‌بینی‌شده برای سال ۲۰۲۵ نسبت به سال‌های گذشته بهبود یافته، اما برای سال ۲۰۲۶ کاهش خواهد یافت. دولت جدید ژاپن در تلاش است تا با اجرای سیاست‌های مالی و اقتصادی مناسب، از این چالش‌ها عبور کرده و رشد پایدار را در سال‌های آینده تضمین کند.

● اقتصاد چین در اکتبر ۲۰۲۵ با چالش‌هایی نظیر کندی رشد اقتصادی، رکود در بازار مسکن و فشارهای تجاری مواجه بود. با این حال، پیش‌بینی‌ها نشان‌دهنده رشد مثبت در سال ۲۰۲۵ هستند. برای حفظ این روند، چین نیازمند اصلاحات ساختاری در بخش‌های مختلف اقتصادی است.

● اقتصاد روسیه در سال ۲۰۲۵ با رشد ضعیف، تورم بالا، کاهش درآمدهای نفتی و فشارهای مالی ناشی از جنگ روبه‌رو است. ادامه تحریم‌های غربی و افزایش هزینه‌های جنگ می‌تواند چالش‌های بیشتری را برای این کشور به همراه داشته باشد.

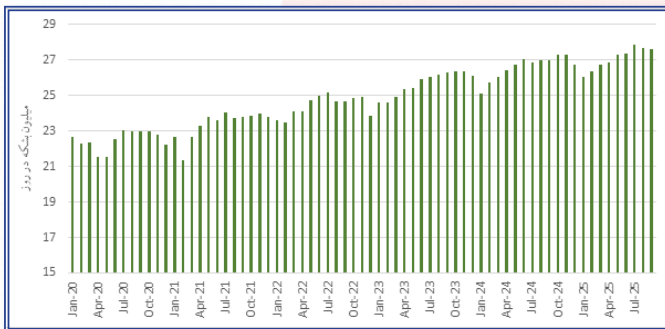
بررسی وضعیت تولید جهانی نفت (ماه سپتامبر ۲۰۲۵)

مهندسی

۱-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید جهانی میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی به ۲۷/۵۸ میلیون بشکه در روز رسید که ۸۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه آگوست و ۹۸۰ هزار بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

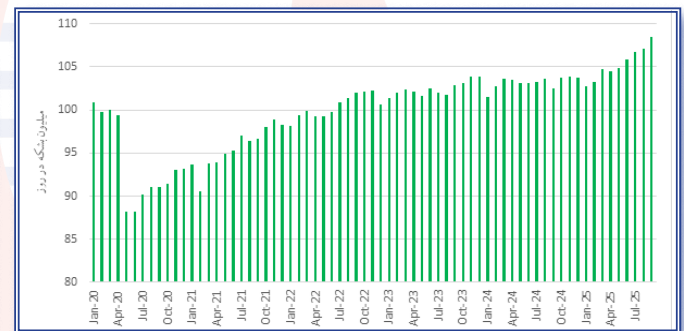
نمودار ۳: روند ماهانه تولید جهانی میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی

۱. روند تولید جهانی

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید جهانی سوختهای مایع شامل نفت خام، میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی به ۱۰۸/۴۹ میلیون بشکه در روز رسید که ۱/۴۱ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه آگوست و ۵/۳ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۱: روند ماهانه کل تولید جهانی سوختهای مایع

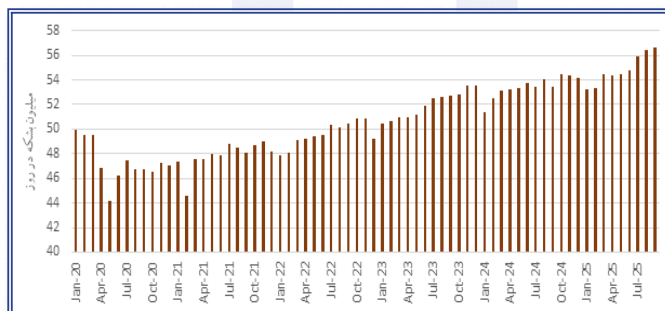
۱-۱. تولید جهانی نفت خام

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید جهانی نفت خام به ۸۰/۹۱ میلیون بشکه در روز رسید که ۱/۴۹ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه آگوست و ۴/۳۲ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

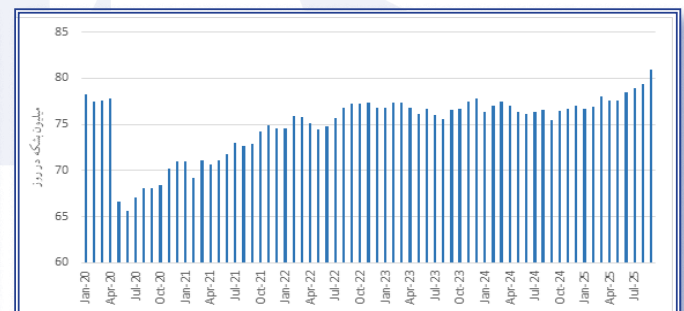
۲. روند تولید غیر اوپک پلاس

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید غیر اوپک پلاس به ۵۶/۶۴ میلیون بشکه در روز رسید که ۰/۲۴۰ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه آگوست و ۳/۲ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۴: روند ماهانه کل تولید غیر اوپک پلاس

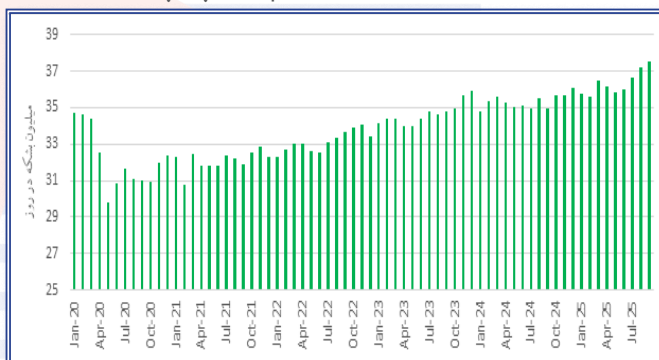
نمودار ۲: روند ماهانه تولید جهانی نفت خام

۲-۱. تولید نفت خام غیر اوپک پلاس

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید نفت خام غیر اوپک پلاس به ۳۷/۵۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۳۱۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه آگوست و ۲/۱۸ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

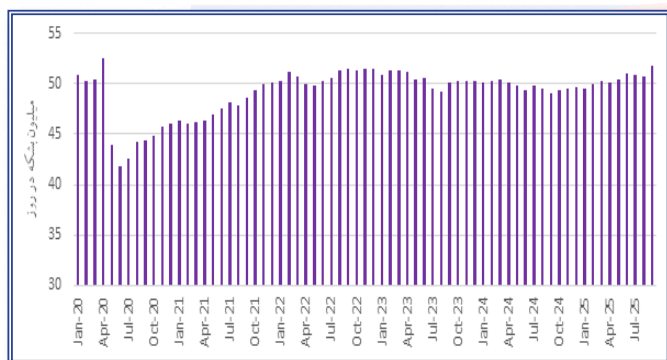
نمودار ۵: روند تولید نفت خام غیر اوپک پلاس

۳. روند تولید اوپک پلاس

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید اوپک پلاس به ۵۱/۸۵ میلیون بشکه در روز رسید که ۱/۱۶ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه آگوست و ۲/۱ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

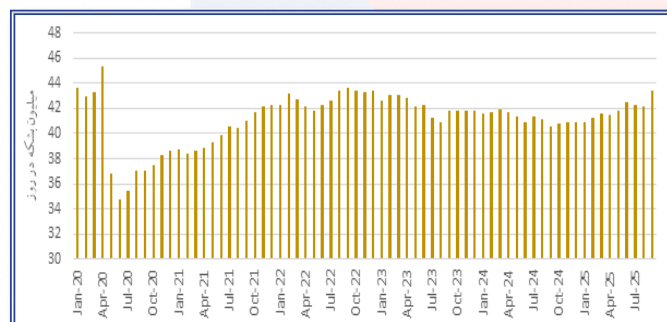
نمودار ۷: روند ماهانه کل تولید اوپک پلاس

۳-۱. تولید نفت خام اوپک پلاس

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید نفت خام اوپک پلاس به ۴۳/۳۹ میلیون بشکه در روز رسید که ۱/۱۸ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه آگوست و ۲/۱۴ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۸: روند تولید نفت خام اوپک پلاس

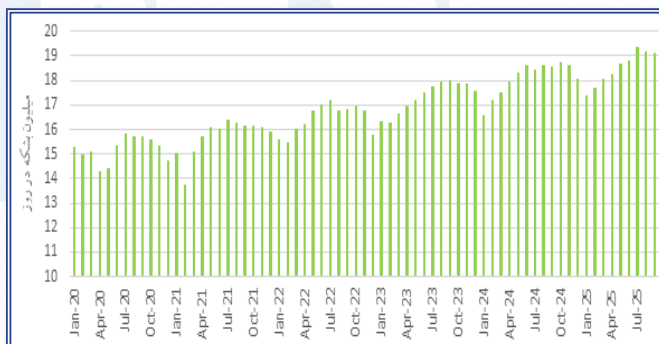
۳-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی اوپک پلاس

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی اوپک پلاس به ۸/۴۵ میلیون بشکه در روز رسید که ۲۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه آگوست و ۴۰ هزار بشکه در روز کمتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

۲-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس

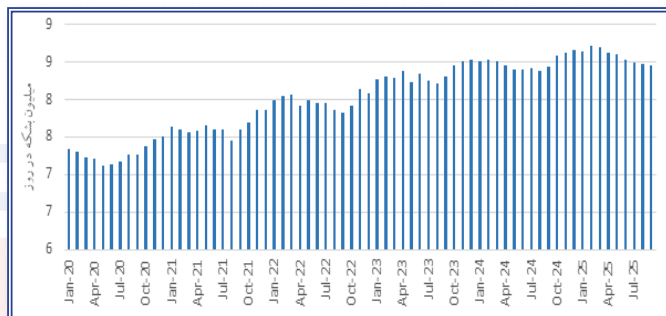
در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس به ۱۹/۱۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۷۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه آگوست و ۱/۰۲ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۶: روند تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس

افزایش یافت در حالیکه تولید قزاقستان ۵۰ هزار بشکه در روز کاهش داشت. در بین تولیدکنندگان غیر اوپک پلاس تولید انگلستان، نروژ، برزیل و آنگولا به ترتیب ۱۵۰، ۹۰، ۶۰ و ۸۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت.

نمودار ۹: روند تولید میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی اوپک پلاس

۴. جمع‌بندی

در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ کل تولید جهانی سوخت‌های مایع شامل نفت خام، میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی به ۱۰۸/۴۹ میلیون بشکه در روز رسید که ۱/۴۱ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه آگوست ۲۰۲۵ بود. تولید اوپک پلاس ۱/۱۶ هزار بشکه در روز و تولید غیر اوپک پلاس ۲۴۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت. در بین تولیدکنندگان اوپک پلاس تولید عربستان، ایران، کویت و امارات به ترتیب ۷۰۰، ۲۵۰، ۱۰۰ و ۷۰ هزار بشکه در روز

تقاضا و ذخیره‌سازی‌های نفت

حسین پاککاری

خواهد یافت. تقاضای ژاپن در این سال در مقایسه با سال ۲۰۲۴ در حدود ۷۰ هزار بشکه در روز کاهش خواهد یافت. براساس برآورد گزارش ماه اکتبر دبیرخانه اوپک، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ با افزایش حدود ۱/۳ میلیون بشکه در روز به ۱۰۵/۱۴ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. این رقم در حدود ۱/۱۵ میلیون بشکه در روز بیشتر از برآورد اداره اطلاعات انرژی آمریکا می‌باشد. بخش عمده افزایش تقاضا نیز متعلق به کشورهای غیر OECD خواهد بود. داده‌های اولیه ماه اوت ۲۰۲۵ نشان می‌دهد که کل ذخیره‌سازی‌های تجاری نفت OECD با کاهشی در حدود ۰/۵ میلیون بشکه نسبت به ماه ژوئیه ۲۰۲۵ به سطح ۲۷۹۳ میلیون بشکه رسید. این ذخایر در مقایسه با مدت مشابه در سال ۲۰۲۴ در حدود ۴۶ میلیون بشکه کاهش و در مقایسه با میانگین پنج ساله

۱. وضعیت تقاضا

براساس گزارش ماه اکتبر ۲۰۲۵ اداره اطلاعات انرژی آمریکا، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ با افزایش ۱/۰۸ میلیون بشکه در روز در مقایسه با سال ۲۰۲۴ به حدود ۱۰۳/۹۹ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. براساس این گزارش، در سال ۲۰۲۵ مصرف نفت کشورهای غیر OECD در حدود ۱/۱۷ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت. مصرف چین در سال ۲۰۲۵ در حدود ۲۵۰ هزار بشکه در روز و مصرف هند در حدود ۱۸۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد داشت. بیشترین رشد تقاضا در هند در بخش حمل و نقل و افزایش تقاضای ال پی جی حمایت شده است. همچنین تقاضای خاورمیانه در سال ۲۰۲۵ در حدود ۱۷۰ هزار بشکه در روز افزایش

جدول ۱: مقایسه آخرین پیش‌بینی (در ماه اکتبر) مراجع دوگانه از تقاضای جهانی نفت در سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶

رشد نسبت به ۲۰۲۵	۲۰۲۶	رشد نسبت به ۲۰۲۴	۲۰۲۵	
۱/۱۲	۱۰۵/۱۱	۱/۰۸	۱۰۳/۹۹	اداره اطلاعات انرژی آمریکا
۱/۳۸	۱۰۶/۵۲	۱/۳	۱۰۵/۱۴	دبیرخانه اوپک

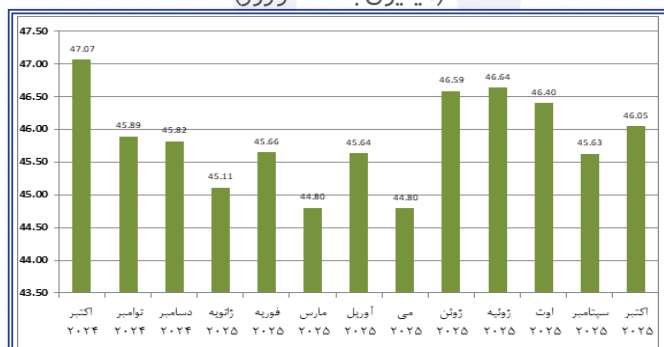

جدول ۲: تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ و پیش بینی سال ۲۰۲۶ (میلیون بشکه در روز)

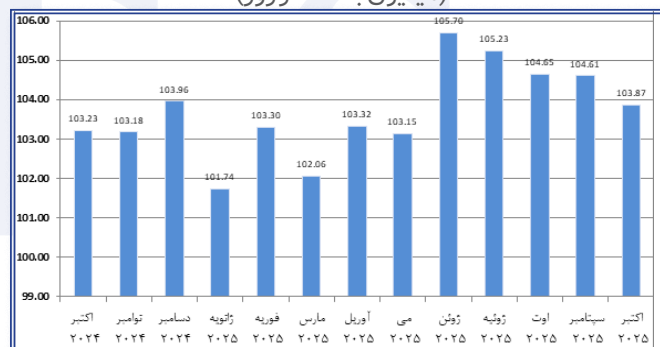
سال ۲۰۲۶	سه ماهه چهارم ۲۰۲۶	سه ماهه سوم ۲۰۲۶	سه ماهه دوم ۲۰۲۶	سه ماهه اول ۲۰۲۶	سال ۲۰۲۵	سه ماهه چهارم ۲۰۲۵	سه ماهه سوم ۲۰۲۵	سه ماهه دوم ۲۰۲۵	سه ماهه اول ۲۰۲۵	
۲۵,۵	۲۵,۷	۲۵,۸	۲۵,۳	۲۵,۰	۲۵,۳	۲۵,۶	۲۵,۶	۲۵,۲	۲۴,۹	آمریکا
۲۰,۸	۲۱,۱	۲۱,۱	۲۰,۷	۲۰,۵	۲۰,۷	۲۱,۰	۲۰,۹	۲۰,۶	۲۰,۴	ایالات متحده امریکا
۱۳,۶	۱۳,۵	۱۴,۰	۱۳,۷	۱۲,۹	۱۳,۵	۱۳,۵	۱۴,۰	۱۳,۷	۱۲,۹	اروپا
۷,۱	۷,۴	۶,۹	۶,۸	۷,۳	۷,۱	۷,۴	۷,۰	۶,۸	۷,۳	آسیا پاسیفیک
۴۶,۱	۴۶,۶	۴۶,۸	۴۵,۸	۴۵,۳	۴۶,۰	۴۶,۴	۴۶,۶	۴۵,۷	۴۵,۲	OECD کل
۱۷,۰	۱۷,۲	۱۷,۲	۱۶,۷	۱۷,۰	۱۶,۸	۱۷,۰	۱۷,۰	۱۶,۵	۱۶,۹	چین
۵,۹	۶,۲	۵,۶	۵,۹	۵,۹	۵,۷	۵,۹	۵,۴	۵,۶	۵,۷	هند
۱۰,۱	۹,۹	۹,۹	۱۰,۴	۱۰,۱	۹,۸	۹,۶	۹,۶	۱۰,۱	۹,۸	سایر آسیا
۷,۰	۷,۰	۷,۱	۷,۰	۶,۹	۶,۹	۶,۹	۷,۰	۶,۹	۶,۸	آمریکای لاتین
۹,۲	۹,۳	۹,۵	۸,۹	۹,۰	۹,۰	۹,۲	۹,۳	۸,۸	۸,۸	خاورمیانه
۵,۰	۵,۲	۴,۹	۴,۸	۵,۰	۴,۸	۵,۱	۴,۷	۴,۶	۴,۹	افریقا
۴,۱	۴,۲	۴,۱	۳,۹	۴,۱	۴,۰	۴,۲	۴,۰	۳,۹	۴,۱	روسیه
۱,۳	۱,۳	۱,۲	۱,۴	۱,۵	۱,۳	۱,۳	۱,۲	۱,۳	۱,۴	سایر اوراسیا
۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۸	سایر اروپا
۶۰,۴	۶۱,۳	۶۰,۳	۵۹,۷	۶۰,۳	۵۹,۲	۶۰,۱	۵۸,۹	۵۸,۵	۵۹,۱	کل غیر OECD
۱۰۶,۵	۱۰۷,۹	۱۰۷,۱	۱۰۵,۵	۱۰۵,۶	۱۰۵,۱	۱۰۶,۶	۱۰۵,۵	۱۰۴,۲	۱۰۴,۳	جهان
۱,۴	۱,۳	۱,۶	۱,۴	۱,۳	۱,۳	۱,۵	۱,۵	۰,۸	۱,۴	تغییرات تقاضا

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

نمودار ۱: روند ماهیانه تقاضای جهانی نفت اکتبر ۲۰۲۴ تا اکتبر ۲۰۲۵، نمودار ۲: تقاضای نفت کشورهای OECD اکتبر ۲۰۲۴ تا اکتبر ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

منبع: EIA

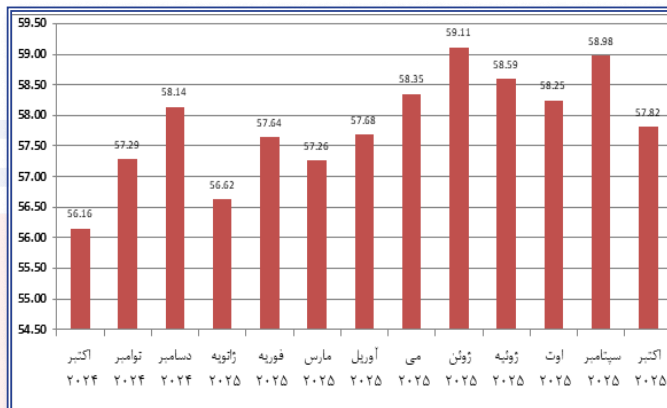
منبع: EIA

در حدود ۹۲ میلیون بشکه کاهش یافته است. در ماه اوت ۲۰۲۵، ذخایر نفت خام OECD بیش از ۱۰ میلیون بشکه کاهش و ذخایر فرآورده در حدود ۱۰ میلیون بشکه افزایش یافت. از نظر تعداد روزهای پوشش مصرف، ذخایر تجاری OECD در ماه اوت ۲۰۲۵ در مقایسه با ماه ژوئیه با ۰/۲ روز افزایش به ۶۰/۲ روز رسید.

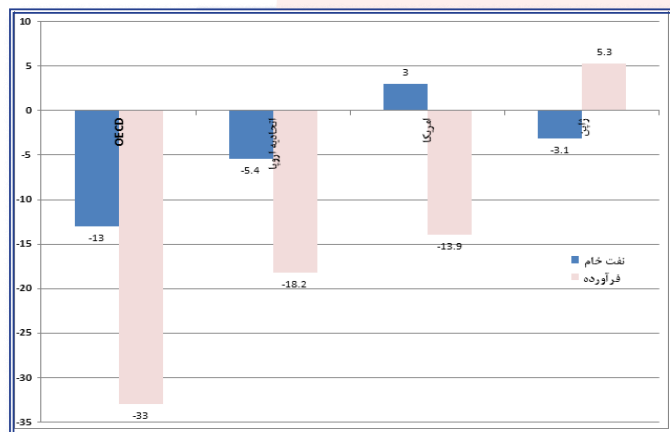
۲-۴. ذخیره سازی های نفتی

نمودار ۳: تقاضای نفت کشورهای غیر OECD، اکتبر ۲۰۲۴ تا اکتبر ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

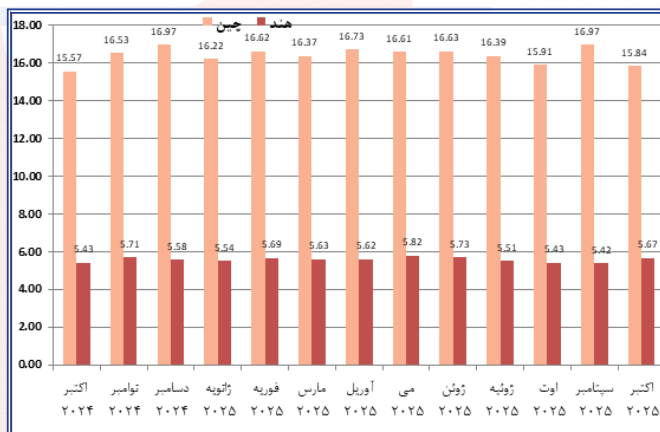
منبع: EIA

نمودار ۵: تغییرات حجم ذخیره سازی نفت در جهان، اوت ۲۰۲۵ نسبت به اوت ۲۰۲۴ (میلیون بشکه)

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

نمودار ۴: تقاضای نفت چین و هند، اکتبر ۲۰۲۴ تا اکتبر ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

منبع: EIA

جدول ۳: ذخیره سازی تجاری کشورهای عضو OECD، (میلیون بشکه)

تغییر اوت ۲۰۲۵ به اوت ۲۰۲۴	اوت ۲۰۲۴	تغییر اوت ۲۰۲۵ به ژوئیه ۲۰۲۵	اوت ۲۰۲۵	ژوئیه ۲۰۲۵	ژوئن ۲۰۲۵	
-۱۳/۰	۱,۳۲۹	-۱۰/۴	۱,۳۱۶	۱,۳۲۶	۱,۳۲۷	نفت خام
-۳۳/۰	۱,۵۱۰	۹/۹	۱,۴۷۷	۱,۴۶۷	۱,۴۶۰	فرآورده های نفتی
-۴۶/۰	۲,۸۳۹	-۰/۵	۲,۷۹۳	۲,۷۹۴	۲,۷۸۷	مجموع ذخایر تجاری
-۱/۱	۶۱/۳	۰/۲	۶۰/۲	۶۰/۱	۵۹/۸	تعداد روزهای پوشش مصرف

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جدول ۴: ذخایر تجاری و استراتژیک نفت آمریکا (میلیون بشکه)

تغییر اوت ۲۰۲۵ به اوت ۲۰۲۴	اوت ۲۰۲۴	تغییر اوت ۲۰۲۵ به ژوئیه ۲۰۲۵	اوت ۲۰۲۵	ژوئیه ۲۰۲۵	ژوئن ۲۰۲۵	
۳,۰	۴۱۷,۷	-۳,۰	۴۲۰,۷	۴۲۳,۷	۴۱۳,۹	نفت خام
-۲,۲	۲۲۰,۷	-۸,۵	۲۱۸,۵	۲۲۷,۱	۲۳۲,۸	بنزین
-۱۰,۳	۱۲۶,۲	۳,۰	۱۱۵,۹	۱۱۳,۰	۱۰۸,۴	فرآورده میان تقطیر
-۵,۱	۲۵,۰	۰,۱	۱۹,۹	۱۹,۸	۲۲,۷	نفت کوره
-۳,۳	۴۶,۱	-۱,۶	۴۲,۸	۴۴,۴	۴۴,۴	سوخت جت
-۱۳,۹	۸۵۹,۰	۸,۹	۸۴۵,۱	۸۳۶,۲	۸۳۰,۷	مجموع ذخیره سازی فرآورده
-۱۰,۸	۱,۲۷۶,۶	۶,۰	۱,۲۶۵,۸	۱,۲۵۹,۸	۱,۲۴۴,۶	مجموع فرآورده و نفت خام
۲۵,۰	۳۷۹,۷	۱,۷	۴۰۴,۷	۴۰۳,۰	۴۰۳,۰	ذخایر استراتژیک نفت خام

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جدول ۵: ذخیره سازی نفت خام و فرآورده در ژاپن (میلیون بشکه)

تغییر اوت ۲۰۲۵ به اوت ۲۰۲۴	اوت ۲۰۲۴	تغییر اوت ۲۰۲۵ به ژوئیه ۲۰۲۵	اوت ۲۰۲۵	ژوئیه ۲۰۲۵	ژوئن ۲۰۲۵	
-۳,۱	۶۸,۱	-۵,۸	۶۵,۰	۷۰,۸	۷۴,۸	نفت خام
۰,۶	۹,۵	۱,۰	۱۰,۱	۹,۱	۱۰,۴	بنزین
۰,۸	۸,۵	۰,۵	۹,۳	۸,۸	۸,۸	نفتا
۳,۶	۲۸,۱	۳,۰	۳۱,۷	۲۸,۶	۲۸,۰	فرآورده میان تقطیر
۰,۳	۱۲,۳	۰,۷	۱۲,۶	۱۱,۹	۱۲,۳	نفت کوره
۵,۳	۵۸,۴	۵,۲	۶۳,۷	۵۸,۵	۵۹,۶	مجموع ذخایر فرآورده
۲,۲	۱۲۶,۵	-۰,۶	۱۲۸,۷	۱۲۹,۳	۱۳۴,۳	مجموع ذخایر فرآورده و نفت خام

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جمع بندی

عضو OECD است. با این حال، انتظار می رود تقاضای کشورهای عضو OECD آسیا-اقیانوسیه نسبت به سال گذشته اندکی کاهش یابد. برآوردها نشان می دهد که در کشورهای غیر عضو OECD، تقاضای نفت حدود ۱/۲ میلیون بشکه در روز نسبت به سال گذشته افزایش یابد که عمدتاً ناشی از تقاضای چین، هند و سایر کشورهای آسیایی است.

پیش بینی رشد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۶ نیز نسبت به ارزیابی ماه گذشته بدون تغییر باقی مانده و

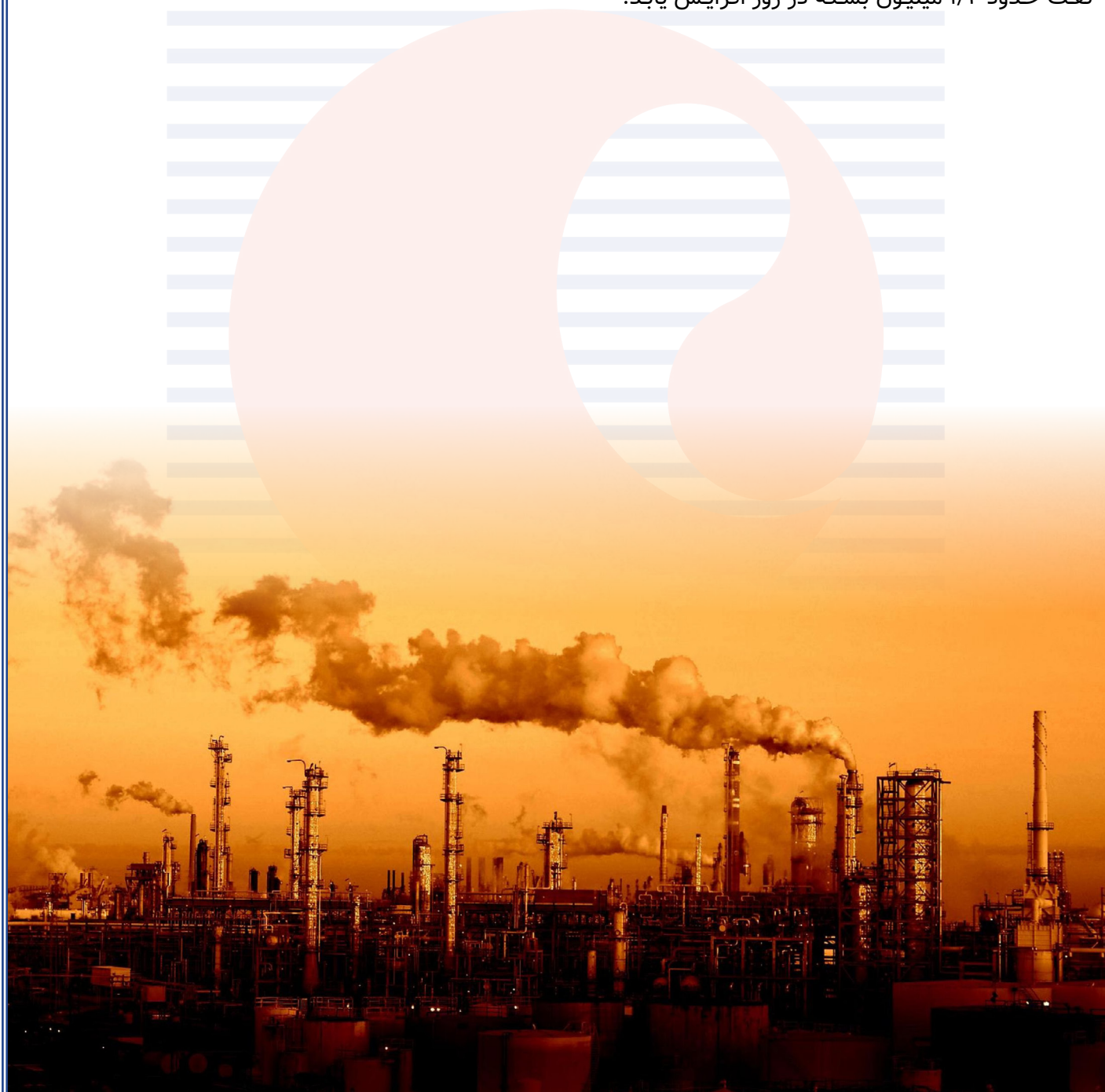
پیش بینی رشد تقاضای جهانی نفت برای سال ۲۰۲۵ در حدود ۱/۳ میلیون بشکه در روز است که نسبت به ارزیابی ماه قبل (سپتامبر) تغییری نداشته است. پیش بینی می شود تقاضای نفت کشورهای عضو OECD نسبت به سال گذشته حدود ۰/۱ میلیون بشکه در روز افزایش یابد که عمدتاً به دلیل افزایش تقاضای کشورهای آمریکایی عضو OECD و افزایش جزئی از سوی کشورهای اروپایی

|| منابع و مأخذ:

- 1- OPEC Monthly Oil Market Report, October 2025.
- 2- OPEC Monthly Oil Market Report, September 2025.
- 3- EIA, Short-Term Energy Outlook, October 2025

در سطح ۱/۴ میلیون بشکه در روز نسبت به سال گذشته باقی مانده است. انتظار می‌رود کشورهای عضو OECD نسبت به سال گذشته حدود ۰/۱ میلیون بشکه در روز رشد داشته باشند و انتظار می‌رود کشورهای آمریکایی عضو OECD پیش‌تاز رشد تقاضای نفت در منطقه باشند. پیش‌بینی می‌شود در کشورهای غیر عضو OECD، تقاضای نفت حدود ۱/۲ میلیون بشکه در روز افزایش یابد.

پیش بینی ماهیانه عرضه و تقاضای نفت

کارشناسی واکاوی بازار

« پیش بینی بازار نفت در ماه های اکتبر، نوامبر و دسامبر در یک نگاه:

نمودار ۱: وضعیت تراز بازار نفت در ماه اکتبر: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

پیش بینی تراز بازار نفت در اکتبر و میزان تغییر در عرضه و تقاضا نسبت به ماه سپتامبر (ماه قبل) -
میلیون بشکه متوسط روزانه

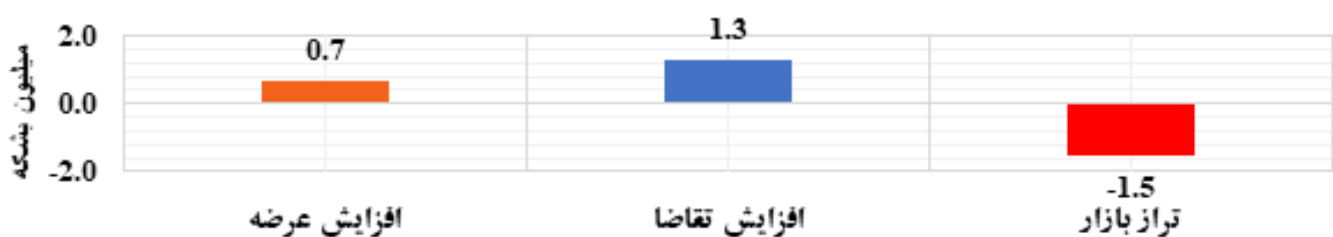
نمودار ۲: وضعیت تراز بازار نفت در ماه نوامبر: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

پیش بینی تراز بازار نفت در نوامبر و میزان تغییر در عرضه و تقاضا نسبت به ماه سپتامبر (دو ماه قبل) -
میلیون بشکه متوسط روزانه

نمودار ۳: وضعیت تراز بازار نفت در ماه دسامبر: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

پیش بینی تراز بازار نفت در دسامبر و میزان تغییر در عرضه و تقاضا نسبت به ماه سپتامبر (سه ماه قبل) -
میلیون بشکه متوسط روزانه

بازار نفت به ترتیب با ۴، ۲/۶۵ و ۱/۵۳ میلیون بشکه در روز کمبود تقاضای نفت مواجه خواهد بود. همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری بازار نفت در سه ماهه اکتبر، نوامبر و دسامبر ۲۰۲۵ به ترتیب به ۲۹۰۱، ۲۹۲۰ و ۲۹۳۵ میلیون بشکه برسد. دلیل این روند تاحد زیادی تغییر در میزان برداشت از ذخایر، حفظ حاشیه امنیت عرضه (در شرایط جبران ذخایر از دست رفته)، اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به ماه‌های هر فصل که مرتبط با سوابق تاریخی زمان افزایش یا کاهش موجودی ذخایر تجاری آن بوده است.

همچنین در ماه‌های آتی تغییر (بیشتر/کمتر از آنچه که در پیش‌بینی هر ماه لحاظ شده است) در عوامل بنیادین بازار (بویژه تغییر در سطح ذخیره سازی‌ها و پیش‌بینی‌های رشد اقتصادی و بازارکار و سرمایه و شاخص‌های نظیر PMI^۲ کشورهای OECD) و نیز عوامل غیر بنیادین بازار نظیر تحولات ژئوپلیتیک (بویژه احتمال تشدید تنش‌ها میان ایران و اسرائیل و روند توافقات میان روسیه اوکراین و تصمیمات و موضع‌گیری‌های آمریکا و اروپا در هر دو مورد) و همچنین اثرات اقتصادی ناشی از جنگ تجاری آمریکا با چین و اتحادیه اروپا و سایر کشورهای طرف معامله با آن (بویژه وضع تعرفه‌ها و کاهش و یا افزایش آن) و همچنین میزان و شدت کاهش/افزایش دما و ... از دیگر عواملی هستند که می‌توانند سبب تغییر در نتایج پیش‌بینی و روند آن گردد^۳.

۱- بررسی وضعیت تاریخی عرضه و تقاضای جهانی نفت

بررسی رفتار تاریخی عرضه و تقاضای نفت طی ماه‌های

عوامل احتمالی که می‌توانند موجب تغییر در شرایط فوق شوند: تشدید عوامل ژئوپلیتیکی یا ایجاد عوامل جدید: نظیر جنگ و مناقشات منطقه‌ای و سیاسی، کاهش تولید نفت اوپک و اوپک پلاس، تشدید روند کاهش تولید غیر اوپک، افزایش تقاضای نفت و بهبود چشم‌انداز رشد جهان

چکیده

در این گزارش پیش‌بینی ماهیانه عرضه و تقاضای جهانی نفت برای سه ماهه اکتبر، نوامبر و دسامبر ۲۰۲۵ ارائه می‌شود^۱. در گزارش ماه قبل عرضه و تقاضای نفت در ماه سپتامبر به ترتیب ۱۰۶/۸۶ و ۱۰۵/۰۳ میلیون بشکه در روز و تراز بازار نفت با ۱/۸۳- م.ب.ر کمبود تقاضا نسبت به عرضه پیش‌بینی شده بود، در سپتامبر ۲۰۲۵ آمارهای منتشر شده در ماه سپتامبر برای عرضه و تقاضای نفت به ترتیب برابر با ۱۰۸/۴۹ و ۱۰۴/۶۱ م.ب.ر بود که نسبت به پیش‌بینی عرضه با افزایش بیشتری مواجه بوده است در صورتیکه تقاضا کمتر از مقدار پیش‌بینی شده بوده و به این ترتیب تراز بازار نفت نیز نسبت به ماه قبل با کمبود بیشتر تقاضای نفت (به میزان ۳/۸۸ م.ب.ر) مواجه بود.

بر اساس نتایج مدل IWEM، پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت در سه ماهه اکتبر، نوامبر و دسامبر ۲۰۲۵ نشان می‌دهد که تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب به ۱۰۴/۱، ۱۰۴/۹ و ۱۰۵/۸۳ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. همچنین عرضه نفت نیز در این سه ماه به ترتیب برابر با ۱۰۸/۱، ۱۰۷/۵۵ و ۱۰۷/۳۶ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی گردیده است. بدین ترتیب در این ماه‌ها

۱. نتایج، مبتنی بر خروجی مدل کوتاهمدت انرژی جهانی (IWEM) ارائه گردیده است

2. Purchasing Managers Index

۳. البته تمام این عوامل در پیش‌بینی لحاظ می‌گردد اما شدت و ضعف و همزمانی وقوع این عوامل آنها ممکن است سبب تغییر در نتایج پیش‌بینی گردد.

۴. در اینجا منظور از عرضه، ارقام تولید (production) ماهیانه در گزارش آماری EIA است که شامل: نفت خام، میعانات، مایعات واحدهای گاز طبیعی، سایر مایعات، اختلاف حجم حاصل از فرآوری پالایشگاه و سایر مایعات حساب نشده است و منظور از تقاضای نفت هم مصرف نفت است با دو مفهوم: ۱- برای کشورهای OECD همان فرآوردهای نفتی عرضه شده و برای سایر کشورها مصرف داخلی و ظاهری نفت آنهاست که شامل مصرف داخلی، سوخت و تلفات پالایشگاه و ذخیره سازی است (عیناً تعریف ارائه شده از DOE/EIA-۱۰۹۰). در این مقاله تفاوت میان تقاضا با عرضه بعنوان مازاد/کسری تقاضای بازار نفت در نظر گرفته شده است. بنابراین وقتی بعنوان مثال گفته می‌شود مازاد تقاضا منظور اضافه تقاضای حاصل از این اختلاف است.

تقاضا و تفاوت در سرعت تعدیل و واکنش‌ها نسبت به یکدیگر و به سایر عوامل بازار است.

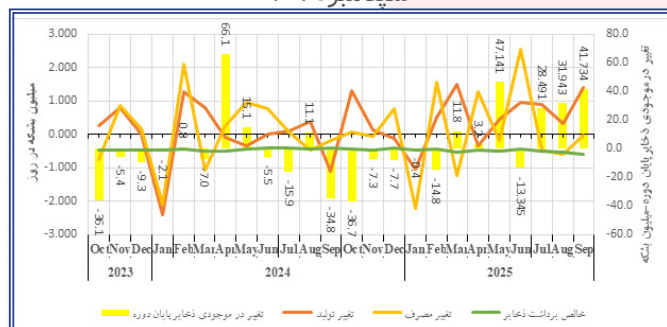
نمودار ۲ وضعیت تغییرات عرضه و تقاضای نفت، برداشت از ذخایر و تغییر در ذخایر تجاری نفت خام طی سال‌های مختلف - دوره اکتبر ۲۰۲۳ تا سپتامبر ۲۰۲۵-

را نشان می‌دهد. در ماه سپتامبر، علاوه بر تغییرات در میزان عرضه و تقاضا و کمبود در تقاضای بازار (که در فوق ذکر شد)، میزان تغییر در ذخایر تجاری بازار نفت نسبت به ماه قبل نیز حدود ۴۲ میلیون بشکه بوده است (از ۲۸۳۷ در آگوست به ۲۸۷۸ م.ب در سپتامبر) که بدین ترتیب با افزایش ذخیره سازی نسبت به ماه قبل مواجه بوده است.

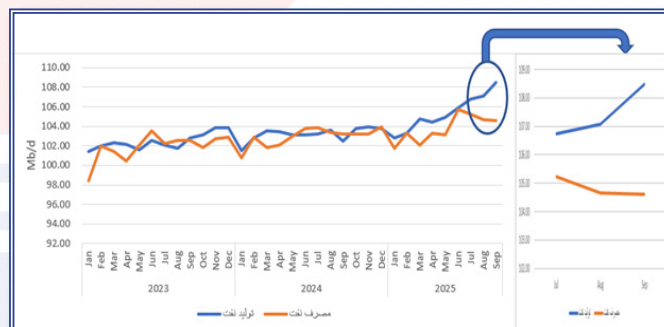
مختلف یکی از راه هایی است که در کنار استفاده از مدل می تواند به ما در پیش بینی رفتار آینده آن کمک نماید. در این گزارش برای پیش بینی عرضه نفت از داده های تولید ماهیانه EIA و برای تقاضای نفت از داده های ماهیانه مصرف (شامل میزان فرآورده عرضه شده به بازار) استفاده شده است همچنین اختلاف مصرف با تولید نفت نیز بیانگر کسری/مازاد تقاضا (خالص برداشت از ذخایر)^۱ است. نمودار ۱ وضعیت عرضه و تقاضای جهانی نفت را طی دوره ابتدای ماه ژانویه ۲۰۲۳ تا پایان ماه سپتامبر ۲۰۲۵ نشان می دهد. در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ بازار با کاهش تقاضای نفت به میزان ۴۰ هزار بشکه در روز و همچنین افزایش عرضه به میزان ۱۴۱۰ هزار بشکه در روز نسبت به ماه قبل مواجه بوده است. با این تغییرات بازار نفت در این ماه با کمبود تقاضا به میزان ۳/۸۸ میلیون بشکه در روز مواجه بود. در ماه آگوست ۲۰۲۵ عرضه و تقاضای بازار نفت به ترتیب ۱۰۷/۰۸ و ۱۰۴/۶۵ م.ب.ر بود که با ۲/۴۳ میلیون بشکه در روز کمبود تقاضای نفت مواجه بود. در مقاطع کوتاه مدت دلیل تفاوت های میان عرضه و تقاضا اغلب به دلیل عدم همزمانی در ورود به بازار و ناهمگونی انتظارات عرضه و

نمودار ۴: روند ماهیانه عرضه-تقاضای جهانی نفت-میلیون بشکه در روز

نمودار ۵: وضعیت تغییرات عرضه و تقاضای نفت، برداشت از ذخایر و تغییر در ذخایر تجاری نفت خام در ماه‌های مختلف-از اکتبر ۲۰۲۳ تا سپتامبر ۲۰۲۵

مأخذ: IWEQ (منبع اوليه آمار EIA)

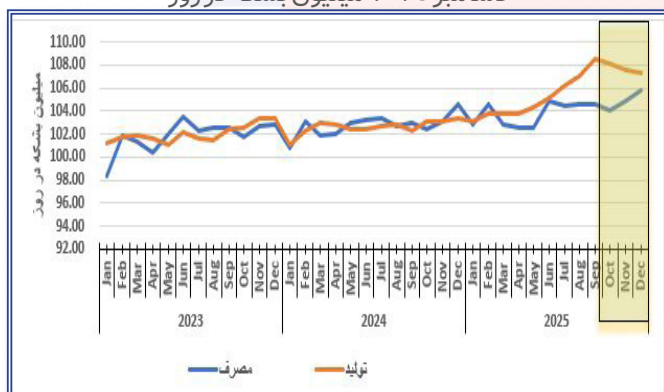
Source: IWEO (EIA داده های اولیه از)

۱. در تعریف ما عرضه فقط شامل تولید آنهم با تعریفی که در پاورقی ۴ ص ۱ ذکر شده است میشود. دلیل استفاده از متغیرهای عرضه و تقاضا به جای تولید و مصرف اینست که این دو نزدیکترین نماینده (Proxy) به این متغیرها هستند. تولید در بعد ماهیانه هرچه باشد به بازار عرضه شده است، یا برای تقاضای نهایی و پالایشگاهی ویا برای تقاضای ذخیره سازی و بهر حال اثر خود را در بازار داشته است(کاهش یا افزایش قیمت). تغییر در ذخیره در آمارهای EIA در تقاضا/مصرف آمده است که نتیجه آن اختلاف حاصل میان این دو بوده است اگر در عرضه هم اضافه شود در واقع بازار در تراز خواهد بود. در حوزه تحلیل بازار نفت کاهش ذخیره زمانی اتفاق می افتد که بازار با «کمبود عرضه» مواجه باشد. در تئوری بازار نفت، تخلیه ذخیره بازار نفت می تواند واکنش های معکوس با عرضه را در بازار به دنبال داشته باشد (بعنوان مثال افزایش قیمت نفت). برخی از اثرات تئوریک سیاستهای بازار نظیر اعمال سقف قیمت در همین سلسله گزارشات در شماره ۱۷۱ آبان ۱۴۰۳ ارائه گردیده است.

در منطقه خاورمیانه، اختلاف آمارهای واقعی با پیش‌بینی امری طبیعی است.

در گزارش ماه قبل پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت نتایج پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت در سه ماهه سپتامبر، اکتبر و نوامبر ۲۰۲۵ حاکی از افزایش در پیش‌بینی تقاضای نفت در سپتامبر، کاهش آن در اکتبر و سپس افزایش آن در نوامبر بود (نسبت به ماه قبل خود). پیش‌بینی تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب برابر با ۱۰۵/۰۳، ۱۰۳/۸۴ و ۱۰۴/۸۸ میلیون بشکه در روز برآورد گردید.

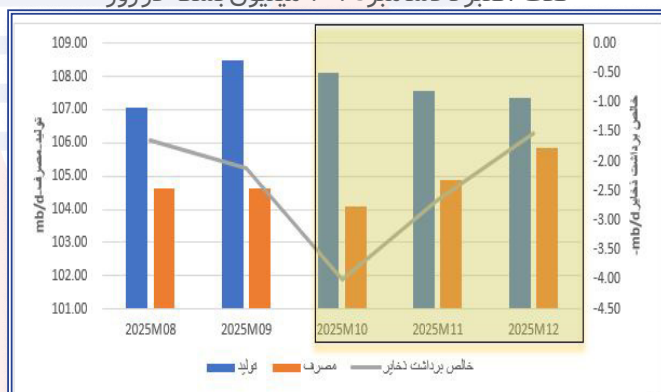
پیش‌بینی جدید عرضه و تقاضای جهانی نفت طی سه ماهه منتهی به دسامبر ۲۰۲۵ در نمودار ۳ و ۴ و جدول نمودار ۷: پیش‌بینی عرضه و تقاضای بازار نفت طی ماه‌های اکتبر تا دسامبر ۲۰۲۵-میلیون بشکه در روز

مأخذ: IWEQ

۲-پیش‌بینی کوتاه‌مدت عرضه و تقاضای نفت (مبتنی بر مدل IWEM)

این گزارش که با هدف ارائه چشم‌انداز ماهیانه عرضه و تقاضای جهانی نفت تهیه گردیده است علاوه بر بهره‌گیری از نتایج مدل‌های Var^۱، واریانس شرطی (آرچ، گارچ و تارچ)^۲ و همچنین مدل‌های هموارسازی نمایی^۳ از تکنیک‌های ترکیبی با لحاظ تأثیرات ناپارامتریک اثر متوسط ماه‌های مشابه سالهای قبل نیز استفاده شده است و تلاش شده است تا حد امکان پیش‌بینی‌ها از دقت لازم برخوردار باشند اما در هر حال با توجه به طیف وسیع عوامل اثرگذار بر بازار بویژه عوامل ناشناخته و غیر قابل پیش‌بینی علی‌الخصوص در حوزه ژئوپلیتیک و نمودار ۶: پیش‌بینی عرضه، تقاضا و خالص برداشت از ذخایر بازار نفت-اکتبر تا دسامبر ۲۰۲۵-میلیون بشکه در روز

مأخذ: IWEQ

جدول ۱: مقادیر پیش‌بینی عرضه، تقاضا، خالص برداشت ذخایر و موجودی ذخایر تجاری آخر دوره مبتنی بر مدل IWEM-میلیون بشکه در روز

ماه	عرضه	تقاضا	مازاد تقاضا برداشت از ذخایر	موجودی ذخایر تجاری در پایان دوره-میلیون بشکه
Aug-۲۵	۱۰۷/۰۸	۱۰۴/۶۵	-۱/۶۶	۲,۸۳۷
Sep-۲۵	۱۰۸/۴۹	۱۰۴/۶۱	-۲/۱۲	۲,۸۷۸
Oct-۲۵	۱۰۸/۱	۱۰۴/۱	-۴	۲,۹۰۱
Nov-۲۵	۱۰۷/۵۵	۱۰۴/۹	-۲/۶۵	۲,۹۲۰
Des-۲۰۲۵	۱۰۷/۳۶	۱۰۵/۸۳	-۱/۵۳	۲,۹۳۵

مأخذ: IWEQ

1. Vector Autoregressive

2. Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (ARCH), Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (GARCH), Threshold Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (TARCH)

3. Exponential Smoothing Models

و دستیابی به توافق و همچنین تشدید یا تضعیف درگیری‌ها میان روسیه و اوکراین و یا دستیابی به صلح و همچنین میزان و شدت افزایش دما و ... از دیگر عواملی هستند که می‌توانند سبب تغییر در نتایج پیش‌بینی و روند آن گردد.

جمع بندی و نتیجه‌گیری

علاوه بر استفاده از روشهای علمی و به روز و پیشرفته، دستیابی به نتایج قابل اطمینان در پیش‌بینی مستلزم آگاهی از عوامل اثرگذار بر بازار است. بر این اساس هدف این گزارش با بهره‌گیری از این ابزارها ارائه چشم‌انداز ماهیانه عرضه و تقاضای جهانی نفت است. در این گزارش با بهره‌گیری از مدل‌های مختلف (مبتنی بر مدل کوتاه‌مدت IWEM) و تکنیک‌های ترکیبی و با لحاظ تأثیرات ناپارامتریک اثر متوسط ماه‌های مشابه سال‌های قبل، پیش‌بینی عرضه و تقاضای جهانی نفت برای سه ماهه اکتبر، نوامبر و دسامبر ۲۰۲۵ انجام شد. پیش‌بینی‌ها حاکی از تداوم کسری تقاضای نفت نسبت به عرضه در بازار در این ماه‌ها است. تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب به ۱۰۴/۱، ۱۰۴/۹ و ۱۰۵/۸۳ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. همچنین عرضه نفت نیز در این سه ماه به ترتیب برابر با ۱۰۸/۱، ۱۰۷/۵۵ و ۱۰۷/۳۶ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی گردیده است. بدین ترتیب در این ماه‌ها بازار نفت به ترتیب با ۱/۸۳، ۳/۴۹ و ۲/۸۸ میلیون بشکه در روز کمبود تقاضای نفت نسبت به عرضه مواجه خواهد بود.

همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری در سه ماهه پیش‌بینی به ترتیب به ۲۹۰۱، ۲۹۲۰ و ۲۹۳۵ میلیون بشکه برسد. دلیل نوسان موجودی ذخایر، همچنانکه ذکر شد بیشتر مربوط به میزان برداشت‌ها از ذخایر در نتیجه سیاست حفظ حاشیه امنیت تولید و همچنین اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به هر ماه بوده است.

۱ ارائه گردیده است. پیش‌بینی مدل کوتاه مدت IWEM نشان می‌دهد، تقاضای نفت در ماه اکتبر با ۵۱۲ هزار بشکه افزایش نسبت به ماه قبل به ۱۰۴/۱ م.ب.ر خواهد رسید. عرضه نفت نیز بر اساس نتایج پیش‌بینی از ۱۰۸/۴۹ م.ب.ر در سپتامبر به ۱۰۸/۱ م.ب.ر در اکتبر ۲۰۲۵ افزایش خواهد یافت. بر این اساس بازار در ماه اکتبر با ۴ میلیون بشکه کمبود تقاضا (اضافه عرضه) مواجه خواهد بود. پیش‌بینی‌ها برای دوماه نوامبر و دسامبر نیز حاکی از افزایش تقاضای نفت در این دو ماه نسبت به اکتبر خواهد بود (از ۱۰۴/۱ در اکتبر به ۱۰۴/۹ در نوامبر و به ۱۰۵/۸۳ در دسامبر) و عرضه نفت نیز در هر سه ماه پیش‌بینی (اکتبر، نوامبر و دسامبر) با اندکی کاهش مواجه و به ترتیب به ۱۰۸/۱، ۱۰۷/۵۵ و ۱۰۷/۳۶ م.ب.ر خواهد رسید و بدین ترتیب بازار در هر سه ماه پیش‌بینی شده با اضافه عرضه به ترتیب به میزان ۴، ۲/۶۵ و ۱/۵۳ م.ب.ر مواجه خواهد بود که روند آن حاکی از کاهش تدریجی اضافه عرضه در ماه‌های پایانی است. همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری در سه ماهه پیش‌بینی به ترتیب به ۲۹۰۱، ۲۹۲۰ و ۲۹۳۵ میلیون بشکه برسد. دلیل نوسان موجودی ذخایر تجاری نفت تاحد زیادی در ارتباط با میزان برداشت‌ها از ذخایر به دلیل عوامل پیش‌بینی نشده، حفظ حاشیه امنیت عرضه (در جبران ذخایر از دست رفته)، اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به ماه‌های هر فصل که مرتبط با سوابق تاریخی زمان افزایش یا کاهش موجودی ذخایر تجاری آن بوده است.

همچنین در ماه‌های آتی علاوه بر آنچه در پیش‌بینی‌ها لحاظ شده است تغییرات بیشتر در عوامل بنیادین بازار (بویژه تغییر در سطح ذخیره سازی‌ها و پیش‌بینی‌های رشد اقتصادی و بازارکار و سرمایه و شاخص‌های نظیر PMI^۱ کشورهای OECD) و نیز عوامل غیر بنیادین بازار نظیر تأثیر اعمال تعرفه بر کالاهای وارداتی آمریکا بخصوص از چین و عکس‌العمل کشورها و احتمال تشدید واکنش‌های (جنگ) تجاری (فعلاً با ابزار تعرفه‌ها) و اثرات ناشی از تشدید بحران خاورمیانه و شروع مجدد درگیری‌ها میان ایران و اسرائیل و یا قطع بلند مدت

بازار جهانی فرآورده‌های نفتی و عملیات پالایشی (اکتبر ۲۰۲۵)

ملیکا آشروری

چکیده

«روند تغییرات قیمت فرآورده‌ها»

۱- بازار امریکا

در راستای روندهای فصلی در ماه سپتامبر، کرک اسپرد بنزین رشد قابل توجهی داشت، هرچند این رشد در مقایسه با میان تقطیرها (مانند گازوئیل و سوخت جت) محدودتر بود. افزایش تقاضا در اواخر تابستان، همزمان با تداوم تحرک و رفت و آمد بالا، از بازار فرآورده‌ها حمایت کرد. در همین حال، کاهش تولید بنزین به دلیل توقف‌های مربوط به تعمیرات پالایشگاه‌ها نیز باعث ایجاد پتانسیل صعودی بیشتر در قیمت‌ها شد. با این حال، با پایان فصل تابستان انتظار می‌رود موجودی بنزین افزایش یابد، به‌ویژه زمانی که پالایشگاه‌ها پس از پایان دوره‌های تعمیر و نگهداری دوباره فعالیت خود را از سر بگیرند. علاوه بر این، عرضه‌های جدید بنزین که ناشی از افزایش تولید پالایشگاه دانگوت در نیجریه و همچنین افزایش سهم اختلاط سوخت زیستی در بنزین برزیل از ۲۷.۵٪ به ۳۰٪ از تاریخ ۱ اوت است، می‌تواند در آینده نزدیک به افزایش موجودی جهانی بنزین منجر شود و در نتیجه، فشار نزولی بر کرک اسپرد بنزین وارد نماید. کرک اسپرد بنزین در بازار آمریکا در ماه سپتامبر نسبت به ماه گذشته ۱/۰۱ دلار افزایش یافت و به طور

در ماه سپتامبر، حاشیه سود پالایشگاه‌ها افزایش یافت که با روندهای فصلی هم‌راستا بود. این افزایش به دلیل کاهش تولید فرآورده‌ها - ناشی از فصل تعمیر و نگهداری پالایشگاه‌ها در نیم‌کره شمالی - باعث فشار صعودی بر کرک اسپرد فرآورده‌ها و شاخص‌های سودآوری پالایش شد. در روتردام، کاهش تولید میان تقطیرها از سوی روسیه موجب تشدید محدودیت در بازار جهانی گازوئیل شد؛ این در حالی بود که صادرات بنزین به آفریقای غربی افزایش یافت و تقاضا برای سوخت جت و نفت سفید در منطقه همچنان بالا باقی ماند. در سنگاپور، تقریباً در تمام فرآورده‌ها (به جز نفت کوره با گوگرد بالا) افزایش سود دیده شد. قوی ترین عملکرد از سمت گازوئیل، سوخت جت/نفت سفید و نفتا حاصل شد که علت آن افزایش تقاضای منطقه‌ای، همراه با توقف‌های غیرمنتظره پالایشگاه‌ها و کاهش صادرات فرآورده‌ها از چین بود. بر اساس داده‌های اولیه، میزان خوراک پالایشگاه‌های جهان در ماه سپتامبر نسبت به ماه گذشته ۱/۴ میلیون بشکه در روز کاهش یافت و به طور میانگین ۸۲/۱ میلیون بشکه در روز برآورد شد.

جدول ۱: قیمت فرآورده بازار خلیج مکزیک ژوئیه ۲۰۲۵ و آگوست ۲۰۲۵ متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ / دلار بر هر بشکه

از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون	متوسط سالانه ۲۰۲۴	تغییرات سپتامبر/آگوست	سپتامبر ۲۵	آگوست ۲۵	
۶۶,۲۱	۷۴,۰۲	۰,۳۳	۶۲,۹۹	۶۲,۶۶	نفتا
۹۵,۲۵	۱۰۶,۲۱	۰,۵۵	۹۴,۶۸	۹۴,۱۳	بنزین سوپر
۸۶,۹۲	۹۴,۴۲	-۰,۴۷	۸۷,۵۴	۸۸,۰۱	بنزین معمولی
۸۹,۳۸	۹۸,۸۱	۴,۲۸	۹۰,۶۸	۸۶,۴۰	سوخت جت
۸۴,۹۲	۸۴,۱۳	۳,۷۰	۸۶,۹۴	۸۳,۲۴	گازوئیل
۶۴,۴۶	۶۹,۰۵	-۰,۹۵	۶۱,۶۱	۶۲,۵۶	نفت کوره

در سپتامبر، کرک اسپرد بنزین با اکتان ۹۲ در آسیای جنوب شرقی در برابر نفت خام دبی برای دومین ماه متوالی افزایش یافت. تقاضای قوی منطقه‌ای، بهبود شرایط صادراتی و کاهش صادرات بنزین از چین از عوامل اصلی حمایت از این رشد بودند. میانگین این حاشیه سود در سپتامبر ۹.۵۱ دلار به ازای هر بشکه بود که نسبت به ماه قبل ۹۸ سنت افزایش و نسبت به ماه مشابه سال گذشته ۴.۵۳ دلار رشد داشت. اختلاف قیمت نفتا در آسیا نیز در ماه سپتامبر بهبود محسوسی نشان داد، هرچند همچنان در محدوده منفی باقی ماند. افزایش تقاضا به دلیل عوامل فصلی و رشد ظرفیت پتروشیمی در منطقه موجب حمایت از بازار نفتا شد. علاوه بر این، کاهش عرضه نفتا از روسیه به دلیل توقف چند پالایشگاه باعث محدود شدن عرضه و در نتیجه تقویت بیشتر بازار نفتای آسیا شد. کرک اسپرد نفتا در سنگاپور در برابر نفت خام دبی در سپتامبر منفی ۴.۸۴ دلار به ازای هر بشکه بود که نسبت به ماه قبل ۱.۸۸ دلار بهبود داشت، ولی نسبت به سال گذشته ۱.۷۴ دلار کمتر بود. در بخش میان تقطیرها کرک اسپرد سوخت جت افزایش یافت که ناشی از بهبود عوامل بنیادی و گسترش فرصت‌های آربیتراژ بود. در ماه سپتامبر کرک اسپرد سوخت جت در سنگاپور در برابر نفت خام دبی ۱۷.۰۴ دلار به ازای هر بشکه بود که ۲.۰۱ دلار بیشتر از ماه قبل و ۶.۰۰ دلار بیشتر از سال گذشته گزارش شد.

میانگین ۳۱/۰۵ دلار به ازای هر بشکه رسید. این مقدار نسبت به همین ماه در سال گذشته ۵/۶۳ دلار بالاتر بود.

۲- بازار اروپا

در ماه سپتامبر در روتردام، کرک اسپرد بنزین در برابر نفت خام برنت افزایش یافت و به بالاترین سطح خود در ۱۶ ماه گذشته رسید. این افزایش عمدتاً ناشی از افزایش صادرات بنزین به آفریقای غربی بود. علاوه بر این، آغاز فصل سنگین تعمیر و نگهداری پالایشگاه‌ها در پاییز باعث شد عرضه بنزین در نیم‌کره شمالی کاهش یابد؛ عاملی که موجب شد کرک اسپرد بنزین در سطوح بالایی باقی بماند، حتی با وجود کاهش حمایت سمت تقاضا که در تابستان وجود داشت. در مجموع، کرک اسپرد بنزین در برابر برنت در ماه سپتامبر به طور میانگین ۲۶.۸۸ دلار به ازای هر بشکه بود که ۴.۴۱ دلار بیشتر از ماه قبل و ۱۱.۶۷ دلار بیشتر از سال گذشته در همین ماه می باشد. کرک اسپرد سوخت جت در روتردام در برابر برنت در ماه سپتامبر به طور کامل کاهش ماه قبل را جبران کرد و به بالاترین سطح خود در ۱۹ ماه گذشته رسید. افزایش فعالیت‌های هوایی موجب تقاضای قوی برای سوخت جت در این منطقه شد، در حالی که عوامل سمت عرضه نیز از این روند حمایت کردند. به طور میانگین کرک اسپرد سوخت جت در روتردام در ماه سپتامبر ۲۴.۶۲ دلار به ازای هر بشکه بود که ۳.۱۸ دلار بیشتر از ماه قبل و ۱۰.۴۵ دلار بیشتر از همین ماه در سال گذشته ثبت گردید.

۳- بازار آسیا

جدول ۲: قیمت فرآورده در بازار روتردام آگوست ۲۰۲۵ و ژوئیه ۲۰۲۵ و متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵/دلار بر هر بشکه

از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون	متوسط سالانه ۲۰۲۴	تغییرات سپتامبر/آگوست	سپتامبر ۲۵	آگوست ۲۵	
۶۴/۳۶	۷۲/۵۲	۰/۴۴	۶۲/۱۶	۶۱/۷۲	نفتا
۹۰/۱۹	۱۰۶/۱۴	۴/۰۷	۹۴/۷۸	۹۰/۷۱	بنزین سوپر
۹۰/۸۱	۱۰۰/۶۱	۲/۸۴	۹۲/۵۲	۸۹/۶۸	سوخت جت
۹۱/۶۸	۱۰۰/۷۰	۴/۳۵	۹۴/۵۸	۹۰/۲۳	گازوئیل
۶۷/۳۹	۷۲/۱۲	-۲/۷۹	۶۱/۷۵	۶۴/۵۴	نفت کوره

جدول ۳: قیمت فرآورده در بازار سنگاپور آگوست ۲۰۲۵ و ژوئیه ۲۰۲۵ و متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵/دلار بر هر بشکه

از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون	متوسط سالانه ۲۰۲۴	تغییرات سپتامبر/آگوست	سپتامبر ۲۵	آگوست ۲۵	
۶۵,۹۸	۷۲,۷۳	۲,۴۶	۶۵,۱۷	۶۲,۷۱	نفتا
۸۱,۲۶	۹۲,۹۸	-۲,۳۸	۸۱,۴۷	۸۰,۱۱	بنزین سوپر
۷۹,۳۸	۸۸,۳۳	۱,۵۶	۷۹,۵۲	۷۷,۹۶	بنزین معمولی
۸۵,۸۵	۹۵,۲۰	۲,۵۹	۸۷,۰۵	۸۴,۴۶	سوخت جت
۸۷,۲۴	۹۵,۹۸	۲,۶۸	۸۸,۷۷	۸۶,۰۹	گازوئیل
۸۵,۸۴	۹۴,۵۶	۲,۸۵	۸۷,۳۱	۸۴,۴۶	نفت کوره

«نرخ بهره برداری پالایشگاه‌ها

سپتامبر به‌طور میانگین ۸۲.۴۴٪ بود که معادل خوراک پالایشگاهی ۹.۲۲ میلیون بشکه در روز است. این رقم نسبت به ماه قبل ۴.۵ واحد درصد (یا ۵۰۰ هزار بشکه در روز) کاهش داشت. اما در مقایسه سالانه، نرخ بهره‌برداری ۱.۱ واحد درصد افزایش یافته و در عین حال خوراک پالایشگاهی ۲۷۱ هزار بشکه در روز کمتر بوده است. در منطقه‌ی آسیای منتخب (ژاپن، چین، هند، سنگاپور و کره جنوبی)، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در سپتامبر افزایش یافت و به‌طور میانگین به ۹۳.۰۱٪ رسید که معادل خوراک پالایشگاهی ۲۷.۲۳ میلیون بشکه در روز است. نسبت به ماه قبل، نرخ بهره‌برداری ۰.۶ واحد

در ماه سپتامبر، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در ایالات متحده به‌طور میانگین ۹۳.۱۶٪ بود، که نسبت به ماه اوت ۲.۳ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. این میزان معادل خوراک پالایشگاهی ۱۶.۹۲ میلیون بشکه در روز است و نسبت به سطح ماه اوت ۴۲۰ هزار بشکه در روز کاهش داشته است. در مقایسه با سال گذشته، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در سپتامبر ۲.۵ واحد درصد بالاتر بود و خوراک پالایشگاهی ۲۹۷ هزار بشکه در روز بیشتر گزارش شد. در اتحادیه اروپا (EU-۱۴) به‌علاوه بریتانیا و نروژ، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در

جدول ۴: نرخ بهره برداری و تولید فرآورده پالایشگاه‌ها در کشورهای منتخب عضو OECD

منطقه/کشور	تغییرات سپتامبر نسبت به آگوست	نرخ بهره برداری %			تغییرات سپتامبر نسبت به آگوست	تولید (میلیون بشکه در روز)		
		ژوئیه ۲۵	آگوست ۲۵	سپتامبر ۲۵		ژوئیه ۲۵	آگوست ۲۵	سپتامبر ۲۵
امریکا	-۲,۳	۹۴,۳۸	۹۵,۴۸	۹۳,۱۶	۰,۴۲	۱۷,۳۹	۱۷,۳۳	۱۶,۹۲
EU-۱۴+UK & Norway	-۴,۵	۸۳,۱۵	۸۶,۹۲	۸۲,۴۴	-۰,۵	۹,۳۰	۹,۷۲	۹,۲۲
فرانسه	-۵,۵	۹۲,۷۱	۹۳,۰۵	۸۷,۵۴	-۰,۰۶	۱,۰۷	۱,۰۷	۱,۰۱
آلمان	-۴,۹	۹۲,۴۷	۹۳,۴۰	۸۸,۵۴	-۰,۰۸	۱,۵۹	۱,۶۰	۱,۵۲
ایتالیا	-۳,۳	۶۲,۲۲	۶۸,۰۲	۶۴,۷۳	-۰,۰۶	۱,۱۳	۱,۲۴	۱,۱۸
انگلیس	-۴,۴	۸۸,۹۱	۱۰۰,۶۴	۹۶,۲۴	-۰,۰۵	۰,۹۱	۱,۰۳	۰,۹۹
آسیای منتخب	۰,۶	۹۲,۷۵	۹۲,۴۴	۹۳,۰۱	۰,۱۷	۲۷,۱۵	۲۷,۰۶	۲۷,۲۳

Source: OPEC Monthly Oil Market Report 13 Oct 2025

جدول ۵: خوراک نفت خام پالایشگاه‌ها/ میلیون بشکه در روز

۲۰۲۵ Q۳	۲۰۲۵ Q۲	۲۰۲۵ Q۱	۲۰۲۴ Q۴	۲۰۲۴ Q۳	۲۰۲۴	۲۰۲۳	۲۰۲۲	خوراک نفت خام پالایشگاه‌ها
۱۹,۲۵	۱۸,۷۸	۱۸,۲۲	۱۹,۰۴	۱۹,۱۷	۱۸,۹۶	۱۸,۷۱	۱۸,۶۸	OECD قاره آمریکا
۱۷,۲۱	۱۶,۹۷	۱۵,۹۳	۱۶,۸۱	۱۶,۹۵	۱۶,۶۲	۱۶,۵۰	۱۶,۴۸	US
۱۱,۸۱	۱۰,۴۳	۱۱,۰۷	۱۱,۲۵	۱۱,۰۷	۱۱,۲۸	۱۱,۳۸	۱۱,۴۴	OECD قاره اروپا
۱,۰۵	۰,۸۳	۰,۹۳	۱,۰۰	۰,۸۹	۰,۹۲	۰,۹۳	۰,۸۴	فرانسه
۱,۵۷	۱,۶۵	۱,۶۴	۱,۷۳	۱,۸۱	۱,۷۶	۱,۶۲	۱,۸۳	آلمان
۱,۱۸	۱,۲۸	۱,۱۶	۱,۲۱	۱,۱۶	۱,۲۱	۱,۳۰	۱,۳۲	ایتالیا
۰,۹۸	۱,۰۰	۰,۹۲	۱,۰۲	۰,۹۸	۰,۹۸	۰,۹۷	۱,۰۴	انگلیس
۵,۶۳	۵,۵۹	۵,۶۳	۵,۷۶	۵,۶۴	۵,۷۱	۵,۸۶	۶,۰۸	OECD آسیا پاسفیک
۲,۲۹	۲,۲۷	۲,۴۳	۲,۴۷	۲,۲۷	۲,۳۷	۲,۵۶	۲,۷۱	ژاپن
۳۵,۶۹	۳۴,۷۹	۳۴,۹۲	۳۶,۰۵	۳۵,۸۸	۳۵,۹۶	۳۵,۹۵	۳۶,۲۱	کل OECD
۳,۶۳	۳,۶۰	۳,۶۱	۳,۷۰	۳,۷۰	۳,۶۹	۳,۵۴	۳,۴۴	امریکای لاتین
۸,۲۹	۸,۱۲	۸,۰۵	۷,۹۰	۸,۰۶	۷,۹۶	۷,۵۳	۷,۲۴	خاورمیانه
۲,۳۰	۲,۳۱	۲,۱۳	۲,۱۲	۱,۸۵	۱,۹۴	۱,۷۶	۱,۷۷	افریقا
۵,۳۵	۵,۴۱	۵,۶۲	۵,۳۰	۵,۳۶	۵,۳۰	۵,۱۸	۵,۰	هند
۱۵,۰۶	۱۴,۴۶	۱۴,۸۰	۱۴,۰۸	۱۴,۲۵	۱۴,۲۵	۱۴,۷۸	۱۳,۴۹	چین
۵,۱۷	۵,۱۰	۵,۲۴	۵,۱۵	۴,۹۰	۵,۰۵	۵,۰۰	۴,۹۷	سایر آسیا
۵,۰۸	۵,۳۱	۵,۲۸	۵,۳۱	۵,۲۸	۵,۳۵	۵,۵۰	۵,۴۶	روسیه
۱,۰۶	۱,۱۱	۱,۰۹	۱,۰۱	۱,۰۴	۱,۰۴	۱,۰۲	۱,۰۲	سایر اوراسیا
۰,۵۵	۰,۵۳	۰,۵۰	۰,۵۶	۰,۴۷	۰,۵۱	۰,۴۸	۰,۵۲	سایر اروپا
۴۶,۴۸	۴۵,۹۴	۴۶,۳۳	۴۵,۱۳	۴۴,۹۱	۴۵,۰۸	۴۴,۷۸	۴۲,۹۱	کل Non-OECD
۸۲,۱۷	۸۰,۷۴	۸۱,۲۵	۸۱,۱۹	۸۰,۸۰	۸۱,۰۴	۸۰,۷۳	۷۹,۱۲	کل جهان

Source: OPEC Monthly Oil Market Report 13 Oct 2025

«حاشیه سود پالایشگاه‌ها

در ماه سپتامبر، حاشیه سود پالایشگاه‌های ساحل خلیج آمریکا در برابر نفت خام WTI به روند صعودی خود ادامه داد و به بالاترین سطح طی ۱۸ ماه گذشته رسید. در میان فرآورده‌ها، میان تقطیرها (مانند گازوئیل و سوخت جت) بیشترین افزایش ماهانه در کرک اسپرد را نشان دادند، زیرا کمبود عرضه در اروپا - ناشی از کاهش تولید

درصد بالاتر بود و خوراک پالایشگاهی ۱۷۰ هزار بشکه در روز افزایش داشت. در مقایسه با سال گذشته نیز، نرخ‌ها ۱.۶ واحد درصد بیشتر و خوراک پالایشگاهی ۱.۰ میلیون بشکه در روز بالاتر گزارش شد

در روسیه - موجب افزایش صادرات فرآورده‌ها از آمریکا شد و از بازار فرآورده‌های نفتی حمایت کرد. همچنین، افزایش تقاضای بنزین در اواخر تابستان، همراه با کاهش تولید پالایشگاه‌ها، باعث کاهش مداوم ذخایر بنزین در ساحل خلیج آمریکا شد. علاوه بر این، گزارش‌ها نشان می‌دهد که میزان عرضه بنزین در ساحل شرقی آمریکا نیز طی ماه کاهش یافته، چراکه بخش بیشتری از محموله‌های اروپایی به آفریقای غربی هدایت شده‌اند. بر اساس داده‌های اولیه سپتامبر، خوراک پالایشگاهی در USGC نسبت به ماه قبل ۴۲۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت و به‌طور میانگین به ۱۶.۹۲ میلیون بشکه در روز رسید. میانگین حاشیه سود پالایشگاه‌های USGC در برابر WTI نیز ۱۸.۰۲ دلار به ازای هر بشکه بود که نسبت به ماه قبل ۲.۹۵ دلار افزایش و نسبت به سال گذشته در همین ماه ۶.۲۸ دلار رشد داشت. در روتردام، حاشیه سود پالایشگاه‌ها در برابر نفت خام برنت پس از افت ماه قبل به‌طور چشمگیری بهبود یافت و به بالاترین سطح در ۱۸ ماه اخیر خود رسید. این بهبود با افزایش سودآوری در بیشتر فرآورده‌های نفتی (به‌جز نفت کوره سنگین) همراه بود.

|| منابع و مأخذ:

- 1- OPEC Monthly Oil Market Report 13 Oct 2025
- 2- IEA 2025

IIES

بررسی تحولات تجارت نفت خام و فرآورده

فاطمه طیفانی

متحدہ با افزایش معادل ۸ درصد یا ۱۳۹ هزار بشکه در روز، به بیش از ۱.۹ میلیون بشکه در روز رسید که این میزان نیز بالاترین سطح در ۱۴ ماه اخیر محسوب می‌شود. این رشد ناشی از افزایش واردات در سایر دسته‌بندی‌های فرآورده‌ها به همراه نفت کوره باقیمانده (Residual Fuel Oil) بود و در مجموع ۲۰۵ هزار بشکه در روز (۱۲ درصد) نسبت به ماه مشابه در سال ۲۰۲۴ بیشتر شد.

در همین حال، صادرات فرآورده‌های نفتی با ثبات نسبی، به حدود ۶.۸ میلیون بشکه در روز رسید که تنها ۱۷ هزار

مقدمه

در این گزارش تجارت نفت خام و فرآورده‌های نفتی در ایالات متحده، OECD اروپا، ژاپن، چین، هند و اوراسیا با استفاده از ماهنامه بازار نفت سازمان اوپک (منتشر شده در اکتبر ۲۰۲۵) بررسی شده است.

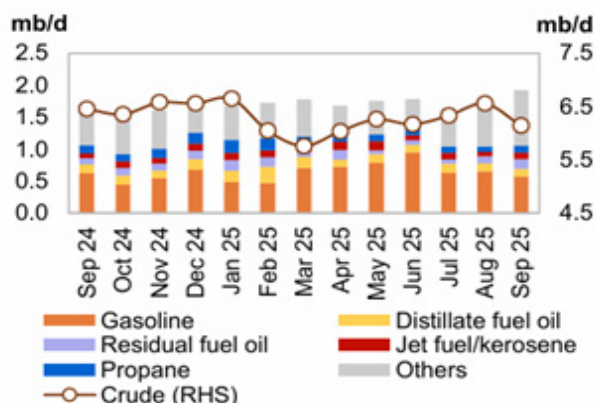
« ایالات متحده »

در ماه سپتامبر، تجارت نفت خام ایالات متحده پس از یک دوره اوج هفت‌ماهه، به سطح متوسط فصلی خود بازگشت؛ به طوری که واردات ماهانه با کاهشی معادل ۶ درصد یا ۴۱۶ هزار بشکه در روز، به طور متوسط به ۶.۱ میلیون بشکه در روز رسید. داده‌های اولیه اداره اطلاعات انرژی آمریکا (EIA) حاکی از آن است که کاهش مذکور عمدتاً ناشی از جریان‌های ورودی کمتر از کانادا و کلمبیا بوده است. شایان ذکر است که واردات نفت خام در سپتامبر نسبت به مدت مشابه سال گذشته، ۳۱۵ هزار بشکه در روز (حدود ۵ درصد) کمتر بود (نمودار ۱).

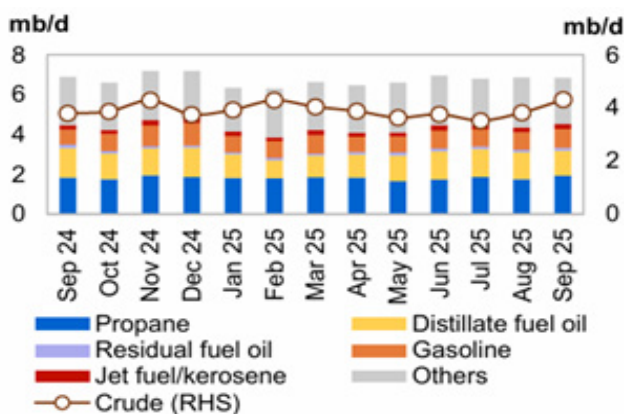
در مقابل، صادرات نفت خام ایالات متحده روند صعودی خود را حفظ کرد و با جهشی ۱۳ درصدی یا ۵۰۲ هزار بشکه در روز به بالاترین سطح ۱۴ ماهه خود یعنی متوسط ۴.۳ میلیون بشکه در روز رسید. بر اساس گزارش کپلر (Kpler)، این افزایش چشمگیر عمدتاً به دلیل رشد جریان‌های خروجی به مقاصد چون کره جنوبی و تایوان محقق شد. صادرات نسبت به سپتامبر سال گذشته، ۱۴ درصد یا ۵۲۲ هزار بشکه در روز بیشتر بود. در نتیجه، خالص واردات نفت خام ایالات متحده در سپتامبر به طور متوسط ۱.۸ میلیون بشکه در روز ثبت شد، که در مقایسه با خالص صادرات ۲.۷ میلیون بشکه در روز در ماه قبل و سپتامبر سال گذشته، یک تغییر جهت قابل توجه را نشان می‌دهد (نمودار ۲).

همزمان در حوزه فرآورده‌های نفتی، واردات ایالات

نمودار ۱: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایالات متحده

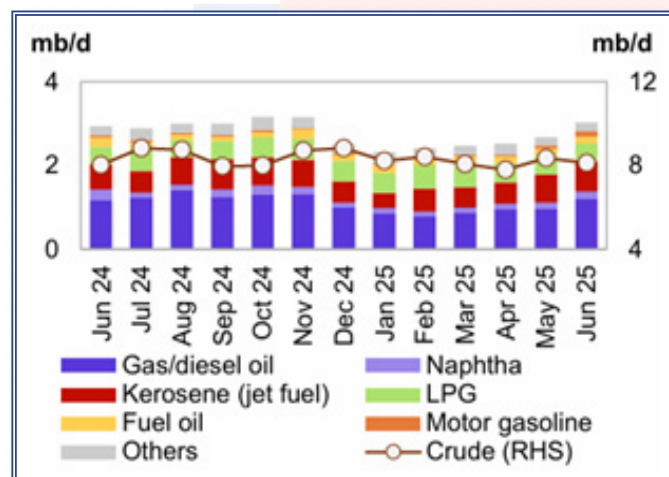

نمودار ۲: صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایالات متحده

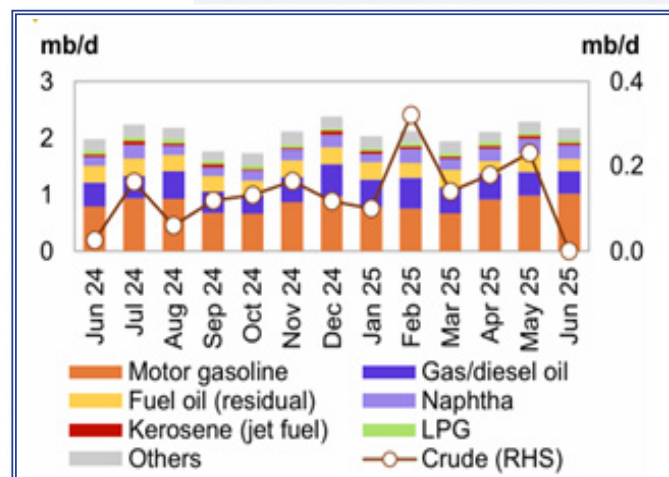

است. واردات فرآورده‌ها در ژوئن به طور متوسط ۳۰ م.ب/د بود، که افزایش ۳۴۹ هزار بشکه در روز یا حدود ۱۳٪ نسبت به ماه قبل داشت. واردات عمدتاً توسط دیزل، با سهم کمتری از سوخت جت، هدایت شد. در مقایسه با ژوئن ۲۰۲۴، جریان‌های ورودی فرآورده‌های نفتی ۷۹ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۳٪ افزایش یافت. صادرات فرآورده‌ها ۱۱۷ هزار بشکه در روز یا حدود ۵٪ نسبت به ماه قبل کاهش یافت و در ژوئن به طور متوسط ۲۰۲ م.ب/د بود. این کاهش در درجه اول ناشی از نفت کوره، همراه با بنزین موتور و دیزل بود. در مقایسه با ماه مشابه در سال ۲۰۲۴، صادرات فرآورده‌ها ۱۹۳ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۱۰٪ افزایش یافت. خالص واردات فرآورده‌ها در ژوئن به طور متوسط ۸۴۹ هزار بشکه در

نمودار ۳: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی OECD اروپا

نمودار ۴: صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی OECD اروپا

بشکه در روز (کمتر از ۱ درصد) کاهش جزئی نسبت به ماه قبل را تجربه کرد. این پایداری به دلیل آن بود که افزایش در جریان‌های خروجی، پروپان (Propane) کاهش‌های مشاهده شده در نفت کوره باقیمانده و سایر دسته‌بندی‌های فرآورده‌ها را جبران کرد. با این حال، صادرات فرآورده‌های نفتی نسبت به سپتامبر سال گذشته ۵۰ هزار بشکه در روز (کمتر از ۱ درصد) کاهش داشت. در نهایت، خالص صادرات فرآورده‌های نفتی در سپتامبر به طور متوسط ۴۰۹ میلیون بشکه در روز بود که اندکی پایین‌تر از حدود ۵۰۰ میلیون بشکه در روز ماه قبل است. همچنین، خالص صادرات ترکیبی نفت خام و فرآورده‌ها در سپتامبر به طور متوسط ۳۰۱ میلیون بشکه در روز ثبت شد، که در مقایسه با ۲۰۳ میلیون بشکه در روز ماه قبل و ۲۰۵ میلیون بشکه در روز در ماه مشابه سال گذشته، نشان‌دهنده تقویت موقعیت خالص صادراتی ایالات متحده در مجموع تجارت انرژی است.

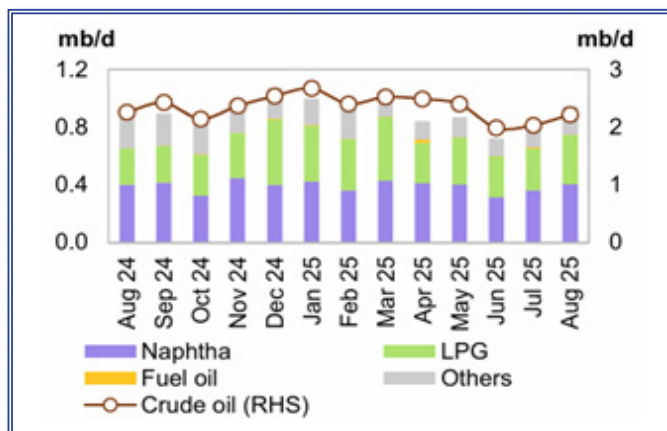
« OECD اروپا »

آخرین داده‌های رسمی منطقه‌ای برای OECD اروپا نشان می‌دهد که واردات نفت خام در ماه ژوئن کاهش داشت و به طور متوسط ۸۰۱ م.ب/د بود. واردات در بحبوحه کاهش تقاضای پالایشگاهی، به دلیل توقف کار پالایشگاه‌ها و عوامل فصلی، ۲۲۰ هزار بشکه در روز یا حدود ۳٪ نسبت به ماه قبل کاهش یافت. با این حال، در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته، ۹۶ هزار بشکه در روز یا کمی بیش از ۱٪ افزایش داشت (نمودار ۳).

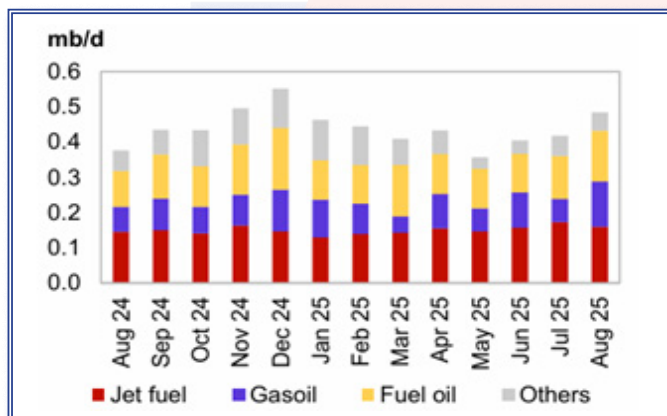
از نظر منابع واردات از خارج از منطقه، ایالات متحده در ژوئن با ۱۰۴ م.ب/د، که تقریباً مطابق با ماه قبل بود، بیشترین سهم را به خود اختصاص داد. قزاقستان و لیبی به ترتیب ۱۰۳ م.ب/د و ۰۹ م.ب/د سهم داشتند. داده‌های رسمی هیچ گونه صادرات نفت خامی از منطقه را در ژوئن ثبت نکرده‌اند، در مقایسه با ۲۳۱ هزار بشکه در روز در ماه قبل و ۲۵ هزار بشکه در روز در ژوئن ۲۰۲۵. خالص واردات نفت خام در ژوئن به طور متوسط ۸۰۱ م.ب/د بود، که نسبت به ماه قبل بدون تغییر بود و کمی بالاتر از ۸۰ م.ب/د ثبت شده در ماه مشابه سال ۲۰۲۴

نمودار ۵: واردات نفت خام و فرآورده های نفتی ژاپن

نمودار ۶: صادرات فرآورده های پالایش شده ژاپن

بشکه در روز در آگوست ۲۰۲۴ قابل مقایسه است.

«چین»

واردات نفت خام چین در آگوست تا حدی بهبود یافت و سومین جریان ورودی بالا در سال جاری تا این لحظه را ثبت کرد. واردات ماهانه ۵۴۰ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۵٪ افزایش یافت و به طور متوسط ۱۱.۷ م.ب/د رسید که تا حدی توسط ذخیره سازی حمایت شد. واردات تقریباً مطابق با ماه مشابه سال گذشته بود و کمتر از ۱٪ افزایش داشت (نمودار ۷).

روسیه با ۱۶٪ از کل واردات نفت خام چین در آگوست، در مقایسه با ۱۸٪ در ماه قبل، بیشترین سهم را داشت. عربستان سعودی با حدود ۱۲٪، در مقایسه با ۱۶٪ در ماه جولای، در جایگاه دوم قرار گرفت، و پس از آن عراق با

روز بود، در مقایسه با ۳۸۳ هزار بشکه در روز در ماه قبل و تقریباً ۱ م.ب/د در ژوئن ۲۰۲۴. خالص واردات ترکیبی نفت خام و فرآورده ها در ژوئن کمی کمتر از ۹ م.ب/د بود، که نسبت به ۸.۵ م.ب/د در ماه قبل افزایش داشت و تقریباً مطابق با سطوح ژوئن ۲۰۲۴ است (نمودار ۴).

«ژاپن»

واردات نفت خام ژاپن در آگوست به افزایش خود ادامه داد و به طور متوسط به ۲.۲ م.ب/د رسید. واردات ماهانه نفت خام ۱۸۵ هزار بشکه در روز یا حدود ۹٪ افزایش یافت. در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته، واردات نفت خام ۴۲ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۲٪ کاهش یافت (نمودار ۵).

عربستان سعودی با ۴۴٪، در مقایسه با ۳۵٪ در ماه قبل، بیشترین سهم از واردات نفت خام ژاپن در ماه آگوست را داشت. امارات متحده عربی با نزدیک به ۴۱٪، در مقایسه با ۴۳٪ در ماه قبل، در جایگاه دوم قرار گرفت، در حالی که کویت با حدود ۸٪، بدون تغییر نسبت به ماه قبل، سوم شد.

واردات فرآورده ها، از جمله ال پی جی، در آگوست به طور متوسط ۹۴۳ هزار بشکه در روز بود که افزایش ۱۳۰ هزار بشکه در روز یا ۱۶٪ را نشان می دهد. ال پی جی و نفتا بیشترین افزایش را داشتند، در حالی که نفت کوره کاهش جزئی نشان داد. در مقایسه با سال گذشته، واردات ۳۲ هزار بشکه در روز یا حدود ۴٪ بیشتر بود.

رشد صادرات فرآورده های نفتی، از جمله ال پی جی تداوم پیدا کرد و ۶۶ هزار بشکه در روز یا حدود ۱۶٪ نسبت به ماه قبل افزایش یافت و به طور متوسط به ۴۸۴ هزار بشکه در روز رسید. افزایش شدید در صادرات گازوئیل و همچنین نفت کوره، کاهش های سوخت جت و بنزین را خنثی کرد. در مقایسه با آگوست ۲۰۲۴، جریان های خروجی فرآورده ها ۱۰۸ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۲۹٪ بیشتر بود (نمودار ۶).

در نتیجه، در آگوست خالص واردات فرآورده های ژاپن، شامل ال پی جی، به طور متوسط ۴۵۹ هزار بشکه در روز بود که با ۳۹۵ هزار بشکه در روز در ماه قبل و ۵۳۵ هزار

نشان می‌دهد. کاهش صادرات در سوخت جت، نفتا و بنزین بیش از افزایش ثبت‌شده در نفت کوره و دیزل بوده و در نتیجه تراز کلی صادرات فرآورده‌ها را منفی کرده است.

با این حال، در مقایسه با ماه مشابه سال ۲۰۲۴، صادرات فرآورده‌ها ۹۵ هزار بشکه در روز یا حدود ۸ درصد افزایش یافته است (نمودار ۸).

از سوی دیگر، در آگوست خالص واردات فرآورده‌های نفتی به طور میانگین ۸۱۴ هزار بشکه در روز بود، در حالی که این رقم در ماه قبل ۱.۰ میلیون بشکه در روز و در آگوست سال گذشته نیز در همین حدود گزارش شده بود.

« هند

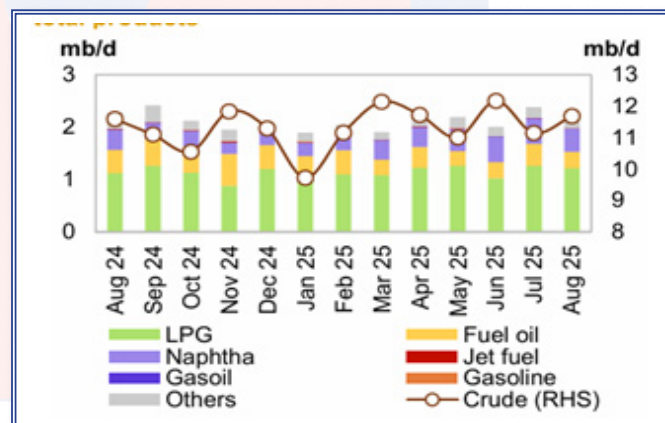
در ماه آگوست واردات نفت خام هند، پس از رسیدن به پایین‌ترین سطح خود در ۲۲ ماه گذشته در ماه جولای، تا حدی بهبود یافت و به طور میانگین به ۴.۶ میلیون بشکه در روز رسید. میزان واردات در مقایسه با ماه قبل، روزانه ۱۶۸ هزار بشکه یا حدود ۴ درصد افزایش داشت؛ این رشد عمدتاً ناشی از سازگاری خریداران با تغییرات مربوط به تعرفه‌ها و تحریم‌ها بود. با این حال، در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، واردات نفت خام روزانه ۱۳۶ هزار بشکه یا تقریباً ۳ درصد کاهش نشان داد (نمودار ۹). طبق داده‌های شرکت کپلر (Kpler)، روسیه در آگوست ۳۸ درصد از کل واردات نفت خام هند را تأمین کرد، رقمی که در مقایسه با سهم ۴۴ درصدی ماه قبل کاهش یافته است. پس از روسیه، عراق با ۱۶ درصد در جایگاه دوم قرار گرفت و عربستان سعودی و امارات متحده عربی هر کدام با سهمی معادل ۱۴ درصد در رتبه‌های بعدی جای داشتند.

در ماه آگوست نسبت به ماه قبل در بخش فرآورده‌های نفتی، واردات ۵۱ هزار بشکه در روز (حدود ۴ درصد) کاهش یافت و به طور میانگین به ۱.۲ میلیون بشکه در روز رسید. این افت عمدتاً ناشی از کاهش واردات نفت کوره بود که افزایش جزئی در واردات ال‌پی‌جی را خنثی کرد. در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، حجم

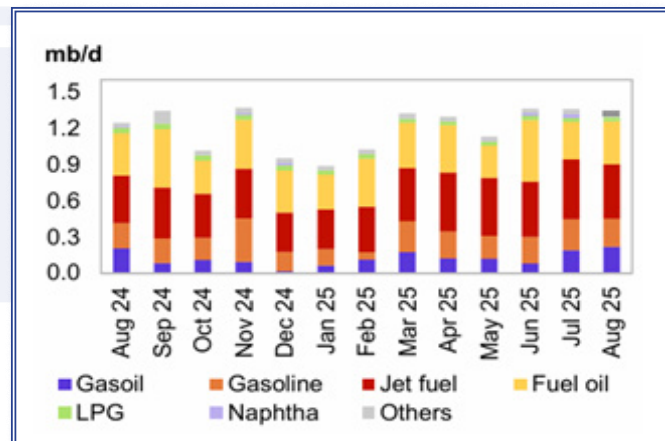
کمی بیش از ۱۱٪ و برزیل با نزدیک به ۱۱٪ قرار گرفتند. برزیل و آنگولا هر دو افزایش‌های شدید ماهانه ثبت کردند. چین برای سومین ماه متوالی هیچ نفت خامی از ایالات متحده وارد نکرد.

واردات فرآورده‌ها در ماه آگوست، از جمله ال‌پی‌جی، به طور متوسط ۲.۲ م.ب/د بود که ۲۲۶ هزار بشکه در روز یا بیش از ۹٪ نسبت به ماه قبل کاهش داشت. کاهش‌ها در اکثر فرآورده‌های اصلی، به ویژه نفت کوره، ثبت شد. سوخت جت تنها استثنا بود و از واردات صفر در ماه قبل بهبود یافت. واردات فرآورده‌ها نسبت به سال گذشته ۱۳۲ هزار بشکه در روز یا حدود ۶٪ کمتر بود. صادرات فرآورده‌های نفتی، از جمله ال‌پی‌جی (LPG)، در ماه آگوست با کاهش ماهانه همراه بود و به طور میانگین به ۱.۳ میلیون بشکه در روز رسید؛ این رقم در مقایسه با ماه قبل ۱۹ هزار بشکه در روز یا بیش از ۱ درصد کاهش

نمودار ۷: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی چین

نمودار ۸: صادرات فرآورده‌های نفتی چین

« اوراسیا

کل صادرات نفت خام روسیه و کشورهای آسیای مرکزی در ماه آگوست با کاهش ماهانه همراه بود؛ موضوعی که عمدتاً ناشی از اختلال در انتقال نفت از طریق خط لوله دروژبا (Druzhba) عنوان شده است. در این ماه، میانگین صادرات نفت خام به ۶.۳ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به ماه قبل ۲۵۱ هزار بشکه در روز یا حدود ۴ درصد کاهش نشان داد. با این حال، صادرات نفت خام نسبت به مدت مشابه سال گذشته همچنان افزایش یافته و با رشد ۲۱۲ هزار بشکه در روز (حدود ۳.۵ درصد) همراه بود؛ رشدی که عمدتاً از جریان‌های قوی‌تر از پایانه‌ی CPC در بندر نووروسیپسک (Novorossiysk) ناشی می‌شد.

در سیستم انتقال نفت ترانس‌نفت (Transneft)، صادرات نفت خام در آگوست نسبت به ماه قبل ۱۵۸ هزار بشکه در روز (بیش از ۴ درصد) کاهش یافت و به طور میانگین به ۳.۷ میلیون بشکه در روز رسید. این رقم در مقایسه با آگوست سال گذشته، ۵۹ هزار بشکه در روز یا حدود ۲ درصد کمتر بود.

در میان مسیرهای صادراتی، جریان‌های خروجی از نووروسیپسک در دریای سیاه با کاهش ۳۴۱ هزار بشکه در روز (حدود ۶ درصد) نسبت به جولای، به ۵۵۳ هزار بشکه در روز رسید. در مقابل، صادرات از بنادر دریای بالتیک تغییرات متعادلی داشت؛ به‌طوری‌که افزایش حجم صادرات از پرمورسک (Primorsk) کاهش صادرات از اوست-لوگا (Ust-Luga) را جبران کرد.

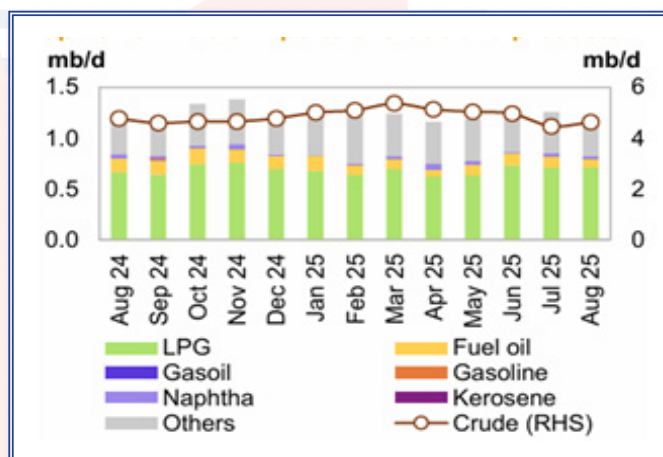
صادرات از بندر پرمورسک ۱۴۰ هزار بشکه در روز یا ۱۷ درصد افزایش یافت و میانگین آن به ۹۷۴ هزار بشکه در روز رسید، در حالی که صادرات از اوست-لوگا با افت ۱۳۵ هزار بشکه در روز یا حدود ۲۳ درصد به ۴۴۶ هزار بشکه در روز کاهش پیدا کرد. در مجموع، صادرات نفت خام از طریق پایانه‌های دریای بالتیک تحت مدیریت ترانس‌نفت تنها ۵ هزار بشکه در روز یا کمتر از ۱ درصد نسبت به جولای افزایش داشت و میانگین آن ۱.۴ میلیون بشکه در روز ثبت شد.

در مقایسه با سال گذشته، جریان‌های ترکیبی نفت خام از مسیر دریای بالتیک ۳۸ هزار بشکه در روز یا حدود ۳

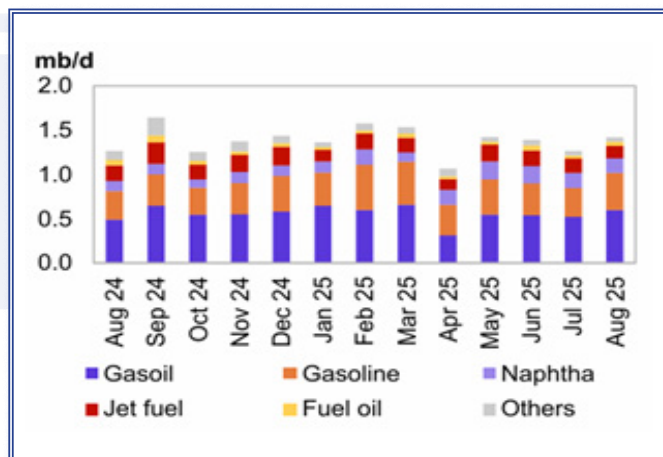
واردات فرآورده‌ها تقریباً بدون تغییر باقی ماند. از سوی دیگر، صادرات فرآورده‌های نفتی هند در آگوست به طور میانگین به ۱.۴ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به ماه قبل روزانه ۱۵۶ هزار بشکه یا حدود ۱۲ درصد افزایش داشت. این رشد عمدتاً ناشی از افزایش صادرات دیزل و بنزین بود که در پی افزایش تقاضا در اروپا تقویت شدند. صادرات فرآورده‌ها نسبت به سال گذشته نیز روندی مشابه را نشان داد و رشد آن عمدتاً از محل افزایش صادرات این دو فرآورده حاصل شد (نمودار ۱۰).

در نتیجه، خالص صادرات فرآورده‌های نفتی هند در آگوست به طور میانگین ۲۱۶ هزار بشکه در روز بود، در حالی که این رقم در ماه قبل تقریباً صفر و در آگوست ۲۰۲۴ حدود ۵۷ هزار بشکه در روز گزارش شده بود

نمودار ۹: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی هند

نمودار ۱۰: صادرات فرآورده‌های نفتی هند

۳ هزار بشکه در روز یا حدود ۱ درصد کاهش نشان داد. در آگوست در دریای سیاه، صادرات از پایانه CPC با ۵۶ هزار بشکه در روز (حدود ۳ درصد) کاهش ماهانه، به طور میانگین به ۱.۶ میلیون بشکه در روز رسید. با وجود این کاهش ماهانه، صادرات از این مسیر نسبت به سال گذشته ۴۰۱ هزار بشکه در روز یا حدود ۳۳ درصد افزایش قابل توجهی داشت. همچنین، صادرات از طریق خط لوله BTC در آگوست ۳۴ هزار بشکه در روز یا تقریباً ۷ درصد افزایش یافت و میانگین آن به ۵۵۱ هزار بشکه در روز رسید؛ افزایشی که عمدتاً ناشی از بازگشت تدریجی جریان‌های مختل‌شده بود. با این حال، این میزان همچنان ۱۸ هزار بشکه در روز یا حدود ۳ درصد کمتر از سطح سال گذشته باقی ماند.

در مجموع، کل صادرات فرآورده‌های نفتی از روسیه و آسیای مرکزی در آگوست با رشد ۴۹ هزار بشکه در روز یا حدود ۲ درصد نسبت به ماه قبل، به طور میانگین به ۲.۳ میلیون بشکه در روز رسید. این افزایش عمدتاً ناشی از رشد صادرات نفت کوره بود که افت در صادرات نفتا را جبران کرد. در مقایسه با سال گذشته، صادرات فرآورده‌های نفتی ۲۳۹ هزار بشکه در روز یا بیش از ۱۱ درصد افزایش داشت؛ رشدی که بازتاب افزایش جریان‌های نفتا، گازوئیل و نفت کوره بود.

«جمع بندی»

بازار جهانی نفت در اکتبر ۲۰۲۵، مسیر پایداری را در بخش تقاضا و عرضه دنبال می‌کند، با وجود برخی نوسانات در قیمت‌ها و عدم قطعیت‌های اقتصادی. پیش‌بینی رشد تقاضای جهانی نفت برای سال ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ بدون تغییر و در سطح ۱.۳ تا ۱.۴ میلیون بشکه در روز باقی ماند. این رشد عمدتاً توسط کشورهای غیر OECD، به ویژه چین و هند و با تمرکز بر سوخت‌های حمل و نقل مانند سوخت جت، دیزل و بنزین، هدایت می‌شود. در بخش عرضه، تولید مایعات نفتی کشورهای غیرعضو اوپک پلاس (Non-DOE) نیز با محرک‌هایی چون ایالات متحده و برزیل، رشد خود را حفظ کرده است. در همین حال، تولید نفت خام اعضای اوپک+ (DOE) در سپتامبر افزایش قابل توجهی (۶۳۰ هزار بشکه در روز) داشت و به طور متوسط ۴۳.۰۵

درصد بیشتر بود.

در ماه آگوست صادرات نفت خام از طریق خط لوله دروژبا (Druzhba) به دلیل بروز اختلالی غیرمنتظره به طور قابل توجهی کاهش یافت. جریان‌های صادراتی از این مسیر ۱۲۰ هزار بشکه در روز یا حدود ۴۹ درصد نسبت به ماه قبل افت کرد و به طور میانگین به ۱۲۷ هزار بشکه در روز رسید. در مقایسه با آگوست سال ۲۰۲۴، صادرات از طریق این خط لوله ۸۶ هزار بشکه در روز یا حدود ۴۱ درصد کاهش داشت.

صادرات نفت به چین از مسیر خط لوله ESPO نیز در آگوست با کاهش ۳۰ هزار بشکه در روز (حدود ۵ درصد) نسبت به جولای، به ۶۰۰ هزار بشکه در روز رسید. این رقم نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۲۸ هزار بشکه در روز یا بیش از ۴ درصد کمتر بود. در مقابل، صادرات از بندر اقیانوس آرام کوزمینو (Kozmino) اندکی افزایش یافت و با رشد ۲۱ هزار بشکه در روز (حدود ۲ درصد) به ۹۹۸ هزار بشکه در روز رسید. این میزان در مقایسه با آگوست سال گذشته ۶۸ هزار بشکه در روز یا بیش از ۷ درصد افزایش داشت.

در این ماه در سیستم شرکت لوک‌اویل (Lukoil)، صادرات از طریق سکوی فراساحلی وارانندی (Varandey) در دریای بارنتس به طور میانگین ۹۰ هزار بشکه در روز بود که نسبت به ماه قبل ۳۵ هزار بشکه در روز یا حدود ۲۸ درصد کاهش یافت. با این حال، این رقم نسبت به آگوست سال گذشته ۵ هزار بشکه در روز یا حدود ۶ درصد افزایش نشان داد.

در سایر مسیرهای صادراتی، صادرات از بندر آنیوا بی (Aniva Bay) در خاور دور روسیه بیش از دو برابر افزایش یافت و به ۵۰ هزار بشکه در روز رسید، در حالی که جریان‌ها از دی کاستری (De Kastri) در همان دوره ۱۰۹ هزار بشکه در روز یا حدود ۷۴ درصد کاهش داشت. در مجموع، این دو بندر در آگوست به طور میانگین ۱۱۳ هزار بشکه در روز نفت خام صادر کردند.

در منطقه آسیای مرکزی، صادرات نفت خام در آگوست به طور متوسط ۲۲۵ هزار بشکه در روز بود که نسبت به ماه قبل ۲۴ هزار بشکه در روز (حدود ۱۲ درصد) افزایش داشت. با این حال، این میزان نسبت به سال گذشته

میلیون بشکه در روز رسید. با این حال، ذخایر تجاری نفت OECD همچنان پایین‌تر از میانگین‌های تاریخی قرار دارد و در آگوست ۲۰۲۵، ۹۲.۲ میلیون بشکه کمتر از میانگین پنج ساله بود. این وضعیت می‌تواند به حمایت از بنیادهای فیزیکی بازار و قیمت‌ها ادامه دهد که در ماه سپتامبر با افزایش اندک سبد مرجع اوپک به ۷۰.۳۹ دلار در بشکه، مشهود بود. چشم‌انداز اقتصاد کلان جهانی همچنان با رشد پیش‌بینی‌شده ۳.۰٪ برای ۲۰۲۵، باثبات است. با وجود این، ریسک‌های ژئوپلیتیک و نگرانی‌ها در مورد تورم، بدهی‌های دولت‌ها و تنش‌های تجاری (به ویژه بین آمریکا و چین)، از جمله عوامل تأثیرگذار بر روند بازار خواهند بود.

بررسی و تحلیل ماهانه بازار جهانی گاز طبیعی (در دوره ۱ اکتبر تا ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵)

ژانمایی وحیدی
مهندس امور اقتصادی
حیدر رضا مصطفایی

در طی دوره منتهی به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ قیمت های تک محموله گاز طبیعی در بازار آمریکا (هنری هاب) از یک روند صعودی همراه با نوسان برخوردار بوده و از حدود ۳/۱۳ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۰ سپتامبر ۲۰۲۵، به ۳/۵۸ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ رسید، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۱۷ اکتبر (۲/۶۶ دلار در هر میلیون بی تی یو) و ۳۱ اکتبر (۳/۵۵ دلار در هر میلیون بی تی یو) قرار گرفت. قیمت تک محموله گاز طبیعی در بازار بورس نیویورک نیز طی دوره مذکور از یک روند صعودی همراه با نوسان برخوردار بود و از حدود ۱/۸۶ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۰ سپتامبر ۲۰۲۵ به ۳/۰۳ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ اکتبر رسید، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۱۰ اکتبر (۱/۴۹ دلار در هر میلیون بی تی یو) و ۳۱ اکتبر (۳/۰۳ دلار در هر میلیون بی تی یو) قرار گرفت.

جدول ۱: روند تغییرات قیمت های تک محموله گاز طبیعی بازار آمریکا طی دوره ۱ اکتبر الی ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ - (دلار در هر میلیون بی تی یو)

۱۶ اکتبر	۱۵ اکتبر	۱۴ اکتبر	۱۰ اکتبر	۹ اکتبر	۸ اکتبر	۷ اکتبر	۶ اکتبر	۳ اکتبر	۲ اکتبر	۱ اکتبر	
۲.۸۱	۲.۸۰	۲.۸۴	۲.۹۰	۳.۲۳	۳.۳۳	۳.۳۲	۳.۳۱	۳.۲۲	۳.۳۲	۳.۲۴	هنری هاب
۲.۱۰	۲.۱۸	۲.۰۶	۱.۴۹	۱.۸۰	۱.۹۳	۱.۸۶	۱.۸۷	۱.۵۸	۱.۵۹	۱.۶۲	نیویورک
۲.۴۳	۲.۵۵	۲.۶۷	۲.۶۹	۲.۸۸	۳.۰۱	۲.۹۷	۲.۹۱	۲.۷۳	۲.۹۶	۲.۹۸	شیکاگو
۳۱ اکتبر	۳۰ اکتبر	۲۹ اکتبر	۲۸ اکتبر	۲۷ اکتبر	۲۴ اکتبر	۲۳ اکتبر	۲۲ اکتبر	۲۱ اکتبر	۲۰ اکتبر	۱۷ اکتبر	
۳/۵۸	۳/۴۴	۳.۳۶	۳.۴۴	۳.۳۲	۳.۲۱	۳.۳۴	۳.۴۵	۳.۲۸	۳.۰۱	۲.۶۶	هنری هاب
۳/۰۳	۳/۲۰	۳.۰۴	۳.۰۹	۳.۱۹	۳.۰۵	۲.۹۹	۳.۰۳	۲.۶۸	-	۱.۸۶	نیویورک
۳/۰۴	۳/۲۵	۳.۱۳	۳.۲۰	۳.۱۸	۳.۰۶	۳.۱۲	۳.۲۶	۳.۱۵	۲.۸۸	۲.۲۱	شیکاگو

جدول ۲: روند تغییرات سطح ذخایر زیر زمینی عملیاتی گاز طبیعی آمریکا طی دوره منتهی به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵

مقایسه روند تاریخی				میزان ذخایر بر حسب میلیارد فوت مکعب							منطقه
متوسط ۵ سال گذشته (۲۰۲۰-۲۰۲۴)		۳۱ اکتبر ۲۰۲۴									
تغییر (درصد)	ذخایر (میلیارد فوت مکعب)	تغییر (درصد)	ذخایر (میلیارد فوت مکعب)	میزان تغییر ذخایر ۳۱ اکتبر نسبت به ۲۶ سپتامبر ۲۰۲۵	۳۱ اکتبر	۲۴ اکتبر	۱۷ اکتبر	۱۰ اکتبر	۰۳ اکتبر	۲۶ سپتامبر	
- ۰.۲	۲۵.۸	- ۲.۵	۲۶.۴	۲,۲	۲۵.۸	۲۵.۹	۲۵.۵	۲۵,۰	۲۴,۴	۲۳,۶	شرق
۰.۹	۳۱.۰	- ۱.۸	۳۱.۹	۳,۸	۳۱.۳	۳۰.۷	۳۰.۰	۲۹,۲	۲۸,۴	۲۷,۵	غرب
۸.۸	۴۹.۵	۲.۱	۵۲.۸	۴,۲	۵۳.۹	۵۳.۴	۵۲.۴	۵۱,۲	۵۰,۴	۴۹,۷	مناطق تولید
۴.۳	۱۰۶.۳	- ۰.۲	۱۱۱.۱	۱۰	۱۱۰.۹	۱۱۰.۰	۱۰۷.۹	۱۰۵,۴	۱۰۳,۱	۱۰۰,۹	مجموع

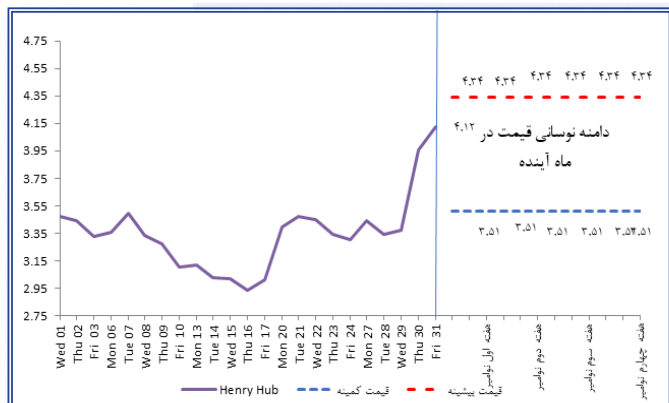

زمینی گاز طبیعی در شرق آمریکا در زمان مشابه طی ۵ سال گذشته در حدود ۲۵/۸ میلیارد متر مکعب بوده است.

ذخایر در مناطق تولیدی (آلاباما، آرکانزاس، کانزاس، لوئیزیانا و....) به میزان ۴/۴ میلیارد متر مکعب بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته بوده و نسبت به هفته پایانی ماه سپتامبر ۲۰۲۵ معادل ۴/۲ میلیارد متر مکعب افزایش یافته و در سطح ۵۳/۹ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است.

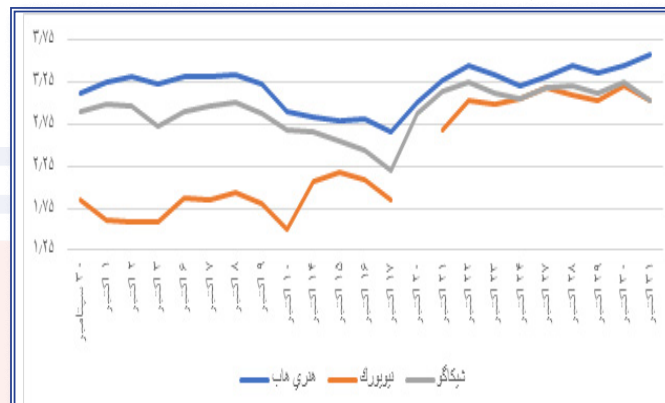
سطح ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی منطقه غرب آمریکا طی هفته منتهی به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ نسبت به هفته پایانی ماه سپتامبر ۲۰۲۵ به میزان ۳/۸ میلیارد متر مکعب افزایش یافت و در سطح ۳۱/۳ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است که ۰/۹ درصد بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته این منطقه می باشد. میزان متوسط ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی غرب آمریکا در زمان مشابه طی ۵ سال گذشته در حدود ۳۱/۰ میلیارد فوت مکعب بوده است. قیمت آتی های گاز طبیعی در بازار بورس آمریکا (آتی های ماه اول) طی دوره ۱ اکتبر الی ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ از یک روند صعودی همراه با نوسان برخوردار بود و از حدود ۳/۴۸ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۱ اکتبر ۲۰۲۵ به حدود ۴/۱۲ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ اکتبر رسید. کمترین مقدار آن در ۱۶ اکتبر (۲/۹۴ دلار در هر میلیون بی تی یو) و بیشترین مقدار آن در ۳۱ اکتبر بود.

نمودار ۲: روند تغییرات قیمت آتی های گاز طبیعی (تحويل ماه اول) در بازار آمریکا

Source: <https://www.cmegroup.com/>

نمودار ۱: روند تغییرات قیمت های تک محموله گاز طبیعی بازار آمریکا طی دوره ۳۰ سپتامبر الی ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ - (دلار در هر میلیون بی تی یو)

۳۰ اکتبر (۳/۲ دلار در هر میلیون بی تی یو) رقم خورد. همچنین قیمت تک محموله گاز طبیعی در بازار شیکاگو از یک روند صعودی همراه با نوسان برخوردار بود و از حدود ۲/۹۱ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۰ سپتامبر ۲۰۲۵، به ۳/۰۴ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ افزایش یافت، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۱۷ اکتبر (۲/۲۱ دلار در هر میلیون بی تی یو) و ۲۲ اکتبر (۳/۲۶ دلار در هر میلیون بی تی یو) رقم خورده است.

بر اساس برآوردهای اداره اطلاعات انرژی آمریکا میزان ذخایر زیر زمینی عملیاتی گاز طبیعی آمریکا طی دوره منتهی به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ در حدود ۱۱۰/۹ میلیارد متر مکعب بود که نسبت به ۲۶ سپتامبر ۱۰/۰ میلیارد متر مکعب افزایش یافته است. این ذخایر به میزان ۰/۲ میلیارد متر مکعب (۰/۲ درصد) کمتر از زمان مشابه سال قبل در تاریخ ۳۱ اکتبر ۲۰۲۴ بود و به میزان ۴/۶ میلیارد متر مکعب (۴/۳ درصد) بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته (۲۰۲۰-۲۰۲۴) می باشد، میزان متوسط ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی آمریکا در زمان مشابه طی ۵ سال گذشته حدود ۱۰۶/۳ میلیارد متر مکعب بوده است.

در منطقه شرق، میزان ذخایر طی هفته منتهی به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ نسبت به هفته منتهی به ۲۶ سپتامبر ۲۰۲۴ به میزان ۲/۲ میلیارد متر مکعب افزایش یافته و در سطح ۲۵/۸ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است و به میزان ۰/۱ میلیارد متر مکعب (۰/۲ درصد) کمتر از متوسط ۵ سال گذشته این منطقه می باشد. میزان متوسط ذخایر زیر

۳. رکورد تاریخی صادرات LNG: طبق داده‌های EIA، ایالات متحده در ۲۰۲۵ بالاترین حجم صادرات LNG تاریخ خود را تجربه کرده است. Morgan Stanley هشدار داده که رشد سریع صادرات نسبت به تولید، در زمستان پیش‌رو می‌تواند دوباره موجب کسری ذخایر شود.

۴. رشد ظرفیت صادرات LNG و سیاست‌های حمایتی: دولت ایالات متحده با لغو محدودیت‌های صدور مجوز پروژه‌های LNG، زمینه افزایش ظرفیت مایع‌سازی به میزان ۰.۳۹ میلیارد مترمکعب در روز بین سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۹ را فراهم کرده است.

۵. انتظارات تقاضای بلندمدت: بر اساس گزارش EIA، ظرفیت صادرات LNG ایالات متحده بین ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۹ حدود ۰.۳۹ میلیارد مترمکعب در روز افزایش می‌یابد. این سیاست‌ها و تسهیل مجوزها، چشم‌انداز صعودی بلندمدت قیمت را تقویت می‌کنند.

۶. بهبود چشم‌انداز اقتصادی و کاهش نگرانی از رکود: رشد شاخص‌های Dow Jones و S&P ۵۰۰، و انتظار کاهش ۲۵ واحد پایه‌ای نرخ بهره توسط فدرال رزرو در دسامبر، فضای ریسک‌پذیری بازار را افزایش داد.

۷. افزایش شاخص‌های مدیران خرید (PMI): شاخص

در جدول زیر قیمت آتی‌های گاز طبیعی در بازار بورس آمریکا (هنری هاب)، برای تحویل در ماه نوامبر و دسامبر ۲۰۲۵ و ژانویه ۲۰۲۶ نشان داده شده است.

عمده عوامل تقویت کننده قیمت گاز طی یک ماه گذشته در بازار آمریکا عبارتند از:

۱. افزایش تقاضای گرمایش: مدل‌های NOAA نشان دادند که دمای هوا از اواسط نوامبر کمتر از میانگین فصلی خواهد شد. طبق پیش‌بینی Atmospheric G2، شرق آمریکا بین ۹ تا ۱۳ نوامبر سردتر از میانگین است. مدل‌های Vaisala و BNEF نیز حاکی از سرمای زودهنگام در غرب میانه و شمال‌شرق بودند. انتظار می‌رود مصرف گاز خانگی و تجاری بین ۸ تا ۱۲ درصد افزایش یابد.

۲. افزایش صادرات LNG به آسیا و اروپا: رشد تقاضای جهانی و بازگشت «Asia LNG Premium» باعث کاهش عرضه داخلی شد. صادرات روزانه LNG حدود ۰.۴۲ میلیارد مترمکعب در روز گزارش شد و بیشتر از طریق پایانه‌های Corpus Christi و Sabine Pass، Cove Point صورت گرفت.

جدول ۳: قیمت آتی‌های گاز طبیعی در بورس نیویورک (هنری هاب) - قیمت بسته شده

هفته دوم						هفته اول					
۲۰۲۵	۸ اکتبر	۹ اکتبر	۱۰ اکتبر	۱۳ اکتبر	۱۴ اکتبر	۲۰۲۵	۱ اکتبر	۲ اکتبر	۳ اکتبر	۶ اکتبر	۷ اکتبر
نوامبر	۳.۳۳	۳.۲۷	۳.۱۱	۳.۱۲	۳.۰۳	نوامبر	۳.۴۸	۳.۴۴	۳.۳۲	۳.۳۶	۳.۵۰
دسامبر	۴.۰۰	۳.۹۱	۳.۷۹	۳.۷۸	۳.۶۹	دسامبر	۴.۰۶	۴.۰۹	۴.۰۳	۴.۰۱	۴.۱۲
هفته چهارم						هفته سوم					
۲۰۲۵	۲۲ اکتبر	۲۳ اکتبر	۲۴ اکتبر	۲۷ اکتبر	۲۸ اکتبر	۲۰۲۵	۱۵ اکتبر	۱۶ اکتبر	۱۷ اکتبر	۲۰ اکتبر	۲۱ اکتبر
نوامبر	۳.۴۵	۳.۳۴	۳.۳۰	۳.۴۴	۳.۳۵	نوامبر	۳.۰۲	۲.۹۴	۳.۰۱	۳.۴۰	۳.۴۷
دسامبر	۴.۰۶	۴.۰۳	۴.۰۰	۴.۰۰	۳.۸۷	دسامبر	۳.۶۷	۳.۶۴	۳.۷۴	۴.۰۴	۴.۰۹
هفته پنجم						هفته پنجم					
۲۰۲۵	۲۹ اکتبر	۳۰ اکتبر	۳۱ اکتبر			۲۰۲۵	۲۹ اکتبر	۳۰ اکتبر	۳۱ اکتبر		
نوامبر	۳.۳۸	-	-			نوامبر	۳.۳۸	-	-		
دسامبر	۳.۸۲	۳.۹۶	۴.۱۲			دسامبر	۳.۸۲	۳.۹۶	۴.۱۲		
ژانویه	۴.۱۰	۴.۲۱	۴.۳۷			ژانویه	۴.۱۰	۴.۲۱	۴.۳۷		

از سوی دیگر، عوامل ذیل از افزایش بیشتر قیمت گاز طی یک ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. افزایش تولید داخلی: تولید گاز طبیعی آمریکا در اکتبر ۲۰۲۵ به حدود ۳.۱ میلیارد مترمکعب در روز (حدود ۱۰۷ میلیارد فوت مکعب در روز) رسید که ۶ درصد بیش از سال گذشته است. طبق EIA، میانگین تولید شیل در حوزه‌های Haynesville و Permian در سطح بی‌سابقه‌ای قرار دارد.

۲. افزایش ذخایر گاز: گزارش‌های EIA نشان داد که ذخایر گاز در هفته‌های پایان اکتبر افزایش یافته و به حدود ۱۱۱ میلیارد متر مکعب رسیده است.

۳. افزایش تعداد دکل‌های حفاری: بر اساس گزارش Baker Hughes، تعداد دکل‌های فعال گاز طبیعی با ۴ واحد افزایش به ۱۲۵ دکل رسید که بالاترین سطح ۲.۲ سال گذشته است.

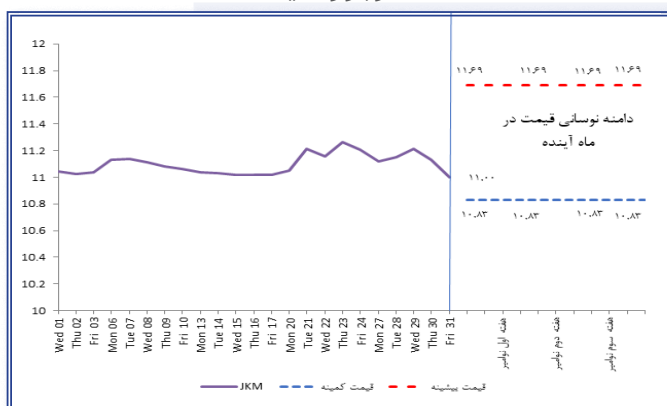
۴. افزایش بازده اوراق خزانه‌داری بلندمدت ایالات متحده تقویت ارزش دلار آمریکا

۶. کاهش شاخص اعتماد مصرف‌کننده: شاخص اعتماد مصرف‌کننده دانشگاه میشیگان برای ایالات متحده در اکتبر ۲۰۲۵ به ۵۳/۶ کاهش یافت، در حالی که این رقم در ماه سپتامبر ۵۵ و ۵۵/۱ بود.

۷. ادامه تعطیلی دولت آمریکا

۸. افزایش نرخ تورم آمریکا

نمودار ۳: روند تغییرات قیمت آبی‌های گاز طبیعی (تحويل ماه اول) در بازار آسیا

Source: <https://www.cmegroup.com/>

بخش خدمات از ۵۴.۲ به ۵۵.۲ و بخش تولید از ۵۲.۰ به ۵۲.۲ رسید. هر دو بالاتر از انتظارات بازار بودند و نشان‌دهنده فعالیت اقتصادی قوی‌تر هستند.

۸. تحلیل فنی و عوامل روانی بازار: بازگشت قیمت‌ها از سطح ۲.۹۴ دلار در ۱۶ اکتبر و شکل‌گیری الگوی کف بازگشتی (Reversal Bottom) موجب افزایش خرید شد. همچنین، با نزدیک‌شدن به قراردادهای آتی دسامبر، اثر فصلی صعودی فعال گردید. تحلیلگران پیش‌بینی کردند که قیمت می‌تواند به سطح ۴.۰۰ تا ۴.۲۰ دلار/MMBtu برسد.

۹. افزایش تقاضای داخلی و صادراتی: کل تقاضای گاز آمریکا به ۲.۲۴ میلیارد مترمکعب/روز رسید که ۱۰.۴ درصد بیشتر از سال گذشته است. تقاضای داخلی نیز با رشد ۳.۴ درصدی به ۲.۱۴ میلیارد مترمکعب/روز رسید.

۱۰. افزایش تولید برق در ایالات متحده: گزارش Edison Electric Institute نشان داد تولید برق در هفته منتهی به ۲۵ اکتبر ۲۰۲۵ نسبت به سال قبل ۱.۹ درصد رشد داشته است.

۱۱. افزایش صادرات گاز به مکزیک: صادرات از طریق خطوط لوله به ۰.۲۱ میلیارد مترمکعب/روز رسید که رکورد جدیدی محسوب می‌شود.

۱۲. کاهش تولید برق هسته‌ای: خروج موقت چند واحد هسته‌ای از مدار در جنوب و شمال شرق، مصرف گاز برای تولید برق را افزایش داد.

۱۳. افزایش عرضه گاز خوراک به پایانه‌های LNG

۱۴. پیش‌بینی EIA از رشد قیمت زمستانی: EIA انتظار دارد قیمت هنری هاب از کمتر از ۳ دلار/MMBtu در سپتامبر به حدود ۴.۱۰ دلار/MMBtu در ژانویه ۲۰۲۶ افزایش یابد.

۱۵. پیش‌بینی Morgan Stanley: میانگین قیمت گاز هنری هاب در ۲۰۲۶ حدود ۵ دلار/MMBtu برآورد شده (۲۸٪ بالاتر از سطوح کنونی).

عمده عوامل تقویت کننده قیمت گاز طی یک ماه گذشته در بازار آسیا عبارتند از:

۱. پس از دیدار ترامپ و شی جین پینگ، میانگین تعرفه‌های وضع شده بر واردات کالاهای چینی به آمریکا از ۵۷٪ به ۴۷٪ کاهش یافت و اعلام شد که «مسئله عناصر نادر خاکی» نیز حل و فصل شده است.

۲. ارزش کل بازار سهام ژاپن رشد قابل توجهی داشت و برای نخستین بار در تاریخ از مرز ۵۲ هزار واحد عبور کرد.

۳. ژاپن و کره جنوبی در حال بازسازی موجودی خود پیش از زمستان هستند و خریداران برای تأمین محموله‌های زمستانی زودتر وارد بازار شدند.

۴. پیش‌بینی رشد ملایم صنعتی چین در ابتدای ماه موجب خوش‌بینی نسبت به تقاضای انرژی در منطقه شد.

۵. ادامه بحران میان روسیه و اتحادیه اروپا

۶. کاهش دمای هوا در شمال شرق آسیا (شامل چین، کره جنوبی و ژاپن) و پیش‌بینی سرمای زود هنگام، موجب افزایش تقاضای گرمایش و خرید LNG شد.

جدول ۴: قیمت آتی‌های ال‌ان‌جی در ژاپن / کره - قیمت بسته شده

هفته دوم						هفته اول					
۲۰۲۵	۸ اکتبر	۹ اکتبر	۱۰ اکتبر	۱۳ اکتبر	۱۴ اکتبر	۲۰۲۵	۱ اکتبر	۲ اکتبر	۳ اکتبر	۶ اکتبر	۷ اکتبر
نوامبر	۱۱.۱۲	۱۱.۰۸	۱۱.۰۶	۱۱.۰۴	۱۱.۰۳	نوامبر	۱۱.۰۵	۱۱.۰۳	۱۱.۰۴	۱۱.۱۳	۱۱.۱۴
دسامبر	۱۱.۳۳	۱۱.۱۰	۱۱.۰۳	۱۰.۸۷	۱۱.۰۰	دسامبر	۱۰.۹۱	۱۰.۸۷	۱۰.۹۶	۱۱.۴۶	۱۱.۴۸
هفته چهارم						هفته سوم					
۲۰۲۵	۲۲ اکتبر	۲۳ اکتبر	۲۴ اکتبر	۲۷ اکتبر	۲۸ اکتبر	۲۰۲۵	۱۵ اکتبر	۱۶ اکتبر	۱۷ اکتبر	۲۰ اکتبر	۲۱ اکتبر
نوامبر	-	-	-	-	-	نوامبر	۱۱.۰۲	۱۱.۰۲	۱۱.۰۲	-	-
دسامبر	۱۱.۱۶	۱۱.۲۷	۱۱.۲۱	۱۱.۱۲	۱۱.۱۵	دسامبر	۱۱.۰۵	۱۱.۲۰	۱۱.۱۵	۱۱.۰۵	۱۱.۲۲
ژانویه	۱۱.۱۹	۱۱.۳۶	۱۱.۲۲	۱۱.۰۱	۱۱.۰۸	ژانویه	۱۱.۱۸	۱۱.۳۰	۱۱.۱۹	۱۱.۰۸	۱۱.۲۷
هفته پنجم						هفته پنجم					
۲۰۲۵	۲۹ اکتبر	۳۰ اکتبر	۳۱ اکتبر			۲۰۲۵	۲۹ اکتبر	۳۰ اکتبر	۳۱ اکتبر		
دسامبر	۱۱.۲۲	۱۱.۱۳	۱۱.۰۰			دسامبر	۱۱.۲۲	۱۱.۱۳	۱۱.۰۰		
ژانویه	۱۱.۲۲	۱۱.۰۷	۱۰.۹۵			ژانویه	۱۱.۲۲	۱۱.۰۷	۱۰.۹۵		

۱۴. وزارت اقتصاد، تجارت و صنعت ژاپن METI در ۲۹ اکتبر اعلام کرد که موجودی LNG ژاپن برای تولید برق تا ۲۶ اکتبر ۱.۹۷ میلیون تن بوده است که نسبت به هفته قبل ۰.۱۶ میلیون تن کاهش یافته است.

از سوی دیگر، عوامل ذیل از افزایش بیشتر قیمت گاز طی یک ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. فضای عرضه محور در اکتبر با رشد ۹ درصدی تولید جهانی LNG نسبت به سال گذشته، فشار نزولی بر قیمت‌ها وارد کرد.

۲. بازار همچنان تحت تأثیر عرضه فراوان از سوی تولیدکنندگان بزرگ مانند استرالیا و قطر قرار داشت.

۳. قیمت‌های داخلی گاز چین پایین‌تر از شاخص JKM باقی ماند و اشتها و وارداتی این کشور را کاهش داد.

۴. اتحادیه اروپا به دلیل ذخیره‌سازی بالا و قیمت‌های مناسب، تمایل کمی برای خرید محموله‌های اضافی نشان داد.

۵. تلاش دولت ترامپ برای افزایش صادرات LNG و نفت خام آمریکا باعث افزایش عرضه در بازار جهانی و تعدیل قیمت‌ها شد.

۶. تولید بالای گاز داخلی و موجودی بالای ذخایر در چین فشار عرضه را حفظ کرد.

۷. کاهش تقاضای گاز در تایلند

۷. پدیده آب‌وهوایی La Ni a با ایجاد سرمای موقت در اقیانوس آرام مرکزی و شرقی، باعث افزایش کوتاه‌مدت تقاضای گاز برای گرمایش شد.

۸. نگرانی‌ها در مورد عدم قطعیت ناشی از تحریم‌های بریتانیا علیه ترمینال LNG Beihai چین

۹. توافق آمریکا و کره جنوبی که شامل کاهش تعرفه های آمریکا و سرمایه گذاری ۳۵۰ میلیارد دلاری کره در آمریکا بود؛

۱۰. طبق داده‌های اولیه، شاخص مدیران خرید بخش تولید هند (PMI) از ۵۷.۷ در ماه سپتامبر به ۵۸.۴ در ماه اکتبر ۲۰۲۵ افزایش یافته است.

۱۱. انتقال معاملات از قرارداد نوامبر به قرارداد دسامبر، که معمولاً قیمت بالاتری دارد، از کاهش بیشتر قیمت LNG در بازار آسیا جلوگیری کرد.

۱۲. تداوم بحران میان ایران و رژیم صهیونیستی (بنا به گزارش برخی رسانه های عبری: رژیم صهیونیستی در حال تاسیس کارخانه نظامی در امارات است)

۱۳. تداوم نگرانی ها نسبت به عرضه ال ان جی از تنگه هرمز (به دنبال تحرکات شدید ناوهای آمریکایی در خلیج فارس جهت اختلال در حرکت کشتی های تجاری ایران در خلیج فارس و بیانیه مشترک جدید شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه اروپا مبنی بر واگذاری جزایر سه گانه ایران به امارات)

جدول ۵: روند تغییرات سطح ذخیره سازی گاز طبیعی اتحادیه اروپا و کشورهای منتخب طی دوره منتهی به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵

۳۱ اکتبر		۲۴ اکتبر		۱۷ اکتبر		۱۰ اکتبر		۳ اکتبر		۲۶ سپتامبر		
درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	درصد ذخیره سازی	حجم ذخیره سازی	
۸۲.۸	۹۶.۹	۸۲.۹	۹۶.۹	۸۲.۸	۹۶.۸	۸۲.۹	۹۶.۹	۸۲.۶	۹۶.۶	۸۲.۲	۹۵.۹	اتحادیه اروپا
۷۵.۰	۱۹.۳	۷۵.۳	۱۹.۴	۷۵.۴	۱۹.۴	۷۶.۰	۱۹.۵	۷۶.۲	۱۹.۶	۷۶.۵	۱۹.۶	آلمان
۹۴.۷	۱۹.۷	۹۴.۴	۱۹.۶	۹۴.۰	۱۹.۵	۹۳.۴	۱۹.۴	۹۲.۷	۱۹.۳	۹۱.۸	۱۹.۱	ایتالیا

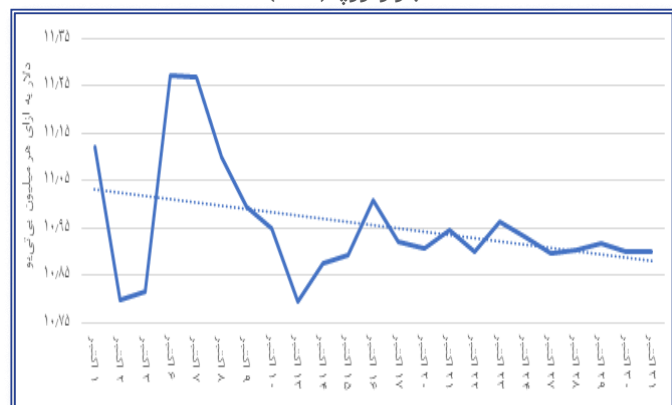

۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ روند صعودی همراه با نوسان داشته و در حدود ۹۶/۹ میلیارد متر مکعب (۸۲/۲ درصد) بود که نسبت به ۲۶ سپتامبر ۲۰۲۵ حدود ۱ میلیارد متر مکعب افزایش یافته و میزان ذخایر گاز طبیعی اتحادیه اروپا در تاریخ ۲۶ سپتامبر حدود ۹۵/۹ میلیارد متر مکعب بود. در آلمان، میزان ذخایر طی دوره منتهی به ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ نسبت به ۲۶ سپتامبر به میزان ۰/۳ میلیارد متر مکعب کاهش یافته و در سطح ۱۹/۳ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است میزان ذخایر آلمان در ۲۶ سپتامبر در حدود ۱۹/۶ میلیارد متر مکعب بوده است.

در ۲۶ سپتامبر حجم ذخایر ایتالیا ۱۹/۱ میلیارد متر مکعب بوده و این مقدار در ۳۱ اکتبر به ۱۹/۷ میلیارد متر مکعب افزایش یافته است. این نشان‌دهنده افزایش ۳/۱ درصدی ذخایر گاز در طول این دوره است.

قیمت آتی های گاز طبیعی در بازار اروپا (NBP) طی یک ماه گذشته از یک روند نزولی همراه با نوسان برخوردار بوده و از حدود ۱۰/۷۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۱ اکتبر ۲۰۲۵ تا ۱۰/۳۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ کاهش یافت. کمترین مقدار آن در ۶ اکتبر ۲۰۲۵ (۹/۲۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و بیشترین مقدار آن در ۸ و ۹ اکتبر ۲۰۲۵ (۱۱/۴۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) بود.

قیمت گاز طبیعی در بازار اروپا (TTF) طی دوره ۱ تا ۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ روندی نزولی همراه با نوسان داشته و از حدود ۱۱/۱۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۱ اکتبر ۲۰۲۵ به ۱۰/۹۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ نمودار ۴: روند تغییرات قیمت آتی های گاز طبیعی (تحویل ماه اول) در بازار اروپا (TTF)

۸. تداوم عرضه LNG از پروژه Arctic LNG ۲ روسیه به بازار چین

۹. نگرانی از کاهش تقاضای گاز به دنبال کاهش نرخ رشد اقتصادی در نتیجه جنگ تعرفه ای ترامپ؛

۱۰. داده‌های اولیه نشان داد که شاخص مدیران خرید خدمات S&P Global Japan در اکتبر ۲۰۲۵ به ۵۲/۴ کاهش یافته است، در حالی که در ماه قبل از آن ۵۳/۳ بود.

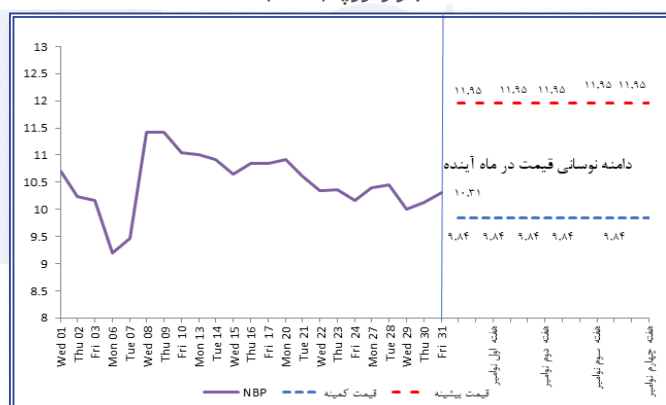
۱۱. شاخص مدیران خرید بخش تولید ژاپن (PMI) در S&P Global Japan Manufacturing برای اکتبر ۲۰۲۵ به ۴۸/۳ کاهش یافت، در حالی که این شاخص در ماه سپتامبر به پایین‌ترین سطح خود در شش ماه گذشته (۴۸/۵) رسیده بود و پایین‌تر از پیش‌بینی‌های بازار (۴۸/۶) بود.

۱۲. برآوردهای اولیه نشان داد که شاخص مدیران خرید خدمات هند HSBC در اکتبر ۲۰۲۵ به ۵۸/۸ کاهش یافت، که نسبت به رقم نهایی ۶۰/۹ در ماه سپتامبر، کاهش یافته است.

۱۳. بحران سیاسی در ژاپن

۱۴. طبق پیش‌نویس چشم‌انداز وزارت اقتصاد چین که به بودجه ۲۰۲۶ مربوط است، پیش‌بینی می‌شود عرضه گاز روسیه به چین در سه سال آینده حداقل ۲۷ درصد کمتر از سطح قیمت‌های اروپا و ترکیه قیمت‌گذاری شود و این اختلاف در سال ۲۰۲۵ به ۳۸ درصد برسد.

میزان ذخایر گاز طبیعی اتحادیه اروپا طی دوره منتهی به نمودار ۳: روند تغییرات قیمت آتی های گاز طبیعی (تحویل ماه اول) در بازار اروپا (NBP)

جدول ۶: قیمت آتی‌های گاز طبیعی در TTF - قیمت بسته شده

هفته دوم						هفته اول					
۲۰۲۵	۸ اکتبر	۹ اکتبر	۱۰ اکتبر	۱۳ اکتبر	۱۴ اکتبر	۲۰۲۵	۱ اکتبر	۲ اکتبر	۳ اکتبر	۶ اکتبر	۷ اکتبر
اکتبر	-	-	-	-	-	اکتبر	۱۱.۱۲	-	-	-	-
نوامبر	۱۱.۱۰	۱۰.۹۹	۱۰.۹۵	۱۰.۸۰	۱۰.۸۸	نوامبر	۱۰.۷۹	۱۰.۸۰	۱۰.۸۲	۱۱.۲۷	۱۱.۲۷
دسامبر	۱۱.۲۶	۱۱.۱۱	۱۱.۰۶	۱۰.۷۹	۱۰.۹۱	دسامبر	۱۰.۹۶	۱۰.۹۷	۱۰.۹۹	۱۱.۴۹	۱۱.۴۹
هفته چهارم						هفته سوم					
۲۰۲۵	۲۲ اکتبر	۲۳ اکتبر	۲۴ اکتبر	۲۷ اکتبر	۲۸ اکتبر	۲۰۲۵	۱۵ اکتبر	۱۶ اکتبر	۱۷ اکتبر	۲۰ اکتبر	۲۱ اکتبر
نوامبر	۱۰.۹۰	۱۰.۹۶	۱۰.۹۳	۱۰.۹۰	۱۰.۹۱	نوامبر	۱۰.۸۹	۱۱.۰۱	۱۰.۹۲	۱۰.۹۱	۱۰.۹۴
دسامبر	۱۰.۹۳	۱۱.۱۵	۱۱.۰۳	۱۰.۸۱	۱۰.۸۷	دسامبر	۱۰.۹۴	۱۱.۱۶	۱۰.۹۶	۱۰.۹۳	۱۱.۰۵
						هفته پنجم					
۲۰۲۵						۲۰۲۵	۲۹ اکتبر	۳۰ اکتبر	۳۱ اکتبر		
نوامبر						نوامبر	۱۰.۹۲	۱۰.۹۰	۱۰.۹۰		
دسامبر						دسامبر	۱۰.۹۹	۱۰.۶۵	۱۰.۵۳		

گیگاوات ساعت در روز (۳۹۶ میلیون متر مکعب در روز) بود.

۵. کاهش خوش‌بینی معامله‌گران بزرگ نسبت به رشد قیمت‌ها

۶. در سراسر اروپا، تأسیسات ذخیره‌سازی ۸۳ درصد پر هستند که کمی کمتر از هنجار فصلی پنج ساله ۹۲ درصد است، اما برای اوایل زمستان در موقعیت خوبی قرار دارند.

۷. تداوم عرضه قوی LNG و رشد صادرات خط لوله از نروژ، الجزایر و روسیه از مسیر ترک‌استریم،

۸. افزایش تولید برق هسته‌ای در فرانسه،

۹. تداوم عرضه LNG از پروژه Arctic LNG ۲ روسیه به بازار چین که موجب تضعیف رقابت در بازار جهانی LNG به نفع اروپا می‌شود؛

۱۰. اعلام اتحادیه اروپا مبنی بر جایگزینی کامل واردات LNG روسیه تا سال ۲۰۲۷ در بحبوحه رونق عرضه جهانی. اتحادیه اروپا می‌گوید که می‌تواند تا سال ۲۰۲۷ بدون ایجاد شوک‌های بزرگ قیمتی، با پشتیبانی گسترش تولید ایالات متحده و قطر، واردات LNG روسیه را به طور کامل جایگزین کند (طبق گزارش گروه بین‌المللی واردکنندگان

۳۱ اکتبر ۲۰۲۵ کاهش یافت. کمترین مقدار آن در ۲ و ۱۳ اکتبر ۲۰۲۵ (۱۰/۸۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و بیشترین مقدار آن در ۶ و ۷ اکتبر (۱۱/۲۷ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) بود.

در جدول بالا قیمت آتی‌های گاز طبیعی در TTF هلند، برای تحویل در ماه اکتبر، نوامبر و دسامبر ۲۰۲۵، نشان داده شده است.

عمده عوامل تضعیف کننده قیمت گاز طی ماه گذشته در بازار اروپا عبارتند از:

۱. پیش‌بینی آب‌های معتدل در بازار اروپا (تا اواسط نوامبر) و در نتیجه کاهش تقاضای گرمایش در این منطقه؛

۲. پیش‌بینی وزش باد شدید در اروپا (تا اواسط نوامبر) و افزایش تولید برق بادی،

۳. پایان زود هنگام عملیات تعمیر و نگهداری میدان ترول و افزایش عرضه گاز از نروژ منجر به کاهش تقاضای گاز به مقدار ۲۶ میلیون متر مکعب در روز شد،

۴. عرضه فراوان و پایدار آل‌ان‌جی به اروپا، صادرات LNG به اروپا نزدیک به سطوح رکورد فصلی، حدود ۴۴۰۰

۴. در ماه اکتبر شاخص فضای کسب و کار آلمان به ۸۸/۴ رسید در حالیکه در ماه قبل ۸۷/۷ بود؛

۵. تأیید اتحادیه اروپا مبنی بر ممنوعیت واردات LNG روسیه از سال ۲۰۲۷ (تصمیم اتحادیه اروپا نشان دهنده تغییر قابل توجهی در سیاست انرژی اروپا است، زیرا این بلوک همچنان به کاهش وابستگی خود به منابع انرژی روسیه ادامه می‌دهد)؛

۶. تحریم‌های هماهنگ غرب شامل اقدامات اتحادیه اروپا علیه واردات LNG روسیه و محدودیت‌های آمریکا علیه شرکت‌های روس نفت (Rosneft)، لوک‌ویل (Lukoil)، و سوو‌کوم‌فلوت (Sovcomflot) در مجموع در حال تغییر ساختار جریان تجارت جهانی انرژی هستند. حدود ۴.۵ میلیون بشکه معادل نفت خام در روز از صادرات گاز روسیه تحت تأثیر این تحریم‌ها قرار گرفته است و ظرفیت محدودی برای تغییر مسیر صادرات به سمت آسیا وجود دارد.

۷. بهبود PMI بخش خدمات و صنعت یورو و آلمان

۸. توقف موقت فعالیت‌های حمل‌ونقل LNG در آب‌های قطر به دلیل نقص فنی در GPS،

۹. تهدید سعد الکعبی، وزیر انرژی قطر مبنی بر اینکه اگر تغییرات بیشتری در قوانین مربوط به تغییرات اقلیمی ایجاد نشود، این کشور قادر به تجارت در اتحادیه اروپا، از جمله تأمین LNG اروپا برای جبران شکاف انرژی خود، نخواهد بود (وزیر انرژی قطر هشدار داد که قانون اتحادیه اروپا می‌تواند مانع از عرضه LNG به اروپا شود - این مساله می‌تواند موجب افزایش ۴۰۰ درصدی هزینه عرضه انرژی به اتحادیه اروپا باشد)؛

۱۰. قصد بلغارستان در سال ۲۰۲۶، به عنوان بخشی از تلاش‌های اتحادیه اروپا برای حذف تدریجی گاز روسیه، اجازه ترانزیت گاز روسیه از طریق خاک خود، برای توقف قراردادهای کوتاه‌مدت

گاز طبیعی مایع، روسیه در حال حاضر حدود ۲۱ میلیون تن در سال LNG به اتحادیه اروپا عرضه می‌کند - ۱۵.۵ میلیون تن از این مقدار به قراردادهای بلندمدت وابسته است. داده‌های Rabobank نشان می‌دهد که این عرضه در مقایسه با ۱۶۱ میلیون تن در سال ظرفیت جدید صادرات جهانی LNG که تا سال ۲۰۲۷ پیش‌بینی شده است، اندک است)؛

۱۱. ادامه تنش‌های تجاری کنونی و اثرگذاری بر اقتصاد جهانی

۱۲. کاهش انتظارات اقتصادی آلمان (منفی ۱.۴ در مقابل ۲.۷ در ماه قبل)، که سومین افت متوالی محسوب می‌شود و ناشی از نگرانی‌ها نسبت به رکود یا رشد اقتصادی است.

۱۳. شرکت گاز دولتی بلغارگاز روز چهارشنبه اعلام کرد که بلغارستان در مجموع چهار محموله LNG آمریکا را از شرکت‌های Metlen، TotalEnergies و Shell برای تأمین نیاز خانوارها و صنایع خود در ماه‌های زمستان دریافت خواهد کرد. (این محموله LNG در ماه‌های اکتبر و دسامبر و همچنین در ماه‌های ژانویه و مارس با کشتی‌های ال‌ان‌جی بر از پایانه‌های گاز در ایالات متحده به پایانه گاز یونان در الکساندروپولیس منتقل خواهد شد.)

از سوی دیگر، عوامل ذیل از کاهش بیشتر قیمت گاز طی ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. اتحادیه اروپا با قیمت‌های فعلی، اشتها کمی برای LNG با قیمت‌های حاشیه‌ای دارد. محموله‌ها به طور طبیعی به سمت بالاترین پیشنهاد دهنده تغییر مسیر می‌دهند و فعلاً این مسیر آسیا است.

۲. حملات روسیه به تأسیسات گازی اوکراین که حدود ۶۰٪ از ظرفیت تولید داخلی این کشور را مختل کرد؛ نیاز اوکراین به واردات بیشتر از اتحادیه اروپا می‌تواند عرضه داخلی اروپا را محدود کند.

۳. ادامه بحران اسرائیل و ایران و نگرانی نسبت به اختلال در عرضه و ترانزیت LNG از منطقه خاورمیانه و تنگه هرمز؛

|| منابع و مأخذ:

- 1- <https://www.eia.gov/naturalgas/weekly/#tabs-storage-3>
- 2- <https://www.cmegroup.com/markets/energy/natural-gas/lng-japan-korea-marker-platts-swap.settlements.html#tradeDate=08%2F30%2F2024>
- 3- <https://www.cmegroup.com/markets/energy/natural-gas/uk-nbp-natural-gas-usd-mmbtu-icis-heren-front-month.settlements.html#tradeDate=01%2F31%2F2025>

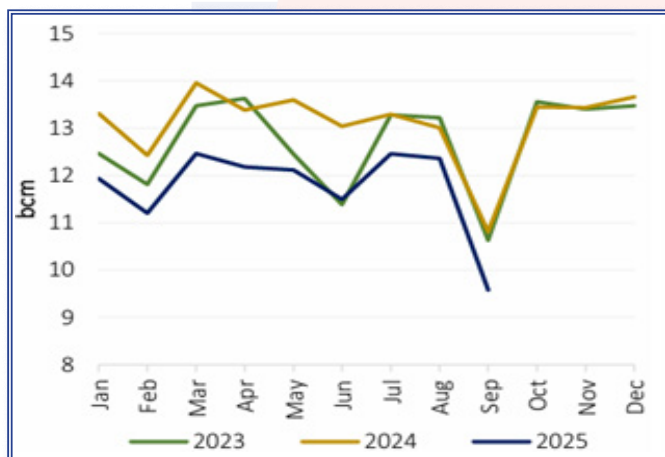

بررسی تحولات تجارت گاز

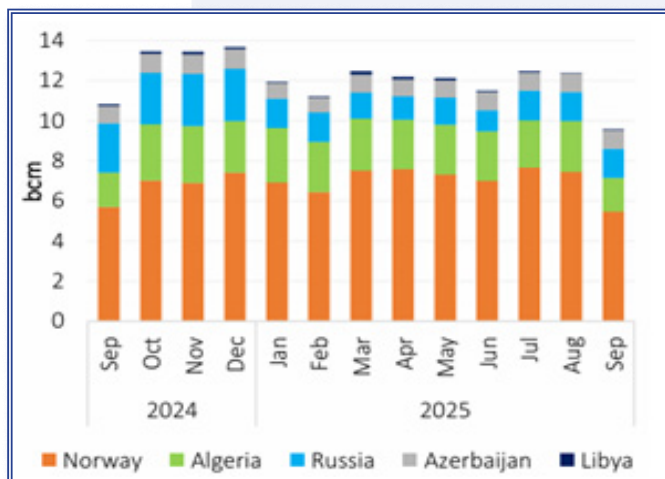
فاطمه علیخانی

یافته است. در این ماه، حجم واردات گاز خط لوله کشورهای عضو اتحادیه به ۹.۶ میلیارد متر مکعب رسید؛ رقمی که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۱ درصد و در مقایسه با ماه آگوست ۲۳ درصد کاهش داشته است. عامل اصلی این افت قابل توجه، اجرای برنامه‌های از پیش تعیین شده تعمیر و نگهداری در زیرساخت‌های کلیدی انتقال گاز بوده است. این عملیات شامل تعمیرات سالانه در نروژ، فعالیت‌های نگهداری گسترده در تأسیسات

نمودار ۱: واردات ماهانه از طریق خط لوله به اتحادیه اروپا

نمودار ۲: واردات ماهانه از طریق خط لوله اتحادیه اروپا توسط تامین کنندگان

مقدمه

در این فصل، گزارشی تحلیلی از مهم‌ترین تحولات بازارهای تجارت گاز در ماه اکتبر ۲۰۲۵ ارائه می‌شود. در این بخش، وضعیت مبادلات گاز از طریق خطوط لوله (PNG) و همچنین بازار گاز طبیعی مایع (LNG) مورد بررسی قرار گرفته است. افزون بر این، عملکرد بازار در نه‌ماهه نخست سال نیز ارزیابی شده تا تصویری جامع از روندهای عرضه، تقاضا و تغییرات قیمتی در این دوره ارائه شود.

« تجارت گاز از طریق خط لوله PNG

طبق آمار، در ۹ ماهه نخست سال ۲۰۲۵، کل گاز وارداتی از طریق خطوط لوله در جهان به حدود ۴۶۰ میلیارد متر مکعب (bcm) رسیده است؛ این یعنی ۲ درصد بیشتر از همان دوره در سال ۲۰۲۴. جابجایی در توازن تجارت گاز خط لوله در دنیا همچنان ادامه دارد؛ چین با بالاترین نرخ رشد سالانه در واردات، همچنان بزرگترین نیروی محرک این بازار است و ترکیه، قزاقستان و ایالات متحده در رده‌های بعدی قرار دارند. منطقه اوراسیا با ۸ درصد رشد در صادرات، اصلی‌ترین تأمین‌کننده جریان‌های جهانی باقی مانده، در حالی که حجم جابجایی گاز در آمریکای شمالی هم ۳ درصد افزایش سالانه داشته است. این بخش به تحلیل جریان‌های ماهانه و ۹ ماهه انتقال گاز از طریق خطوط لوله در مناطق کلیدی دنیا می‌پردازد.

« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه اروپا

در این بخش از گزارش، روندهای منطقه‌ای بازار گاز اروپا در سپتامبر ۲۰۲۵ مورد بررسی قرار گرفته است. شرایط بازار نشان می‌دهد که وابستگی ماهانه اتحادیه اروپا به واردات گاز از طریق خطوط لوله به‌طور محسوسی کاهش

در نهم‌ماهه اول سال داشته است. همچنین آلمان، بلغارستان، اسپانیا و ایرلند نیز افزایش سالانه در واردات خود را تجربه کرده‌اند.

در بررسی مسیرهای کلیدی انتقال، جریان گاز روسیه از طریق خط لوله ترک‌استریم نسبت به سال گذشته ۷ درصد رشد داشته است. علاوه بر این، جریان خالص گاز از بریتانیا به قاره اروپا از طریق خطوط بین‌کشوری در نهم‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵ به ۶.۱ میلیارد متر مکعب رسید که نشان‌دهنده افزایش ۵ درصدی نسبت به دوره مشابه در سال ۲۰۲۴ است.

«تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آسیا»

در این بخش، وضعیت بازار گاز خط لوله در آسیا طی سال ۲۰۲۵ مورد بررسی قرار گرفته است.

در چین، روند رشد واردات گاز خط لوله همچنان ادامه دارد و این کشور در ماه آگوست ۲۰۲۵ با واردات ۷.۵ میلیارد متر مکعب گاز، رکورد جدیدی در واردات ماهانه به ثبت رساند. این میزان، نسبت به ماه قبل ۶ درصد و در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته نیز ۶ درصد افزایش داشته است. چین برای شانزدهمین ماه متوالی رشد سالانه در واردات گاز خط لوله را تجربه کرده است؛ روندی که عمدتاً به افزایش ظرفیت خط لوله «قدرت سیری ۱» روسیه تا سطح ۳۸ میلیارد متر مکعب در سال (bcm/a) نسبت داده می‌شود. همچنین شرکت گازپروم اخیراً از برنامه‌هایی برای ارتقای ظرفیت این خط لوله تا ۴۴ میلیارد متر مکعب در سال خبر داده است. (نمودار ۴). با وجود ثبت رکورد جدید در حجم واردات، سهم گاز خط لوله از کل واردات گاز چین در ماه آگوست به ۴۶ درصد کاهش یافته است. این کاهش احتمالاً ناشی از رشد سریع‌تر یا ماهیت فصلی واردات گاز طبیعی مایع (LNG) در این دوره بوده است. در مجموع، واردات تجمیعی گاز خط لوله چین در هشت‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵ با رشد ۹ درصدی به ۵۵ میلیارد متر مکعب رسیده است. (نمودار ۵)

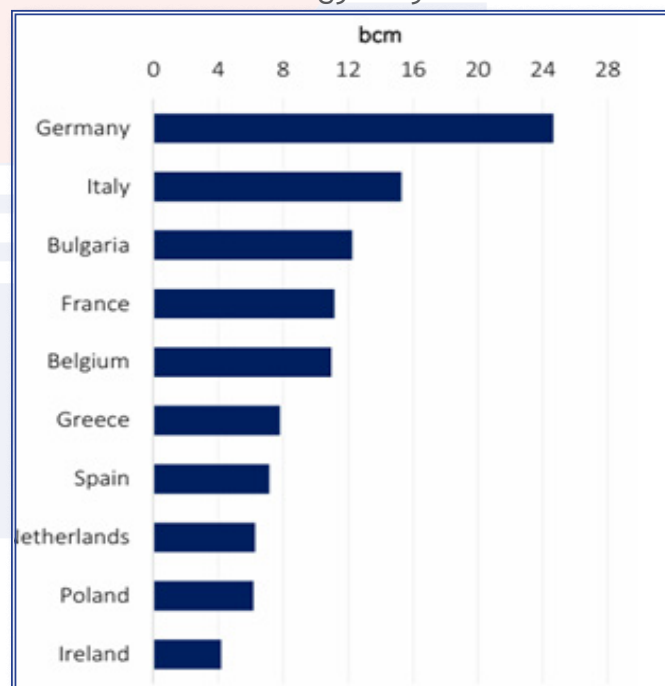
در جنوب شرق آسیا نیز تغییراتی در الگوی تجارت گاز مشاهده می‌شود. سنگاپور در ماه جولای ۲۰۲۵ (بر اساس آخرین داده‌های موجود) حدود ۰.۵۷ میلیارد متر

بالادستی الجزایر و تعمیر کمپرسورها در خاک تونس، به‌عنوان مسیر ترانزیت گاز الجزایر به ایتالیا، می‌شود. این وضعیت بار دیگر نشان می‌دهد که ساختار انرژی اروپا همچنان آسیب‌پذیر است؛ زیرا هرگونه اختلال فنی یا عملیاتی در نروژ یا مسیرهای انتقال شمال آفریقا بلافاصله با افزایش تقاضا برای گاز طبیعی مایع (LNG) جبران می‌شود و در نتیجه، وابستگی اروپا به نوسانات بازار جهانی LNG بیشتر می‌گردد. (نمودار ۱)

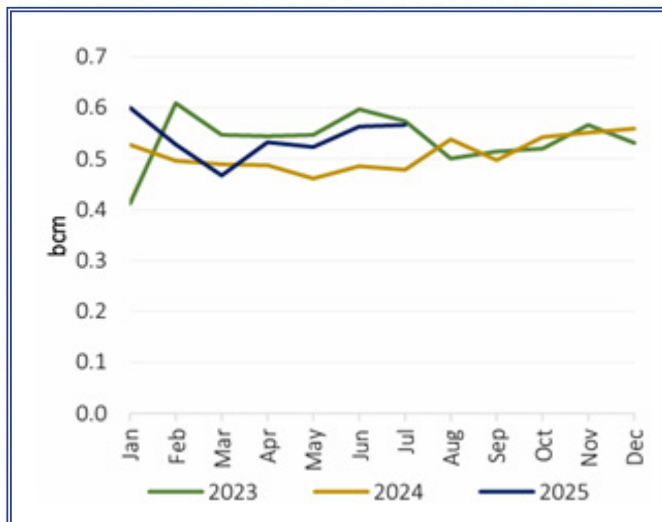
در میان تأمین‌کنندگان گاز اروپا، تنها آذربایجان و لیبی توانستند در سپتامبر ۲۰۲۵ حجم صادرات خود را نسبت به ماه قبل افزایش دهند؛ در حالی که نروژ، روسیه و الجزایر با کاهش صادرات مواجه شدند. در مجموع، واردات گاز خط لوله اتحادیه اروپا طی نهم‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵ به ۱۰۶ میلیارد متر مکعب رسید که ۹ درصد کمتر از دوره مشابه در سال ۲۰۲۴ است. در این بازه، نروژ همچنان تأمین‌کننده اصلی باقی ماند و حدود ۶۰ درصد از کل واردات را در اختیار داشت، در حالی که سهم الجزایر به حدود ۲۱ درصد رسید. (نمودار ۲).

از نظر عملکرد کشورها، لهستان با ثبت رشد ۲۰ درصدی واردات، بالاترین نرخ افزایش را در میان اعضای اتحادیه

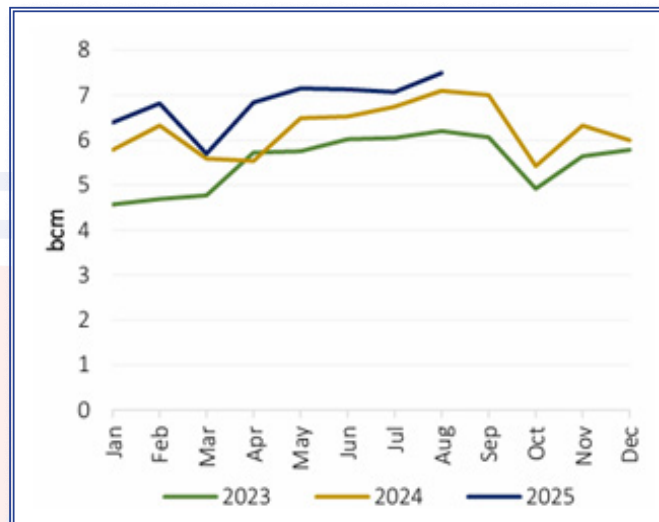
نمودار ۳: واردات گاز اتحادیه اروپا توسط خط لوله از مسیرهای عرضه، در نهم‌ماهه اول ۲۰۲۵

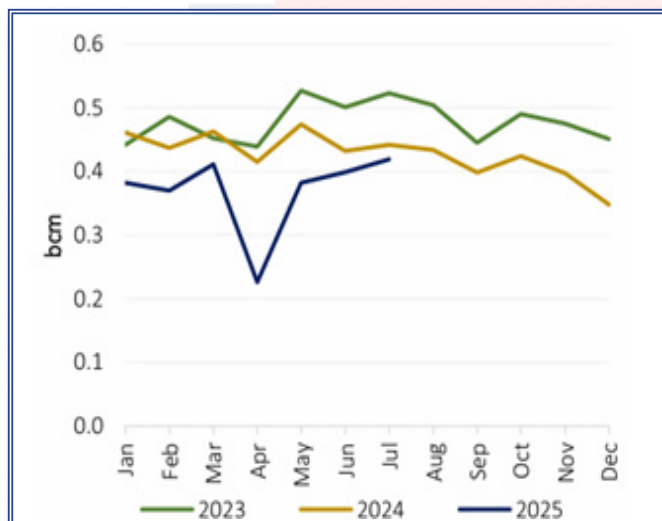
نمودار ۶: واردات ماهانه گاز طبیعی سنگاپور از طریق خط لوله

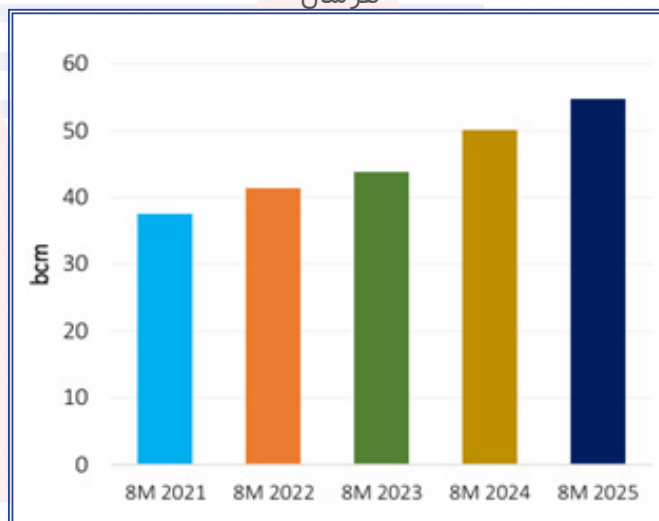
نمودار ۴: واردات ماهانه گاز چین از طریق خط لوله

نمودار ۷: واردات ماهانه گاز طبیعی در تایلند از طریق خط لوله

نمودار ۵: واردات چین از طریق خط لوله در دوره از ابتدا سال تا امروز هر سال

« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آمریکای شمالی »

در آمریکای شمالی، جریان‌های متقابل گاز نقش مهمی در حفظ تعادل انرژی منطقه ایفا کردند. در ماه جولای ۲۰۲۵، مکزیک حدود ۶.۰ میلیارد متر مکعب گاز خط لوله از ایالات متحده وارد کرد؛ هرچند این میزان نسبت به ماه قبل و همچنین دوره مشابه سال گذشته ۲ درصد کاهش داشت. با این حال، واردات تجمیعی مکزیک در هفت‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵ با رشد ۳ درصدی به ۴۰ میلیارد متر مکعب رسید. استمرار این روند، وابستگی مکزیک به گاز شیل ارزان‌قیمت ایالات متحده برای تأمین

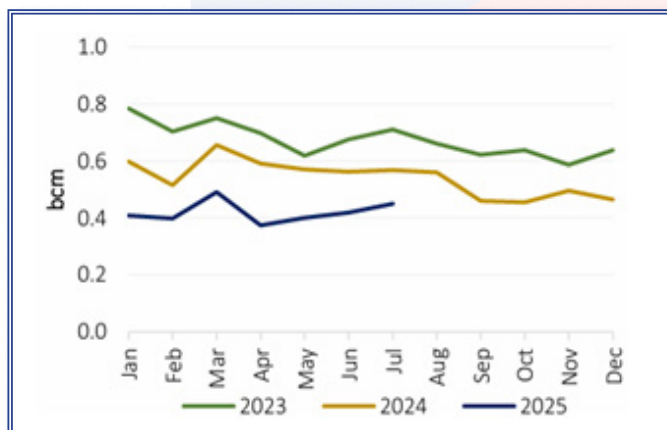
مکعب گاز اندونزی و مالزی از طریق خط لوله از وارد کرد که نسبت به سال قبل ۱۸ درصد افزایش داشته است. مجموع واردات گاز خط لوله سنگاپور در هفت‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵ به ۳.۸ میلیارد متر مکعب رسید و رشد ۱۰ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال گذشته نشان می‌دهد. (نمودار ۶)

در مقابل، تایلند در ماه جولای ۲۰۲۵ حدود ۰.۴۲ میلیارد متر مکعب گاز خط لوله از میانمار وارد کرد که ۵ درصد کمتر از سال گذشته بود. واردات تجمیعی گاز خط لوله تایلند در هفت‌ماهه نخست سال با کاهش ۱۷ درصدی به ۲.۶ میلیارد متر مکعب رسید. (نمودار ۷)

خود در بازار گاز منطقه تدوین کند (نموار ۹). در بخش دیگر منطقه، شیلی در ماه جولای ۲۰۲۵ حدود ۰.۲۱ میلیارد متر مکعب گاز از آرژانتین وارد کرد که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۶۷ درصد افزایش داشته است. این رشد قابل توجه حاکی از پویایی بیشتر تجارت گاز میان دو کشور و جایگزینی نسبی جریان‌های از دست‌رفته در سایر بخش‌های منطقه است.

نموار ۹: صادرات ماهانه گاز از طریق خط لوله (PNG) از بولیوی

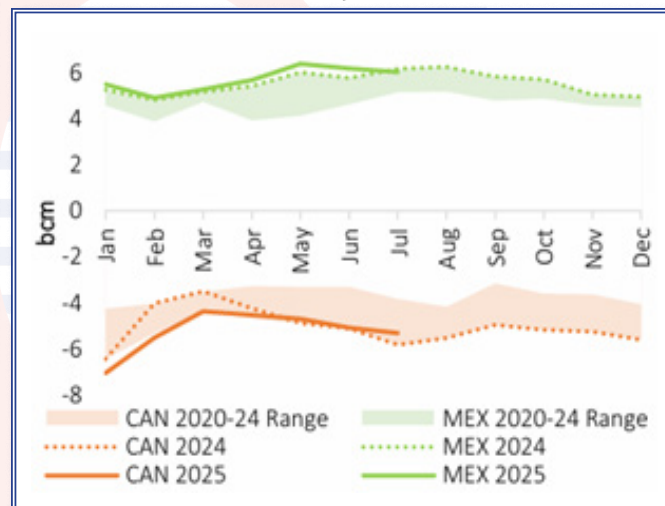
« سایر تحولات

در حوزه زیرساخت، چین در ماه آگوست ۲۰۲۵ گام مهمی در پیشبرد پروژه ملی انتقال گاز «غرب به شرق» برداشت. در این ماه، این کشور نخستین تونل از چهار تونل بخش دشوار و فنی «گوزگو» را تکمیل کرد. این بخش قسمتی از طرح بزرگ دوطرفی انتقال گاز است که با هدف انتقال گاز از مناطق غنی در غرب کشور به استان‌های شرقی با مصرف بالای انرژی طراحی شده است. اجرای این پروژه، اقدامی راهبردی در جهت بهبود نظام توزیع گاز و تقویت امنیت بلندمدت تأمین انرژی چین به شمار می‌رود.

نیازهای فزاینده بخش‌های صنعتی و تولید برق را تثبیت کرده است.

در همین بازه، جریان خالص گاز خط لوله از کانادا به ایالات متحده در ماه جولای ۲۰۲۵ حدود ۵.۳ میلیارد متر مکعب برآورد شد که ۹ درصد کمتر از مدت مشابه سال گذشته بود. با این وجود، تراز خالص تجمیعی صادرات گاز کانادا در هفت‌ماهه نخست سال نسبت به سال قبل ۸ درصد افزایش نشان می‌دهد (نموار ۸).

نموار ۸: خالص تجارت گاز از طریق خط لوله (PNG) در ایالات متحده آمریکا

« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آمریکای لاتین و کارائیب

در آمریکای لاتین و حوزه کارائیب، پایان یافتن برخی قراردادهای بلندمدت تأثیر مستقیمی بر جریان‌های تجاری گاز گذاشته است. در ماه جولای ۲۰۲۵ (بر اساس آخرین داده‌های موجود)، بولیوی حدود ۰.۴۵ میلیارد متر مکعب گاز خط لوله به برزیل صادر کرد؛ رقمی که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۲۱ درصد کاهش داشته است. این افت عمدتاً ناشی از انقضای قرارداد صادرات گاز بولیوی به آرژانتین در سال ۲۰۲۴ است.

صادرات تجمیعی بولیوی در هفت‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵ به ۲.۹ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال قبل ۲۸ درصد کاهش نشان می‌دهد. این روند بیانگر آن است که بولیوی در غیاب قرارداد با آرژانتین، ناچار است راهبرد صادراتی جدیدی برای حفظ جایگاه

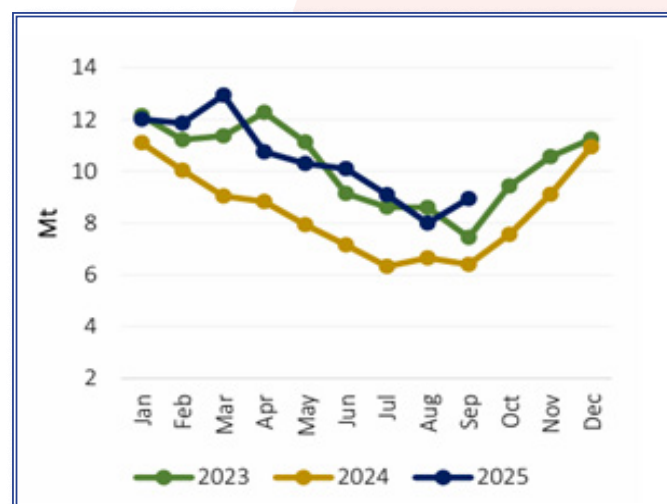
تجارت LNG

واردات LNG

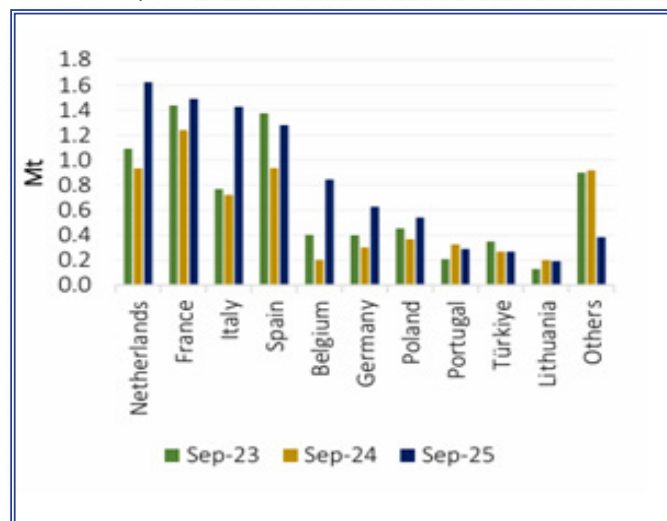
و افزایش تقاضا برای تزریق گاز به ذخایر زیرزمینی در آستانه فصل زمستان بود. در سطح ملی، بلژیک، فرانسه، آلمان، ایتالیا، هلند، لهستان و اسپانیا بیشترین سهم را در این رشد داشتند و افت واردات بریتانیا را جبران کردند (نمودار ۱۲).

افزایش واردات LNG بلژیک نتیجه کاهش عرضه گاز خط لوله از نروژ، افزایش تزریق گاز به ذخایر و رشد صادرات گاز از طریق خط لوله به آلمان و هلند بود. در فرانسه، این رشد تحت تأثیر کاهش تحویل گاز خط لوله از نروژ، تزریق قوی‌تر به ذخایر و افزایش صادرات خط لوله به بلژیک قرار داشت. افزایش واردات LNG آلمان عمدتاً از تزریق بیشتر به ذخایر زیرزمینی، افزایش واردات از طریق

نمودار ۱۱: روند واردات ماهانه LNG اروپا

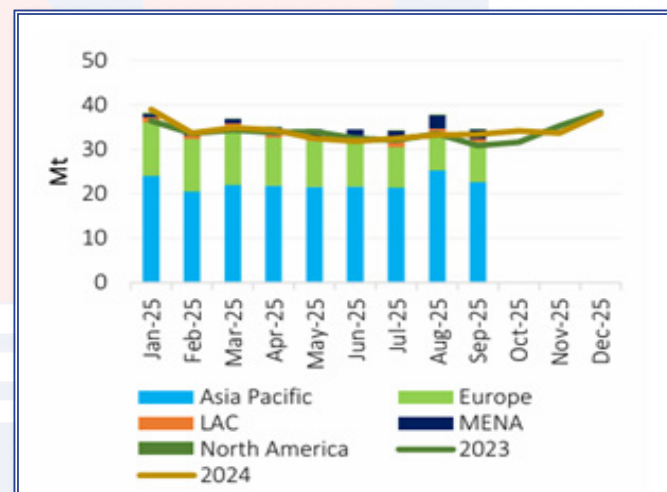
نمودار ۱۲: برترین واردکنندگان LNG در اروپا

دربخش LNG، بازار جهانی در سپتامبر ۲۰۲۵ با ثبت یک رکورد ماهانه جدید، رشد ثابتی را تجربه کرد. واردات جهانی LNG با ۳.۷ درصد افزایش نسبت به سال قبل، به ۳۴.۵۹ میلیون تن (Mt) رسید. این رشد شدید واردات، عمدتاً به خاطر تقاضای بالای اروپا بود که همزمان با کاهش عرضه گاز از طریق خطوط لوله، برای پر کردن انبارهای زیرزمینی پیش از زمستان، نیاز بیشتری به LNG پیدا کرده بود. این رشد عمدتاً تحت تأثیر افزایش تقاضا در مناطق اروپا و خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) بوده است. (نمودار ۱۰)

علاوه بر این، تداوم وجود شکاف قیمتی محدود میان بازارهای LNG در اروپا و آسیا، همچنان شرایط را برای هدایت محموله‌های LNG تولیدی ایالات متحده به سمت بازار اروپا اقتصادی و توجیه‌پذیر نگه داشته است.

نمودار ۱۰: روند واردات ماهانه LNG جهانی

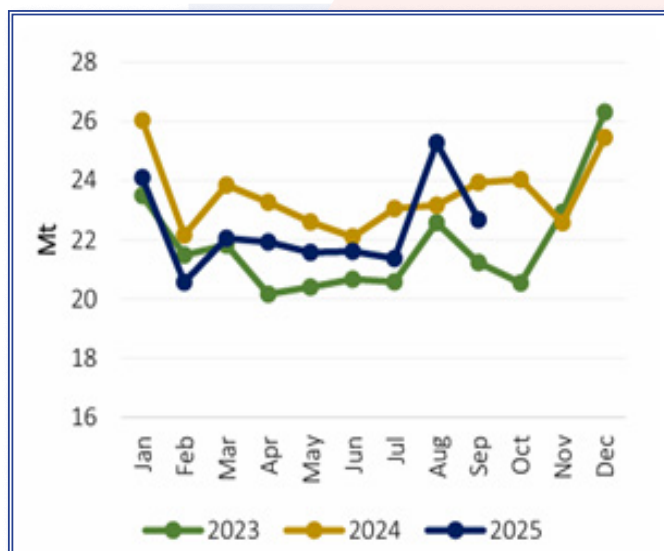
«اروپا»

در سپتامبر ۲۰۲۵، واردات گاز طبیعی مایع (LNG) اروپا با رشد سالانه ۴۰ درصدی، معادل ۲.۵۴ میلیون تن، به ۸.۹۵ میلیون تن رسید؛ رقمی که دو برابر میزان رشد ثبت‌شده در ماه آگوست بود (نمودار ۱۱). این افزایش عمدتاً ناشی از کاهش واردات گاز از طریق خطوط لوله

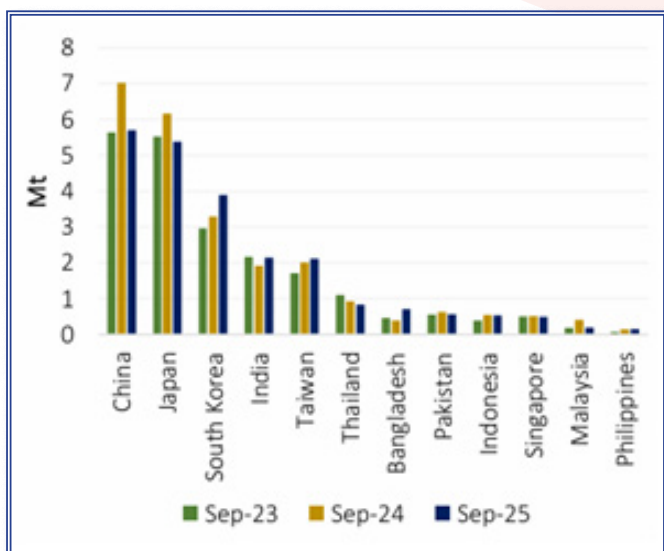

واردات LNG تحت تأثیر ذخیره سازی مجدد پیش از زمستان و محدودیت دولت بر تولید برق با سوخت زغال سنگ از ۲۰ سپتامبر تا ۱۶ نوامبر قرار داشت. در مجموع، از ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۵، واردات کل LNG در منطقه آسیا-اقیانوسیه با کاهش سالانه ۴.۳ درصدی، معادل ۹.۰۳ میلیون تن، به ۲۰۱.۱۲ میلیون تن رسید.

نمودار ۱۳: روند واردات ماهانه LNG آسیا

نمودار ۱۴: واردکنندگان برتر LNG در آسیا و اقیانوسیه

واحد شناور ذخیره سازی و تبدیل به گاز طبیعی (FSRU) ویلهلمزهافن ۲ و رشد صادرات خط لوله به کشورهای همسایه ناشی شد. در ایتالیا، کاهش جریان گاز از خطوط لوله چند کشور و تزریق بالاتر به ذخایر موجب افزایش چشمگیر واردات LNG گردید.

در هلند، رشد واردات LNG با کاهش تولید داخلی گاز، افت واردات گاز خط لوله از نروژ، تزریق قابل توجه به ذخایر و افزایش صادرات خط لوله به آلمان مرتبط بود. در لهستان نیز افزایش واردات LNG به دلیل تزریق بیشتر گاز به ذخایر و رشد صادرات خط لوله به اوکراین صورت گرفت. در اسپانیا، افزایش مصرف داخلی گاز، تزریق بیشتر به ذخایر و کاهش واردات خط لوله از فرانسه و پرتغال موجب تقویت واردات LNG شد.

در مجموع، از ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۵، کل واردات LNG اروپا به ۹۴.۰۵ میلیون تن رسید که نشان دهنده رشد سالانه ۲۸ درصدی، معادل ۲۰.۵۰ میلیون تن، است.

« آسیا و اقیانوسیه

در سپتامبر ۲۰۲۵، واردات گاز طبیعی مایع (LNG) در منطقه آسیا-اقیانوسیه با کاهش سالانه ۵.۳ درصدی، معادل ۱.۲۶ میلیون تن، به ۲۲.۶۷ میلیون تن رسید و بدین ترتیب رشد سالانه ثبت شده در ماه آگوست معکوس شد (نمودار ۱۳). این افت عمدتاً ناشی از کاهش واردات چین، ژاپن و مالزی بود که با افزایش واردات در بنگلادش، هند و کره جنوبی تا حدی جبران شد (نمودار ۱۴).

در چین، رشد تولید گاز داخلی و افزایش واردات گاز از طریق خطوط لوله، همراه با تقاضای ضعیف در بخش صنعتی، منجر به کاهش واردات LNG شد. در ژاپن، افت تقاضای گاز در بخش برق موجب کاهش واردات LNG گردید. کاهش واردات LNG مالزی نیز احتمالاً به دلیل افزایش تولید داخلی گاز بود.

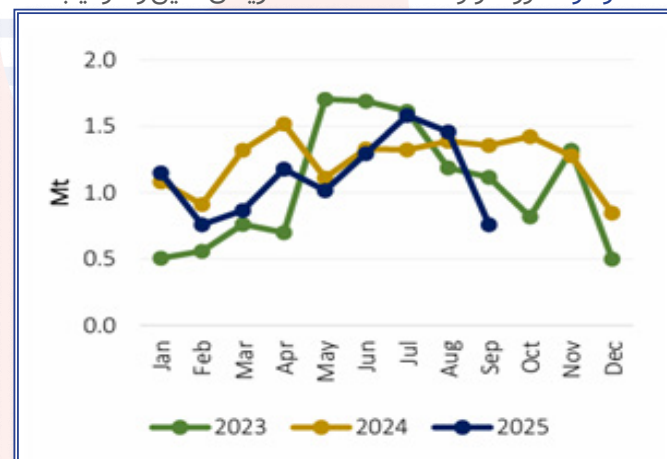
در مقابل، بنگلادش افزایش قابل توجهی در واردات LNG ثبت کرد که ناشی از رشد تقاضا برای LNG در بازارهای نقطه ای بود. در هند، واردات LNG در پی کاهش تولید گاز داخلی و بهبود شرایط قیمتی LNG نقطه ای نسبت به سال گذشته افزایش یافت. در کره جنوبی نیز افزایش

«آمریکای لاتین و کارائیب (LAC)»

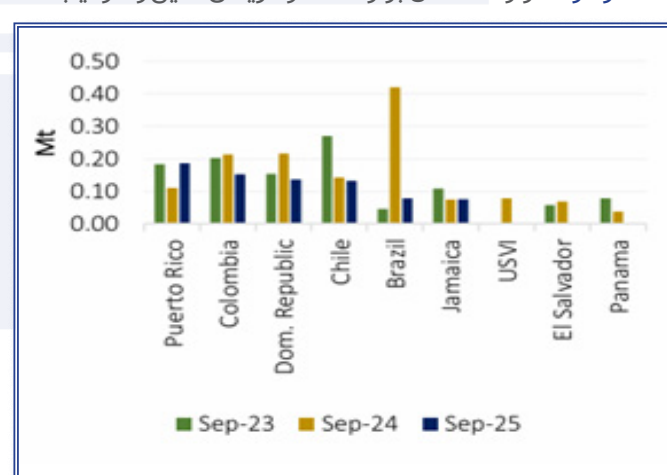
در سپتامبر ۲۰۲۵، واردات گاز طبیعی مایع (LNG) در منطقه آمریکای لاتین و کارائیب با کاهش سالانه ۴۴ درصدی، معادل ۰.۶۰ میلیون تن، به ۰.۷۶ میلیون تن رسید که پایین‌ترین سطح از فوریه ۲۰۲۵ تاکنون بود (نمودار ۱۵). این افت عمدتاً ناشی از کاهش واردات در برزیل بود، در حالی که پورتوریکو افزایش جزئی در واردات ثبت کرد (نمودار ۱۶).

کاهش واردات LNG برزیل به‌ویژه به دلیل افت مصرف گاز در بخش برق رخ داد. با وجود کاهش تولید برق آبی، رشد تولید برق از منابع خورشیدی و بادی موجب شد سهم تولید برق با سوخت گاز محدود شود. در مقابل، افزایش واردات LNG پورتوریکو تحت تأثیر تقاضای بالاتر گاز در بخش تولید برق قرار داشت.

نمودار ۱۵: روند واردات ماهانه LNG آمریکای لاتین و کارائیب

نمودار ۱۶: واردکنندگان برتر LNG در آمریکای لاتین و کارائیب

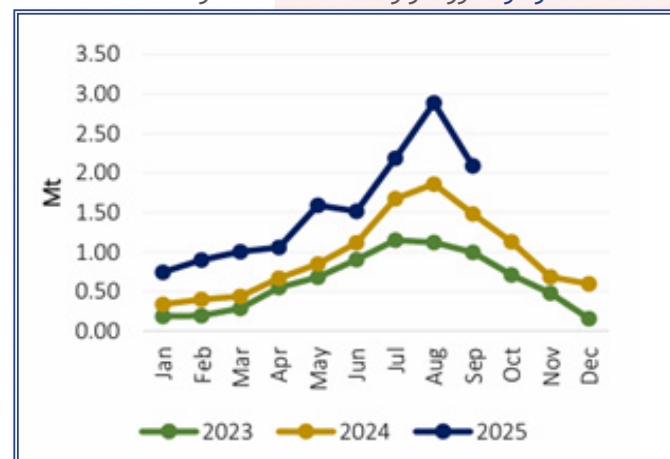
در مجموع، از ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۵، واردات کل LNG در منطقه آمریکای لاتین و کارائیب با کاهش سالانه ۱۱ درصدی، معادل ۱.۲۸ میلیون تن، به ۱۰.۰۶ میلیون تن رسید.

«خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA)»

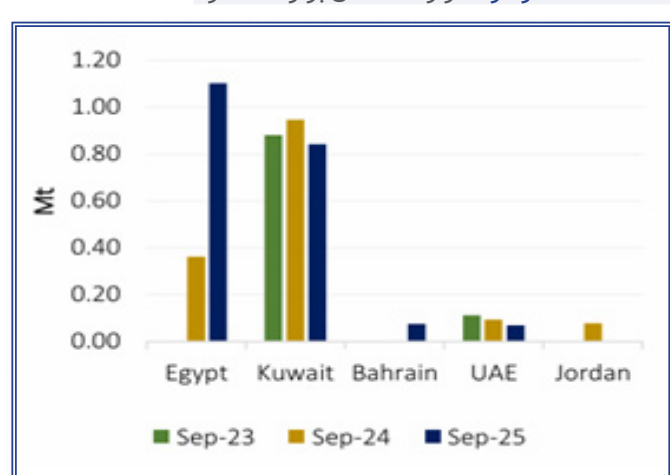
در سپتامبر ۲۰۲۵، واردات LNG در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا با رشد سالانه ۴۱ درصدی، معادل ۰.۶۱ میلیون تن، به ۲.۰۹ میلیون تن رسید (نمودار ۱۷). مصر عامل اصلی این افزایش بود (نمودار ۱۸)، زیرا کاهش تولید گاز داخلی در کنار افزایش تقاضا برای گاز، نیاز این کشور به واردات LNG را افزایش داد.

از ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۵، مجموع واردات LNG در منطقه MENA به ۱۳.۹۷ میلیون تن رسید که بیانگر رشد سالانه

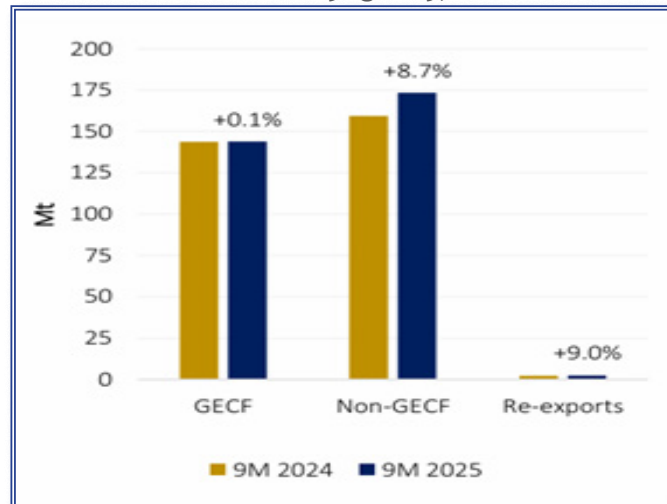
نمودار ۱۷: روند واردات ماهانه LNG در MENA

نمودار ۱۸: واردکنندگان برتر LNG در MENA

نمودار ۲۰: روند صادرات LNG در دوره از ابتدای سال تا به امروز (YTD) براساس عرضه کننده

«کشورهای عضو GECF»

در سپتامبر ۲۰۲۵، صادرات گاز طبیعی مایع (LNG) از کشورهای عضو و ناظر GECF با کاهش سالانه ۶.۳ درصدی، معادل ۱.۰۳ میلیون تن، به ۱۵.۱۷ میلیون تن رسید و به این ترتیب روند چهار ماهه رشد سالانه را معکوس کرد (نمودار ۲۱). این کاهش عمدتاً در الجزایر، نیجریه، پرو و روسیه مشاهده شد، در حالی که قطر افزایش چشمگیری در صادرات خود ثبت کرد (نمودار ۲۲). در الجزایر، فعالیت‌های تعمیر و نگهداری در بخش بالادستی موجب محدودیت در عرضه گاز خوراک (Feedgas) و در نتیجه کاهش تولید LNG شد. در نیجریه نیز تعمیرات خطوط لوله، جریان گاز خوراک به تأسیسات مایع‌سازی را کاهش داد. در پرو، محدودیت در دسترسی به گاز خوراک عامل اصلی افت صادرات بود. هم‌زمان، کاهش صادرات LNG روسیه از تأسیسات پورتوایا، ویسوتسکو یا مال LNG گزارش شد. در مقابل، قطر با بهره‌گیری از عملکرد قوی‌تر تأسیسات راس لفان که بالاتر از ظرفیت اسمی فعالیت می‌کرد، رشد قابل توجهی در صادرات خود ثبت کرد. از ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۵، مجموع صادرات LNG از کشورهای عضو و ناظر GECF با افزایش جزئی ۰.۱ درصدی، معادل ۰.۲۰ میلیون تن، به ۱۴۳.۷۹ میلیون تن رسید.

۵۸ درصدی، معادل ۵.۱۵ میلیون تن است.

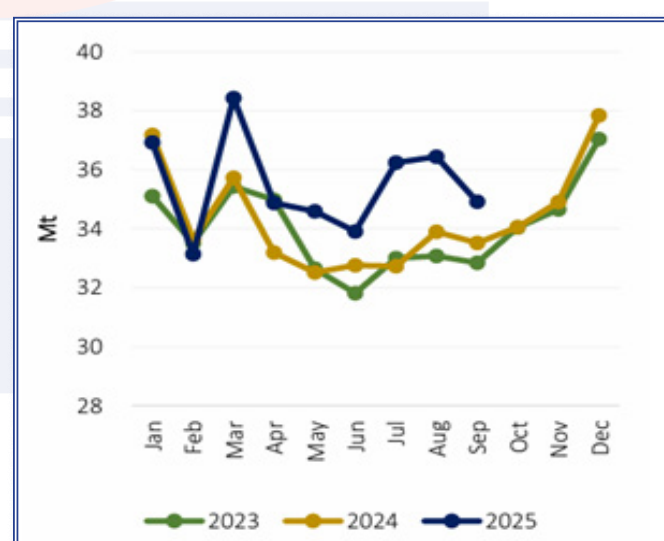
صادرات گاز طبیعی مایع LNG

در سپتامبر ۲۰۲۵، صادرات جهانی LNG با افزایش سالانه ۴.۲ درصدی، معادل ۱.۴۰ میلیون تن، به ۳۴.۹۱ میلیون تن رسید که کندترین نرخ رشد از ژوئن ۲۰۲۵ محسوب می‌شود (نمودار ۱۹). این افزایش عمدتاً به دلیل رشد صادرات از کشورهای غیرعضو GECF و تا حدی نیز ناشی از افزایش صادرات مجدد LNG بود که کاهش صادرات از کشورهای عضو GECF را جبران کرد.

در دوره ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۵، مجموع صادرات جهانی LNG با رشد سالانه ۴.۷ درصدی، معادل ۱۴.۳۱ میلیون تن، به ۳۱۹.۴۶ میلیون تن رسید. این افزایش عمدتاً حاصل صادرات قوی‌تر کشورهای غیرعضو GECF، رشد جزئی در صادرات کشورهای عضو و افزایش فعالیت‌های صادرات مجدد بود (نمودار ۲۰).

سهم صادرات LNG کشورهای غیرعضو GECF از ۵۰.۶ درصد در سپتامبر ۲۰۲۴ به ۵۵.۴ درصد در سپتامبر ۲۰۲۵ افزایش یافت. در همین حال، سهم صادرات مجدد اندکی رشد کرد و از ۰.۵ درصد به ۰.۶ درصد رسید. در مقابل، سهم کشورهای عضو GECF از ۴۸.۹ درصد به ۴۴.۰ درصد کاهش یافت. ایالات متحده آمریکا، قطر و استرالیا همچنان سه صادرکننده برتر LNG در جهان باقی ماندند.

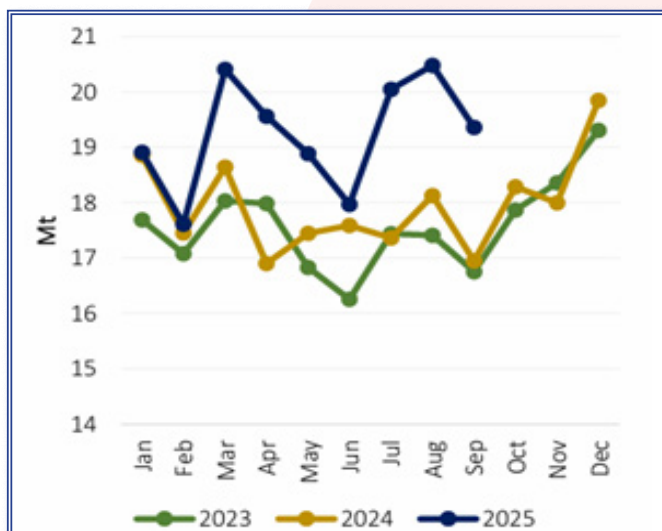
نمودار ۱۹: روند صادرات ماهانه LNG جهانی

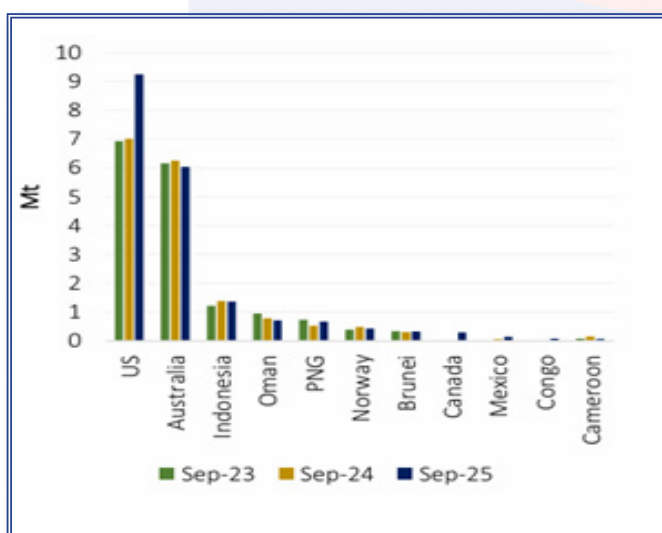
یافت. در ایالات متحده، رشد صادرات ناشی از افزایش تولید در فاز ۳ Corpus Christi LNG و تأسیسات Plaquemines LNG بود؛ همچنین کاهش تعمیرات در تأسیسات Calcasieu Pass LNG از افزایش صادرات حمایت کرد. در مقابل، صادرات استرالیا به دلیل تعمیر و نگهداری در تأسیسات APLNG و Ichthys LNG کاهش یافت.

در مجموع، از ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۵، صادرات LNG از کشورهای غیر عضو GECF با رشد سالانه ۸.۷ درصدی، معادل ۱۳.۹۰ میلیون تن، به ۱۷۳.۲۱ میلیون تن رسید.

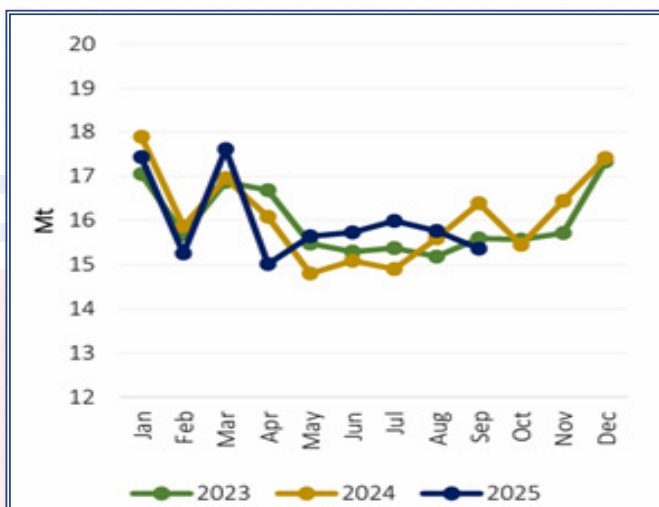
نمودار ۲۳: روند صادرات ماهانه LNG کشورهای غیر عضو GECF

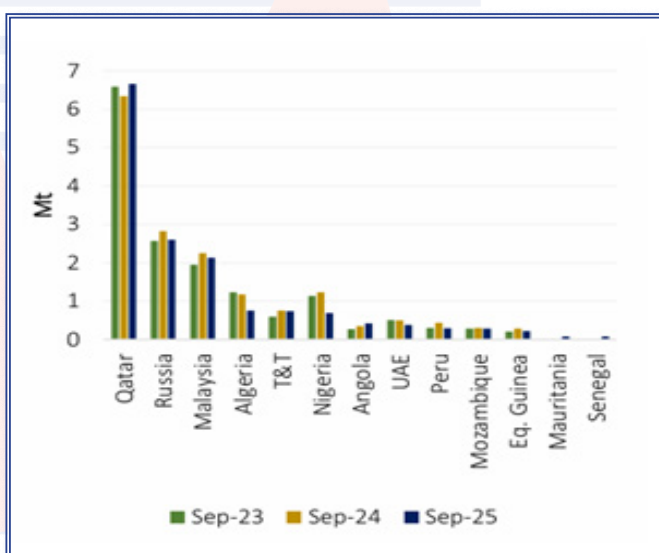
نمودار ۲۴: صادرات LNG کشورهای غیر عضو GECF بر اساس کشور

نمودار ۲۱: روند صادرات ماهانه LNG کشورهای عضو GECF

نمودار ۲۲: صادرات LNG کشورهای عضو GECF بر اساس کشور

« کشورهای غیر عضو GECF

در سپتامبر ۲۰۲۵، صادرات LNG کشورهای غیر عضو GECF همچنان روند صعودی خود را حفظ کرد و با رشد سالانه ۱۴ درصدی، معادل ۲.۴۱ میلیون تن، به ۱۹.۳۶ میلیون تن رسید (نمودار ۲۳). کانادا، پاپوآ گینه نو و ایالات متحده آمریکا محرک اصلی این رشد بودند و کاهش صادرات استرالیا را جبران کردند (نمودار ۲۴). در کانادا، افزایش تولید در تأسیسات NG Canada عامل رشد صادرات بود. در پاپوآ گینه نو نیز به دلیل کاهش فعالیت‌های تعمیر و نگهداری، صادرات LNG افزایش

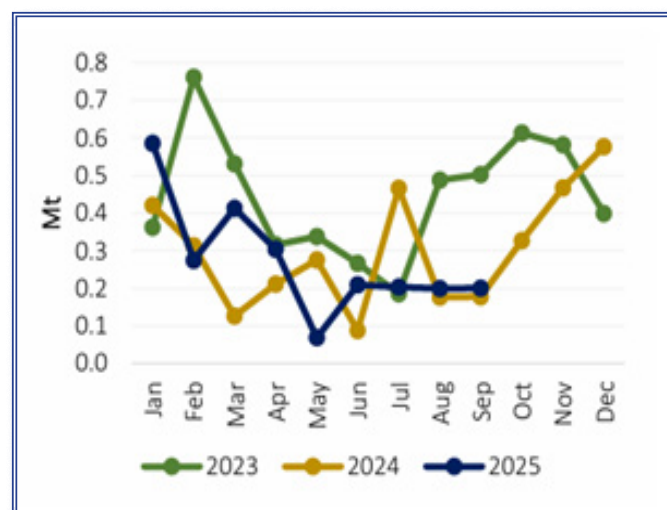
جدول ۱: خلاصه تحلیلی بازار جهانی LNG (واردات و صادرات) (سپتامبر ۹ ماهه ۲۰۲۵)

شاخص/منطقه	سپتامبر ۲۰۲۵ (میلیون تن)	تغییر سالانه (Y-O-Y)	۹ ماهه ۲۰۲۵ (میلیون تن)	تغییر سال تا تاریخ (YTD)	نقش کلیدی در سپتامبر ۲۰۲۵
واردات جهانی LNG	۳۴,۵۹	%۳.۷+	۳۲۰,۲۱	%۴.۹+	ثبت رکورد جدید ماهانه
واردات LNG اروپا	۸,۹۵	%۴۰+	۹۴,۰۵	%۲۸+	محرك اصلی رشد جهانی؛ جایگزینی PNG
واردات LNG آسیا-اقیانوسیه	۲۲,۶۷	%۵.۳-	۲۰۰,۱۱	%۴.۳-	کاهش ناشی از ضعف چین و ژاپن
واردات LNG خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA)	۲,۰۹	%۴۱+	۱۳,۹۷	%۵۸+	نیاز فزاینده مصر به دلیل کاهش تولید داخلی
صادرات LNG جهانی	۳۴,۹۱	%۴.۲+	۳۱۹,۴۶	%۴.۷+	رشد توسط عرضه کنندگان غیر GECF
صادرات LNG GECF	۱۵,۱۷	%۶.۳-	۱۴۳,۷۹	%۰.۱+	کاهش به دلیل تعمیرات و مشکلات خوراک
صادرات LNG غیر GECF	۱۹,۳۶	%۱۴+	۱۷۳,۲۱	%۸.۷+	رشد قوی آمریکا، کانادا و PNG

«صادرات مجدد جهانی LNG»

جریان‌ها را از مسیر صادرات مجدد منحرف کرده است. از ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۵، صادرات مجدد جهانی LNG با رشد سالانه ۹۰ درصدی، معادل ۰.۲۰ میلیون تن، به ۲.۴۶ میلیون تن رسید. این رشد عمدتاً از سوی برزیل، چین، اندونزی و سنگاپور هدایت شد (نمودار ۲۶).

نمودار ۲۵: روند صادرات مجدد ماهانه جهانی LNG

در سپتامبر ۲۰۲۵، صادرات مجدد جهانی LNG با رشد ملایم ۱۳ درصدی، معادل ۰.۰۲ میلیون تن، به ۰.۲۰ میلیون تن افزایش یافت (نمودار ۲۵). چین عامل اصلی این افزایش بود و کاهش صادرات مجدد از اندونزی و جزایر ویرجین ایالات متحده (USVI) را جبران کرد. در چین، ضعف تقاضای داخلی برای LNG موجب افزایش فعالیت‌های صادرات مجدد شد؛ به گونه‌ای که در سپتامبر ۲۰۲۵ دو محموله LNG مجدداً صادر شد - یکی به ژاپن و دیگری به کره جنوبی - در حالی که در سپتامبر ۲۰۲۴ هیچ صادرات مجددی ثبت نشده بود. در اندونزی، کاهش صادرات مجدد احتمالاً ناشی از ضعف تقاضای منطقه‌ای بود، به طوری که در سپتامبر ۲۰۲۵ تنها یک محموله کوچک برای تجارت داخلی مجدداً صادر شد، در حالی که سال قبل یک محموله بزرگ به کره جنوبی ارسال شده بود. در جزایر ویرجین ایالات متحده، کاهش صادرات مجدد به تجارت مستقیم و منظم LNG میان ایالات متحده و پورتوریکو نسبت داده می‌شود که

« تغییر توازن قدرت در صادرات LNG »

بازار جهانی صادرات LNG نیز شاهد یک جابجایی ساختاری بود. سهم کشورهای غیرعضو GECF، به ویژه ایالات متحده، با رشد ۱۴ درصدی صادرات به ۵۵.۴ درصد از کل صادرات جهانی رسید، در حالی که سهم اعضای GECF کاهش یافت. تصمیمات نهایی سرمایه‌گذاری (FID) برای واحدهای ۴ و ۵ در تأسیسات Rio Grande LNG و راه‌اندازی واحدهای جدید در Corpus Christi، این روند را تقویت کرده است. بدین ترتیب، موج جدیدی از عرضه‌کنندگان توانسته‌اند ظرفیت لازم برای پر کردن شکاف‌های عرضه و جبران اختلالات تولید در کشورهای صادرکننده سنتی را فراهم کنند. در نتیجه، امنیت عرضه جهانی گاز بیش از پیش به توسعه و نرخ بهره‌برداری پروژه‌های بزرگ در آمریکای شمالی وابسته شده است تا به ثبات تولید در کشورهای عضو GECF.

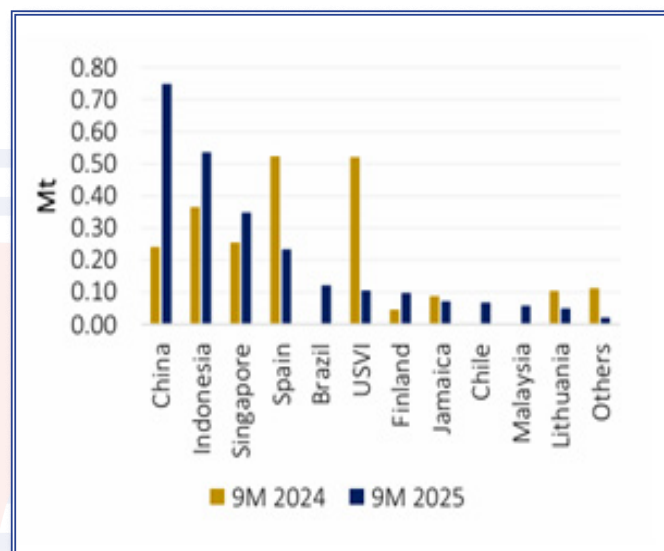
« پیامدهای تضعیف آربیتراژ و افت بخش کشتیرانی LNG »

کاهش فرصت‌های آربیتراژ برای صادرات مجدد LNG از اروپا به آسیا و نزول قیمت‌های نقطه‌ای در بازار آسیا به زیر سطح قیمت‌های بازگویی اروپا، نشانگر مزاد عرضه موقت در بازار آسیایی است؛ پدیده‌ای که ضعف تقاضای صنعتی چین آن را تشدید کرده است. در پی این شرایط، نرخ اجاره کشتی‌های LNG با توربین بخار تا ۸۹ درصد کاهش یافت. این افت شدید تنها یک اصلاح قیمتی نیست، بلکه نشانه‌ای از اشباع ظرفیت ناوگان جهانی حمل LNG محسوب می‌شود؛ وضعیتی که از تمرکز صادرات LNG آمریکا به مسیرهای کوتاه‌تر اروپایی، به جای مسیرهای طولانی‌تر آسیایی، ناشی شده است.

« ظهور استراتژی‌های دفاعی و تنوع‌بخش جدید »

در سطح سیاست‌گذاری انرژی، کشورهای نظیر ترکیه با امضای ۹ قرارداد جدید LNG در سپتامبر، رویکردی فعالانه برای تنوع‌بخشی منابع و افزایش انعطاف‌پذیری اتخاذ کرده‌اند. این سیاست با هدف ارتقای قدرت چانه‌زنی در برابر تأمین‌کنندگان گاز خط لوله سنتی

نمودار ۲۶: صادرات مجدد جهانی LNG از ابتدای سال تاکنون بر اساس کشور

« نتیجه‌گیری و تحلیل ساختاری »

بررسی جامع تحولات تجارت جهانی گاز در سپتامبر ۲۰۲۵ بیانگر تعمیق شکاف میان پویایی‌های بازار گاز طبیعی مایع (LNG) و گاز خط لوله است؛ شکافی که نشان می‌دهد LNG اکنون به عامل اصلی تضمین امنیت عرضه در مناطق کلیدی جهان تبدیل شده است.

« تبدیل نقش LNG در اروپا »

مهم‌ترین تحول این ماه، دگرگونی جایگاه LNG در سبد انرژی اروپا بود. کاهش محسوس واردات گاز خط لوله، به ویژه به دلیل فعالیت‌های تعمیراتی در نروژ و شمال آفریقا، موجب شد برای نخستین بار در مدت طولانی، حجم گاز تأمین‌شده از پایانه‌های LNG از واردات گاز خط لوله پیشی گیرد. این رویداد نشان می‌دهد که LNG دیگر تنها منبع جایگزین نیست، بلکه به ستون اصلی تأمین گاز اروپا تبدیل شده است؛ عاملی که نقش کلیدی در جبران اختلالات مسیرهای سنتی انتقال گاز ایفا می‌کند. در نتیجه، وابستگی فزاینده اروپا به LNG، حساسیت قیمت‌های منطقه‌ای را نسبت به نوسانات عرضه جهانی افزایش داده و امنیت انرژی قاره را به پویایی بازار جهانی گره زده است.

طراحی شده و جایگاه ترکیه را به عنوان هاب منعطف انرژی منطقه‌ای تقویت می‌کند.

۳- جمع بندی

داده‌های سپتامبر ۲۰۲۵ حاکی از ورود بازار جهانی گاز به مرحله‌ای جدید از تحول ساختاری است؛ مرحله‌ای که در آن توسعه شتاب‌گرفته ظرفیت مایع‌سازی در ایالات متحده، تغییر سهم بازار میان صادرکنندگان و اتکای فزاینده اروپا به LNG برای تضمین پایداری عرضه، مسیر آینده این بازار را تعیین می‌کند. این پویایی‌ها بازیگران کلیدی بازار را ناگزیر می‌سازد تا در بازنگری استراتژیک قراردادهای بلندمدت، سیاست‌های قیمت‌گذاری و سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی خود بازاندیشی کنند تا در برابر نوسانات آتی بازار جهانی گاز، تاب‌آوری بیشتری به دست آورند.

گزارش های تحلیلی

بخش
دوم

روند تقاضا و واردات نفت خام چین و چشم انداز آن

حسین پاککاری

سوخت جدید می‌تواند تولید خودروهای بنزینی و دیزلی را کاهش دهد و در نتیجه تقاضای بلندمدت بنزین را کاهش دهد. (فیچ سولوشن اوت ۲۰۲۵). در سال ۲۰۲۴، رشد تقاضای بنزین چین به کمتر از ۱/۷ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافت، در حالی که میانگین نرخ رشد سالانه بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۱، ۳/۵ درصد بود. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که مصرف بنزین می‌تواند در سال ۲۰۲۷ به حالت ثابت برسد و پس از آن با گسترش ناوگان خودروهای برقی و بازنشستگی تعداد فزاینده‌ای از خودروهای احتراق داخلی، وارد یک کاهش پایدار شود. علاوه بر این نقش LNG در بخش حمل و نقل در حال افزایش است، اما به نظر می‌رسد که تأثیر محدودی بر تقاضای بنزین در مقایسه با دیزل دارد. ناوگان‌های تجاری و بازارهای روستایی، که نفوذ خودروهای برقی در آنها همچنان کمتر است، ممکن است در کوتاه مدت تا حدودی از تقاضای بنزین حمایت کنند، اما بعید است که کاهش ساختاری گسترده‌تر را جبران کنند. در مجموع بازار خودروهای برقی چین بسیار رقابتی شده است که این امر چشم‌انداز تقاضای بلندمدت بنزین را نزولی می‌کند.

پالایشگاه‌ها با موانع ساختاری در بازار سوخت حمل و نقل داخلی مواجه هستند. به همین دلیل در حال تنظیم تولید پالایشی و بهینه‌سازی تولید بنزین به نفع خوراک پتروشیمی و سوخت جت هستند. پالایشگاه‌های دولتی از کاهش فروش بنزین در سال ۲۰۲۴ و سه ماهه اول ۲۰۲۵ خبر دادند که ناشی از موانع ساختاری ناشی از برقی‌سازی بخش حمل و نقل است. کل فروش بنزین پتروچاینا، شامل صادرات، ۵۳ هزار بشکه در روز کاهش یافت، در حالی که فروش سینوپک در سال ۲۰۲۴ در مقایسه با سال ۲۰۲۳، ۲۱ هزار بشکه در روز کاهش یافت. در همین حال، کل صادرات بنزین از اوج ۳۸۰ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۱۹ به ۲۲۶ هزار بشکه در روز

۱. بیان رویداد

ابتکارات گذار انرژی در چین، همراه با رشد اقتصادی ملایم، تقاضای نفت این کشور را به اوج خود نزدیک‌تر می‌کند. بازار داخلی سوخت چین، به ویژه در بخش‌های حمل و نقل و خوراک پتروشیمی، دستخوش تحول قابل توجهی شده است. رشد اقتصادی کندتر، در کنار تلاش‌ها برای دستیابی به خالص انتشار کربن صفر، مصرف سوخت را در بخش‌های مختلف اقتصادی کاهش می‌دهد. در این گزارش وضعیت تقاضا و واردات این کشور بطور خلاصه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۲. تحلیل و ارزیابی

« تقاضا

همچنان چالش‌هایی در چشم‌انداز اقتصادی چین وجود دارد که تقاضای نفت این کشور را کاهش می‌دهد، در حالی که مصرف سوخت‌های حمل و نقل با سرعت گرفتن گذار به خودروهای برقی، روند نزولی خود را ادامه می‌دهد. پذیرش سریع خودروهای با انرژی نو چشم‌انداز تقاضای بلندمدت بنزین را در چین تضعیف می‌کند. استقبال از خودروهای برقی به دلیل قیمت‌های پایین در دو سال گذشته، شتاب قابل توجهی گرفته و مصرف‌کنندگان را به تغییر از خودروهای سنتی با موتور احتراق داخلی به سمت خودروهای با انرژی نو تشویق کرده است. تعداد خودروهای برقی سواری در چین از ۱۵.۴ میلیون در سال ۲۰۲۲ به ۳۵.۲ میلیون در سال ۲۰۲۴ افزایش یافته است. انتظار می‌رود سهم خودروهای برقی سواری به عنوان درصدی از کل ناوگان حمل و نقل از ۱۱.۸ درصد در سال ۲۰۲۴ به ۳۵.۸ درصد در سال ۲۰۳۴ افزایش یابد که به طور قابل توجهی رشد تعداد خودروهای بنزینی را محدود می‌کند. بنابراین افزایش عرضه خودروهای با

دیزل) نزدیک به ۷.۳ میلیون بشکه در روز کاهش یافت که ۳ درصد کمتر از سطح سال ۲۰۲۴ است. این روند نشان‌دهنده تغییر ساختاری از تولید به خدمات و افزایش استفاده از وسایل نقلیه برقی است که نشان می‌دهد استفاده از نفت برای حمل و نقل به یک سطح ثابت با پتانسیل رشد محدود در آینده رسیده است. مصرف دیزل همچنان با موانع ناشی از کندی فعالیت‌های تولیدی و صنعتی صادرات‌محور مواجه خواهد بود. انتظار می‌رود استفاده موفقیت‌آمیز از وسایل نقلیه سنگین با سوخت LNG، مصرف دیزل را در حمل و نقل بیشتر کاهش دهد. تقاضای بنزین به دلیل رونق سریع خودروهای با سوخت جدید، با محدودیت‌های مشابهی روبرو است. رشد شدید فروش خودروهای برقی در بخش خودروهای سواری، حتی با افزایش مالکیت خودرو، باعث خواهد شد که تقاضای بنزین به سختی افزایش یابد. پیش‌بینی می‌شود که تقاضای دیزل و بنزین بین سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۴ به ترتیب با نرخ متوسط سالانه ۰.۴ درصد و ۰.۲ درصد کاهش یابد و تنها خوراک پتروشیمی‌ها از رشد تقاضای نفت حمایت خواهد کرد.

با توجه به بخش‌های گسترده کشتیرانی داخلی و بین‌المللی چین، تقاضای نفت کوره همچنان توسط فعالیت‌های کشتیرانی پشتیبانی می‌شود. با این حال، نفت کوره با رقابت فزاینده‌ای از سوی سوخت‌های جایگزین مانند LNG و متانول روبرو است. رشد کشتی‌های با سوخت LNG احتمالاً جایگزین استفاده از نفت کوره در کشتیرانی خواهد شد و رشد صعودی آینده را محدود می‌کند. همچنین تقاضای نفت کوره از بخش‌های برق، تولید و صنعت که به طور فزاینده‌ای به گاز طبیعی و انرژی‌های تجدیدپذیر روی می‌آورند، به طور مداوم کاهش یابد. در مجموع تقاضای نفت کوره بین سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۴ با متوسط نرخ سالانه ۴/۳ درصد کاهش یابد.

پیش‌بینی می‌شود تقاضای سوخت حمل و نقل هوایی تا سال ۲۰۳۴ به ۱.۳ میلیون بشکه در روز برسد که با رشد قوی در سفرهای هوایی داخلی، گسترش شبکه فرودگاهی و بهبود سفرهای بین‌المللی پشتیبانی می‌شود. انتظار می‌رود چین در کوتاه‌مدت و میان‌مدت همچنان

در سال ۲۰۲۴ کاهش یافت و در سه‌ماهه اول ۲۰۲۵ به پایین‌ترین حد خود یعنی ۱۰۰ هزار بشکه در روز رسید. با توجه به فقدان انگیزه‌های قوی، حفظ تولید بالای بنزین برای مصرف داخلی و صادرات، برای پالایشگاه‌های چینی اهمیت کمتری پیدا می‌کند. الگوهای تولید پالایشگاه‌ها به سرعت در حال تغییر است و اکنون اکثر پالایشگاه‌ها، تولید خوراک پتروشیمی و سوخت جت را به دیزل و بنزین ترجیح می‌دهند. تولید بنزین به عنوان سهمی از کل تولید سوخت از ۲۴.۵ درصد در سال ۲۰۲۴ به ۲۳.۹ درصد در پنج ماه اول سال ۲۰۲۵ کاهش یافته است. لذا انتظار می‌رود سهم بنزین تا سال ۲۰۳۴ بیشتر کاهش یابد و به کمتر از ۲۲ درصد برسد.

« اوج تقاضای نفت چین

رشد تولید ناخالص داخلی واقعی چین در سال ۲۰۲۵ به ۴.۵ درصد کاهش خواهد یافت - کمی پایین‌تر از هدف ۵ درصدی دولت - و در سال ۲۰۲۶ نیز به ۴.۲ درصد کاهش خواهد یافت. سیاست‌های تعرفه‌ای ایالات متحده همچنان خطرات بزرگی را برای رشد اقتصادی چین ایجاد می‌کنند و انتظار می‌رود تنش‌های تجاری حداقل تا پایان دولت ترامپ ادامه یابد. در حالی که ممکن است محرک‌های مالی برای حمایت از اقتصاد معرفی شوند، هرگونه تأثیر مثبت بر تقاضای نفت احتمالاً برای تحقق زمان می‌برد. بنابراین انتظار می‌رود که مصرف سوخت چین تا سال ۲۰۳۰ به اوج خود برسد. شرکت نفت CNPC چین اعلام کرده است که تقاضای نفت می‌تواند قبل از آن زمان به اوج خود برسد، که با پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی مبنی بر اوج مصرف نفت در سال ۲۰۲۷ همسو است. در اواخر دسامبر ۲۰۲۴، سینوپک نیز اعلام کرد که انتظار می‌رود کل مصرف سوخت در سال ۲۰۲۷ به اوج خود برسد. کاهش ساختاری در مصرف سوخت، همراه با تسریع ابتکارات گذار انرژی و چشم‌انداز رشد اقتصادی کندتر، پیش‌بینی سینوپک را تأیید می‌کند.

بررسی روند تقاضا نشان می‌دهد که از سال ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۴، تقاضای بلندمدت برای دیزل، بنزین و نفت کوره کاهش خواهد یافت. در سه ماهه اول ۲۰۲۵، تقاضا برای سوخت‌های اصلی مبتنی بر نفت خام (بنزین و

هستند. هر دو شرکت سینوپک و پتروچاینا، اصلاح پالایشگاه‌های خود را برای افزایش رقابت‌پذیری آغاز کرده‌اند و بر کاهش تولید فرآورده‌های نفتی و افزایش تولید محصولات پتروشیمی، محصولات ویژه با ارزش بالا و ارتقای محصولات پالایش‌شده به خوراک پتروشیمی تمرکز دارند. با این حال، پالایشگاه‌های مستقل - که به طور سنتی صرفاً بر پالایش متمرکز هستند - ممکن است به دلیل حاشیه سود کمتر و رقابت شدیدتر از سوی پالایشگاه‌های یکپارچه بزرگتر و پیچیده‌تر، متحمل کاهش تقاضای داخلی شوند و با خطر تعطیلی دائمی مواجه شوند.

« واردات

بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۵، نحوه توزیع سهمیه واردات نفت خام تغییر کرده است. پالایشگاه‌های مستقل، که زمانی دریافت‌کنندگان اصلی بودند، شاهد کاهش مداوم سهمیه‌های خود هستند، در حالی که مجتمع‌های بزرگ پالایشی-پتروشیمی یکپارچه در اولویت قرار می‌گیرند. این تغییرات، جهت‌گیری سیاسی روشنی را آشکار می‌کنند: سهمیه‌ها دیگر صرفاً سازوکاری برای اعطای دسترسی به واردات نیستند، بلکه ابزاری برای تجمیع ظرفیت در پروژه‌هایی هستند که امن‌تر و کارآمدتر تلقی می‌شوند. پیش‌بینی می‌شود واردات نفت خام چین بدون افزایش ذخایر استراتژیک به ۱۱.۱ میلیون بشکه در روز کاهش یابد. سهمیه واردات پالایشگاه‌های مستقل برای ماه‌های آگوست تا دسامبر تنها ۲.۷ میلیون بشکه در روز است. با توجه به محدودیت سهمیه واردات نفت خام و رشد اقتصادی ضعیف، به نظر می‌رسد واردات نفت خام چین در ادامه سال ۲۰۲۵ همچنان از بالاترین سطح دو سال گذشته که در ماه ژوئن به دست آمد، کاهش یابد، اگرچه افزایش احتمالی خرید برای ذخایر استراتژیک نفت می‌تواند واردات را در حدود ۱۱.۳ میلیون بشکه در روز نگه دارد. برخی برآوردها حاکی از آن است که ۱۰۰ میلیون بشکه در نیمه دوم سال ۲۰۲۵ و سه ماهه اول سال ۲۰۲۶ به ذخایر استراتژیک اضافه خواهد شد. چین ارائه آمار در مورد ذخایر استراتژیک خود را متوقف کرده است، اما طبق داده‌های Ursa Space، ذخایر استراتژیک

محرك اصلی رشد تقاضای سوخت جت منطقه‌ای باشد. پیش‌بینی می‌شود تقاضای سوخت جت بین سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۴ با نرخ متوسط سالانه ۲.۹ درصد رشد کند و تا حدودی کاهش تقاضای دیزل و بنزین را جبران کند. LPG و نفتا خوراک‌های اصلی پتروشیمی هستند و سهم آنها از کل ترکیب مصرف سوخت از ۲۰ درصد در سال ۲۰۲۰ به ۳۱ درصد در سال ۲۰۲۴ افزایش یافته است که نشان‌دهنده توسعه قابل توجه ظرفیت پتروشیمی است. مصرف LPG چین بین سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۴ به طور متوسط سالانه ۱/۳ درصد رشد خواهد کرد. تقاضای نفتا، عمدتاً از بخش پتروشیمی، بین سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۴ با نرخ متوسط ۱۹.۷ درصد در سال رشد داشته است که ناشی از سرمایه‌گذاری در کارخانه‌های جدید پالایش و اتیلن یکپارچه است.

ظرفیت مازاد پالایش در چین با کند شدن رشد تقاضای داخلی نفت و تسریع ابتکارات گذار انرژی در حال افزایش است. با توجه به کاهش تقاضای داخلی، روند منطقی‌سازی ظرفیت پالایش چین سرعت بیشتری خواهد گرفت. صنعت پالایش چین با چالش‌های فزاینده‌ای از جمله اوج قریب‌الوقوع تقاضای نفت، افزایش ظرفیت مازاد، نیاز به کاهش انتشار کربن و رقابت شدید در بازارهای داخلی و صادراتی روبرو است. گسترش بی‌سابقه ظرفیت پالایشی اکنون با کاهش قابل توجه رشد تقاضای سوخت مواجه شده است. زیرا استفاده از وسایل نقلیه با انرژی جدید افزایش می‌یابد و فرآیندهای صنعتی به طور فزاینده‌ای از نظر انرژی کارآمد می‌شوند. پیش‌بینی می‌شود مصرف سوخت قبل از پایان دهه به اوج خود برسد و این امر پالایشگاه‌ها را تحت فشار قرار می‌دهد. دولت چین همچنان با تسریع تعطیلی تأسیسات کوچک و قدیمی و همچنین محدود کردن ساخت پالایشگاه‌های جدید، به دنبال تثبیت این صنعت است. در حالی که بخش عمده‌ای از کاهش ظرفیت پالایشی ممکن است از سوی پالایشگاه‌های دولتی باشد، پالایشگاه‌های مستقل نیز تحت فشار هستند تا برای کاهش تقاضای بلندمدت، با یکدیگر ادغام شوند. تعداد فزاینده‌ای از پالایشگاه‌ها به دنبال گذار از پالایش صرف به تولید فرآورده‌های پتروشیمیایی

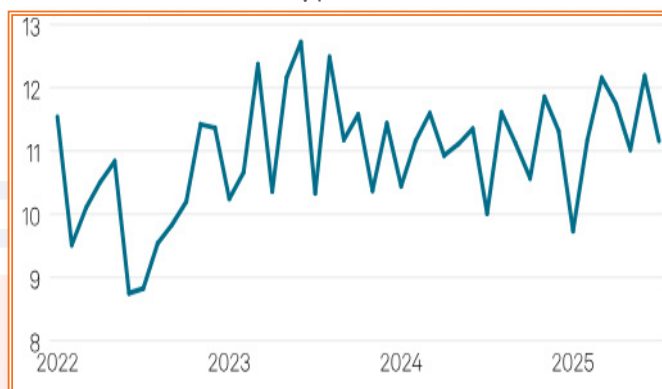

افزایش به ۶۲.۱۷ درصد رسید. با این حال، طبق داده‌های کپلر، واردات نفت خام دریایی چین در ماه سپتامبر به پایین‌ترین حد خود از ژانویه رسید و محموله‌های نفتی از ایران نیز به پایین‌ترین حد خود از ژانویه رسید. مویو شو، تحلیلگر ارشد نفت خام در کپلر گفت، کاهش ماهانه واردات عمدتاً منعکس کننده سهمیه‌های واردات محدود برای پالایشگاه‌های مستقل است که خرید نفت خام روسیه و ایران را محدود کرده است.

« سهمیه‌های محدود

منگبی یائو، تحلیلگر ارشد اس اند پی گلوبال، پیش‌بینی کرد که بدون افزایش ذخایر استراتژیک، واردات نفت خام چین در بازه زمانی آگوست تا دسامبر ۲۰۲۵ به حدود ۱۱.۰۵ میلیون بشکه در روز کاهش یابد که نسبت به ۱۱.۲۳ میلیون بشکه در روز در مدت مشابه سال ۲۰۲۴ کاهش خواهد یافت. او در درجه اول این کاهش را به محدودیت سهمیه واردات در بخش پالایشگاه‌های مستقل نسبت داد. داده‌های پلاتس نشان داد پالایشگاه‌های مستقل این کشور در هفت ماه اول سال ۲۰۲۵ در حدود ۴.۰۳ میلیون بشکه در روز نفت خام وارد کردند که نسبت به ۳.۳۱ میلیون بشکه در روز در مدت مشابه سال ۲۰۲۴، حدود ۷۲۱ هزار بشکه در روز افزایش یافته است. برخلاف پالایشگاه‌های دولتی که از کنترل واردات نفت خام معاف هستند، جریان ورودی پالایشگاه‌های مستقل با سهمیه‌بندی محدود شده است. بنابراین اگر خرید برای پر کردن ذخایر استراتژیک در ماه‌های پایانی سال ۲۰۲۵ ادامه یابد، می‌تواند واردات را در سطح یا نزدیک به سطوح مشاهده شده در نیمه اول سال نگه دارد. لذا خرید برای ذخایر استراتژیک، واردات نفت خام چین را تا پایان سال ۲۰۲۵ در سطح ۱۱.۳ میلیون بشکه در روز حفظ خواهد کرد، حتی با وجود اینکه ذخیره‌سازی تجاری کاهش یابد. براساس گزارش اس اند پی گلوبال، چین در حال افزایش مجموع ظرفیت ذخیره‌سازی تجاری و استراتژیک نفت خام است که بیشتر آن در استان‌ها و مناطق ساحلی، به رهبری شاندونگ، فوجیان، گوانگدونگ، ژجیانگ و تیانشین، متمرکز شده است. در مجموع پیش‌بینی می‌شود واردات نفت خام در سال

نمودار ۱: روند واردات نفت خام چین، میلیون بشکه در روز

Source: S&P Global Commodity Insights

این کشور نسبت به سال گذشته تقریباً بدون تغییر بوده و در ماه ژوئیه حدود ۲۱۲ میلیون بشکه بوده است. در همین حال، طبق داده‌های Ursa Space، ذخایر تجاری در ماه ژوئیه به بالاترین حد خود یعنی ۹۹۷.۳ میلیون بشکه رسید که نسبت به ۹۰۲ میلیون بشکه در ماه مشابه سال گذشته، ۹۵ میلیون بشکه افزایش یافته است. داده‌های منتشر شده توسط اداره کل گمرک چین در ۷ آگوست نشان داد که بزرگترین مصرف‌کننده نفت آسیا در فاصله ژانویه تا ژوئیه ۱۱/۲۹ میلیون بشکه در روز نفت خام وارد کرده است که ۳/۲ درصد یا ۳۵۵ هزار بشکه در روز نسبت به مدت مشابه در سال ۲۰۲۴ افزایش یافته است. داده‌های کپلر نشان می‌دهد که ذخایر نفت خام این کشور در ماه اوت نسبت به بالاترین رکورد خود در ماه ژوئیه، حدود ۷.۸۳ میلیون بشکه کاهش یافته است. واردات نفت خام چین در ماه سپتامبر نسبت به مدت مشابه در سال گذشته ۳.۹ درصد افزایش یافت، زیرا در سال جاری پالایشگاه‌ها با بالاترین نرخ بهره‌برداری خود فعالیت کردند. شرکت مشاوره‌ای اوپل‌کم چین اعلام کرد، نرخ بهره‌برداری از ظرفیت پالایشی چین در ماه سپتامبر به بالاترین حد خود در سال جاری رسید و میزان تولید روزانه بنزین و دیزل نسبتاً بالا بود، هرچند عرضه همچنان از تقاضا پیشی گرفته است. اوپل‌کم افزود، نرخ بهره‌برداری از ظرفیت پالایشی پالایشگاه‌های دولتی با ۳.۵۵ درصد افزایش نسبت به سال گذشته به ۸۱.۰۵ درصد رسید، در حالی که نرخ بهره‌برداری از ظرفیت پالایشی در پالایشگاه‌های مستقل با ۳.۰۲ درصد

الگوهای تولید پالایشگاه‌ها به سرعت در حال تغییر است و اکنون اکثر پالایشگاه‌ها تولید خوراک پتروشیمی و سوخت جت را به دیزل و بنزین ترجیح می‌دهند.

● صنعت پالایش چین با چالش‌های فزاینده‌ای از جمله اوج قریب‌الوقوع تقاضای نفت، افزایش ظرفیت مازاد، نیاز به کاهش انتشار کربن و رقابت شدید در بازارهای داخلی و صادراتی روبرو است. با توجه به کاهش تقاضای داخلی، روند منطقی‌سازی ظرفیت پالایش چین سرعت بیشتری خواهد گرفت.

● چین با تعطیلی تأسیسات کوچک و قدیمی و همچنین محدود کردن ساخت پالایشگاه‌های جدید، به دنبال تثبیت این صنعت است. بخش عمده‌ای از کاهش ظرفیت پالایش ممکن است از سوی پالایشگاه‌های دولتی باشد، اما پالایشگاه‌های مستقل نیز تحت فشار هستند تا برای کاهش تقاضای بلندمدت، با یکدیگر ادغام شوند.

● پیش‌بینی می‌شود واردات نفت خام چین بدون افزایش ذخایر استراتژیک به ۱۱.۱ میلیون بشکه در روز کاهش یابد. سهمیه واردات پالایشگاه‌های مستقل برای ماه‌های آگوست تا دسامبر ۲۰۲۷ میلیون بشکه در روز است. برخلاف پالایشگاه‌های دولتی که از کنترل واردات نفت خام معاف هستند، واردات پالایشگاه‌های مستقل با سهمیه‌بندی محدود شده است.

● داده‌های پلاتس نشان داد پالایشگاه‌های مستقل این کشور در هفت ماه اول سال ۲۰۲۵ در حدود ۴۰۳ میلیون بشکه در روز نفت خام وارد کردند که نسبت به ۳۰۳۱ میلیون بشکه در روز در مدت مشابه سال ۲۰۲۴، حدود ۷۲۱ هزار بشکه در روز افزایش یافته است.

● با توجه به محدودیت سهمیه واردات نفت خام و رشد اقتصادی ضعیف، به نظر می‌رسد واردات نفت خام چین در ادامه سال ۲۰۲۵ همچنان از بالاترین سطح دو سال گذشته که در ماه ژوئن به دست آمد، کاهش یابد.

● در مجموع، ابتکارات گذار انرژی در چین همراه با کاهش رشد اقتصادی، تقاضای نفت این کشور را به اوج خود نزدیک‌تر می‌کند.

۲۰۲۵ نسبت به سال قبل ۱۷۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد که پشتیبان اصلی آن، ظرفیت‌های جدید پالایشی است که راه‌اندازی می‌شود.

۳. جمع‌بندی

● رشد تولید ناخالص داخلی واقعی چین در سال ۲۰۲۵ به ۴.۵ درصد خواهد رسید (کمتر از هدف ۵ درصدی دولت) و در سال ۲۰۲۶ نیز به ۴.۲ درصد کاهش خواهد یافت. سیاست‌های تعرفه‌ای ایالات متحده همچنان خطرات بزرگی را برای رشد اقتصادی چین ایجاد می‌کنند و انتظار می‌رود تنش‌های تجاری حداقل تا پایان دولت ترامپ ادامه یابد.

● مصرف سوخت‌های بخش حمل و نقل با سرعت گرفتن گذار به خودروهای برقی، روند نزولی خود را ادامه خواهد داد.

● انتظار می‌رود سهم خودروهای برقی سواری به عنوان درصدی از کل ناوگان حمل و نقل از ۱۱.۸ درصد در سال ۲۰۲۴ به ۳۵.۸ درصد در سال ۲۰۳۴ افزایش یابد که به طور قابل توجهی رشد تعداد خودروهای بنزینی را محدود و چشم‌انداز تقاضای بنزین را نزولی می‌کند.

● پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که رشد مصرف بنزین می‌تواند در سال ۲۰۲۷ به صفر برسد و پس از آن با گسترش ناوگان خودروهای برقی، وارد یک کاهش پایدار شود. علاوه بر این نقش ال ان جی در بخش حمل و نقل در حال افزایش است.

● بررسی روندهای تقاضا نشان می‌دهد که از سال ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۴، تقاضای بلندمدت برای دیزل، بنزین و نفت کوره کاهش خواهد یافت و تنها خوراک پتروشیمی‌ها از شتاب رشد تقاضای نفت حمایت خواهند کرد.

● شرکت نفت سی‌ان‌پی‌سی و سینوپک چین برآورد کرده‌اند که تقاضای نفت در سال ۲۰۲۷ به اوج خود خواهد رسید. که با پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی مبنی بر اوج مصرف نفت در سال ۲۰۲۷ همسو است.

● پالایشگاه‌های چین با موانع ساختاری در بازار سوخت حمل و نقل داخلی مواجه هستند. به همین دلیل

|| منابع و مأخذ:

1- fitchsolutions.com, China New Energy Vehicles Adoption Bringing Mainland China's Gasoline Demand Closer to Peak.

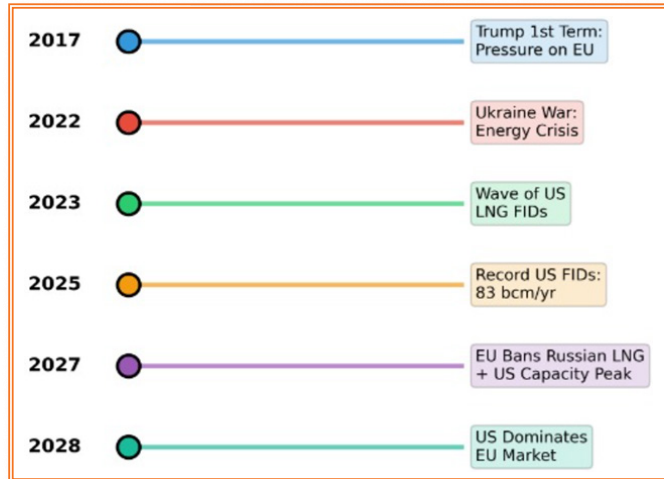
2- <https://www.spglobal.com>, China's crude imports set to slow over rest of 2025 absent SPR buying

باز آرای بنیادین در ژئوپلیتیک انرژی جهان (همگرایی استراتژیک آمریکا و اروپا در بازار LNG)

خلاصه‌ی روایی

نمودار ۱: مسیر زمانی استراتژی LNG آمریکا

اوکراین، با سرعتی بی‌سابقه در حال حذف روسیه به عنوان بزرگ‌ترین تأمین‌کننده گاز خود و جایگزینی آن با منابع دیگر، خصوصاً LNG، است. نمودار ۱ بازه زمانی این دو روند را نشان می‌دهد.

سوال اصلی این تحلیل آن است که این دو روند چگونه به یکدیگر مرتبط هستند؟ آیا این یک استراتژی از پیش طراحی شده توسط آمریکا برای تسخیر بازار اروپاست یا واکنشی طبیعی از سوی بازار به یک شوک ژئوپلیتیک؟

«چکیده مدیریتی»

این مطالعه به تحلیل ارتباط عمیق میان دو رخداد محوری در بازار جهانی انرژی می‌پردازد: جهش عظیم در ظرفیت صادرات گاز طبیعی مایع (LNG) ایالات متحده تا پایان سال ۲۰۲۷ و تصمیم اتحادیه اروپا برای توقف کامل واردات LNG از روسیه از همان سال. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که این هم‌زمانی، بیش از آنکه حاصل فشار یک‌جانبه آمریکا باشد، نتیجه یک «همگرایی استراتژیک» است که از بحران تهاجم روسیه به اوکراین نشأت گرفته است. این بحران، یک نیاز حیاتی برای امنیت انرژی در اروپا و یک فرصت تاریخی برای آمریکا جهت تثبیت رهبری خود در بازار جهانی انرژی ایجاد کرد. موج عرضه LNG آمریکا دقیقاً خلأ ناشی از حذف روسیه از بازار اروپا را پر می‌کند. در این مطالعه، ضمن ارائه آمار دقیق از پروژه‌های جدید آمریکا، تغییر الگوی واردات گاز اروپا به تصویر کشیده شده می‌شود. نتیجه نهایی آن است که جهان شاهد یک بازآرایی بنیادین در ژئوپلیتیک انرژی است که در آن، وابستگی استراتژیک اروپا از روسیه به آمریکا منتقل می‌شود.

۱. ضلع عرضه: سونامی LNG آمریکا در راه است

بر اساس داده‌های آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)، ایالات متحده موتور محرک اصلی افزایش ظرفیت جهانی LNG است. با بررسی پروژه‌هایی که تصمیم نهایی سرمایه‌گذاری (FID) را دریافت کرده و در حال ساخت هستند، می‌توان دریافت که حجم عظیمی از ظرفیت جدید تا پایان سال ۲۰۲۷ وارد مدار تولید خواهد شد. همانطور که جدول ۱ و نمودار ۲ نشان می‌دهند، تنها در دو سال ۲۰۲۵ و ۲۰۲۷، نزدیک به ۷۸ میلیون تن ظرفیت جدید صادرات LNG از آمریکا به بازار جهانی

«تحلیل و ارزیابی: یک طوفان بی‌نقص در بازار جهانی گاز»

بازار جهانی انرژی در حال تجربه یک دگرگونی ساختاری است. دو روند کلیدی که به طور همزمان در حال وقوع هستند، آینده این بازار را برای دهه‌های آتی شکل خواهند داد:

- **موج عظیم عرضه LNG:** ایالات متحده در حال نهایی کردن بزرگ‌ترین موج افزایش ظرفیت صادرات LNG در تاریخ این صنعت است.
- **بازآرایی تقاضا:** اتحادیه اروپا در پی تهاجم روسیه به

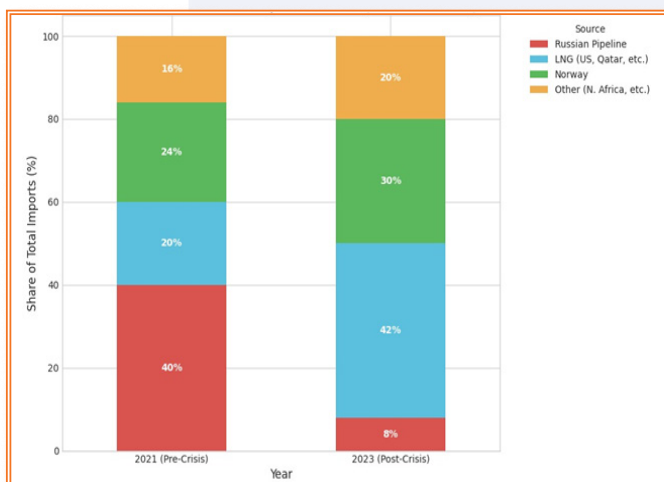
جدول ۱: پروژه‌های کلیدی صادرات LNG آمریکا با تاریخ بهره‌برداری تا پایان ۲۰۲۷

ظرفیت (mtpa - میلیون تن در سال)	سال بهره‌برداری	نام پروژه
۱۰	۲۰۲۵	Corpus Christi - Stage 3
۱۵٫۶	۲۰۲۵	Golden Pass LNG
۶٫۷	۲۰۲۵	Plaquemines LNG - Phase 2
۱۳٫۵	۲۰۲۷	Port Arthur LNG - Phase 1
۱۷٫۶	۲۰۲۷	Rio Grande LNG Trains 3-1
۱۴٫۴	۲۰۲۷	CP2 LNG - Phase 1
۷۷٫۸	مجموع ظرفیت جدید تا پایان ۲۰۲۷	

۲. ضلع تقاضا: خلأ استراتژیک اروپا و چرخش به سوی LNG

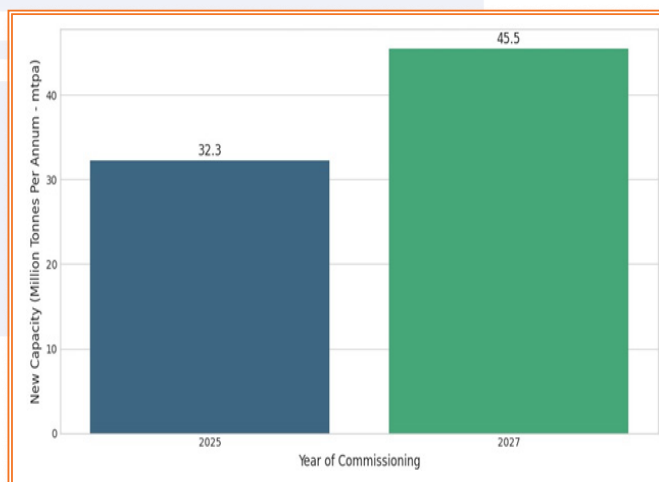
قبل از فوریه ۲۰۲۲، معماری انرژی اروپا بر پایه گاز ارزان خط لوله روسیه بنا شده بود. تهاجم به اوکراین این ستون را فرو ریخت و رهبران اروپایی را با یک انتخاب حیاتی روبرو کرد: امنیت انرژی به چه قیمتی؟ پاسخ در قالب استراتژی REPowerEU متبلور شد که هدف آن پایان دادن به وابستگی به سوخت‌های فسیلی روسیه است. نمودار ۳ منابع گاز وارداتی اتحادیه اروپا را قبل و بعد از بحران روسیه و اوکراین نشان می‌دهد. نمودار ۴ نیز تغییر سهم منابع وارداتی در سال ۲۰۲۴ و ۲۰۲۸ را به

نمودار ۳: منابع وارداتی گاز اتحادیه اروپا قبل (۲۰۲۱) و بعد (۲۰۲۳) از بحران روسیه و اوکراین

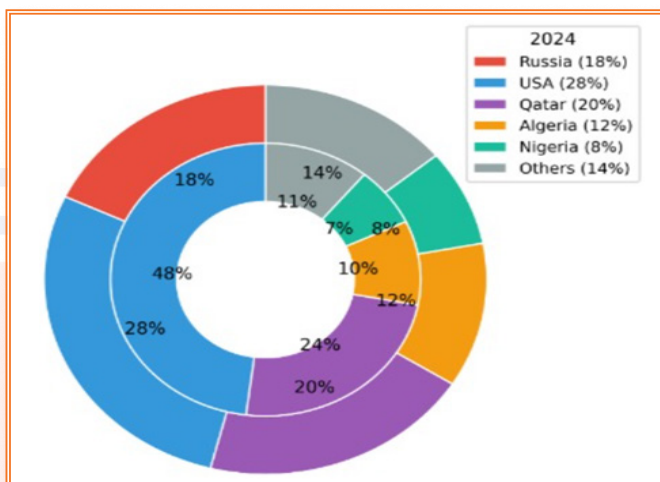

منبع: تحلیل داده‌های گزارش IEA Global LNG Capacity Tracker تزریق خواهد شد. این رقم معادل بیش از ۱۰۷ میلیارد متر مکعب (bcm) گاز طبیعی است که برای درک مقیاس آن، باید اشاره کرد که این حجم به تنهایی در حدود ۷۰ درصد از کل واردات گاز اروپا از طریق خط لوله از روسیه در سال ۲۰۲۱ (حدود ۱۵۵ میلیارد متر مکعب) است.

نمودار ۲: کل ظرفیت پروژه‌های صادرات LNG آمریکا تا پایان ۲۰۲۷

نمودار ۴: منابع وارداتی LNG اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۴ و ۲۰۲۸

تصویر کشیده است.

ممنوعیت واردات LNG روسیه از سال ۲۰۲۷، آخرین میخ بر تابوت روابط انرژی روسیه و اروپاست. این تصمیم یک خلأ دائمی در بازار ایجاد می‌کند که باید توسط تأمین‌کنندگان قابل اعتماد و متحد پر شود. نمودار زیر به خوبی نشان می‌دهد که این تغییر الگو چگونه از سال ۲۰۲۱ آغاز شده است. سهم گاز خط لوله روسیه از سبد واردات اروپا به شدت سقوط کرده و جای آن را LNG (عمدتاً از آمریکا) و گاز نروژ گرفته‌اند.

۳. تحلیل پیوند: همگرایی استراتژیک یا فشار یک جانبه؟

در اینجا دو روند عرضه و تقاضا به هم می‌رسند. فرضیه "فشار آمریکا بر اروپا" تصویری ناقص و ساده‌انگارانه از واقعیت ارائه می‌دهد. تحلیل دقیق‌تر نشان‌دهنده یک «همگرایی منافع استراتژیک» است که در سه سطح قابل بررسی است:

الف) کاتالیزور ژئوپلیتیک: عامل اصلی، نه دیپلماسی تجاری آمریکا، بلکه تهاجم نظامی روسیه بود. این بحران، فوریت و ضرورت تغییر را برای اروپا ایجاد کرد. اروپا به دنبال جایگزین بود و آمریکا با داشتن منابع عظیم گاز شیل و پروژه‌های آماده سرمایه‌گذاری، بهترین گزینه موجود بود.

ب) فرصت اقتصادی برای آمریکا: شرکت‌های انرژی آمریکایی و سرمایه‌گذاران بین‌المللی، با مشاهده سیگنال قدرتمند و بلندمدت تقاضا از سوی اروپا، انگیزه لازم برای نهایی کردن سرمایه‌گذاری در پروژه‌های صادراتی را پیدا کردند. قراردادهای خرید بلندمدتی که شرکت‌های اروپایی برای تضمین عرضه خود امضا کردند، در عمل، تأمین مالی این پروژه‌های آمریکایی را تضمین نمود.

ج) پیروزی ژئوپلیتیک برای هر دو طرف:

برای آمریکا: این تحول به معنای دستیابی به سه هدف بزرگ بود: ۱) کسب درآمدهای هنگفت و ایجاد اشتغال، ۲) تضعیف ماشین جنگی و اقتصاد روسیه با حذف مهم‌ترین منبع درآمدی آن، و ۳) تقویت پیوندهای ترنس-آتلانتیک و افزایش نفوذ استراتژیک بر اروپا از طریق تبدیل شدن به تأمین‌کننده اصلی انرژی آن.

برای اروپا: هرچند این قاره مجبور به پرداخت هزینه بیشتری برای گاز شد، اما در مقابل، امنیت انرژی خود را تضمین کرد، اهرم فشار مسکو را از بین برد و اتحاد خود با واشنگتن را در برابر یک تهدید مشترک، مستحکم‌تر نمود.

بنابراین، این یک رابطه برد-برد (برای غرب) بود که در آن، نیاز حیاتی اروپا، فرصت طلایی آمریکا را فعال کرد.

« نتیجه‌گیری و چشم‌انداز آینده

آن را به شدت محدود خواهد کرد.

● **تأثیر بر قیمت‌های جهانی:** ورود حجم عظیمی از LNG آمریکا به بازار پس از سال ۲۰۲۶ می‌تواند منجر به کاهش قیمت‌های جهانی و افزایش نقدشوندگی در بازار گاز شود، مگر آنکه رشد تقاضا در آسیا این عرضه اضافی را جذب کند.

در نهایت، می‌توان گفت که تاریخ انرژی در سال ۲۰۲۲ ورق خورد و تا سال ۲۰۲۷، فصل جدیدی از آن نوشته خواهد شد که شخصیت‌های اصلی آن یعنی آمریکا به عنوان تأمین‌کننده غالب و اروپا به عنوان مصرف‌کننده کلیدی در یک بازار جهانی‌شده و به شدت سیاسی‌شده LNG خواهند بود.

جهان در حال مشاهده یک بازآرایی تاریخی در نقشه انرژی خود است. هم‌زمانی افزایش ظرفیت LNG آمریکا و حذف گاز روسیه از بازار اروپا یک تصادف نیست؛ بلکه نتیجه منطقی یک بحران ژئوپلیتیک است که منافع استراتژیک واشنگتن و بروکسل را به طور کامل همسو کرد. آمریکا با استفاده هوشمندانه از این فرصت، نه تنها در حال تبدیل شدن به بزرگ‌ترین صادرکننده LNG جهان است، بلکه جایگاه خود را به عنوان ضامن امنیت انرژی اروپا تثبیت می‌کند. پیامدهای کلیدی این تحول عبارتند از:

● **انتقال وابستگی:** وابستگی استراتژیک انرژی اروپا از یک رقیب ژئوپلیتیک (روسیه) به یک متحد نظامی و سیاسی (آمریکا) منتقل می‌شود.

● **تضعیف بلندمدت روسیه:** مسکو برای همیشه بزرگ‌ترین و سودآورترین بازار گاز خود را از دست می‌دهد که این امر توانایی اقتصادی و نفوذ ژئوپلیتیک

پیوند انرژی و ژئوپلیتیک در چارچوب کریدور هند-اروپا - خاورمیانه (IMEC)

شبانگ مهاجرانی

کریدور اقتصادی هند-خاورمیانه-اروپا در چارچوب توسعه زیرساخت‌های انرژی جهانی پرداخته‌ایم. مطالعات نشان می‌دهد که این کریدور نه تنها منابع و مسیرهای انرژی را متنوع می‌سازد، بلکه آرایش اتحادهای ژئوپلیتیکی و وابستگی‌های اقتصادی در آسیا و فراتر از آن را نیز بازپیکربندی می‌کند.

«مقدمه:

کنترل و عرضه منابع انرژی همواره نقشی محوری در شکل‌دهی به چشم‌انداز ژئوپلیتیکی داشته است. تعامل میان کشورهایی که دارای وفور منابع انرژی‌اند و از آن به‌عنوان ابزاری برای اهرم دیپلماتیک استفاده می‌کنند، با کشورهایی که دچار کمبود انرژی‌اند و به دنبال تنوع‌بخشی به منابع و تضمین امنیت و ثبات در تأمین انرژی هستند، منجر به شکل‌گیری اتحادها و زیرساخت‌هایی فرامرزی شده است. روند جهانی‌شدن و فشار برای یکپارچگی اقتصادی، اهمیت راهبردی زیرساخت‌های انرژی را بیش از پیش برجسته کرده است. در این بستر، کریدور اقتصادی هند-خاورمیانه-اروپا صرفاً درباره ساخت زیرساخت فیزیکی نیست، بلکه درباره ایجاد بنیان برای بازآرایی راهبردی دینامیک قدرت جهانی در قرن بیست و یکم است. IMEC به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابتکارات اتصال منطقه‌ای و جهانی در سال‌های اخیر مطرح شده است. این طرح، با هدف ایجاد یک مسیر چندوجهی حمل‌ونقل و انرژی طراحی شده است که از هند آغاز می‌شود، از کشورهای خاورمیانه عبور می‌کند و در نهایت به اروپا می‌رسد. کریدور شامل خطوط کشتیرانی، شبکه‌های ریلی مدرن، خطوط لوله انرژی و زیرساخت‌های دیجیتال است و اهداف آن کاهش زمان و هزینه تجارت بین سه منطقه را کاهش داده، تنوع و تقویت زنجیره‌های تأمین و همگرایی اقتصادی بیشتر

«چکیده:

امروزه، چشم‌انداز جهانی انرژی در حال تجربه تحولی عمیق است که تحت تأثیر پویایی‌های ژئوپلیتیکی، پیشرفت‌های فناوریانه و تأکید فزاینده بر پایداری شکل گرفته است. در مرکز این تحول، توسعه پروژه‌های بین‌المللی مرتبط با زیرساخت انرژی قرار دارد که به میدان‌های اصلی رقابت برای نفوذ ژئوپلیتیکی و قدرت اقتصادی تبدیل شده‌اند. کریدور اقتصادی هند-خاورمیانه-اروپا (IMEC) نیز گواهی بر این رقابت راهبردی است و پیچیدگی‌ها و جاه‌طلبی‌های کشورهای را که در پی امنیت انرژی، توسعه اقتصادی و برتری منطقه‌ای هستند، منعکس می‌کند.

در سپتامبر ۲۰۲۳، در اجلاس G۲۰ در دهلی نو، یک ابتکار بلندپروازانه اعلام شد: ایجاد کریدور هند-خاورمیانه-اروپا (IMEC)؛ کریدوری اقتصادی با حمایت ایالات متحده. این ابتکار با هدف اتصال هند، خاورمیانه و اروپا از طریق زیرساخت‌های پیشرفته حمل‌ونقل و انرژی و تقویت همکاری در حوزه‌های تجارت، اقتصاد، انرژی و امنیت میان تمامی کشورهای شریک طراحی شده است. انتظار این است که کریدور اقتصادی IMEC مزایای اقتصادی قابل توجهی ایجاد کند و روابط ژئوپلیتیکی میان کشورهای مشارکت‌کننده را بهبود بخشد. با این حال، موفقیت پروژه به همکاری منطقه‌ای بستگی دارد که نیازمند ثبات سیاسی است. تنش‌های ژئوپلیتیکی میان قدرت‌های بزرگ می‌تواند باعث رقابت بر سر حوزه‌های نفوذ شود، به ویژه در مواجهه با ابتکاراتی مانند «جاده ابریشم جدید چین» یا BRI. علاوه بر این، هرچند پیشرفت پروژه مشروط به نرمال‌سازی کامل روابط بین رژیم صهیونیستی و عربستان سعودی نیست، اما نیازمند هماهنگی و همکاری مؤثر مستمر میان این کشورها خواهد بود. در این گزارش به بررسی اهمیت ژئوپلیتیکی

«تحلیل و ارزیابی:

۱. معرفی IMEC و اهداف آن

کریدور اقتصادی هند-خاورمیانه-اروپا (IMEC) در سپتامبر ۲۰۲۳ و در جریان اجلاس گروه ۲۰ رونمایی شد. این طرح یک ابتکار چندوجهی برای تقویت اتصال میان آسیا، خاورمیانه و اروپا است که از دو شاخه اصلی تشکیل می‌شود: محور شرقی-غربی که هند را به خلیج فارس متصل می‌کند، و محور شمالی-جنوبی که کشورهای عربی را به بنادر اروپایی پیوند می‌دهد. طراحی کریدور به گونه‌ای است که حمل‌ونقل دریایی، شبکه ریلی سریع‌السیر، خطوط لوله انرژی و زیرساخت دیجیتال را در هم می‌آمیزد تا یک مسیر کارآمد، سریع و ایمن برای تجارت جهانی فراهم آورد.

اهداف IMEC صرفاً اقتصادی نیست. این طرح در پی ایجاد الگویی تازه برای همکاری‌های منطقه‌ای و جهانی است؛ الگویی که در آن هند با ظرفیت‌های صنعتی و فناوری، خاورمیانه با منابع انرژی و سرمایه مالی، و اروپا با بازارهای بزرگ و توان نوآوری، به هم پیوند می‌خورند. چنین همگرایی‌ای می‌تواند به کاهش هزینه‌های تجارت، افزایش امنیت عرضه، و شکل‌گیری زنجیره‌های تأمین پایدارتر منجر شود.

یکی دیگر از جنبه‌های محوری راهبرد ژئوپلیتیکی IMEC، تسهیل نزدیکی میان رژیم صهیونیستی و عربستان سعودی است؛ حرکتی که پس از تلاش‌های دیپلماتیک چین در منطقه، به‌ویژه میان ایران و عربستان سعودی، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. گرم‌تر شدن روابط عربستان و رژیم صهیونیستی، که با گام‌های تدریجی به‌سوی همکاری آشکار شده است، پشتوانه‌ای برای جاه‌طلبی‌های گسترده‌تر این کریدور محسوب می‌شود. این امر شامل بهره‌گیری از توسعه زیرساخت برای پیشبرد صلح و تنوع‌بخشی اقتصادی است، به‌ویژه در چارچوب چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان که هدف آن کاهش وابستگی این کشور به نفت است.

در بحبوحه افزایش سرمایه‌گذاری‌های چین در خاورمیانه، که نمونه آن توافق‌های اقتصادی گسترده

میان کشورها است.

نقش انرژی در این طرح محوری است. IMEC نه تنها برای انتقال کالا طراحی شده، بلکه قرار است به‌عنوان یک «کریدور انرژی» عمل کند. انتقال گاز طبیعی، هیدروژن سبز و برق بخشی از این چشم‌انداز است. کشورهای خاورمیانه که هم ذخایر عظیم سوخت‌های فسیلی دارند و هم در سال‌های اخیر در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر فعال‌تر شده‌اند، پلی میان تقاضای رو به رشد انرژی در هند و نیاز اروپا به تنوع‌بخشی به منابع انرژی خود محسوب می‌شوند. در نتیجه، IMEC می‌تواند روابط سنتی تولیدکننده-مصرف‌کننده را به مشارکت‌های پایدارتر و راهبردی‌تر تبدیل کند.

از منظر ژئوپلیتیکی، IMEC پاسخی به تحولات جهانی و رقابت قدرت‌های بزرگ محسوب می‌شود. بسیاری آن را جایگزین یا مکملی برای ابتکار «کمربند و جاده چین» می‌دانند که با تأکید بر شفافیت، پایداری و منافع مشترک تعریف شده است. برای هند، این طرح ابزاری برای گسترش نفوذ راهبردی به خاورمیانه و اروپا محسوب می‌شود. برای کشورهای عربی خلیج فارس، فرصتی برای تنوع‌بخشی اقتصادی و تبدیل شدن به مراکز ترانزیت انرژی و کالا فراهم می‌آورد. برای اروپا، IMEC راهی برای کاهش وابستگی به روسیه و افزایش امنیت انرژی پس از جنگ اوکراین است. ایالات متحده و اتحادیه اروپا نیز آن را ابزاری برای تحکیم اتحادها و کاهش نفوذ رقبای ژئوپلیتیکی می‌دانند.

با وجود فرصت‌ها، چالش‌هایی همچون بی‌ثباتی منطقه‌ای، نیاز به سرمایه‌گذاری‌های سنگین و هماهنگی منافع متنوع کشورهای پابرجاست. اما در مجموع، IMEC نه تنها یک مسیر فیزیکی بلکه چارچوبیسیاسی-اقتصادی برای همکاری‌های بین‌منطقه‌ای در دوران عدم قطعیت جهانی است و می‌تواند آینده روابط انرژی، تجارت و ژئوپلیتیک را در سه قاره شکل دهد.

از افزایش اتصال و پروژه‌های نوآورانه سود خواهند برد که به روابط اقتصادی قوی‌تر و ثبات منطقه‌ای بیشتر منجر می‌شود. ایالات متحده نفوذ راهبردی خود در آسیا را تقویت کرده و مسیرهای تجاری جدیدی برای مقابله با سلطه چین ایجاد می‌کند و از یک سیستم تجارت جهانی به هم پیوسته پشتیبانی خواهد کرد. رژیم اسرائیل از مسیرهای تجاری بهتر بهره‌مند می‌شود، روابط خود را با اروپا و کشورهای خلیج تقویت می‌کند و از طریق عادی‌سازی با کشورهای عربی به امنیت و همکاری منطقه‌ای کمک خواهد کرد. به طور کلی، کریدور IMEC وعده افزایش وابستگی متقابل اقتصادی و تقویت همکاری‌های بین‌المللی را می‌دهد.

۲. پیش‌زمینه ژئوپلیتیکی و انگیزه‌ها

ظهور IMEC بدون توجه به زمینه ژئوپلیتیکی آن قابل درک نیست. این ابتکار در شرایطی مطرح شد که رقابت قدرت‌های بزرگ، تغییرات بازار انرژی و بی‌ثباتی‌های منطقه‌ای بر سیاست جهانی سایه انداخته بود. چین از طریق «کمربند و جاده» نفوذ گسترده‌ای در آسیا، آفریقا و اروپا پیدا کرده و ایالات متحده و متحدان اروپایی به دنبال ایجاد جایگزینی معتبر برای این پروژه بودند. به همین دلیل، IMEC فراتر از یک پروژه زیربنایی است:

و تغییرات بالقوه در پویایی تجارت نفت است، IMEC به عنوان یک موازنه راهبردی پدیدار می‌شود. این ابتکار در پی بازتنظیم مسیرهای سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های اقتصادی است و کشورهایی مانند عربستان سعودی و امارات متحده عربی را ترغیب می‌کند تا مشارکت‌های سرمایه‌گذاری خود را بازنگری کرده و بیشتر با منافع غرب همسو شوند. قابلیت اجرایی کریدور با توسعه‌های گسترده زیرساختی، همچون پروژه اتحاد ریل (Etihad Rail) در امارات متحده عربی^۱ برجسته می‌شود. این ابتکار با هدف تقویت اتصال لجستیکی در سراسر منطقه، از قابلیت عملیاتی و اقتصادی کریدور پشتیبانی می‌کند. روابط تجاری رو به رشد، به ویژه میان هند و امارات که شاهد رشد چشمگیری بوده است، بیش از پیش منطق اقتصادی این کریدور را تقویت می‌کند.

کریدور IMEC روابط اقتصادی و راهبردی میان کشورهای مشارکت‌کننده را تقویت کرده و همکاری جهانی را ارتقا می‌دهد. هند شاهد بهبود لجستیک و افزایش صادرات خواهد بود که به ادغام عمیق‌تر در زنجیره‌های ارزش جهانی کمک می‌کند. اتحادیه اروپا با کاهش وابستگی به کانال سوئز، هزینه‌های حمل‌ونقل را کاهش داده و تجارت با هند را تسریع می‌کند، در حالی که حضور ژئوپلیتیکی خود را در خلیج فارس تقویت کرده و از چین و روسیه فاصله می‌گیرد. کشورهای خلیج فارس

شکل ۱: مسیر پیشنهادی کریدور هند-خاورمیانه-اروپا: یک شبکه چندمنظوره انرژی، حمل و نقل و حوزه دیجیتال

Source: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/the-india-middle-east-europe-economic-corridor-connectivity-in-an-era-of-geopolitical-uncertainty/>

۱. بخشی از یک برنامه ریلی ۱۰۰ میلیارد دلاری شورای همکاری خلیج فارس

برای جابه‌جایی LNG، هیدروژن سبز، برق پاک، و داده‌های انرژی است. سه گروه از کشورها از این مسیر بهره‌مند می‌شوند:

- اروپا، که به دنبال مسیرهای متنوع برای جایگزینی واردات انرژی از روسیه است.
- هند، که برای رشد صنعتی خود به انرژی پایدار و ارزان‌تر نیاز دارد.
- کشورهای خلیج فارس، که می‌کوشند با صادرات هیدروژن و برق پاک، موقعیت خود را در اقتصاد انرژی آینده تثبیت کنند.

در این میان، انرژی تنها یک «محصول» نیست؛ بلکه «زبان مشترک همکاری اقتصادی و امنیتی» میان سه منطقه محسوب می‌شود. زیرساخت‌های انرژی، از خطوط لوله تا کابل‌های برق، از بنادر LNG تا شبکه‌های فیبر نوری، ابزارهای فیزیکی شکل‌گیری این همکاری هستند.

« بازتعریف معماری انرژی اوراسیا »

IMEC را باید پاسخی ساختاری به دو بحران جهانی دانست: بحران امنیت عرضه انرژی و بحران اقلیمی. از یک سو، جنگ اوکراین نشان داد که تکیه بر مسیرها و منابع محدود تا چه اندازه آسیب‌پذیر است. از سوی دیگر، فشار برای کاهش انتشار کربن، نیاز به مسیرهای جدید انرژی پاک را افزایش داده است. در چنین بستری، IMEC می‌تواند به «کریدور متنوع انرژی» تبدیل شود که هم حامل گاز طبیعی و LNG است و هم برق و هیدروژن سبز.

از منظر ژئوپلیتیکی، این مسیر، آسیای جنوبی را به خاورمیانه و اروپا متصل می‌کند و سه حلقه‌ی کلیدی زنجیره‌ی انرژی جهانی را به صورت فیزیکی و نهادی در کنار هم قرار می‌دهد. چنین اتصال چندسطحی، هم امنیت عرضه برای واردکنندگان بزرگ مانند اروپا و هند را تقویت می‌کند، و هم بازارهای صادراتی پایدار برای تولیدکنندگان خلیج فارس، اسرائیل و مصر فراهم می‌سازد.

به‌ویژه در بخش LNG و گاز طبیعی، این کریدور می‌تواند

این طرح بازتاب‌دهنده رقابت‌های ژئوپلیتیکی، تلاش برای تنوع‌بخشی به روابط اقتصادی، و جستجوی راه‌حل‌های پایدار برای امنیت انرژی جهانی است.

با برجسته‌سازی پروژه‌های کلیدی زیرساخت انرژی در چارچوب این کریدور، می‌توان نقش آن را به عنوان یک ابزار ژئوپلیتیکی تشخیص داد؛ ابزاری که به‌ویژه با هدف مقابله با سیاست توسعه طلبانه چین طراحی شده است. شکل‌گیری راهبردی IMEC تنها به تقویت امنیت انرژی محدود نمی‌شود، بلکه هدف آن ایجاد یک وزنه تعادل در صفحه شطرنج بزرگ ژئوپلیتیک جهانی است.

پروژه‌های زیرساخت انرژی مانند خطوط لوله، پالایشگاه‌ها و بنادر صرفاً دارایی‌های اقتصادی نیستند؛ آن‌ها ابزارهای قدرتمند راهبرد ژئوپلیتیکی‌اند. این پروژه‌ها توانایی شکل‌دهی به اتحادها، تعریف چشم‌انداز ژئوپلیتیک و تأثیرگذاری بر محاسبات راهبردی کشورها را دارند. با ایجاد مسیرهای جایگزین برای حمل و نقل نفت و گاز طبیعی از خاورمیانه به اروپا از طریق هند، IMEC در پی کاهش وابستگی اروپا و هند به گلوگاه‌های دریایی آسیب‌پذیر و مسیرهایی است که در حال حاضر تحت سلطه نفوذ چین قرار دارند. این تنوع‌بخشی در عصری که امنیت انرژی مترادف با امنیت ملی است، اهمیتی حیاتی دارد.

۳. انرژی در کریدور هند-خاورمیانه-اروپا (IMEC) : ستون همگرایی راهبردی، امنیتی و زیرساختی

« انرژی به عنوان محور راهبردی همکاری »

در شرایطی که جهان در حال گذار از عصر سوخت‌های فسیلی به سمت انرژی‌های کم‌کربن است و اروپا نیز در پی کاهش وابستگی خود به گاز روسیه است، IMEC نقشی فراتر از تجارت کالا ایفا می‌کند: این کریدور بستری برای بازتنظیم نقشه‌ی انرژی اوراسیا و ایجاد مسیرهای امن، کوتاه و چندمنظوره میان تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان انرژی است. از همان ابتدا روشن بود که انرژی قلب تپنده‌ی IMEC خواهد بود. هدف پروژه، نه فقط انتقال کالا، بلکه ایجاد بستر فیزیکی و دیجیتال

پیره، و مارسی هاب‌های بازگازسازی؛ و زیرساخت‌های اروپایی، مقاصد مصرف. این مسیر کوتاه‌تر و امن‌تر از مسیرهای عبور از تنگه هرمز تا شمال اروپا است. افزون بر آن، بخشی از LNG می‌تواند به عنوان خوراک تولید هیدروژن آبی یا سبز در خاورمیانه یا هند استفاده شود و در قالب آمونیاک به اروپا صادر گردد، که مکمل مسیر انرژی پاک در IMEC خواهد بود.

در گام بعدی، IMEC نه فقط مسیر گاز، بلکه بستر توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر است. با توجه به تابش بالا در عربستان، عمان و راجستان هند، پروژه‌های خورشیدی و بادی عظیمی در دست طراحی است که تولید برق و هیدروژن سبز را هدف گرفته‌اند. هیدروژن سبز می‌تواند از طریق خطوط لوله‌ای جدید، یا در قالب آمونیاک از بنادر خلیج فارس و هند به بنادر مدیترانه منتقل شود. اروپا، که هدف خود را استفاده از ۲۰ میلیون تن هیدروژن پاک تا ۲۰۳۰ تعیین کرده، نیازمند چنین مسیرهایی است.

در سطح برق، اتصال شبکه‌ها با کابل‌های HVDC زیرآبی میان خلیج فارس، مصر و جنوب اروپا، تعادل بار و

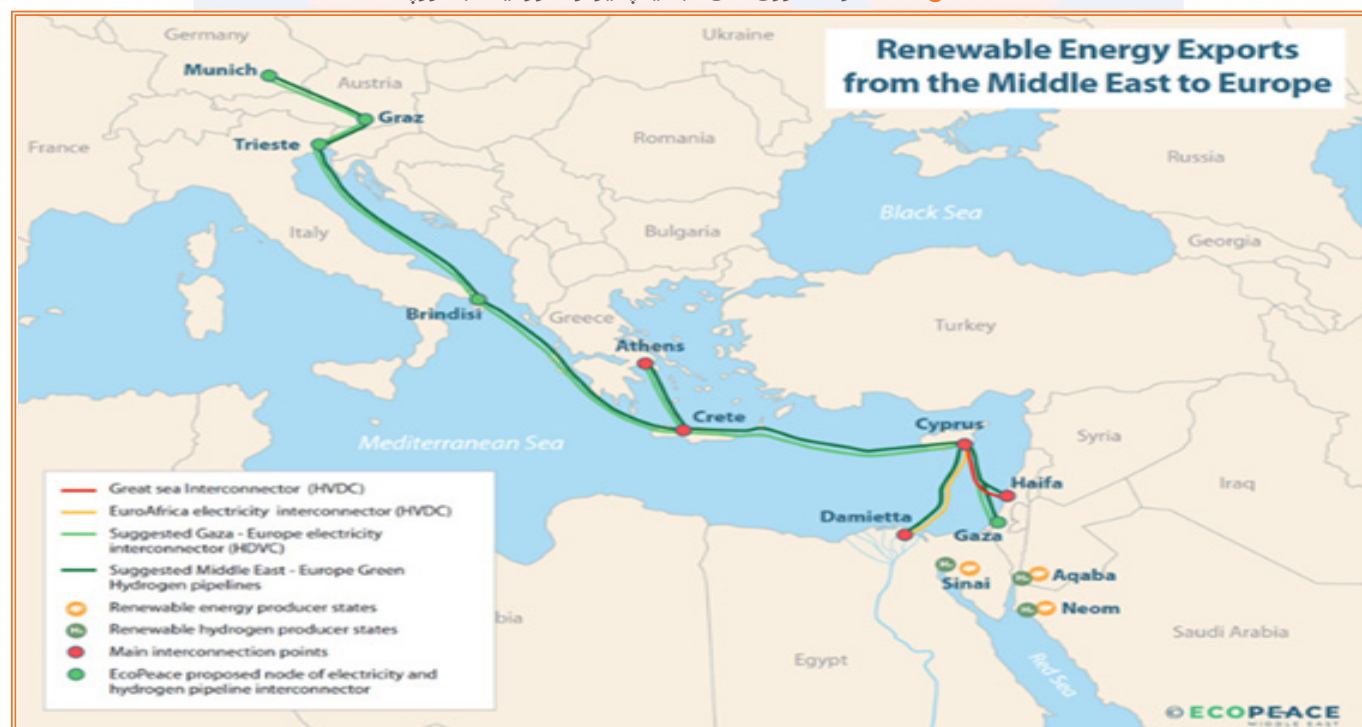
مسیرهای انتقال را کوتاه و هزینه‌ها را کاهش دهد. به جای انتقال LNG از خلیج فارس از طریق کانال سوئز یا دور زدن آفریقا، مسیر زمینی و دریایی از بنادر خلیج فارس به مدیترانه و سپس اروپا، می‌تواند زمان انتقال را تا ۴۰٪ کاهش دهد. چنین ظرفیتی، در بلندمدت بر قیمت نهایی گاز وارداتی در اروپا نیز اثرگذار خواهد بود.

«IMEC و نقش آن در زنجیره جهانی LNG»

از دیدگاه حوزه انرژی، LNG نقطه تلاقی منافع هند، اروپا و خاورمیانه است. اروپا پس از ۲۰۲۲ به سرعت به واردکننده عمده LNG تبدیل شد، در حالی که هند در حال تبدیل شدن به یکی از بزرگ‌ترین بازارهای مصرف LNG در آسیاست. کشورهای خلیج فارس - به ویژه قطر، عربستان و امارات - در تلاش‌اند تا نقش محوری خود را در عرضه جهانی LNG تثبیت کنند.

IMEC می‌تواند حلقه اتصال این سه بازار باشد. بنادر خلیج فارس مانند فجیره و راس‌لافان می‌توانند مراکز مایع‌سازی و صادرات باشند؛ بنادر مدیترانه‌ای مانند حیفا،

شکل ۲: صادرات انرژی‌های تجدیدپذیر از خاورمیانه به اروپا

Source: <https://ecopeaceme.org/2025/07/16/our-new-path-to-sustainability-the-imec-peace-triangle>

و کاهش آسیب‌پذیری در برابر فشارهای ژئوپلیتیکی، دستاوردی حیاتی است. هم‌زمان، همکاری میان هند، اسرائیل و کشورهای عربی در قالب یک پروژه انرژی مشترک، نشانه‌ای از گذار از رقابت به همکاری اقتصادی در خاورمیانه است. این همکاری می‌تواند پیامدهایی بلندمدت برای ثبات منطقه و شکل‌گیری نظم اقتصادی جدید مبتنی بر انرژی و فناوری داشته باشد.

« فناوری، دیجیتال‌سازی و مدیریت شبکه

یکی از ابعاد کمتر دیده‌شده IMEC، پیوند انرژی با فناوری دیجیتال است. در کنار خطوط انرژی، کابل‌های فیبر نوری و مراکز داده نیز طراحی شده‌اند تا داده‌های انرژی را بلادرنگ منتقل و شبکه‌ها را هوشمند کنند. استفاده از فناوری‌های هوش مصنوعی برای مدیریت تقاضا، ذخیره‌سازی و توزیع انرژی در این شبکه، بهره‌وری سیستم را افزایش می‌دهد و انتشار کربن را کاهش می‌دهد. با این حال، این دیجیتال‌سازی شدن مستلزم تدوین استانداردهای مشترک امنیت سایبری است تا از حملات یا اختلالات در شبکه جلوگیری شود.

در عین حال، اجرای موفق IMEC نیازمند یک چارچوب نهادی منسجم است. ایجاد دبیرخانه هماهنگی انرژی و زیرساخت میان کشورهای عضو، طراحی قراردادهای خرید بلندمدت (offtake agreements) و ابزارهای پوشش ریسک، برای جذب سرمایه‌گذاران خصوصی ضروری است. در گام نخست، پروژه‌های با بازده سریع مانند اتصال برق و شبکه فیبر نوری باید در اولویت قرار گیرند، سپس توسعه زیرساخت‌های پرهزینه‌تر مانند خطوط لوله هیدروژن و تأسیسات ذخیره‌سازی LNG آغاز شود.

کریدور IMEC، در صورت تحقق کامل، می‌تواند به یکی از ستون‌های نوین نظم انرژی قرن بیست‌ویکم تبدیل شود: نظامی که در آن امنیت انرژی، پایداری زیست‌محیطی و همکاری فناوری به جای رقابت منابع می‌نشیند.

این کریدور با ترکیب انرژی سنتی (LNG و گاز) و حامل‌های نو (هیدروژن، برق پاک)، به همراه زیرساخت‌های دیجیتال و حمل‌ونقل، الگویی از همگرایی چندوجهی

صادرات برق پاک را تسهیل می‌کند. این خطوط، امکان انتقال مستقیم برق خورشیدی از شبه‌جزیره عربستان یا صحرای هند به اروپا را فراهم می‌کنند و می‌توانند بخشی از نوسانات فصلی تولید انرژی تجدیدپذیر را جبران کنند.

« زیرساخت‌های فیزیکی: از بنادر تا خطوط اتصال اروپا

IMEC متکی بر دو محور فیزیکی است:

- مسیرهای زمینی شامل خطوط لوله و شبکه ریلی از هند تا اسرائیل و سپس به اروپا. این مسیرها برای انتقال گاز، برق و حتی هیدروژن به صورت فشرده طراحی می‌شوند.

- مسیرهای دریایی از خلیج فارس به مدیترانه که از طریق بنادر حیفا، پیره، مارسی و تریسته به شبکه اروپایی TEN-T متصل می‌شوند.

بندر حیفا (Haifa) به عنوان نقطه‌ی کلیدی اتصال آسیای جنوبی و مدیترانه، ظرفیت تبدیل شدن به «هاب انرژی شرق مدیترانه» را دارد. از سوی دیگر، مارسی و پیره، دروازه‌های جنوبی شبکه انتقال برق و گاز اروپا هستند. ترکیب این مسیرها با زیرساخت TEN-T، یعنی یکپارچه‌سازی شبکه‌های حمل‌ونقل، انرژی و دیجیتال اروپا و خاورمیانه.

« اثرات اقتصادی و مزیت‌های رقابتی

IMEC می‌تواند به صورت مستقیم بر کاهش هزینه انرژی، افزایش امنیت عرضه و ایجاد اشتغال اثر بگذارد. برآوردهای اولیه نشان می‌دهد که اتصال زمینی و دریایی انرژی میان هند و اروپا می‌تواند زمان ترانزیت انرژی تا ۴۵٪ و هزینه حمل تا ۳۰٪ کاهش دهد. از منظر توسعه منطقه‌ای، کشورهای خاورمیانه، به‌ویژه عربستان و امارات، فرصت دارند تا از صادرکننده‌ی مواد خام انرژی به ارائه‌دهنده‌ی خدمات انرژی پاک و فناوری‌های زیرساختی تبدیل شوند. برای هند، این کریدور به معنای تثبیت موقعیت آن به عنوان مصرف‌کننده و ترانزیت‌کننده‌ی کلیدی است. برای اروپا نیز، تنوع عرضه

« نیاز به سرمایه‌گذاری عظیم و مشارکت بخش خصوصی »

اجرای پروژه‌های بزرگ زیرساختی مانند IMEC نیازمند سرمایه‌گذاری‌های کلان است. تأمین منابع مالی برای ساخت و توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز، از جمله خطوط لوله، شبکه‌های برق و حمل‌ونقل، نیازمند مشارکت بخش خصوصی و بین‌المللی است. این مشارکت‌ها می‌توانند از طریق سرمایه‌گذاری‌های مستقیم، مشارکت‌های عمومی-خصوصی و تأمین مالی از سوی نهادهای بین‌المللی صورت پذیرد. بدون تأمین منابع مالی کافی، تحقق اهداف پروژه با مشکل مواجه خواهد شد.

« رقابت با پروژه‌های دیگر مانند BRI چین و تأثیر آن بر نفوذ منطقه‌ای »

پروژه‌های بزرگ دیگری مانند ابتکار کمربند و جاده (BRI) چین نیز در حال توسعه هستند که می‌توانند با IMEC رقابت کنند. این رقابت‌ها می‌تواند بر نفوذ منطقه‌ای کشورهای مشارکت‌کننده در IMEC تأثیر بگذارد و موجب تضعیف همکاری‌های منطقه‌ای شود. به‌علاوه، کشورهای مختلف ممکن است به دلیل وابستگی‌های اقتصادی و سیاسی به پروژه‌های دیگر، تمایل کمتری به مشارکت در IMEC داشته باشند.

« مسائل فنی و استانداردسازی خطوط لوله و شبکه‌های انرژی »

اجرای پروژه‌های زیرساختی بزرگ نیازمند هماهنگی فنی و استانداردسازی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی است. تفاوت‌های فنی در طراحی، ساخت و بهره‌برداری از خطوط لوله، شبکه‌های برق و سیستم‌های حمل‌ونقل می‌تواند موجب مشکلاتی در یکپارچگی و کارایی سیستم‌ها شود. علاوه بر این، مسائل مرتبط با محیط‌زیست، ایمنی و تأثیرات اجتماعی پروژه‌ها نیز باید مورد توجه قرار گیرد تا از بروز مشکلات در مراحل اجرایی جلوگیری شود. بنابراین، کارآمدی کریدور IMEC در دستیابی به اهدافش

میان هند، خاورمیانه و اروپا ارائه می‌دهد. پایداری موفقیت این پروژه اما وابسته به حکمرانی شفاف، جذب سرمایه‌گذاری خصوصی، و توازن سیاسی میان بازیگران منطقه‌ای است. اگر این پیش‌شرط‌ها مهیا شوند، IMEC نه‌تنها مسیر انرژی بلکه مسیر همگرایی اقتصادی و ژئوپلیتیکی آینده‌ی اوراسیا خواهد بود.

۴. چالش‌ها و موانع پیش‌روی کریدور هند-خاورمیانه-اروپا (IMEC)

کریدور هند-خاورمیانه-اروپا (IMEC) به‌عنوان یک پروژه راهبردی با هدف تقویت همکاری‌های اقتصادی، انرژی و زیرساختی میان هند، کشورهای حوزه خلیج فارس و اروپا، با چالش‌ها و موانع متعددی روبه‌رو است که تحقق اهداف آن را با دشواری مواجه می‌سازد. این چالش‌ها در چهار حوزه اصلی سیاسی-امنیتی، مالی-سرمایه‌گذاری، رقابتی و فنی قابل دسته‌بندی هستند.

« چالش‌های سیاسی و امنیتی »

یکی از بزرگ‌ترین موانع پیش‌روی IMEC، عدم ثبات سیاسی و امنیتی در برخی از کشورهای مسیر این کریدور است. جنگ‌ها، اختلافات منطقه‌ای و تنش‌های موجود میان کشورهای مختلف می‌تواند بر روند اجرایی پروژه تأثیر منفی بگذارد. به‌عنوان مثال، تنش‌های میان ایران و کشورهای عربی، اختلافات ارضی در منطقه و تهدیدات امنیتی می‌تواند بر امنیت مسیرهای ترانزیتی و زیرساخت‌های مرتبط تأثیر بگذارد.

علاوه بر این، حمایت‌های سیاسی از سوی کشورهای مختلف برای این پروژه ضروری است تا بتوان به‌صورت هماهنگ و مؤثر به اهداف تعیین‌شده دست یافت.

باشند و در برابر زیاده‌خواهی احتمالی هر قدرت منفردی مصون بمانند.

با این حال، موفقیت این کریدور به عوامل گوناگونی بستگی دارد، از جمله همکاری ژئوپلیتیکی، مقرون به صرفه بودن، و ادغام زیرساخت‌های موجود همچون «کریدور بین‌المللی حمل‌ونقل شمال-جنوب». در روند توسعه IMEC، انتخاب هوشمندانه بنادر کلیدی و ایجاد پیوند مؤثر میان شبکه‌های ریلی کشورهای عضو، برای تمایز این کریدور از ابتکاراتی چون BRI ضروری است و می‌تواند موقعیت آن را به‌عنوان یکی از طرح‌های تحول‌آفرین در عرصه انرژی و ژئوپلیتیک جهانی تقویت کند.

این پروژه مجموعه‌ای از منافع اقتصادی بالقوه را در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی به‌ویژه از طریق کاهش هزینه و افزایش سرعت حمل‌محموله ارائه می‌دهد. اما برای تحقق چنین اهدافی، باید چالش‌های سیاسی بالقوه پیرامون این پروژه مورد رسیدگی قرار گیرند.

«جمع‌بندی:

کریدور هند-خاورمیانه-اروپا در حال شکل‌گیری است تا به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین طرح‌های راهبردی قرن بیست‌ویکم، نقشه انرژی و ترانزیت جهانی را بازتعریف کند. در قلب این پروژه، انتقال و تنوع‌بخشی انرژی قرار دارد: از خطوط لوله گاز و هیدروژن گرفته تا زیرساخت‌های برق، بندرها و مسیرهای ریلی که می‌توانند آسیای جنوبی را به بازارهای مصرفی اروپا پیوند دهند. این مسیر، نه‌تنها ظرفیت جایگزینی بخشی از جریان انرژی روسیه به اروپا را دارد، بلکه با اتصال خلیج فارس و شرق مدیترانه به شبکه‌قاره هند، به یک مسیر مکمل برای حمل LNG، نفت خام، و حامل‌های نوین انرژی مانند آمونیاک و هیدروژن تبدیل می‌شود. در سطح راهبردی، IMEC در پی آن است که با کاهش وابستگی اروپا به مسیرهای شمالی و افزایش نقش کشورهای عربی در زنجیره تأمین انرژی، امنیت عرضه انرژی را در بلندمدت تقویت کند و زمینه‌ساز گذار به اقتصاد کم‌کربن در هر سه منطقه

تا حد زیادی به جذب سرمایه‌گذاری‌های قابل‌توجه از سوی شرکای کلیدی بستگی دارد. در حالی که این ابتکار از دل عدم قطعیت‌های سیاسی عبور می‌کند، انتظار می‌رود سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی به‌تدریج تحقق یابند و توسعه و تأثیرگذاری این کریدور را تقویت کنند. در حال حاضر، IMEC به دلیل ادامه درگیری میان اسرائیل و حماس متوقف شده است. سرریز شدن جنگ اسرائیل-حماس به منطقه گسترده‌تر، یک واقعیت تلخ برای این پروژه به شمار می‌آید.^۱ بر اساس گزارش «ابتکار پژوهش تجارت جهانی»، این درگیری می‌تواند باعث تأخیر در اجرای IMEC و همچنین صلح احتمالی میان اسرائیل و عربستان سعودی شود این مسئله همین حالا نیز بر روابط اقتصادی و سیاسی اسرائیل با خاورمیانه سایه انداخته است. کشورهای مشارکت‌کننده نتوانسته‌اند هیچ برنامه اقدام قدرتمندی را به تصویب برسانند.

در میان کشورهای خاورمیانه نگرانی‌هایی پیرامون IMEC وجود دارد، چرا که ممکن است این کریدور برخی موقعیت‌های راهبردی آن‌ها را دور بزند. افزودن برخی کشورهای جغرافیایی کلیدی مانند عراق، عمان و ترکیه می‌توانست به متنوع‌تر شدن پروژه کمک کرده و آن‌ها را به‌عنوان بنادر ترانزیتی وارد بازی کند. مصر، IMEC را رقیبی بالقوه برای کانال سوئز سودآورش می‌بیند، در حالی که ترکیه یک خط ریلی از طریق بصره و عراق را نه‌تنها عملی بلکه مفید در تقویت نقش خود به‌عنوان پل ارتباطی آسیا و اروپا قلمداد می‌کند.

در آینده، کشورهای آسیای مرکزی که به‌طور سنتی تحت نفوذ روسیه بوده‌اند و پیوندشان به چین روزبه‌روز از طریق ابتکار کمربند و جاده بیشتر می‌شود، می‌توانند از IMEC به‌عنوان یک موازنه ژئوپلیتیکی استفاده کنند. با مشارکت در این کریدور، کشورهایی چون قزاقستان، ترکمنستان و آذربایجان قادر خواهند بود مشارکت‌های اقتصادی خود را متنوع کرده و وابستگی‌شان به چین در زمینه تجارت و توسعه زیرساخت‌ها را کاهش دهند. این تنوع‌بخشی به آن‌ها اجازه می‌دهد در سیاست خارجی و راهبردهای اقتصادی خود خودمختاری بیشتری داشته

۱. شایان توجه است که گزارش، از منابعی بهره برده است که تاریخ انتشار آنها، مربوط به پیش از رخدادهای آتی منجر به صلح در منطقه بوده است.

برای نفوذ از طریق پروژه‌های زیرساختی انرژی را در خود تجسم می‌بخشد. با بررسی روند توسعه و پیامدهای راهبردی IMEC آشکار می‌شود که در چشم‌انداز ژئوپلیتیکی معاصر انرژی، زیرساخت‌ها هم به‌عنوان مسیر انتقال منابع و هم به‌عنوان ابزار دیپلماسی ایفای نقش می‌کنند.

با وجود چالش‌ها، این کریدور پیوند پیچیده میان انرژی و ژئوپلیتیک را نشان می‌دهد و بر این نکته تأکید دارد که کشورها چگونه از توسعه زیرساخت‌ها برای تقویت موقعیت راهبردی خود در صحنه جهانی بهره می‌گیرند.

|| منابع:

- 1- IMEC – A Corridor for Peace and Regional Stability, www.besacenter.org, May 13, 2025
- 2- The India - Middle East – Europe Economic Corridor: A Catalyst for Regional Integration and Global Prosperity, www.kas.de, June 2025
- 3- India-Middle East-Europe, Economic Corridor (IMEC), www.ris.org.in, March 2025
- 4- Integrating the EU's hinterland through IMEC, www.orfonline.org, Aug 26, 2025
- 5- It is Europe's time to shine on IMEC, www.atlanticcouncil.org, May 29, 2025
- 6- Our New Path to Sustainability: The IMEC Peace Triangle, www.ecopeaceme.org, July 16, 2025
- 7- India-Middle East-Europe Economic Corridor: A Strategic Energy Alternative, www.erl.scholasticahq.com, March 16, 2025
- 8- The India-Middle East-Europe Economic Corridor Connectivity in an era of geopolitical uncertainty, www.atlanticcouncil.org, August 27, 2025
- 9- What's needed to unlock the power and promise of IMEC, www.atlanticcouncil.org, August 22, 2025

مشارکت‌کننده شود. در بُعد ژئوپلیتیک، IMEC بازتابی از جابه‌جایی قدرت در نظام بین‌الملل است. این طرح، پاسخی مستقیم به وابستگی تاریخی اروپا به روسیه و به‌طور غیرمستقیم، به سلطه چین بر مسیرهای تجاری شرق-غرب از طریق «کمربند و جاده» است. در واقع، با محوریت هند و حمایت ایالات متحده، اروپا و بازیگران میانه‌رو خاورمیانه، IMEC درصدد ایجاد یک بلوک ژئواکونومیک جدید است که توازن نفوذ را از مسیرهای آسیای مرکزی و روسیه به محور خلیج فارس و مدیترانه تغییر دهد. از این منظر، انرژی تنها کالایی برای مبادله نیست، بلکه ابزار بازآرایی قدرت و بازتعریف وابستگی متقابل میان جنوب و شمال جهانی است.

با وجود چشم‌انداز بلندمدت و پتانسیل اقتصادی چشمگیر، IMEC با مجموعه‌ای از چالش‌های پیچیده روبه‌رو است. نخست، بی‌ثباتی ژئوپلیتیکی در خاورمیانه - به‌ویژه تنش‌های ایران، اسرائیل و مناقشه غزه - تهدیدی مستقیم برای امنیت فیزیکی زیرساخت‌های انرژی و مسیرهای ترانزیتی است. دوم، هماهنگی نهادی و مالی میان شرکای متعدد، از هند و عربستان گرفته تا اتحادیه اروپا، مستلزم چارچوب حکمرانی و تأمین مالی منسجم‌تری است که هنوز به‌طور کامل شکل نگرفته است. از سوی دیگر، رقابت راهبردی با چین و مسیرهای جایگزین نظیر «کریدور شمال-جنوب» می‌تواند جریان سرمایه و اولویت‌های سیاسی را دچار نوسان کند. افزون بر آن، دستیابی به اهداف اقلیمی در چارچوب پروژه مستلزم سرمایه‌گذاری عظیم در انرژی‌های پاک و فناوری‌های سبز است که تحقق آن بدون حمایت مؤثر بخش خصوصی و نهادهای چندجانبه دشوار خواهد بود. در نهایت، موفقیت IMEC به میزان توانایی کشورهای مشارکت‌کننده در تبدیل این طرح از یک «نقشه ژئوپلیتیک» به یک زنجیره ارزش پایدار انرژی و تجارت بستگی دارد؛ زنجیره‌ای که اگر درست مدیریت شود، می‌تواند یکی از ستون‌های اصلی نظم اقتصادی جدید اوراسیا باشد.

کریدور IMEC نشان‌دهنده تلاقی بلندپروازی‌های ژئوپلیتیکی و عمل‌گرایی اقتصادی است و رقابت مداوم

ذخیره‌سازی زیرزمینی گازها در مسیر کاهش کربن؛ تحلیل فنی و مقایسه تطبیقی بین هیدروژن، گاز طبیعی و دی‌اکسید کربن

اعظم محسن‌پاوری
فریبا ریاچی

« مبانی ذخیره‌سازی

« مقدمه

ذخیره‌سازی زیرزمینی گازها از دهه‌ها پیش در صنعت نفت و گاز رایج بوده است. با ظهور نیازهای جدید در حوزه انرژی پاک، این فناوری‌ها به سمت ذخیره‌سازی هیدروژن و دی‌اکسید کربن نیز توسعه یافته‌اند (Heinemann et al., ۲۰۲۴). با این حال هر گاز رفتار متفاوتی در ساختارهای زیر زمینی بسته به ویژگی‌هایی مثل وزن مولکولی، چگالی، قابلیت حل شدن در آب، و میزان نشت‌پذیری دارد.

مشخصات سه گاز مورد بررسی در این پژوهش به شرح زیر است:

- **هیدروژن:** بسیار سبک و فرّار است. به راحتی از سنگ‌ها عبور می‌کند و احتمال نشت بالایی دارد. اما چون در آب کم حل می‌شود، کمتر با سنگ‌های اطراف واکنش می‌دهد.

- **گاز طبیعی (متان):** نسبت به هیدروژن سنگین‌تر و پایدارتر است. نشت‌پذیری کمتری دارد و راحت‌تر در ساختارهای زیرزمینی نگهداری می‌شود.

- **دی‌اکسید کربن:** معمولاً به صورت مایع فوق بحرانی ذخیره می‌شود (نه گاز). در این حالت، چگالی بالا و نشت‌پذیری کم دارد، که آن را برای ذخیره‌سازی دائمی مناسب می‌کند.

ذخیره‌سازی زیرزمینی گازها، به‌ویژه در ساختارهای زمین‌شناسی، از دهه‌ها پیش در صنعت نفت و گاز رایج بوده است و به عنوان یکی از ابزارهای کلیدی برای مدیریت انرژی، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و افزایش انعطاف‌پذیری سیستم‌های انرژی مطرح شده است. با ظهور انرژی‌های تجدیدپذیر و نیاز به انعطاف‌پذیری در عرضه و تقاضا، این فناوری‌ها به سمت ذخیره‌سازی هیدروژن و دی‌اکسید کربن نیز توسعه یافته‌اند. با رشد تقاضا برای انرژی‌های تجدیدپذیر و نوسانات تولید آن‌ها، نیاز به زیرساخت‌هایی برای ذخیره‌سازی انرژی در مقیاس بزرگ بیش از پیش احساس می‌شود (Heinemann et al., ۲۰۲۴). هیدروژن به عنوان حامل انرژی پاک می‌تواند در بخش‌های حمل‌ونقل، صنعت و تولید برق مورد استفاده قرار گیرد اما ذخیره‌سازی آن به دلیل ویژگی‌های فیزیکی خاص، چالش‌برانگیز است (Caglayan et al., ۲۰۲۰). هر چند گاز طبیعی، هنوز نقش مهمی در تأمین انرژی دارد و زیرساخت‌های گسترده‌ای برای ذخیره‌سازی آن وجود دارد لیکن، دی‌اکسید کربن نیز به عنوان گاز گلخانه‌ای، باید به صورت دائمی در ساختارهای زمین‌شناسی ذخیره شود تا از ورود آن به جو زمین جلوگیری شود (IEA, ۲۰۲۳).

این گزارش، با تمرکز بر تحلیل فنی و زمین‌شناسی این سه گاز به بررسی ساختارهای مناسب برای ذخیره‌سازی، ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی گازها و چالش‌های مشترک می‌پردازد و هدف آن ارائه چارچوبی برای تصمیم‌گیری بهینه در انتخاب نوع گاز و ساختار ذخیره‌سازی با توجه به اهداف کاهش کربن، هزینه، ایمنی و پایداری است.

گازها پرداخته‌اند.

یافته‌های کلیدی این مطالعات را می‌توان به شرح زیر دسته‌بندی نمود:

● **دی اکسید کربن:** بیشترین ظرفیت ذخیره‌سازی در آبخوان‌های عمیق و مخازن تخلیه‌شده نفت و گاز وجود دارد. این ساختارها امکان تثبیت شیمیایی CO را نیز فراهم می‌کنند (IEA, ۲۰۲۳).

● **هیدروژن:** مناسب‌ترین ساختارها حفره‌های نمکی هستند، به دلیل نشت‌ناپذیری بالا و امکان برداشت سریع. با این حال، ظرفیت آن‌ها محدود و پراکندگی جغرافیایی‌شان نامتوازن است (Caglayan et al, ۲۰۲۰).

● **گاز طبیعی:** زیرساخت‌های گسترده و تجربه عملیاتی بالا در مخازن تخلیه‌شده و حفره‌های نمکی در اروپا و آمریکا وجود دارد.

در مقابل، دی‌اکسید کربن معمولاً در ساختارهایی مانند آبخوان‌های عمیق ذخیره می‌شوند که با دو گاز دیگر هم‌پوشانی ندارند. این تفاوت می‌تواند در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های مدیریت مخازن و سازندهای زمین‌شناسی نقش مهمی ایفا کنند.

« ظرفیت‌های نسبی ساختارهای زمین‌شناسی برای هر گاز »

در جداول ۱ و مزایا و چالش‌های ذخیره‌سازی هر سه گاز در سازندهای نمکی، سنگی، سفره‌های آب‌های زیر زمینی و میادین تخلیه شده هیدروکربنی ارائه شده است.

به علاوه، انواع سازندهای زمین‌شناسی برای ذخیره‌سازی گازها وجود دارند که در این گزارش، چهار سازند حفره های نمکی، غارهای سنگی، آبخوان‌های عمیق و مخازن تخلیه شده نفت و گاز مورد بررسی قرار گرفته اند. بر اساس ترمودینامیک گازها، زمین‌شناسی مخازن، و مدیریت ریسک و ایمنی نقش گازها در مخازن در یکی از سه حوزه زیر می‌تواند بررسی شود:

● **ترمودینامیک گازها:** رفتار گازها در فشار و دمای بالا به‌ویژه در حالت فوق بحرانی برای CO، تعیین‌کننده نوع ساختار مناسب برای ذخیره‌سازی است (IEA, ۲۰۲۳).

● **زمین‌شناسی مخازن:** ویژگی‌های سنگ‌های متخلخل، پوش سنگ‌ها، و ساختارهای نمکی نقش کلیدی در ایمنی و پایداری ذخیره‌سازی دارند (Oxford Energy, ۲۰۲۴).

● **مدیریت ریسک و ایمنی:** پایش نشت، واکنش‌های شیمیایی و پایداری بلندمدت از الزامات فنی و زیست‌محیطی ذخیره‌سازی هستند (Caglayan et al, ۲۰۲۰).

مطالعات پیشین نشان داده‌اند که CO بیشترین ظرفیت ذخیره‌سازی را در آبخوان‌های عمیق و مخازن تخلیه‌شده نفت و گاز دارد (IEA, ۲۰۲۳) در حالی که هیدروژن مناسب‌ترین ساختارها را در حفره‌های نمکی دارد اما ظرفیت آن محدود است (Caglayan et al, ۲۰۲۰). همچنین، برخی نظریه‌ها به رقابت بین گازها برای استفاده از ساختارهای مشابه اشاره دارند. به طور مثال، هیدروژن و گاز طبیعی ممکن است برای حفره‌های نمکی رقابت کنند. این رقابت می‌تواند منجر به افزایش هزینه پیچیدگی‌های فنی، و نیاز به سیاست‌گذاری هماهنگ شود (Heinemann et al, ۲۰۲۴). از منظر زیست‌محیطی نیز، هزینه ساخت، پایش و نگهداری مخازن باید با مزایای کاهش انتشار، امنیت انرژی و پایداری بلندمدت مقایسه شود. ضمن آنکه ریسک‌های زیست‌محیطی مانند نشت CO یا آلودگی آب‌های زیرزمینی باید مد نظر قرار داده شوند (IEA, ۲۰۲۳).

مطالعات متعددی در اروپا، آمریکا و چین به بررسی ظرفیت ساختارهای زمین‌شناسی برای ذخیره‌سازی

« نتایج کاربردی این پژوهش برای ایران »

این پژوهش نشان می‌دهد که ذخیره‌سازی زیرزمینی گازها یک راهکار کلیدی برای تحقق اهداف کاهش کربن و امنیت انرژی است. هر گاز ویژگی‌های خاصی دارد که بر انتخاب ساختار مناسب، هزینه، ایمنی و پایداری تأثیر می‌گذارد. هیدروژن به ساختارهایی با نشت‌پذیری بسیار پایین نیاز دارد و هزینه ذخیره‌سازی آن زیاد است. گاز طبیعی از زیرساخت‌های موجود بهره‌مند است و ذخیره‌سازی آن مقرون به صرفه‌تر است. به علاوه، دی‌اکسید کربن برای ذخیره دائمی مناسب است و در شرایط فعلی نسبت به هیدروژن و متان برتری دارد. غارهای نمکی به دلیل نفوذناپذیری بالا و قابلیت تزریق

جدول ۱: مزایای ذخیره‌سازی گازها بر حسب سازندهای زیرپست

نوع گاز	میدان تخلیه‌شده هیدروکربنی	سفره‌های آب عمیق	غارهای سنگی	غارهای نمکی
هیدروژن (H_2)	ظرفیت ذخیره‌سازی بالا، استفاده از گاز طبیعی به عنوان گاز پایه باعث تسریع توسعه	مناسب برای ذخیره‌سازی بلندمدت و ایستا	امکان استفاده از زیرساخت‌های موجود	نفوذناپذیری، قابلیت تزریق و برداشت سریع
متان (CH_4)	ظرفیت اثبات شده برای نگهداری، ایمنی بالا، زمین‌شناسی شناخته شده، زیرساخت موجود، حجم ذخیره زیاد، شرایط فشار و عمق مطلوب	انعطاف‌پذیری در استفاده از منابع به دلیل امکان تغییر کاربری از سازندهای آبدار	فناوری و روش‌های عملیاتی تثبیت شده، گزینه مناسب در نبود غارهای نمکی یا مخازن تخلیه شده	نیاز کمتر به گاز پایه، خاصیت خودآب‌بندی ^۱ ، امنیت بالا، مناسب برای چرخه‌های پرتکرار
دی‌اکسید کربن (CO_2)	ظرفیت و سازوکارهای آب‌بندی اثبات شده از ذخیره‌سازی قبلی هیدروکربن‌ها	ظرفیت ذخیره‌سازی بالا، در دسترس بودن گسترده، کاهش ریسک نشت به دلیل حل شدن در آب شور و احتمال تبدیل به مواد معدنی	فناوری تثبیت شده برای ذخیره‌سازی گاز	نفوذناپذیری و جلوگیری مؤثر از نشت

۱. Self-sealing در مخازن نفتی، خودآب‌بندی یا خودبسته‌شوندگی است. این اصطلاح به خاصیتی اشاره دارد که در آن، ماده‌ای به طور طبیعی یا با کمک فناوری خاص، پس از ایجاد سوراخ یا آسیب، خود به خود مسدود شده و از نشت مایعات جلوگیری می‌کند. در مخازن نفتی، این ویژگی می‌تواند برای جلوگیری از نشت نفت و آلودگی محیط زیست بسیار مفید باشد.

و برداشت سریع، گزینه‌ای مناسب برای ذخیره‌سازی هیدروژن و متان هستند. با این حال، تشکیل هیدرات در ذخیره‌سازی هیدروژن می‌تواند باعث انسداد شود و نیاز به ایمنی بالا و تقویت زیرساخت‌ها دارد. همچنین فرآیند شست‌وشوی این غارها پرهزینه و زمان‌بر است. بنابراین، توجه به مشخصات و ظرفیت‌های ذخیره‌سازی سازندهای زمین‌شناسی به منظور مدیریت ذخیره‌سازی امری اساسی است و باید ملاحظات در خصوص هر یک صورت گیرد. غارهای سنگی از نظر زیرساختی قابل استفاده‌اند، اما به دلیل نفوذپذیری بالا، به تقویت جدی نیاز دارند. در مورد ذخیره‌سازی دی‌اکسیدکربن نیز خطر

جدول ۲: چالش‌های ذخیره‌سازی گازها بر حسب سازندهای زیربُط

نوع گاز	میدان تخلیه‌شده هیدروکربنی	سفره‌های آب عمیق	غارهای سنگی	غارهای نمکی
هیدروژن (H_2)	نیاز به آب‌بندی و پایش بیشتر برای جلوگیری از نشت، احتمال آلودگی با هیدروکربن‌های باقی‌مانده	نیاز بالا به گاز بالشتکی یا پایه ^۱ ، نیاز به مهندسی دقیق برای جلوگیری از مهاجرت هیدروژن	احتمال نشت زیاد به دلیل نفوذپذیری بالا، نیاز به تقویت برای کاهش نشت، انعطاف‌پذیری محدود به دلیل نرخ تزریق و برداشت پایین	خطر تشکیل هیدرات (انسداد)، دشواری در استخراج کامل گاز پایه هنگام تغییر کاربری از گاز طبیعی، نیاز به ایمنی بیشتر به دلیل نبود ساختار متخلخل
متان (CH_4)	نیاز بیشتر به گاز پایه	نیاز زیاد به گاز بالشتکی یا پایه، نگرانی‌های زیست‌محیطی، انعطاف‌پذیری عملیاتی محدود	هزینه ساخت بالا، عملکرد عملیاتی کندتر	فرآیند شست‌وشوی پرهزینه و زمان‌بر
دی‌اکسید کربن (CO_2)	تعامل با هیدروکربن‌های باقی‌مانده ممکن است دینامیک ذخیره‌سازی را پیچیده کند	نیاز به ارزیابی و پایش گسترده برای تضمین نگهداری، پیچیده‌تر و پرهزینه‌تر از مخازن تخلیه‌شده	ظرفیت محدود، خطر ناپایداری، حل شدن و نشت در برخی سنگ‌ها به دلیل خاصیت اسیدی CO_2 ، امنیت نگهداری محدود، هزینه توسعه و نگهداری بالا	حجم ذخیره محدود، طراحی‌شده برای چرخه‌های پرتکرار، خوردگی تجهیزات

۱. Gas: گاز بالشتکی که به عنوان گاز پایه نیز شناخته می‌شود، و منظور حجمی از گاز است که به طور دائم در یک تأسیسات ذخیره‌سازی گاز زیرزمینی ذخیره می‌شود. هدف اصلی آن حفظ فشار کافی مخزن و نرخ تحویل‌پذیری در طول فصل برداشت است. این امر تضمین می‌کند که گاز می‌تواند در صورت نیاز به طور مؤثر تزریق و از تأسیسات برداشت شود.

۲. ذخیره‌سازی متان

- در مخازن تخلیه‌شده نفتی و گازی با توجه به تجربه عملیاتی ایران در بهره‌برداری از این مخازن، استفاده از آن‌ها برای ذخیره‌سازی متان بسیار مناسب است. این روش می‌تواند به مدیریت تقاضای فصلی گاز طبیعی کمک کند.

- در سفره‌های آب عمیق: در مناطقی مانند دشت‌های خوزستان و کرمان، می‌توان از سازندهای آبی، البته با در نظر گرفتن ملاحظات زیست‌محیطی، برای ذخیره‌سازی متان استفاده کرد.

۳. ذخیره‌سازی دی‌اکسید کربن

- در مخازن تخلیه‌شده نفتی: این روش می‌تواند به عنوان بخشی از راهبرد «کاهش انتشار کربن و افزایش بازیافت نفت مورد استفاده قرار گیرد. می‌توان از فناوری‌های ذیربط برای کاهش اثرات زیست‌محیطی صنایع نفت و گاز بهره‌برد.

- در سفره‌های آب شور عمیق: با توجه به گستردگی این سازندها در ایران، ذخیره‌سازی دی‌اکسید کربن در آن‌ها می‌تواند به کاهش ریسک نشت و افزایش پایداری کمک کند.

آلودگی با هیدروکربن‌های باقی‌مانده و نیاز به پایش و آب‌بندی بیشتر مطرح است.

ایران با توجه به تنوع زمین‌شناسی، دارا بودن منابع عظیم هیدروکربنی، ساختارهای زمین‌شناسی متنوع و تجربه گسترده در بهره‌برداری از مخازن نفت و گاز، ظرفیت قابل توجهی برای توسعه ذخیره‌سازی زیرزمینی گازها دارد. از سوی دیگر، با توجه به زیرساخت‌های موجود و نیاز روزافزون به مدیریت منابع انرژی، نیاز زیادی برای توسعه ذخیره‌سازی زیرزمینی گازها وجود دارد. بنابراین، با بهره‌گیری از تجربیات جهانی و تطبیق آن با شرایط بومی، می‌توان راهکارهایی پایدار و اقتصادی برای ذخیره‌سازی هیدروژن، متان و دی‌اکسید کربن در سازندهای مختلف کشور طراحی کرد. این امر نه تنها به امنیت انرژی کمک می‌کند، بلکه نقش مهمی در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و توسعه فناوری‌های نوین انرژی خواهد داشت. سرانجام، توسعه سیاست‌های هماهنگ، سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوین ذخیره‌سازی و پایش دقیق ساختارهای زیرزمینی برای تحقق اهداف کاهش کربن و امنیت انرژی ضروری است و با توجه به ظرفیت‌های زمین‌شناسی قابل توجهی برای ذخیره‌سازی CO₂ و گاز طبیعی در کشور، توجه به آن در برنامه‌ریزی های آتی انرژی کشور، اساسی است.

بر اساس تحلیل فنی، می‌توان کاربردهای زیر را برای ایران پیشنهاد کرد:

۱. ذخیره‌سازی هیدروژن

- در غارهای نمکی جنوب ایران مانند نواحی اطراف بندرعباس و فارس، با توجه به وجود سازندهای نمکی مانند سازند هرمز، امکان ایجاد غارهای نمکی برای ذخیره‌سازی هیدروژن وجود دارد. البته باید به خطر تشکیل هیدرات و نیاز به تقویت زیرساخت‌ها توجه شود.

- در میادین تخلیه‌شده گازی مانند بخش‌هایی از مخزن آغاچاری یا گچساران می‌توان از زیرساخت‌های موجود بهره‌برد، اما باید پایش دقیق برای جلوگیری از نشت و آلودگی انجام شود.

|| منابع:

- 1- Caglayan, D. G., Weber, N., Heinrichs, H. U., Linßen, J., Robinius, M., & Stolten, D. (2020). Technical potential of salt caverns for hydrogen storage in Europe. *International Journal of Hydrogen Energy*, 45(11), 6793–6805. <https://doi.org/10.1016/j.ijhydene.2019.12.161>
- 2- Heinemann, N., Alcalde, J., Miodic, J. M., Hangx, S. J. T., Kallmeyer, J., Ostertag-Henning, C., ... & Edlmann, K. (2024). Enabling large-scale hydrogen storage in porous media—the scientific challenges. *Energy & Environmental Science*, 17(1), 1–20. <https://doi.org/10.1039/D3EE02041A>
- 3- International Energy Agency (IEA). (2023). CO₂ Storage Resources and Readiness. <https://www.iea.org/reports/co2-storage-resources>
- 4- Oxford Energy. (2024). Underground storage for decarbonisation: Trade-offs between hydrogen, natural gas, and carbon dioxide. Oxford Institute for Energy Studies. <https://www.oxfordenergy.org/publications/underground-storage-for-decarbonisation/>

گزارش رصد اندیشکده های بین المللی در ارتباط با صنعت نفت و گاز (مهر ماه ۱۴۰۴)

شماره ۵

۵

تجارت جهانی فرآورده های نفتی نقش آفرین بوده است. با این حال، تداوم خرید نفت تخفیفی روسیه و صادرات فرآورده های پالایش شده به بازارهای غربی اکنون با فشارهای سیاسی و مالی فزاینده مواجه شده است. بنابر گزارش، ایالات متحده و اتحادیه اروپا معتقدند هند عملاً به «درگاه ثانویه» نفت روسیه تبدیل شده است. پالایشگاه های هندی - به ویژه در گجرات و ماهاراشترا - نفت خام روسی را پالایش کرده و سپس فرآورده های حاصل مانند دیزل و سوخت هواپیما را به اروپا و آفریقا صادر می کنند. این در حالی است که چنین اقدامی به طور غیرمستقیم درآمدی پایدار برای روسیه فراهم می سازد. از همین رو، واشنگتن و بروکسل در ماه های اخیر هشدار داده اند که اگر هند به واردات گسترده نفت روسیه ادامه دهد، ممکن است در دام تحریم های ثانویه بیفتد.

در بخش تحلیلی گزارش آمده است که هند از سال ۲۰۲۲ تا پایان ۲۰۲۵، واردات نفت روسیه را از کمتر از ۵ درصد به بیش از ۳۸ درصد کل واردات نفت خام خود افزایش داده است. این رشد شدید، موجب شده تا پالایشگاه های هند با ظرفیت نزدیک به ۷ میلیون بشکه در روز کار کنند و در نتیجه صادرات فرآورده های پالایش شده هند در سال ۲۰۲۵ از مرز ۱.۶ میلیون بشکه در روز عبور کند. اما همین وابستگی روبه رشد به نفت روسیه، آسیب پذیری هند در برابر تغییرات ژئوپلیتیک را افزایش داده است.

گزارش هشدار می دهد که اعمال محدودیت های مالی یا بیمه ای از سوی اتحادیه اروپا یا وزارت خزانه داری آمریکا می تواند مسیر صادرات فرآورده های نفتی هند را مختل کند. بسیاری از معاملات این کشور از طریق بانک ها و شرکت های بیمه اروپایی انجام می شود و در صورت تشدید تحریم ها، پالایشگاه های هند با مشکل تأمین مالی، بیمه ی کشتیرانی و دسترسی به بازارهای کلیدی

موسسه مطالعات بین المللی انرژی، به صورت ماهیانه به رصد گزارش های انتشار یافته از سوی اندیشکده های برتر در حوزه انرژی و گزارش سازمان هایی نظیر آژانس بین المللی انرژی، اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده و ... می پردازد که هدف از آن، اطلاع از جدیدترین دیدگاه ها، تحلیل ها و پژوهش های انجام شده در صنعت نفت و گاز و بهره مندی از محتوای این مطالعات است. در این راستا، این نوشتار به ارائه خلاصه ای از مهم ترین گزارش های منتشر شده در مهر ماه ۱۴۰۴ می پردازد:

۱. بخش نفت:

« تنش های هند با ایالات متحده و اتحادیه اروپا می تواند جایگاه این کشور به عنوان قطب پالایش نفت جهان را تهدید کند »

LINK: <https://www.energypolicy.columbia.edu/tensions-with-the-united-states-and-the-eu-could-threaten-indias-role-as-refinery-hub/>

SOURCE: www.energypolicy.columbia.edu

DATE: 9 September , 2025

در این گزارش که در سپتامبر ۲۰۲۵ توسط مرکز سیاست انرژی دانشگاه کلمبیا (Columbia Center on Global Energy Policy) منتشر شده، نویسندگان به طور دقیق بررسی می کنند که چگونه تشدید تنش های سیاسی میان هند، ایالات متحده و اتحادیه اروپا می تواند موقعیت راهبردی هند را به عنوان مرکز جهانی پالایش نفت در معرض تهدید قرار دهد. گزارش با این پیش فرض آغاز می شود که دهلی نو طی سه سال گذشته، به ویژه از زمان آغاز جنگ اوکراین، به یکی از بزرگ ترین پالایشگران نفت خام روسیه تبدیل شده و به شکل چشمگیری در

« رونق کامیون های برقی در چین؛ فرصتی همراه با چالش برای بازار نفت و شبکه برق

LINK: <https://www.kapsarc.org/our-offerings/publications/china-s-electric-truck-boom-a-double-edged-sword-for-oil-demand-and-power-supply/>

SOURCE: www.kapsarc.org

DATE: September , 2025

اندیشکده سعودی کپسارک (KAPSARC) در گزارش خود که در سپتامبر ۲۰۲۵ منتشر شده، به بررسی پیامدهای گسترش سریع ناوگان کامیون های برقی چین بر بازار جهانی انرژی پرداخته است. در این گزارش توضیح داده می شود که رشد چشمگیر تولید و استفاده از کامیون های سنگین برقی در چین، ضمن آنکه می تواند باعث کاهش قابل توجه مصرف سوخت های فسیلی در بخش حمل و نقل جاده ای شود، همزمان چالش های جدی برای شبکه برق و امنیت انرژی این کشور ایجاد می کند.

بر پایه داده های کپسارک، تا میانه سال ۲۰۲۵ بیش از ۴۵۰ هزار دستگاه کامیون برقی در چین به ثبت رسیده که نسبت به سال ۲۰۲۳ بیش از سه برابر افزایش نشان می دهد. این ناوگان به طور متوسط روزانه حدود ۲۰۰ گیگاوات ساعت برق مصرف می کند و این رقم معادل حدود سه درصد از کل مصرف برق صنعتی چین است. این جهش بزرگ در برقی سازی حمل و نقل، در حالی رخ داده که دولت چین با هدف کاهش وابستگی به نفت وارداتی و تحقق اهداف خنثی سازی کربن تا سال ۲۰۶۰، مجموعه ای از سیاست های حمایتی از جمله یارانه خرید، تخفیف مالیاتی و توسعه زیرساخت شارژ را به اجرا گذاشته است.

گزارش تأکید می کند که این تحول می تواند در میان مدت تقاضای نفت چین را سالانه تا ۳۰۰ هزار بشکه در روز کاهش دهد و در نتیجه فشار نزولی بر بازار جهانی نفت وارد کند. با این حال، کپسارک هشدار می دهد که افزایش سریع مصرف برق در ساعات اوج فعالیت ناوگان های حمل و نقل، به ویژه در بنادر و مراکز صنعتی

روبه رو خواهند شد. افزون بر این، چندین پالایشگاه غربی نیز در حال بررسی منشأ نفت مورد استفاده در واردات سوخت از هند هستند تا اطمینان یابند فرآورده ها از نفت روسی تولید نشده اند.

با این حال، نویسندگان تأکید می کنند که دهلی نو سیاستی چندوجهی و واقع گرایانه را دنبال می کند. از یک سو، هند با روسیه روابط انرژی مستحکم دارد که به آن امکان می دهد نفت ارزان تری وارد کند و به رشد اقتصادی خود تداوم بخشد؛ از سوی دیگر، با ایالات متحده و اروپا نیز منافع راهبردی گسترده ای دارد، از جمله در زمینه فناوری، سرمایه گذاری و امنیت دریایی. دولت «مودی» در ماه های اخیر تلاش کرده با متنوع سازی منابع واردات نفت (از جمله عربستان، عراق و امارات) و همچنین گفت وگوهای دیپلماتیک با واشنگتن، فشارهای سیاسی را کاهش دهد.

بخش دیگری از گزارش به بررسی پیامدهای ساختاری برای بازار جهانی نفت اختصاص دارد. اگر هند در اثر فشارهای غرب ناچار شود واردات نفت روسیه را کاهش دهد، دو پیامد عمده خواهد داشت: نخست، بازگشت بخشی از نفت روسیه به بازارهای خاکستری از طریق دلالان و مسیرهای پنهان، و دوم، افزایش تقاضا برای نفت خاورمیانه که می تواند به رشد قیمت ها در بازارهای آسیا بینجامد. در عین حال، چین نیز ممکن است از فرصت استفاده کرده و سهم بیشتری از نفت روسیه را خریداری کند، که این امر به تقویت محور انرژی مسکو-پکن می انجامد.

در بخش پایانی، گزارش نتیجه گیری می کند که موقعیت هند به عنوان مرکز پالایش جهانی در یک نقطه ی حساس تاریخی قرار دارد. اگر دهلی نو بتواند میان فشار غرب و منافع اقتصادی خود تعادل برقرار کند، احتمالاً موقعیتش به عنوان بازیگر کلیدی در زنجیره تأمین انرژی آسیا حفظ خواهد شد. اما در صورت تشدید تحریم ها یا اقدام واشنگتن به اعمال محدودیت های ثانویه، هند ممکن است بخشی از دسترسی خود به بازارهای غربی را از دست بدهد و ناگزیر به تمرکز بیشتر بر آسیا و آفریقا شود.

چگونگی مدیریت این گذار توسط چین بستگی دارد، زیرا این کشور اکنون هم بزرگترین مصرف کننده نفت و هم سریعترین بازار در پذیرش وسایل نقلیه برقی است.

« پیامدهای اقتصادی و فنی کاهش نرخ تولید در میادین نفت و گاز »

LINK: <https://www.iea.org/reports/the-implications-of-oil-and-gas-field-decline-rates>

SOURCE: www.iea.org

DATE: 16 September , 2025

گزارش آژانس بین المللی انرژی درباره پیامدهای کاهش نرخ تولید در میادین نفت و گاز، یکی از دقیقترین ارزیابیهای سالهای اخیر در زمینه پایداری عرضه جهانی انرژی است. این گزارش بر پایه دادههای تاریخی بیش از پانزده هزار میدان نفت و گاز در جهان تهیه شده و نشان می دهد که میانگین نرخ کاهش تولید سالانه در میادین نفتی متعارف پس از رسیدن به اوج تولید، حدود ۵.۶ درصد و در میادین گازی متعارف حدود ۶.۸ درصد است. تفاوت میان انواع میادین قابل توجه است؛ به گونه ای که میادین بسیار بزرگ معمولاً نرخ کاهش پایینتری در حدود ۲.۷ درصد دارند، در حالی که میادین کوچکتر و به ویژه میادین فراساحلی عمیق ممکن است با نرخ کاهش بیش از ۱۱ درصد در سال روبهرو باشند. در مجموع، میانگین کاهش تولید در میادین خشکی حدود ۴.۲ درصد و در میادین فراساحلی عمیق حدود ۱۰.۳ درصد گزارش شده است.

بر اساس دادههای منطقه ای، خاورمیانه کمترین نرخ کاهش را دارد، زیرا بخش عمده تولید آن از میادین بزرگ و متعارف تأمین می شود. در این منطقه، میانگین کاهش سالانه پس از اوج تولید حدود ۱.۸ درصد است. در مقابل، اروپا با اتکا به میادین دریایی کوچکتر، بیشترین نرخ کاهش را تجربه می کند که به طور میانگین به ۹.۷ درصد در سال می رسد. این تفاوت ساختاری باعث شده است که نقش کشورهای خاورمیانه در حفظ ثبات عرضه

شرقی چین، می تواند فشار زیادی بر شبکه برق وارد کند و احتمال خاموشی های منطقه ای را افزایش دهد. به بیان دیگر، هرچند کامیون های برقی به کاهش مصرف سوخت های فسیلی کمک می کنند، اما وابستگی سیستم انرژی را از نفت به برق منتقل می سازند و در صورت نبود زیرساخت کافی، این انتقال ممکن است به بی ثباتی شبکه منجر شود.

تحلیل گران کپسارک با استفاده از مدل ترکیبی «PETRO-POWER» روند تغییرات تقاضای نفت و برق چین را در دوره ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۰ شبیه سازی کرده اند. نتایج این مدل نشان می دهد که در سناریوی ادامه رشد فعلی، تا سال ۲۰۳۰ بیش از ۱۵ درصد از کامیون های باری سنگین چین برقی خواهند بود و این موضوع موجب کاهش ۱/۲ میلیون بشکه در روز از تقاضای نفت این کشور می شود. در عین حال، بار اضافی ناشی از شارژ این کامیونها می تواند نیاز به ظرفیت جدید تولید برق را تا ۹۰ گیگاوات افزایش دهد که معادل احداث حدود ۹۰ نیروگاه بزرگ گازی است.

در گزارش تصریح شده که بیش از ۶۰ درصد برق مورد نیاز برای شارژ کامیونها در حال حاضر از زغال سنگ تأمین می شود، بنابراین در کوتاه مدت تأثیر زیست محیطی این روند کمتر از انتظار خواهد بود. با این حال، با گسترش انرژی های تجدیدپذیر در دهه آینده، سهم زغال سنگ در این بخش کاهش می یابد و مزیت زیست محیطی کامیون های برقی آشکارتر می شود. همچنین در بخش سیاست گذاری، اش چین در حال طراحی «نظام مدیریت هوشمند شارژ» است تا با توزیع زمانی مصرف برق و استفاده از ذخیره سازهای انرژی، از فشار بر شبکه بکاهد. کپسارک نتیجه می گیرد که رونق کامیون های برقی در چین، همان طور که عنوان گزارش اشاره می کند، پدیده ای دو لبه است: از یک سو می تواند تقاضای جهانی نفت را در میان مدت کاهش داده و بازار انرژی را به سوی الکتریکی شدن سوق دهد؛ از سوی دیگر، چنانچه مدیریت تقاضای برق و زیرساخت های شارژ به موقع توسعه نیابد، ممکن است خطر اختلال در عرضه برق و افزایش نوسانات قیمتی را در پی داشته باشد. به باور این اندیشکده، آینده انرژی جهان تا حد زیادی به

به این معنا که افت تولید در آنها دیگر قابل بازگشت نیست و تنها با تزریق سرمایه و فناوری می توان آن را جبران کرد.

آژانس بین المللی انرژی در بخش پایانی گزارش خود هشدار می دهد که افزایش نرخ کاهش تولید میادین در سطح جهانی، ساختار هزینه ای صنعت انرژی را به کلی دگرگون کرده است. هزینه حفظ تولید یا همان سرمایه گذاری تثبیت کننده (sustaining capital) به بخش فزاینده ای از بودجه شرکت های نفت و گاز تبدیل شده و در عمل، شرکت ها باید برای حفظ جایگاه فعلی خود سریع تر بدونند. از دید آژانس، در این شرایط طراحی سیاست های سرمایه گذاری مبتنی بر پیش بینی دقیق نرخ کاهش، به کارگیری فناوری های ارتقای بهره وری و ایجاد شفافیت در داده های میادین ضروری است. چنین اقداماتی می تواند به حفظ توازن میان امنیت عرضه و گذار انرژی کمک کند و مانع از شوک های احتمالی در بازار جهانی نفت و گاز شود.

« تحریم های جدید آمریکا علیه نفت روسیه چه تأثیری بر بازارهای انرژی خواهد داشت؟ »

LINK: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/energysource/how-the-new-us-sanctions-on-russian-oil-will-impact-energy-markets/>

SOURCE: www.atlanticcouncil.org

DATE: 23 October, 2025

این گزارش به بررسی جامع تأثیر تحریم های جدید ایالات متحده علیه نفت روسیه بر بازار جهانی انرژی پرداخته است. نویسنده گزارش توضیح می دهد که دولت ترامپ در دور دوم ریاست جمهوری خود، با استفاده از اختیارات گسترده در حوزه تحریم، گام قاطعی برای تشدید فشار بر دولت روسیه و ماشین جنگی آن برداشته است. در این چارچوب، وزارت خزانه داری آمریکا شرکت های بزرگ نفت و گاز روسیه یعنی روسنفت (Rosneft) و لوکویل (Lukoil) را هدف تحریم قرار داده است. این اقدام باعث

جهانی انرژی بیش از پیش حیاتی باشد. آژانس بین المللی انرژی در این گزارش تصریح می کند که بخش عظیمی از سرمایه گذاری های بالادستی طی سال های اخیر صرف جبران کاهش طبیعی میادین موجود شده است، نه توسعه تولید جدید. برآورد می شود حدود ۹۰ درصد از کل سرمایه گذاری های بالادستی از سال ۲۰۱۹ تاکنون صرف حفظ ظرفیت فعلی تولید شده باشد. ارزش مالی این سرمایه گذاری ها سالانه نزدیک به ۵۰۰ میلیارد دلار برآورد می شود. به بیان دیگر، صنعت نفت و گاز برای آنکه تنها سطح فعلی تولید را حفظ کند، ناچار است بخش عمده منابع خود را به جبران کاهش طبیعی اختصاص دهد.

در صورت کاهش یا توقف سرمایه گذاری های بالادستی، پیامدها چشمگیر خواهد بود. برآورد آژانس نشان می دهد که در غیاب سرمایه گذاری جدید، تولید جهانی نفت ممکن است سالانه حدود ۵.۵ میلیون بشکه در روز افت کند و تولید گاز طبیعی نیز تا ۲۷۰ میلیارد مترمکعب در سال کاهش یابد. در سناریوی بدبینانه، در صورت توقف کامل سرمایه گذاری، کاهش تولید می تواند تا حدود ۸ درصد در سال برای نفت و ۹ درصد در سال برای گاز افزایش یابد.

این گزارش بر نیاز گسترده به ظرفیت سازی جدید تأکید دارد. براساس مدل های IEA، برای حفظ سطح فعلی عرضه تا سال ۲۰۵۰ باید بیش از ۴۵ میلیون بشکه در روز ظرفیت نفتی جدید و حدود دو هزار میلیارد مترمکعب ظرفیت گازی جدید ایجاد شود. این ظرفیت عمدتاً باید از میادین جدید متعارف تأمین گردد، زیرا بخش اعظم میادین موجود از نقطه اوج تولید خود عبور کرده اند و کاهش تولید در آنها اجتناب ناپذیر است.

در کنار این روندها، سهم منابع غیرمتعارف مانند نفت شیل، نفت سنگین و میادین آب های عمیق در ترکیب تولید جهانی رو به افزایش است. این منابع ذاتاً نرخ کاهش بالاتری دارند و در نتیجه، حفظ سطح تولید آنها مستلزم سرمایه گذاری مداوم، فناوری های پیچیده تر و هزینه های عملیاتی بالاتر است. هم اکنون بیش از ۸۰ درصد تولید جهانی نفت و حدود ۹۰ درصد تولید گاز از میادینی حاصل می شود که از قله تولید عبور کرده اند،

لندن و بروکسل برای کاهش تعداد این کشتی‌ها، نقش آمریکا در اعمال واقعی فشار تعیین کننده است. اگر واشنگتن چند مورد شاخص از اجرای واقعی و سخت گیرانه تحریم‌ها را نشان دهد، می‌تواند تأثیری فوری بر رفتار بازارها بگذارد و واردکنندگان آسیایی را وادار به عقب‌نشینی کند.

از منظر بازار جهانی نفت، پیامدهای قیمتی نیز برجسته است. در صورتی که تحریم‌ها به درستی اجرا شوند و عرضه نفت روسیه واقعاً کاهش یابد، قیمت جهانی نفت ممکن است تا ۸۰ دلار در هر بشکه افزایش پیدا کند. با این حال، وجود ظرفیت مازاد تولید در عربستان سعودی و سطح بالای ذخایر جهانی مانع از یک شوک قیمتی فاجعه‌بار خواهد شد. این موضوع قرار است در نشست آتی ترامپ با محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی، و نیز در مذاکرات دوجانبه آمریکا با هند و چین مورد بحث قرار گیرد.

در ادامه گزارش، نویسنده بر پیامدهای جغرافیایی و ساختاری این تحریم‌ها تأکید می‌کند. با خروج احتمالی بخشی از نفت روسیه از بازارهای آسیایی، کشورهایی مانند هند و چین ممکن است به سمت تأمین کنندگان جدید، از جمله عربستان، عراق و امارات حرکت کنند. در بلندمدت، این تغییر می‌تواند نقشه جریان تجارت نفت آسیا را به طور قابل توجهی دگرگون کند. هم‌زمان، در اروپا نیز تسریع در کاهش وابستگی به گاز طبیعی روسیه و افزایش واردات LNG از ایالات متحده و قطر مشاهده می‌شود.

در جمع‌بندی، شورای آتلانتیک نتیجه می‌گیرد که تحریم‌های جدید آمریکا علیه روسیه، اگر با اجرای مؤثر همراه شوند، می‌توانند به‌طور واقعی درآمد نفتی کرملین را کاهش دهند و روسیه را به تجدیدنظر در رفتار خود در جنگ اوکراین وادارند. اما اگر اجرای آن‌ها ضعیف باشد، تنها اثری موقتی بر بازار خواهد گذاشت و به یک «نوسان گذرا در نمودار قیمت نفت» تبدیل خواهد شد.

همسویی بیشتر واشنگتن با بریتانیا و اتحادیه اروپا شده که هر دو نیز اخیراً بسته‌های تحریمی مشابهی علیه روسیه اعمال کرده‌اند؛ از جمله تصمیم اتحادیه اروپا برای قطع کامل واردات گاز طبیعی روسیه.

این تحریم‌ها، به‌رغم اهمیت زیاد، پرسش‌هایی اساسی را درباره میزان اجرای مؤثر آن‌ها ایجاد کرده‌اند. روس‌نفت و لوک‌اویل در مجموع روزانه حدود ۳.۱ میلیون بشکه نفت خام صادر می‌کنند که بخش عمده آن به سمت بازارهای آسیایی، به‌ویژه هند، چین و ترکیه، روانه می‌شود. با این حال، تهدید ایالات متحده به اعمال تحریم‌های ثانویه علیه خریداران نفت روسیه می‌تواند معادلات را تغییر دهد. چنین تهدیدی بیش از خود تحریم‌ها، تأثیر فوری بر تصمیمات واردکنندگان دارد. در نتیجه، احتمال دارد بین دو تا سه میلیون بشکه در روز از نفت روسیه موقتاً از بازار حذف شود.

چین نخستین کشوری بود که واکنش نشان داد. شرکت‌های بزرگ انرژی دولتی این کشور مانند پتروچاینا، ساینوپک، سی‌ان‌اواوسی و ژن‌هوا اوایل اعلام کردند که در کوتاه‌مدت از معامله نفت خام دریابرد روسیه خودداری خواهند کرد. با این حال، حدود ۹۰۰ هزار بشکه در روز نفتی که چین از طریق خطوط لوله از روسیه وارد می‌کند، از شمول این تحریم‌ها مستثناست. گزارش تأکید می‌کند که پالایشگاه‌های مستقل چینی احتمالاً زودتر از شرکت‌های ملی به بازار روسیه بازخواهند گشت، چرا که توان بالایی در دور زدن تحریم‌ها دارند.

در مورد هند نیز وضعیت مشابهی وجود دارد. پالایشگاه‌های هندی در حال بازبینی معاملات خود هستند تا اطمینان یابند که خرید نفت آن‌ها با روس‌نفت یا لوک‌اویل در ارتباط مستقیم نیست. این شرکت‌ها احتمالاً تا روشن شدن ابعاد تحریم‌ها خریدهای خود را متوقف خواهند کرد. در ترکیه نیز نگرانی‌هایی درباره تبعات تحریم‌های ثانویه دیده می‌شود.

اما پرسش اصلی گزارش این است که آیا ایالات متحده توان و اراده لازم برای اجرای قاطع این تحریم‌ها را دارد یا خیر. بخش مهمی از نفت روسیه از طریق ناوگان سایه منتقل می‌شود که به‌راحتی مسیر، پرچم و مالکیت خود را تغییر می‌دهند تا شناسایی نشوند. با وجود تلاش‌های

«نفت خام؛ تلاش احتمالی عراق برای ایجاد مسیر غیررسمی صادرات نفت ایران»

LINK: <https://www.investing.com/analysis/crude-oil-is-iraq-looking-to-open-new-backdoor-for-iran-to-export-its-production200667417/>

SOURCE: www.investing.com

DATE: 24 September, 2025

این مسیر، دسترسی مستقیم به دریای عمان و سپس به اقیانوس هند را ممکن می‌کند و امکان می‌دهد محموله‌ها بدون عبور از تنگه هرمز یا مواجهه با نظارت غرب، به سوی چین، آفریقا یا حتی اروپا رهسپار شوند. بخشی از این توافق پیشنهادی نیز شامل ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی نفت در خاک عمان است، کشوری که مشمول تحریم‌های آمریکا و متحدانش نیست و می‌تواند در شرایط افزایش فشارهای واشنگتن به عنوان نقطه امن عمل کند.

گزارش یادآور می‌شود که انتخاب عمان به عنوان شریک عراق احتمالاً با مشورت ایران و حتی چین انجام شده است و هدف از آن، تبدیل این کشور به مرکز عملیاتی مهمی برای همکاری‌های انرژی میان سه کشور است. ایران و عمان سال‌هاست پروژه احداث خط لوله گاز زیردریایی میان بندر کوه‌مبارک در ایران و بندر صحار در عمان را دنبال می‌کنند؛ پروژه‌ای به طول ۱۹۲ کیلومتر و قطر ۳۶ اینچ که بخشی از یک طرح بزرگ‌تر ۲۰۰ کیلومتری از رودان تا کوه‌مبارک در استان هرمزگان محسوب می‌شود. هدف این طرح، رساندن گاز ایران به تأسیسات LNG قلهات در عمان است تا تهران بتواند از ظرفیت مایع‌سازی گاز عمان برای صادرات گاز خود استفاده کند.

براساس توافق‌های گذشته میان دو کشور که در سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ منعقد شد، قرار بود عمان سالانه حدود ۱۰ میلیارد مترمکعب گاز از ایران وارد کند؛ عددی که بعدها به ۲۸ میلیارد مترمکعب در سال برای حداقل ۱۵ سال افزایش یافت. ارزش این قرارداد در زمان امضا حدود ۶۰ میلیارد دلار برآورد شده بود.

از دید نویسنده، زمان‌بندی طرح جدید عراق و عمان به گونه‌ای است که با تشدید تحریم‌های واشنگتن علیه بغداد هم‌زمان شده است. ایالات متحده در ماه آوریل قانونی موسوم به «قانون منع انرژی ایرانی» (Iranian Energy Act) را به کنگره معرفی کرد که هدف آن تحریم واردات گاز طبیعی عراق از ایران است؛ وارداتی که در حال حاضر حدود ۴۰ درصد از نیاز انرژی عراق را تأمین می‌کند. همچنین، طرح دیگری با عنوان «قانون لغو معافیت‌های ایران» (Iran Waiver Rescissions Act)

این گزارش به بررسی طرح جدید بغداد برای احداث خط لوله نفت با عمان می‌پردازد؛ طرحی که بنا بر تحلیل نویسنده، می‌تواند به ایران امکان دهد نفت تحریم‌شده خود را با برچسب نفت عراق صادر کند، به‌ویژه به مقصد چین، بدون آنکه مشمول نظارت‌های سختگیرانه در خلیج فارس شود.

در ابتدای گزارش آمده است که مدیر سازمان بازاریابی نفت عراق (SOMO)، علی نزار الساتری، از مذاکرات با شرکت OQ Trading عمان برای احداث خط لوله مشترک خبر داده است. این پروژه می‌تواند مسیر تازه‌ای برای صادرات غیررسمی نفت ایران فراهم کند و در نتیجه، تهران را از فشار بازگشت به میز مذاکره درباره برنامه هسته‌ای خود دور نگه دارد.

گزارش توضیح می‌دهد که عراق در این فرآیند نقشی کلیدی دارد، زیرا بخش زیادی از تولید دو کشور از میدان‌هایی مشترک سرچشمه می‌گیرد. به این ترتیب، نفت استخراج‌شده از این مخازن می‌تواند به سادگی با عنوان «نفت عراق» صادر شود. از جمله این میادین مشترک می‌توان به آزادگان (در مجاورت میدان مجنون عراق)، یادآوران (سند)، آذر (بدرة)، نفت‌شهر (نفت‌خانه)، دهلران (ابوغراب)، پایدار غرب (فکه) و اروند (ابوغراب جنوبی) اشاره کرد. پس از آنکه نفت ایران به عنوان نفت عراق برچسب‌گذاری شد، محموله‌ها عموماً به چین فرستاده می‌شوند، مقصدی که همچنان بزرگ‌ترین خریدار غیررسمی نفت ایران به شمار می‌رود. در این میان، توافق احتمالی عراق و عمان برای احداث خط لوله نفت، مزایای قابل توجهی برای ایران دارد.

اوج خود برسد، البته با توجه به سناریوهای مختلف اقتصادی، جمعیتی و سیاست های انرژی سبز. بخش مهم دیگری از گزارش به بررسی نقش LNG در تامین نیازهای جهانی اختصاص دارد. تولید و صادرات LNG از کشورهایمانند قطر، ایالات متحده، استرالیا و روسیه رشد چشمگیری داشته و توانسته است بخشی از کسری عرضه در بازارهای آسیایی را جبران کند. در عین حال، محدودیت های زیرساختی، مشکلات انتقال و هزینه های سرمایه ای بالای پروژه های LNG می تواند رشد عرضه را کند سازد و نوسانات قیمتی در بازار را تشدید کند.

گزارش همچنین به نقش سیاست های دولتی و توافق های بین المللی در شکل دهی بازار گاز توجه دارد. تحولات ژئوپلیتیک، تغییرات در سیاست های انرژی اتحادیه اروپا و ایالات متحده، و همچنین فشار بر کاهش وابستگی به سوخت های فسیلی روسیه، می تواند مسیر تجارت جهانی گاز را دستخوش تغییرات کند. در این زمینه، توانایی کشورهای صادرکننده LNG در تطبیق با تقاضای جهانی و تغییرات سیاسی، عاملی کلیدی در ثبات بازار خواهد بود.

در نهایت، بنیاد العطیه تأکید می کند که به رغم افزایش عرضه و ظرفیت تولید LNG، رشد جهانی گاز طبیعی محدودیت هایی دارد و رسیدن به اوج تقاضا محتمل است. کشورها و شرکت ها برای برنامه ریزی بلندمدت انرژی و سرمایه گذاری در زیرساخت ها باید این روندها و سناریوهای مختلف بازار را در نظر بگیرند تا بتوانند با تغییرات آتی مطابقت پیدا کنند و ریسک های اقتصادی و ژئوپلیتیکی را کاهش دهند.

به دنبال مسدود کردن کامل دارایی های مرتبط با ایران در سراسر جهان و جلوگیری از هرگونه لغو تحریم ها توسط دولت های آینده آمریکاست. گزارش نتیجه می گیرد که پروژه خط لوله عراق-عمان می تواند حلقه ای تازه در زنجیره پیچیده همکاری های نفتی ایران، عراق و چین باشد؛ سازوکاری که هدف آن، حفظ جریان صادرات نفت ایران زیر سایه تحریم ها و کاهش توان نظارتی ایالات متحده بر مسیرهای واقعی تجارت انرژی در منطقه است.

۲. بخش گاز:

« تقاضای جهانی گاز طبیعی: چه زمانی به اوج خواهد رسید؟ »

LINK: https://www.abhafoundation.org/media-uploads/reports/-09-2025Special_Report_September-Print.pdf

SOURCE: www.abhafoundation.org

DATE: September, 2025

گزارش سپتامبر ۲۰۲۵ بنیاد عبدالله بن حمد العطیه کشور قطر، به بررسی روند جهانی تقاضای گاز طبیعی و پیش بینی زمان رسیدن به نقطه اوج این تقاضا می پردازد. این گزارش نشان می دهد که مصرف جهانی گاز در دهه اخیر به طور مداوم افزایش یافته است، به ویژه در بخش های برق و صنعت که جایگزین سوخت های فسیلی با انتشار بالاتر بوده اند. افزایش جمعیت و رشد اقتصادی در آسیا و خاورمیانه مهم ترین محرک های رشد تقاضای گاز طبیعی در سطح جهان هستند. تحلیل بنیاد العطیه تأکید می کند که آسیا و به ویژه چین و هند همچنان محور اصلی رشد تقاضای گاز خواهند بود، در حالی که مصرف در اروپا و آمریکای شمالی به دلیل سیاست های کاهش انتشار کربن و بهره گیری از انرژی های تجدیدپذیر تقریباً ثابت مانده یا با رشد اندک مواجه خواهد شد. گزارش پیش بینی می کند که مصرف گاز جهانی ممکن است در اوایل دهه ۲۰۴۰ به نقطه

همچنین، نوسانات فصلی و فشار بر شبکه های توزیع گاز در زمستان های سرد، خطر کمبود انرژی را افزایش می دهد و ضرورت برنامه ریزی میان مدت برای مدیریت جریان گاز، تأمین LNG و متنوع سازی منابع را برجسته می سازد.

گزارش بر اهمیت هماهنگی سیاسی و فنی میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا تأکید دارد. موفقیت طرح نه تنها به اجرای قانونی ممنوعیت واردات بستگی دارد، بلکه نیازمند ایجاد ذخیره سازی استراتژیک، ظرفیت جایگزین LNG، و مدیریت دقیق قراردادهای و جریان های ترانزیت است. در صورت عدم هماهنگی، ممکن است اجرای زود هنگام ممنوعیت به بی ثباتی بازار گاز اروپا، افزایش شدید قیمت ها و فشار بر بخش های صنعتی و خانگی منجر شود.

در نهایت، تحلیلگران گزارش نتیجه گیری می کنند که اجرای تسریع شده ممنوعیت واردات گاز روسیه می تواند ابزار ژئوپلیتیکی قوی برای اتحادیه اروپا باشد، مشروط بر آنکه زیرساخت کافی، تنوع منابع، هماهنگی میان اعضا و برنامه ریزی میان مدت و بلندمدت برای بازار انرژی اروپا فراهم شود. این اقدام همچنین نشان دهنده نقش کلیدی اروپا در تنظیم جریان های انرژی و مدیریت ریسک های ژئوپلیتیکی در بازار جهانی گاز است.

« گاز بریتانیا: نوسانات تقاضا، نیازمند انعطاف پذیری در عرضه است »

LINK: <https://www.oxfordenergy.org/publications/uk-gas-demand-volatility-requires-supply-flexibility>

SOURCE: www.oxfordenergy.org

DATE: October , 2025

مؤسسه Oxford Institute for Energy Studies در گزارش دیگر خود در اکتبر ۲۰۲۵، به بررسی نوسانات تقاضای گاز طبیعی در بریتانیا و ضرورت انعطاف پذیری در عرضه آن می پردازد. گاز طبیعی در بریتانیا نقش حیاتی در تأمین انرژی خانگی، صنعتی و تولید برق دارد و ترکیبی از عوامل فصلی، اقتصادی، تغییرات آب و هوایی و نوسانات

« پیشنهاد اتحادیه اروپا برای ممنوعیت واردات گاز روسیه: (بخش دوم) - تسریع زمان بندی اجرایی »

LINK: <https://www.oxfordenergy.org/publications/the-eu-proposal-to-ban-russian-gas-imports-part-2-bringing-it-forward/>

SOURCE: www.oxfordenergy.org

DATE: September, 2025

گزارش سپتامبر ۲۰۲۵ مؤسسه Oxford Institute for Energy Studies، با تمرکز بر پیشنهاد اتحادیه اروپا برای ممنوعیت واردات گاز روسیه و تسریع زمان بندی اجرای آن، تحلیلی جامع از پیامدهای ژئوپلیتیکی، اقتصادی و زیرساختی این اقدام ارائه می دهد. این گزارش نشان می دهد که اجرای زود هنگام ممنوعیت واردات گاز از روسیه، ضمن اعمال فشار مستقیم بر مسکو، می تواند بازار انرژی اتحادیه اروپا را با چالش های قابل توجهی مواجه کند و نیازمند آماده سازی دقیق از نظر تأمین منابع جایگزین، ظرفیت LNG و ذخیره سازی استراتژیک خواهد بود.

تحلیل داده های واردات گاز اتحادیه اروپا حاکی است که در سال های اخیر حدود یک سوم از مصرف گاز این بلوک از روسیه تأمین شده و حذف سریع این منابع، بدون جایگزین های مؤثر، می تواند منجر به کاهش عرضه گاز در کوتاه مدت و نوسانات شدید قیمت در بازارهای عمده مصرف شود. گزارش بر لزوم افزایش انعطاف پذیری شبکه های انتقال، ظرفیت ذخیره سازی LNG، و توسعه سریع خطوط بین المللی برای انتقال گاز از منابع جایگزین نظیر نروژ، الجزایر، قطر و خلیج فارس تأکید دارد.

در بخش اجرایی گزارش، به چالش های فنی و قراردادی پرداخته شده است. از جمله این موارد می توان به وابستگی بلندمدت اتحادیه اروپا به قراردادهای روسیه، محدودیت ظرفیت ترمینال های LNG، مشکلات هماهنگی میان کشورهای عضو و پیچیدگی های حقوقی ناشی از تغییر یا فسخ قراردادهای بلندمدت اشاره کرد.

و توسعه زیرساخت های LNG و ذخیره سازی استراتژیک، از جمله راهکارهای کاهش آسیب پذیری بازار عنوان شده اند.

در نهایت، گزارش تأکید می کند که مدیریت نوسانات تقاضا و سرمایه گذاری در زیرساخت های انعطاف پذیر تنها راه تضمین امنیت انرژی و ثبات قیمت ها در بریتانیا است. با این اقدامات، بریتانیا می تواند با تغییرات فصلی، نوسانات بازار جهانی و شوک های کوتاه مدت اقتصادی مقابله کند و اطمینان حاصل کند که دسترسی به گاز طبیعی برای بخش های خانگی، صنعتی و تولید برق همواره برقرار باشد.

«بخش انرژی اوکراین، میدان کلیدی نبرد در جنگ با روسیه»

LINK: <https://www.brookings.edu/articles/ukraines-energy-sector-is-a-key-battleground-in-the-war-with-russia/>

SOURCE: www.brookings.edu

DATE: 7 October , 2025

گزارش مؤسسه بروکینگز به بررسی وضعیت بخش انرژی اوکراین و نقش آن در جنگ این کشور با روسیه می پردازد و نشان می دهد که انرژی نه تنها به عنوان یک نیاز حیاتی داخلی، بلکه به عنوان یک ابزار ژئوپلیتیک و اقتصادی، میدان اصلی تقابل میان اوکراین و روسیه شده است. زیرساخت های انرژی اوکراین شامل شبکه برق، گاز و سوخت های فسیلی، هدف حملات مستقیم و غیرمستقیم روسیه بوده و تلاش های اوکراین برای حفظ تولید و تأمین داخلی با فشار و خطر دائمی مواجه است. گزارش تأکید می کند که حملات روسیه بر خطوط لوله و تأسیسات گاز و برق با هدف کاهش توانایی اوکراین در تأمین انرژی داخلی و صادراتی انجام می شود و از سوی دیگر، اوکراین با حمایت مالی و فنی شرکای اروپایی و آمریکایی تلاش دارد انعطاف پذیری عرضه خود را حفظ کرده و خسارات را به حداقل برساند. به طور خاص، اوکراین در تلاش است تا با بهره گیری از ذخایر استراتژیک گاز و هماهنگی با شبکه های اروپایی، وابستگی به منابع

بازار جهانی، باعث تغییرات شدید در تقاضا می شود. در سال های اخیر، با افزایش سهم انرژی های تجدیدپذیر و کاهش تولید داخلی گاز، بازار بریتانیا بیش از پیش تحت فشار نوسانات قرار گرفته است و این امر اهمیت منابع عرضه انعطاف پذیر، شامل ذخیره سازی داخلی، واردات LNG و خطوط لوله بین المللی، را افزایش داده است.

تحلیل دقیق گزارش نشان می دهد که نوسانات تقاضا عمدتاً به سه عامل کلیدی مرتبط است: اول، تغییر الگوی مصرف برق با افزایش سهم انرژی های تجدیدپذیر که باعث تغییر تقاضای پیک برق و گاز می شود؛ دوم، شوک های کوتاه مدت اقتصادی که بر مصرف صنعتی و خانگی تأثیر می گذارد؛ و سوم، تغییرات آب و هوایی که نیاز به گرمایش در زمستان و سرمایش در تابستان را به صورت متغیر تعیین می کند. برای مقابله با این نوسانات، استفاده از ابزارهای مدیریت تقاضا، تنوع بخشی به منابع وارداتی، بهره گیری از قراردادهای کوتاه مدت و بلندمدت و بهبود زیرساخت های ذخیره سازی توصیه شده است.

گزارش تأکید دارد که بریتانیا با ظرفیت ذخیره سازی قابل توجهی که در اختیار دارد، می تواند بخشی از نیازهای اوج مصرف را پوشش دهد، اما محدودیت های فنی و هزینه های عملیاتی این زیرساخت ها باعث شده که انعطاف پذیری بازار، پاسخ سریع به تغییرات غیرمنتظره و مدیریت کارآمد ذخایر به یک اولویت راهبردی تبدیل شود. در زمینه واردات، وابستگی به LNG و گاز اروپایی افزایش یافته است و این موضوع ریسک های ژئوپلیتیکی و نوسانات قیمتی را برای بازار داخلی تشدید می کند. علاوه بر این، افزایش تقاضای گاز در سایر نقاط اروپا و رقابت برای تأمین LNG، احتمال کمبود عرضه و نوسانات قیمت را بالا می برد.

بخش دیگری از گزارش به چالش های عملیاتی و نیاز به انعطاف پذیری در سیستم شبکه گاز می پردازد. بریتانیا نیازمند هماهنگی میان شرکت های عرضه کننده، دولت و نهادهای نظارتی است تا ظرفیت های ذخیره سازی، شبکه خطوط لوله و امکانات وارداتی به صورت بهینه مورد استفاده قرار گیرند. استفاده از ابزارهای پیش بینی مصرف، قراردادهای انعطاف پذیر با تولیدکنندگان خارجی

انرژی های تجدیدپذیر، برق پاک و استفاده از فناوری های کاهش انتشار، بیشترین رشد را تجربه خواهند کرد، در حالی که سهم سوخت های فسیلی به ویژه نفت و زغال سنگ به تدریج کاهش خواهد یافت. گاز طبیعی با توجه به انعطاف پذیری، قابلیت انتقال با LNG و نقش حیاتی در تولید برق و گرمایش، همچنان بخش مهمی از ترکیب انرژی جهانی را تشکیل خواهد داد.

گزارش تحلیل می کند که آسیا، به ویژه چین و هند، محور اصلی رشد تقاضای انرژی و گاز طبیعی خواهند بود. افزایش جمعیت، رشد اقتصادی و صنعتی شدن سریع، بخش اعظم افزایش مصرف جهانی را رقم خواهد زد. در مقابل، مصرف انرژی در اروپا و آمریکای شمالی عمدتاً به دلیل سیاست های کاهش انتشار کربن، بهبود بهره وری و گسترش انرژی های تجدیدپذیر ثابت یا با رشد محدود پیش بینی می شود. این تفاوت های منطقه ای موجب می شود که بازار گاز و انرژی برق نیازمند انعطاف پذیری در تأمین، تنوع منابع و توسعه زیرساخت های ذخیره سازی و انتقال LNG باشد.

گزارش به بررسی نقش زیرساخت های انرژی و فناوری های نوین نیز می پردازد. شبکه های برق و گاز باید قابلیت پاسخ سریع به نوسانات تقاضا و شوک های کوتاه مدت بازار را داشته باشند. سرمایه گذاری در ذخیره سازی، خطوط لوله بین المللی، ظرفیت LNG و هماهنگی میان تولیدکنندگان و مصرف کنندگان، از جمله راهکارهای کلیدی برای حفظ ثبات بازار و امنیت انرژی جهانی است. همچنین، گزارش به اهمیت توسعه فناوری های کاهش انتشار گازهای گلخانه ای و سازگاری با سیاست های اقلیمی اشاره می کند تا مسیر گذار انرژی همزمان با کاهش اثرات زیست محیطی دنبال شود.

در بخش ژئوپلیتیک، گزارش هشدار می دهد که تنش های بین المللی، تحریم ها و تغییرات جریان تجارت انرژی می تواند مسیرهای عرضه و قیمت های جهانی را دچار نوسان کند. به ویژه وابستگی به LNG و گاز وارداتی، همراه با رقابت کشورهای آسیایی برای تأمین منابع انرژی، می تواند ریسک های امنیت انرژی و نوسانات قیمتی را افزایش دهد. بنابراین، هماهنگی سیاست گذاری، تنوع منابع، مدیریت ریسک و برنامه ریزی

آسیب پذیر و خطوط انتقال روسیه را کاهش دهد و بازارهای صادراتی را حفظ کند.

یکی دیگر از نکات مهم گزارش، وابستگی اروپا به گاز روسیه و نقش اوکراین به عنوان مسیر ترانزیت است. هرگونه اختلال در زیرساخت های انرژی اوکراین می تواند نه تنها امنیت انرژی داخلی این کشور، بلکه جریان گاز و برق به کشورهای اروپایی را نیز تهدید کند. این امر موجب شده تا موضوع انرژی اوکراین به یک مسئله کلیدی در سیاست خارجی و امنیت انرژی اتحادیه اروپا تبدیل شود.

گزارش همچنین به پیامدهای بلندمدت بازسازی و سرمایه گذاری در زیرساخت ها پس از جنگ اشاره می کند. اوکراین باید همزمان با دفاع از زیرساخت های موجود، برنامه های توسعه و نوسازی خطوط گاز، برق و تولید انرژی را ادامه دهد تا امنیت انرژی و توان صادراتی خود را در آینده تضمین کند. کارشناسان گزارش تأکید دارند که موفقیت اوکراین در مدیریت بحران انرژی می تواند نمونه ای از نحوه مقابله با فشارهای ژئوپلیتیک در دیگر کشورهای وابسته به انرژی باشد.

« چشم انداز انرژی ۲۰۲۵: تحلیل روندهای جهانی مصرف و تولید انرژی »

LINK: <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/energy-outlook/bp-energy-outlook2025-.pdf>

SOURCE: www.bp.com

DATE: September, 2025

گزارش سپتامبر ۲۰۲۵ شرکت BP با عنوان «Energy Outlook ۲۰۲۵» چشم انداز بلندمدت انرژی جهان را بررسی می کند و روندهای مصرف، تولید و تغییرات ترکیب منابع انرژی در دو دهه آینده را تحلیل می نماید. این گزارش نشان می دهد که تقاضای انرژی جهانی همچنان در حال رشد است، اما سرعت رشد آن به دلیل سیاست های اقلیمی، پیشرفت فناوری، افزایش بهره وری انرژی و تغییر الگوی مصرف کاهش خواهد یافت. بخش

این موضوع موجب ایجاد «قفل سرمایه» (lock in) می شود؛ یعنی سرمایه گذاری در فناوری های قدیمی و زیرساخت های سوخت فسیلی ممکن است روند گذار به انرژی پاک را برای دهه های آینده محدود کند. علاوه بر این، ناهماهنگی بین سیاست های ملی و تعهدات بین المللی، و عدم شفافیت در میزان واقعی تولید و صادرات، بر شدت شکاف تولید می افزاید و ریسک های بازار و قیمت انرژی را بالا می برد.

در بخش دیگری از گزارش، بر ضرورت کاهش سریع تولید سوخت های فسیلی و بازنگری در برنامه های توسعه تاکید شده است. مسیرهایی مانند افزایش بهره وری انرژی، توسعه انرژی های تجدیدپذیر، فناوری های جذب و ذخیره سازی کربن، و گاز طبیعی با انتشار پایین، می توانند به کاهش شکاف تولید کمک کنند؛ اما میزان سرمایه گذاری، زمان بندی و هماهنگی بین المللی تعیین کننده موفقیت این اقدامات خواهد بود.

گزارش همچنین به پیامدهای جهانی این شکاف اشاره می کند: ادامه تولید بیش از حد سوخت های فسیلی موجب افزایش انتشار گازهای گلخانه ای، تغییرات شدید آب و هوایی، و آسیب به کشورهای آسیب پذیر خواهد شد. کاهش این شکاف نیازمند تعهد جدی دولت ها به محدود کردن تولید، توقف پروژه های جدید سوخت فسیلی و توسعه سریع منابع انرژی پاک است. همچنین لازم است ابزارهای نظارتی و سیاست های مالی برای هدایت سرمایه ها به انرژی های کم کربن به کار گرفته شوند تا از مسیر جاری تولید فسیلی که تهدیدی برای اهداف اقلیمی است، فاصله گرفته شود.

در نهایت، گزارش هشدار می دهد که تحقق اهداف محدود کردن گرمایش زمین به ۱/۵ درجه سانتی گراد مستلزم اقدام هماهنگ بین المللی، سرمایه گذاری هوشمند، شفافیت در برنامه های تولید و سیاست گذاری بلندمدت در بخش انرژی است. تنها با این اقدامات می توان از مسیر فاجعه آمیز تغییر اقلیم دور شد و همزمان امنیت انرژی و ثبات بازار جهانی را حفظ کرد.

بلندمدت برای کشورها و شرکت ها امری حیاتی خواهد بود.

در نهایت، BP تأکید می کند که نقش گاز طبیعی در گذار انرژی، به ویژه از طریق LNG و فناوری های کاهش انتشار، همچنان حیاتی باقی خواهد ماند و ثبات و پایداری بازار جهانی انرژی بستگی مستقیم به ترکیب منابع، سرمایه گذاری هوشمند، مدیریت تقاضا و بهره وری دارد. تنها با اتخاذ راهبردهای جامع و انعطاف پذیر، بازار انرژی می تواند در دو دهه آینده با تغییرات اقتصادی، زیست محیطی و ژئوپلیتیکی هماهنگ شود و امنیت انرژی برای تولیدکنندگان و مصرف کنندگان حفظ گردد.

« گزارش شکاف تولید ۲۰۲۵: برنامه های تولید سوخت فسیلی دولت ها، از اهداف توافق پاریس فاصله دارد »

LINK: <https://www.iisd.org/publications/report/production-gap2025->

SOURCE: www.iisd.org

DATE: 22 September, 2025

گزارش «شکاف تولید ۲۰۲۵» که توسط Stockholm Environment Institute، Climate Analytics و IISD منتشر شده است، وضعیت جهانی تولید سوخت های فسیلی و ناسازگاری آن با اهداف توافق پاریس را تحلیل می کند. این گزارش نشان می دهد که در سال های اخیر، برنامه های تولید نفت، گاز و زغال سنگ در کشورهای بزرگ تولیدکننده همچنان روند افزایشی دارد و در مجموع، تا سال ۲۰۳۰ بیش از دو برابر مقداری خواهد بود که برای محدود کردن گرمایش زمین به ۱/۵ درجه سانتی گراد لازم است. این فاصله میان اهداف اقلیمی و برنامه های تولید واقعی به عنوان «شکاف تولید» شناخته می شود و نشان دهنده ریسک های جدی برای امنیت انرژی، بازار جهانی سوخت و تلاش های کاهش انتشار گازهای گلخانه ای است.

گزارش تأکید دارد که بسیاری از کشورها با وجود اعلام اهداف کاهش انتشار، برنامه های جدید استخراج و توسعه زیرساخت های سوخت فسیلی را ادامه می دهند.

A dark blue silhouette of a world map is centered in the upper half of the image. The continents are clearly outlined against the dark blue background.

Monthly Oil & Gas Markets Analysis

Institute For International Energy Studies

<https://www.iies.org>

